وزارة الاعلام
دار التضامن للطباعة والنشر الكردية
بغداد ـ شارع الجمهورية ـ ساحة الخلاني
هاتف ٦٨٣١١ ، ٦٨٣١٢ ، ٦٨٣١٣

HAWKARI Tel - 68311 68312, 68313.

٨ لاپەڕە
نرخی
٢٥ فلسە

هاوکاری

سالی ١٩٧٠ دامەزراوە

لە
دار الحرية
چاپ ئەکرێ

رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتییە
لە دەزگای هاوکاری چاپ و بڵاوکردنەوەی
کوردی دەرئەچێت

ژمارە (٢٨٣) ٥-١٢-٩/١٩٧٥

راپۆرتێکی گرنگی سەرکردایەتی نەتەوەیی

مامۆستا صدام : کێشەی فەلەستین بەردی بناغەی خەباتی نەتەوەیی مانە

بروسکەی جەماوەری دهۆک بۆ سەرۆك بەکر

جەماوەری شاری دهوك ، لە کۆتایی ئەو فیستڤاڵە فراوانە بەبۆنەی سەردانی وەفدی لیژنەی بەرزی بەرەی نیشتمانیو نەتەوەی پێشکەوتو خواز رێکی خستبو ، بروسکەیەکی ئاراستەی سەرۆکی تێکۆشەر احمد حسن البکر کردوە ، ئەمەش دەقی بروسکەکەیە :

سەرۆکی فەرماندە بەرێز احمد حسن البکر

جەماوەری دهوك ، سڵاو لە شۆڕشی ١٧ی تەموزی نەتەوەیو سۆشیالستیو دەستکەوتە مەزنەکانی ئەکا کە لەم وڵاتەدا زامن کراوە . ئێمە هەموو وزەو توانامان ئەخەینە بەردەستتانو پاڵپشتو بەرگری کەری خاکی ئەم نیشتمانەین .

دەست لەناو دەستتانو یەك ریز لەپێناوی سەربەرزی ئەم نیشتمانە ئەوەستینو رێگای بەرەو بەدی هێنانی ئاواتو خواستەکانی شۆڕش ئەگرینە بەر .

جەماوەری پارێزگای دهوك

مامۆستا صدام حسین ئەمرۆ ئەچێ بۆ فەرەنسا

ئەمرۆ ، هەینی ٥-٩ مامۆستا صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بەسەردان ئەچێ بۆ فەرەنسا لێپرساوێك لە وەزارەتی دەرەوە ئەمەی بڵاوکردەوە :-

« لەسەر داخوازی بەرێز ژاك شیراك سەرەك وەزیرانی کۆماری فەرەنسا لە ٥ی ئەیلولی ساڵی ١٩٧٥ کاك صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش سەر لە فەرەنسا ئەدات » .

ئا.د.ع

درێژ کردنەوەی ماوەی چەك دانەوە لەناوچەی ئۆتۆنۆمی دا

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ١٥ رۆژی تری ماوە داوە بۆ تەسلیم کردنەوەی چەكو تەقەمەنی لەناوچەی ئۆتۆنۆمیدا ئەمەیش دەقی بریارەکەیە .

بەپێی فەرمانی برگەی (أ) لە ماددەی ٤٢ی دەستووری وەختی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش لە کۆبوونەوەی رۆژی ٢ی٩ی ١٩٧٥دا بریاری دا

١ ـ ماوەدان بە تەسلیم کردنەوەی چەكو تەقەمەنی وەك لە خاڵی (أ) بریاری ژمارە (٨٠٧)ی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرشدا هاتووە ، کە لە ٢٩ی ٧ی ١٩٧٥دا دەری کردبوو ، بۆ ماوەی ١٥ رۆژی تر لە تەواو بوونی ماوەی پێشووەوە .

٢ ـ ئەم بریارە لە رۆژنامەی رەسمیدا بلاو دەکرێتەوەو لەسەر لایەنە تایبەتیەکانە جێبەجێ بکەن .

احمد حسن البكر
سەرۆکی ئەنجومەنی
سەرکردایەتی شۆرش

ئەوەی شایانی باسە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش بریاری ژمارە (٨٠٧)ی لە رۆژی ٢٩ ی ٧ی ١٩٧٥دا دەرکرد ، بەپێی ئەو بریارە چەكو تەقەمەنی لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا قەدەغە کردووە . وەداوای لە خەڵکی کرد بوو کە هەرچی چەكو تەقەمەنیەك شك دەبەن مەماوەی ٣٠ رۆژدا تەسلیمی حوکمەتی بکەن ، وە بریارەکە وریای ئەوەیداو کە ئەگەر چەكو تەقەمەنی لای هەر کەس بگیرێ بە موئەبەد مەحکوم دەکرێن .

ئا.د.ع

سەرکردایەتی نەتەوەیی پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب رێکەوتنە نوێیەکەی نێوان رژێمی میسرو دوژمن ریسوا ئەکا

سەرکردایەتی نەتەوەیی پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بەتوندی رێککەوتنە نوێیە خۆ بەدەستەوە دەرەکەی نێوان رێژیمی میسرو زایونیزمی دوژمنی ریسواو تاوانبار کرد .

سەرکردایەتی لە راپۆرتێك دا کە رۆژی چوار شەممە ٣-٩ لە بەغدا بلاو کرایەوە وتی : ئەوەی ئێستاکە لە ئارادایە ئەنجامێکی لە باروچاوەڕوان کراوی رێبازی (چارەسەر کردنی ئاشتی یانەیە) کە هەندێ رێژیمو هێزی سیاسی عەرەب بەهاندانی چەند دەولەتێکی جیاواز لە مەبەستو نەخشەکانیان دا ، گرتویانەتەبەر .

ئەوەی شایانی باسە لە کۆتایی مانگی رابوردوو داسەرکردایەتی نەتەوەیی چەند جارێك کۆبۆوەو ئەم راپۆرتەسیاسی یەی دەرکرد کە بەوردی دۆخی سیاسی ئێستای عەرەب شی ئەکاتەوە .

هەروەها راپۆرتەکە ئەلێ : کاکلەی ئەو رێبازە کەوا هەشت ساڵە هاتۆتە کایەوە بریتی بووە لە تەقەللایەکی چەپەلی فراوان بۆ چاو بەستەکێ کردن لە جەماوەرو راهێنانیو قایل کردنی بە ئەنجامە (جزئی)یەکانی ئەوەی ناونراوە بە « چارەسەر کردنی ئاشتی یانە» .. ئەم هەنگاوانەش بە چەندتەکانو قۆناغێك نراون .

پارتیمان هەڵویستێکی سیاسیو بیرو باوەڕانەی ئاشکرای هەیە دەربارەی هەموو (چارەسەر کردنە خۆبەدەستەوە دەرەکان) . وە ئیمە بە هۆی بڕواو باوەڕ بوون بە جەماوەری عەرەبو بزوتنەوە شۆڕشگێڕی یەکەی هەموو سانی شەر مشوری تەقە وەستاندنەکە بخورێت .

شێوەو جۆرەکانی رێبازی ئەم چارەسەر کردنانە رەت ئەکەینەوە .

سەرکردایەتی نەتەوەیی لە راپۆرتەکەدا ئەلێ ئەو رووداوانەی ئێستاکە لە ناوچەی عەرەب دا ئەقەومێن (رووداوو پەرەسەندنی پڕ مەترسین) .. وە دەوری رێژیمی سوریا لەم کارەدا لە گەڵ رێژیمی میسردا هاو جوتە، لەگەڵ جیاوازی ئەوەدا کە رێژیمی سوریا لەم کێشە بە لایەکا خستنەدا چەند هەفتەیەك یان چەند مانگێك لە دواوەیە .

رێژیمی سوریا خۆی وانیشان ئەدا گوایە بریاری ژمارە (٢٤٢) رەت ئەکاتەوە .. کەچی کە لە ٢٢ی تشرینی یەکەمی ١٩٧٣دا رازی بوو بەشەر وەستاندنو بریارەکەی تریشی پەسند کردو بە بریاری ژمارە (٣٣٨)ی ئەنجومەنی ئاسایشیش قایل بوو .

رێژیمی سوریا ، رێژیمی میسری کرد بە لەغەم هەڵگرو لە دواوەی ئەڕۆیشت ، وە کاتێ دڵنیا ئەبوو لەوەی کە رێگاکە مەترسی تیا دا نەماوە ئەمیش بە زیانی کەم بەرێگاکەدا بەرەو پێش ئەچوو .

رێژیمی سوریا بەر پرسیاری‌ی وەستاندنی تەقەی شەڕی تشرینی خستە ئەستۆی میسرو خۆی وا نیشان دا کە ناچار بووە شەڕ بوەستێنێ .. بەڵام ئەوی راست بێ سوریا لە پێشەوە داوای تەقە وەستاندنی کرد ، وە ئەم داوا کاری‌یەی پێشکەش بە یەکێتی سۆڤییەت کرد بۆ ئەوەی بە چەند رۆژێك دوای هەڵگیرساندنی ناو بە ناو هێرشی ئەبردە سەر ئیمپریالیزمی ئەمەریکاو نیازو مەرامەکانی ، کەچی خۆی و رێژیمی میسر بە وە قایل بوون کە ئیمپریالیزمی ئەمەریکا یەکەم دەور لەم (چارە سەر کردنە دا) بگێڕێ .

کاتێك لە بەری میسر هێزەکان لە یەکتری جیا کرانەوە رێژیمی سوریا خۆی بە توڕە بوو نیشان داو جارو بار بەتۆپ لە گەڵ دوژمن دا بە یەکا ئەچوو .. بەڵام ئەوەندەی نە خایاند ئەم رێژیمەش لە گەڵ دوژمن ، لە بەرزاییەکان دا هێزەکانیان لە یەکتری جیا کردەوە .

رێژیمی سوریا هەوڵی دا کە رێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستینیش تێوە بگلێنێو قایلی بکات بەوەی هەردوو بڕیاری ژمارە (٢٤٢ و ٣٣٨) پەسند بکاتو لە کونگرەی جنێف بەشدار ببێو راستەوخۆ لە گەڵ زایونیزمی دوژمن دا وتووێژ بکاتو قایل بێ بە رەوت کردنی ئەو خاکەی فەلەستین کە پێش ساڵی ١٩٦٧ داگیر کراوە .

سەرلە نوێ سەرکردایەتی نەتەوەیی داوای کرد کە بانگەوازەکەی هەڤاڵ احمد حسن بکر سکرتێری سەرکردایەتی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب پەیڕەو بکرێ کە دەربارەی دامەزراندنی بەرەی عەسکەری ژووروەوە لە نێوان عیراقو سوریا لە گەڵ کردنەوەی بەرەی ئەردەنو پشتگیری کردنی بەرەی میسر لە ڕووی عەسکەری‌یەوە لە لایەن وڵاتانی رۆژئاوای عەرەبەوە بۆ بەرەنگاری کردنی زایونیزمی دوژمن .

دوای ریکەوتنەکەی میسرو دوژمن :

فۆرد بەڵێنیکی بە رژێمی سوریا داوە

قاهیرە : پایتەختەکان : ئاژانسەکانی دەنگوباس :-

رۆژی ١-٩ حکومەتی میسروزایونیزمی دوژمن ریککەوتننامەی چارەسەرکردنی کێشەی سینایان مۆر کرد . دەقی ئەوریککەوتننامەیە کە دوژمن پەسندی کردوە ، لەلایەن هەنری کیسنجەرەوە برا بۆقاهیرەو لەوێ فریق محمد علی فهمی سوپا سالاری میسرو

بالیۆز احمد عثمان نوینەری میسر لە رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکاندا مۆریان کردوە .

لە لایەکی ترەوە سەرۆکی ئەمەریکا بەتە لەفۆن قسەی لەگەڵ سەرۆکی میسر کردوەو پیرۆز بایی مۆرکردنی ئەو ریککەوتننامەیەی لێ کردوە .. هەروەها فورد لەگەڵ ئیسحاق رابین سەرەك وەزیرانی دوژمن پەیوەندی کردوەو پیرۆزبایی لێ کردوە .

ناوەرۆکی رێککەوتننامەکە

ئاژانسی دەنگو باسی رۆژهەڵاتی ناوەراست ناوەرۆکی رێککەوتننامە کەی بڵاوکردەوە :

بەندی یەکەمی ئەلێ :-

لە رۆژهەڵاتی ناوەراستدا ناکۆکی نێوان هەردوولا بە هێزی چەکدار چارەسەر ناکرێ بەڵکو بەرێگای ئاشتی یانە .

بروانە ل - ٧ -

فیدائی یە فەلەستینی یەکان بە پەلاماردانە دوژمن وەڵامی گەشتەکەی کیسنجەریان داوەتەوە

هەفتەی رابوردوودەستەیەکی فیداکارانی فەلەستین پەلاماری مستعمرەی (کفار جلعاتی) زایۆنیستەکانیان داو ترسو لەرزێکی زۆریان خستە دڵی دوژمنەوە . فیداکاران لەم هەڵمەتەیاندا چەند خانو بەرەیەکیان کاول کردو لەشەرێکی سەختدا لە گەڵ دوژمن بەیەکا هاتن .

رۆژی ١-٩ سەر لە نوێ کۆماری عیراق بەتوندی نارەزایی خۆی دەربڕیەوە دژی ئەو دەست درێژی یانەی رێژیمی سوریا ئەیکاتە سەرسنوری وڵاتەکەمانو داوای کرد کە رادەیەك بۆ ئەم دەست درێژی یانە دابنرێ .

وەبەرەی گەلی رزگاریخوازی فەلەستین لە بەیاننامەیەکدا وتی فیداکاران ئەم هێرشەیان بردوە بۆ رەتکردنەوەی چارەسەری خۆبەدەستەوە دەرانەو وەڵام دانەوەی گەشتەکەی هەنری کیسنجەری پەیامنێری ئیمپریالیزم کە بە ناوچەی عەرەبدا ئەیکات . بەیاننامەکە وتی :-

لقی شەهید (ابو حسن) ئەم هێرشەیان بردوەو فیداکارێکی عیراقیان لەگەڵدایە . وە بە پێی ئەو نەخشەیەی رەنگی رێژرا بوو ئوتێلێکی گەشتو یانەی ئەفسەرانیان کاول کردوەو چەند کەسێکیان بەدیل گرتوەو تاقمێکی تریان لەناوبردوە .

دیسانەوە بەیاننامەکە وتی: ئەم هێرشە ساغی ئەکاتەوە کە جەماوەری گەلەکەمان هەمیشە بەگژ دوژمن دا ئەچێتو هەرگیز پشتی لەتێکوشان سارد نابێتەوە . ئەو قوربانی یەی ئەم فیداکارانەدایان دڵسۆزی بەرامبەر بەخاکی نیشتمان ساغ ئەکاتەوە .

مامۆستا صدام حسین :
کێشەی فەلەستین بەردی بناغەی خەباتی نەتەوەیی مانە

پاریس : ئا.د.ع : رۆژی ٢-٩ مامۆستا صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش لە وتووێژێکدا لەگەڵ پەیامنێری گۆڤاری (پاری ماچ)دا وتویە : پەیوەندی نێوان عیراقو فەرەنسا زور باشەو بە رێگای گەشەکردنی پتەوبووندا ئەڕوات .

وە ئەم پەیوەندیە وەکو یەکە ، ئەگاتە ئەنجامی هاو جووتو هاوبەك وە ئەمەش بنچینەیەکی لەبارو گونجاوی هەموو پەیوەندی یەکی ئیجابی یانەیە لە نێوان عیراقو هەر وڵاتێکی تردا .

وە دەربارەی سەردانی ئەمجارەی لە فەرەنسا ، ماموستا صدام وتی : ئەوەی لەم سەردانەمانا چاوەڕوان ئەکرێ نابێ لە گەشەکردنی پەیوەندی باشی نێوان عیراقو فەرەنساو ئەو بیروباوەڕە جیا بکرێتەوە کە بەرژەوەندی هەردوو وڵاتو بەرژەوەندی نەتەوەی عەرەبی لەسەر بەندە کە عیراق بەشێکی دانەبڕاوە لەو نەتەوەیە .

ئەوەی لە دیدەنی سەرکردەکانی فەرەنسادا سەرنجی راکێشام راستگۆیی‌یان بوو ئەمەش شتێکی باشەو هێنایە سەر ئەو باوەڕەی کە فەرەنسا ئەیەوێ پەیوەندیەکی یەکسانمان لەگەڵدا دابمەزرێنێ ، بەبێ ئەوەی دەست بخاتە کاروباری ناوخۆمانەوە .

وە دەربارەی گەشتەکانی کیسنجەر بەناوچەی عەرەبدا بەرێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش وتی :

کێشەی فەلەستین بەردی بناغەی خەباتی نەتەوەییو پەیوەندی یەکانمانە لەگەڵ دۆستانماندا .. بێ گومان ئێمە لەپاریس باسی ئەم کێشەیە ئەکەین .

گەشتەکانی کیسنجەر بەناوچەکەدا بۆ چارەسەرکردنی (جزئی) یانەی ئەنجامی دەست درێژی یەکەی (١٩٦٧)ە (داگیر کردنی غەزەو سیناو بەری رۆژئاواو بەرزاییەکانی سوریا) بەڵام ئەم گەشتانە چارەسەری بنچینەو هۆیەکانی کێشەکە ناکەن کە بریتی یە لە داگیرکردنی فەلەستینی عەرەب لە لایەن زایۆنیزم و دەرکردنی گەلی فەلەستین لەخاکی نیشتمانەکەیدا .

ئنجا مامۆستا صدام وتی ، چارەسەرکردن بە باوەڕی ئێمە کشانەوەی زایۆنیزمی دوژمنە بەبێ هیچ مەرجو سەل کردنەوەیەك لە خاکی عەرەب کە دوای ٥ی حوزەیران زەوتی کردوە . بەڵام ئەمەش هەموو شتێك نیە .. چونکە دوای ئەمە کێشەی گەلی فەلەستین ئەمێنێتەوە .. ئنجا پێویستە لەسەر جیهان کە هەست بە راستی یەکان بکاتو دان بە مافی گەلی فەلەستین دا بنێ ، وە لەمقۆناغەدا عەرەبو فەلەستینی یەکان ئەتوانن دەورێکی گرنگ بگێڕن لە دەست نیشان کردنی مافەکانی گەلی فەلەستین دا .

بەرێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش وتی : عەرەب یەك نەتەوەیەو گەلیش مەلبەندو شوێنی حکومەتەکان دیاری ئەکات ..

لە شەڕی ئوکتۆبەری ١٩٧٣دا یەکێتی لە نێوان حکومەتەکانی عەرەبدا نەبوو بەڵکو یەکگرتنی جەماوەری عەرەب حکومەتەکانی بەرەو وەدیهێنانی ئامانجە نەتەوەییەکان ناچار کرد .

تەقەللای کیسنجەر یەکێتی جەماوەری عەرەب لاواز ناکات ، وە ، ئەگەر شەڕێکی تر لە نێوان عەرەبو نەوارەی زایۆنیستەکاندا هەڵگیرسێ ، پێویستە لەسەر جیهان چاوەڕوانی یەکێتی یەکی پتەوتر بکەن لەیەکێتی سەردەمی شەڕی تشریندا .

وە دەربارەی دۆستایەتی لەگەڵ یەکێتی سۆڤییەت دا وتی :

ئەبێ جارێکی تر لەسەرەتاوە دووبارەی بکەینەوە کە دۆستایەتی ئەوە ناگەیەنێ کە باری سەرنجو بەرژەوەندی لە هەموو ڕوویەکەوە هاو جوت بن . بەڵکو ئەبێ دۆستایەتی بەندبێ بەوەی کە ناکۆکی (تناقض) لە بەرژەوەندی و بیرو باوەڕە ستراتیجەکاندا نەبێ .

دەربارەی کێشەی فەلەستین هەڵوێستمان لە گەڵ یەکێتی سۆڤییەت هاوجووت نیە .. بەڵام ئەو ناکۆکی یەی لە نێوان ئەو چارەسەرو بیروڕایانەدایە کە ئیمەو یەکێتی سۆڤییەت بڕوامان پێی هەیەو

بروانە ل -٧-

institut kurde de paris

جیهانی ئەمڕۆ

● **بەنگلادیش :**
خان ذاکر موشتاق ئەحمەدی سەرۆکی ئیستای بەنگلادیش بڕیاریکی دەرکردوە، بەوپێیە جموجوڵی رێکخراوە سیاسی‌یەکانی قەدەغە کردوە · هەر لایەنێکیش بە گوێرەی ئەم بڕیارە نەجوڵێتەوە توشی سزای ئەبێ · ئەوەی شایەنی باسە، چاودێرەسیاسیەکان لەنیودەلهی وتویانە ئەم قەدەغەکردنە پارتی (عەوامی)یش ئەگرێتەوە ·

● **پورتوگال :**
پارتی سۆشیالیستی پورتوگال لە بەیاننامەیەکدا پشت‌گیری خۆی بۆ خەباتی عادیلانەی گەلی فەلەستین دەربڕیوە، وە ئاشکرای کردوە کە تێکۆشانی چەکدارانەی گەلی فەلەستین لەپێناوی سەندنەوەی مافی رەوای خۆیدا تێکۆشانیکی هەقخوایەو ئێمە لەگەڵیاین ·

● **هوشی مین :**
لەم شارەوە، پایتەختی کۆماری ڤێنامی خوارو بڵاو کرایەوە کە حکومەتی (پەنەما) باوەری بە حکومەتی شۆڕشگێڕی ڤێتنامی خوارو هێناوەو بڕیاریش لەسەر بەستنی رێکەوتنی دبلوماسی نێوانیان دراوە ·

● **عەدەن :**
رۆژی سێ‌شەممەی رابوردوو کۆماری یەمەنی دیموکرات بەبۆنەی بیرەوەری چوارهەم ساڵەی‌دامەزراندنی‌سوپاکەیەوە ئاهەنگی گێڕاوە · بەم بۆنەیەشەوە نومایشێکی گەورە عەسکەری رێکخرا کە (سالم ربیع علی) سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی چاودێری کرد ·

● **شۆڕشی عومان :**
لەم هەفتەیەدا، شۆڕشگێڕانی عومان پەلامارەکانیان بۆ سەر مۆلگاکانی لەشکری دوژمنی بێگانەو بەکرێ‌گیراوەکان لە زەفار توندتر کردوە · بەرەی رزگاریخوازی عومان بڵاوی کردەوە کە شۆڕشگێرە چەکدارەکانی پەلاماری شەش بنکەی دوژمنیان داوەو لە شەڕێکدا (٩) سەربازی بێگانەیان کوشتوە ·

● **بەلفاست :**
لە هەندێ شوێنی ئیرلەندە، هیشتا کاروباری توندوتیژی‌و کوشتن‌و برین بەردەوامە، لە بەلفاستی پایتەختەوە بڵاو کرایەوە کە هاووڵاتیەکی ئیرلەندەی لە ماڵەکەی خۆیدا گوللەباران کراوەو کوژراوە ·

● **لافاو لە هیندستان :**
ئەو لافاوە سەختەی کە هەفتەی رابوردو لە ناوچەی «بەهار»و «باننا»ی هیندستان رووی داوە بوە هوی کوشتنی (٤٥٠) کەس ·

● **بوینس ئایرس :**
تا ئیستاش دام‌و دەزگا عەسکەریەکەی شیلی بەردەوامە لە سزادان‌و راو نانی نیشتمان پەروەرەکان‌و لەم دوایەدا ئاژانسەکان رایان گەیاند کە (٢٠) نیشتمان پەروەری تری لە بەندیخانە توند کردوە ·

● **مان گرتنی کرێکاران :**
کرێکارانی بنکەی ئاسمانی مەیامی کە بنکەیەکی ئەمەریکاییە مانیان لە ئیشوکار گرتوەو ئەم مان‌گرتنەش بۆتە هوی وەستاندنی ئیشوکار لە بنکەکەدا کە جاران لە رۆژێکدا (٣٦٠) هاتوچوی ئاسمانی لەو بنکەیەدا ئەکرا ·

پورتوگال بەرەو کوێ دەبەن؟

- سیامەند -

لەم رۆژانەی دوایی‌دادەنگ‌و باسی جۆر بەجۆر لەبارەی دۆخی ناوخۆی پورتوگاڵ بڵاو دەبنەوە، هێزە دیموکرات‌و پێشکەوتنخوازەکانی جیهان بە پەرۆشەوە دەڕواننە دۆخی پورتوگاڵ‌و لەرووداوەکانی دەکۆڵنەوە ·

ئیمپریالیستەکان‌و کۆنەپەرستی جیهانی، دڵیان بەشێواوی پورتوگال خۆشەو چاوەڕوانی ئەوەن کارەساتی شیلی لەو وڵاتەشدا دووپاتەبێتەوە ·

«ڤاسکو گۆنسالوێش» سەرۆک وەزیری پورتوگال چەند رۆژ لە مەوبەر رایگەیاند کە شۆڕشی ئەو وڵاتە بە قۆناخێکی ناسکدا تێدەپەڕێ · هێزە کۆنەپەرستەکانی ناو خۆ بەپشتیوانی هاوکارانی دەرەوەیان هەوڵ دەدەن هێزە دیموکراتی‌یەکان لە بەریەک بڵاو بکەن‌و شۆڕشی پورتوگال لەڕێبازی پیشکەوتوانەی خۆی لابدەن ·

پاش پێک‌هاتنی پێنجەمین وەزارەت دیسان دۆخی ئەو وڵاتە هەرجێگای مەترسی‌یە · لە زوربەی ناوچەو شارەکان بەتایبەتی لە سەرووی وڵات، کۆنەپەرست‌و فاشیستەکان بارەگای پارتی‌یە پێشکەوتنخوازەکان‌و هێزە دیموکراتی‌یەکانی تر پەلاماردەدەن‌و ئاگریان تێبەردەدەن‌و دەیانسوتێنن · پارتی سۆشیالیست‌و هاوکارەکانی کە لەحکوومەت چوونە دەرێ، هەرەشە لە بزووتنەوەی هێزی چەکدار دەکەن‌و بەکردەوە هەموو کاروباری دایرەکانی سیاسی‌و ئابووری‌و کومەڵایەتی پەک دەخەن ·

پتر لە ساڵێک پاش سەرکەوتنی شۆڕش‌و رووخاندنی حکوومەتی دیکتاتوری فاشیستی «کایتانو»، خەباتی توندی سیاسی لەنێو پارتی‌یە سیاسی‌یەکانی پورتوگاڵدا دەست پێکرا · شۆڕشی پورتوگال تووشی زۆر تەنگ‌و چەڵەمەی ناوخۆو دەرەوە بوو ·

بەڵام هەر لەوکاتەشدا حکوومەتی شۆڕش زۆر هەنگاوی رادیکاڵی بەقازانجی کومەڵانی خەڵک‌و سەربەخۆیی وڵات هاویشت · دەزگای رێکخراوی خەڵک کوژی سالازاری تێک‌و پێک‌داو دەزگاو رێکخراوی نیشتمانی تازەی لە جێگای دامەزراندن · دەستی بە (ئیسلاحی ئەرزی) کردو زۆر بنیاتی گرنگی پیشەسازی‌و گواستنەوەو هات‌و چۆی میللی کرد، یا خستیە ژێر چاودێری‌و دەستەڵاتی دەوڵەت · لە سیاسەتی دەرەوەدا حکوومەتی شورش رێزی لە بەڵێن‌و بڕیارەکانی جیهانی گرت‌و بەرنامەی دانی سەربەخۆیی بە وڵاتە ژێردەستەکانی بەجێ گەیاندو سیاسەتێکی سەربەخۆی گرتە بەرو بڕیاریدا کە لەگەڵ هەموو دەوڵەتەکانی جیهان هاوکاری بکا ·

هەنگاوە گرنگەکانی حکوومەتی شورشگێڕ بۆ دامەزراندنی پورتوگاڵێکی نوێ ئیمپریالیزم‌و کۆنەپەرستی ناوخۆو جیهانی ترساندو بەهەمووو لایەک کەوتنە خۆ کە رێبازی پێشکەوتنخوازانەی شۆڕش بگۆڕن · یەکەمین هەنگاوی کۆنەپەرستی لەم بوارەدا، هەوڵ‌و تەقەلای ١١ی مارتی ئەمساڵ بوو کە هێندێک عەسکەری سەر بە مونوپۆلەکان‌و بورژوازی گەورە، لەگەڵ پاشماوەکانی ریژیمی سالازار، ویستیان لە دژی شورش کودیتا بکەن ·

ئەو جووڵانەوە گومان لێ‌کراوە دەری خست کە کۆنەپەرستی‌و دوژمنانی گەل دەستیان هەڵنەگرتووەو نایانەوێ مل بۆ رووداوە شۆڕشگێری‌یەکانی پورتوگال رابکێشن · لەو کاتەدا کێشەی پاراستنی شۆڕش‌و درێژەپێدانی رێبازی شۆڕشگێڕی بۆ هەموو پارتی‌و هێزە دیموکرات‌و پێشکەوتنخوازەکان هاتەگۆڕێ ··

لە پێش هەڵبژاردنی پەرلەماندا جووڵانەوەی هێزەکانی چەکدار بە هاوبەشی پارتی‌یە دیموکراتی‌یەکان بەرنامەیەکی پێشنیار کرد کە بەپێی ئەو بەرنامەیە پورتوگال بەشێوەی چەند حیزبی بەڕێوە بچێ، یازدەی نیسان لە نێوان جووڵانەوەی هێزەکانی چەکدارو شەش پارتی پورتوگالدا رێککەوتن نامەیەک لە بارەی بەجێ گەیاندنی ئەو بەرنامەیەوە مۆرکرا ·

حکوومەتی شورشگێڕی پورتوگال بەکردەوە بۆ بەجێ گەیاندنی بەرنامەی مۆرکراو زۆر هەنگاوی هاویشت · ئەو پارتانەی بەرنامەیان پەسند کرد بوو، هەر بەو پێیە تێکۆشانی هەڵبژاردنی پەرلەمانیان دەست پێکرد · بەڵام لەسەروبەندی هەڵبژاردنی پەرلەمانی‌دا پارتی سوسیالیست‌و چەند وردە پارتی‌یەکی، نەک هەر خۆیان لە بەرنامەی ئیمزا کراو جیا کردەوە، بەڵکوو دەستیان بەهیندێک گێرە شوێنی کرد کە بە هیچ جۆر بەقازانجی وڵات‌و کۆمەڵانی خەڵک نەبوو لە رۆژی یەکی ئەیاردا کە دەبوایە هەموو حیزبە سیاسی‌یەکان بەیەکەوە ئاهەنگ بگێڕن، لەپڕ حیزبی سوسیالیست هێزەکانی خۆی جیاکردەوەو کۆڕێکی جیای ساز کرد کە بە دروشمی دژی جووڵانەوەی هێزە چەکدارەکان‌و ئانتی کومونیزم رازابۆوە ·

دوا بەدوای ئەوەش حیزبی سوسیالیست کە بەشداری دەوڵەت بوو، خۆی کێشایەوەو هەرەشەی کرد کە دەبێ سەرۆک وەزیر لەسەرکار لابچێ · کۆنەپەرستی ناوخۆ ئەو کێشەو ناکۆکی‌یەی بە دەرفەت زانی بۆ ئەوەی گێرە شێوێنی‌و ئاژاوەچیەتی‌و تێکدەری دەست پێ بکا ·

کەس گومانی لەوەدا نەبوو کە هەر لەسەرەتای سەرکەوتنی شۆڕش‌و رووخانی ریژیمی فاشیستی سالازار، کۆنەپەرستی جیهانی بۆ سەرکوت کردنی شۆڕش‌و تێکدانی ریزی شورشگێران‌و دووبەرەکی نانەوە لەنێوان هێزە دیموکراتی‌یەکاندا دەکەوێتە خۆو دەست لە کاروباری ناو خۆی پورتوگال وەردەدا · کۆڕە عەسکەری‌یەکانی پەیمانی ناتۆ نەیان دەتوانی دەست لەسەر دەست دابنێن‌و چاوەڕوانی ئەوەبن کە شورشی پورتوگال بەرێگای دیموکراسی‌و ئازادی دا بچێتەپێش · مونوپۆلەکانی بازاڕی ناوکۆیی ئەورووپاش لەباری ئابووری‌یەوە هەرەشەیان لە پورتوگال ئەکرد · مونوپۆلەکانی سەرمایەداری کە بەلێشاو سەرمایە ویارمەتی دارایی‌یان بە ریژیمی فاشیستی سالازار دەدا، پاش سەرکەوتنی شورش نەک هەر یارمەتی دارایی‌یان وەستاند، بەڵکوو دەستیان لە وەکارخستنی سەرمایەش لە پورتوگال هەڵگرت ·

دەزگای راگەیاندنی ئیمپریالیستەکان لە ژێر پەردەی شینگێڕان بۆ ئازادی‌و دیموکراسی پورتوگاڵ ! دەستیان کرد بە پروپاگەندەو بڵاوکردنەوەی دەنگ‌و باسی بەدرۆو شێواندنی بیروڕای گشتی لەبارەی شۆڕشی پورتوگاڵەوە ·

هێزە دیموکرات‌و پێشکەوتنخوازەکانی جیهان هەقیانە ترسی ئەوەیان هەبێ کە کارەساتی شیلی لە پورتوگاڵدا دووپاتە بکرێتەوە · بەڵام کێ بەرپرسیاری پێک هێنانی ئەم دۆخەیە ؟ تێکچوونی باری پورتوگال بە قازانجی کێیەو کام چین‌و توێژی کۆمەڵ زیانی تێدا دەبینن ؟

وەک لە نووسینی رۆژنامەکان‌و دەنگ‌و باسی ئاژانسەکان دەردەکەوێ، پارتی سۆشیالیستی پورتوگال گەورەترین لێپرسراوی پێک‌هاتنی ئەم وەزعە پڕمەترسی‌یەیە رابەرانی پارتی سوسیالیست لەگەڵ پارت‌و رێکخراوەکانی وردە بورژوازی وکاتولیک، بوون بەهۆی تێکدانی یەکێتی پارتی‌و رێکخراوە دیموکراتی‌یەکان‌و سازکردنی ناکۆکی لەنێوان پارتە سیاسی‌یەکان‌و هێزی چەکداردا ·

گێرەشێوێنی رابەرانی پارتی سوشیالیستی پورتوگال گەیشتۆتە رادەیەک کە ئێستا دەگەڵ ئاژاوەچی‌و فاشیستەکان، دەستەی رەشەکوژی وتێکدەری‌یان پێک هێناوەو بارەگاو رێکخراوە دیموکراتی‌یەکان پەلامار دەدەن · رابەرانی پارتی سوشیالیست لەوەدا ئەوەندە بەهەڵەچوون کە لایان وایە لێدانی پێشکەوتنخوازو دیموکراتەکان بەقازانجی ئەوانە · تاقی کردنەوەی شیلی‌و زۆر شوێنی تریش دەری خستوە، کاتێک فاشیزم‌و دیکتاتوری‌و کۆنەپەرستی سەرکەوت، هیچ هێزێکی دیموکرات‌و پێشکەوتنخواز ناپارێزی‌و سەرکوتی دەکا ·

مەترسی‌یەکی گەورە هەرەشە لەئازادی‌و دیموکراسی پورتوگال دەکا · مەسەلە لێرەدا تەنیا پورتوگال‌و چارەنووسی خەڵکی ئەووڵاتە نیە سەرکەوتن‌و شکانی شورش لە پورتوگال پەیوەندی بەچارەنوسی ئازادی‌و دیموکراسی دراوسێکانی‌و زۆرشوێنی ترەوەهەیە · لەدنیای ئەمرۆدا هەرسەرکەوتنێکی هێزە دیموکراتی‌یەکان‌و شکانی ئیمپریالیزم وکۆنەپەرستی لە هەرشوێنێکی جیهاندا بێ، کاردەکاتە سەر رێبازی خەباتی گشتی دژی ئیمپریالیستی ·

هێزە دیموکراتی‌یەکانی عیراق‌و هەموو ئازادیخوازانی رۆژهەڵاتی ناوەراست، بە وردی سەرنجی رووداوەکانی پورتوگال دەدەن‌و هیوادارن هێزە شورشگیرەکانی ئەو وڵاتە بەسەرکەوتوویی لەو ئاڵۆزی‌و شێواوی یەبێنەدەرو شورشی نیشتمانی‌و دیموکراتی پورتوگال تاسەرکەوتنی یەکجاری بەرێبازی پیشکەوتنخوازانەی خۆیدا برواو ئازادیخوازانی پورتوگال لەوخەباتە دژوارەدا سەرکەوتوو بن ·

بەبۆنەی دامەزرانی کۆماری ڤێتنامی دیموکراتەوە

- ئێستا شاری هانۆی رازاوەتەوەو پێشوازی لە جەژنی سی‌ی ساڵەی دامەزرانی کۆماری دیموکراتی ڤێتنام دەکات کە ساڵی ١٩٤٥ لە لایەن رۆڵەی نەبەردی گەل هۆشی مینی دلێرەوە دامەزرا ··· هۆشی مین کە ساڵی ١٩٦٩ کۆچی دوایی کردو دڵی لە لێدان وەستا لە مەیدانی (بادین) نێژرا واتە لەو شوێنە نێژرا کە لە بەرامبەر کۆمەڵێکی یەکجار زۆر لە خەڵکی ڤێتنامدا بەیاننامەی سەربەخۆیی وڵاتی خوێندەوە ·
- کرێکاران شەوو رۆژ کار دەکەن بۆ ئەوەی دەوروبەری گۆڕی هوشی مین بۆ بەرپاکردنی جەژنی سی‌ی ساڵەی سەربەخۆیی ڤیتنام برازێننەوە ··
- جەژنی سەربەخۆیی ئەمساڵی ڤیتنام لە هەل‌و مەرج‌و بارێکی‌وا دادەگیرێ کەهیچ سەربازێکی بێگانە لەو لات دانەماوە، چونکە هەروەکو ئەیزانین، دوای خەباتێکی سەخت‌و قارەمانانەی درێژخایەن گەلی ڤیتنام لە خواروی وڵاتدا دوژمنی بەچوکا هێناو شاری سایگۆنی جاران‌و هوشی مینی ئێستای رزگار کردو ئاڵای شۆڕشگێڕانی لەسەر هەڵکرد · لەو کاتەوە تانگەکانی‌خاکی ڤیتنام ناکێڵن‌و فرۆکە تیژڕەوە شەڕکەرەکانی ئیمپریالیزمی ئەمەریکا ئاسمانی ڤێتنامی دیموکراتیان بە جێهێشتوە، هانۆی وتەواوی گەل‌و کارگێڕانی ڤیتنام ئەو کەندولەندو چاڵ‌و چۆڵانەی بە هۆی بۆمبا قورسەکانەوە ببون پڕیەکەنەوەو هەندێکیشیان ئەکەن بە (ئەستێری) ماسی پەروەردە کردن ··· ئێستاکە کە دوای تەواو بوونی شەڕ سەر لە ڤیتنام بدەی چەند شتێک سەرنجت رائەکێشن :-
- هەوڵ‌و تەقەللایەکی بێوچان ئەدرێ بۆ تیمارو سارێژ کردنی زامەکانی کۆن‌و سەردەمی جەنگ ·
- پەیکەری دایکێک کە کوڕە کوژراوەکەی لە باوەش گرتوەو بەساغی ماوەتەوە ·· ئەمەش ڕوخانی خەستەخانەی (باش مای) لەسەری ساڵی ١٩٧٢دا وەبیر دەخاتەوە · ئەونەخۆشخانەیە ئیمرۆ بەتەواوی دروست کراوەتەوە ·
- سێیەم شت کە سەرنجت رائەکێشێ جوانی‌و ئارامی شاری هانۆیە ···

گەلی عیراق بە کوردو عەرەبەوە کە لە سایەی سێبەری حکومەتی شۆڕشی ١٧ی تەموزدا هەنگاوی گەورە بەرەوپێش ئەنێ ·· پڕ بە دڵ سڵاوو پیرۆزبایی لە یادی دامەزرانی کۆماری دیموکراتی ڤیتنام ئەکات‌و هیواداره ئەم گەلە نەبەردە شان بە شان گەلانی تری پێشکەوتنخوازی جیهان سەرکەوتنی مەزنتر بەسەر ئیمپریالیزم‌و دوژمنانی مرۆڤایەتی وە دەست بهێنن ·

ئەگەر بتەوێ مار لەناوبەری سەری پانکەرەوە

هەیە لە ئێمە کوڵەوەیبابی نەبیستبێ ؟ کوڵەوەیباب لە هەموو مارێک درندەترە، ئەوەندە قینی لە دڵایە هەر کەسیکی گەست دەمی لێ بەرنادات تا گیانی دەرنەچێ ·· بۆیە لەناو کوردەواریدا ئەگەر یەکیک زۆر قینی لە یەکێک بێ ئەڵێن (خوا کوڵەوەیبابی بۆ بنێرێ) ·

هەندێ شۆڕشیش لە سەرەتادا سەرئەکەوێ بەڵام لە باتی ئەوەی پێش هەمو شت سەری مارەکە پان بکاتەوە کە ئیمپریالیزمە ئەچی پەلاماری کلکەکانی ئەداو ئازاری تەواویشیان پێ ناگەیەنێ، ئەم کلکانەش کە کۆنەپەرستانی ناوخۆن پاش ماوەیەک ئەکەونە وە جوڵەو بەپێی بزوتنەوەی سەری مارەکە ئەوانیش ئەبزون ·· جاکە هەل دەست‌کەوت مارەهارە کە ئیمپریالیزمی کوڵەوەیباب، بە شورشەکەوە ئەدا وەک لەگەڵێ وڵاتی وەک (بەنگلادیش)دا رویدا ·

بەڵام لە هەندێ شوێنی تر شۆڕشی رزگاری‌و دیموکراتی توانیویتی جێ پێی خۆی توند بکات‌و پیلانەکانی ئیمپریالیزم لەناوبەری‌و هەنگاوی خۆی بنێ بە گەشە پێکردنی وڵات، ئەوە (کۆبا) ئەم وڵاتە بچوکەی لەتەنیشت چەتە وڵێکی وەک ئیمپریالیزمی ئەمەریکاوە ئەژی شۆڕشی گەلی کۆبای تیاسەرکەوت‌و لە پێشکەوتن دایە ·

شورشەکەی گەلی عراقیش کە لە تەموزی ١٩٦٨دا بە سەرکردایەتی حیزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیستی هەڵگیرسا، هەتا یەت مەشخەڵەکەی گەشترو بەرزتر ئەبێتەوەو هەنگاوی فراوان ئەنێ بەرەو رژێمی سوشیالیستی ·

ئیمپریالیزم نەیتوانی زەفەر بەشورشەکەمان بهێنێ، چونکە سەرکردایەتی شورشەکەمان کە خاوەنی تاقی کردنەوەیەکی زۆرە ئەی زانی مار تا سەری پان نەکەیتەوە ناتۆپێ، بۆیەهات لە پێشەوە کەوتە سەرپان کردنەوەی ئیمپریالیزم بە خۆماڵی کردنی نەوت‌و هەنگاوی گرنگی تر، لە پاشا هاتە وێزەی کلکەکانی بە لەناو بردنی جاسوس‌و کۆنەپەرستە خۆفرۆشەکانی ناوگەلی کورد بەرێگایەلی دیموکراتیانەی ئاشتیانەو لەسەر بناغەی بەیاننامەی یانزەی ئازاری ١٩٧٠و پێک‌هێنانی بەرەی نیشتمانی نەتەوایەتی پێشکەوتن‌خوازو پەیمانی دۆستایەتی‌و هاوکاری‌و رۆشنبیری لەگەڵ هەمو دەوڵەتە سوشیالیستەکاندا، پیشکەوتوخوازەکان پیویستە سەرکردایەتی شورشی ١٧ تموزی پیرۆز بی بەزەیی ·· سەرو کلکی ·· نوکەرانی ئیمپریالیزم ·· پان بکاتەوە ·· و بەهەنگاونانی گەورە گەورە بڕوا· بۆ پێشەوە·

محەرەم محەممەد ئەمین

پەیوەندی ئەدەب و ژیان

● **دەبێ کامیان دەست خەتی « ناری » شاعیر بێ ؟**

بەم ناوو نیشانە کاك ئەنوەر مەسیفی لە هاوینە هەواری سەلاحەددینەوە وتارێکی بۆ ناردووین باسی ئەوەی تیا دەکا کەوا چۆن بەرهەمی شاعیرە کلاسی یەکانمان بە گەلێ جۆری جیا جیا لە چاپ دراون و بۆ ئەوەش چەند نموونەیەك باس دەکات و گلەیی لەوە دەکات و ئەیەوێ هەموو ئەوانەی ئەو بەرهەمانە بلاوئەکەنەوە لەسەر یەك نەص رێك بکەون •

لەم ڕووەوە ئەوەندە ئەتوانین بلێین کە شاعیرێك شیعرێکی وتووەو خەلك لەبەر دەستخەتەکەی ئەو نووسیویانەتەوە زۆریان کۆلکە خوێندەوار بوون و بابەتی (ئەمانەتی ئەدەبی) یان نەفامیوەو دەستکاری‌ی شیعرەکانیان کردوە ، یا بۆیان نەخوێنراوەتەوە ، لەبەرئەوە بە هەلە نووسیویانەتەوەو لێیان کەم و زیاد کردوە • ئەمەیە هۆی ئەم جیاوازی‌یەی ئێستا لە گەلێ نەصی ئەدەبیدا بەدی ئەکەین • سەرەڕای ئەوەش جیاوازی‌ی شێوەی ئیملای کۆن و نوێ دەورێکی زۆری هەیە لەو جیاجیایی‌یەدا بەسەر نەصە ئەدەبی‌یەکاندا هاتووە •

چاری ئەم مەسەلە لەسەر ئەوە وەستاوە بگەڕێین بەدوای دەست خەتە کۆنەکاناو کەسانی‌وا ڕاستیان بکەنەوە کە شارەزای خوێندەواری‌ی کۆن و شێوەی نووسینی کۆن بن •

● **بۆ وەرگێڕی پارچە شیعری (یادێك)**

شیعری وەرگێڕراو ئەسڵەکەی لەگەل نەنێری ناتوانین بلاوی کەینەوە •

● **بۆ خاوەنی چیرۆکی (شەوێکی گرنجاوی) :**

ببورن • چیرۆکەکەتان ئەوەندە ئالۆز بوو بەئاسانی بە مێشکی خوێندەوار ئاشنا نەئەبوو • زمانەکەشی ئەوەندە زمانێکی پاراو نەبوو ئەو کەلەبەرەی بۆ پڕ کاتەوە •

● **بۆ خاوەنی چیرۆکی (لە سێبەری تاوانێکدا) :**

ببوورن ، چیرۆکەکەتان لەگەل ڕێبازی ئەم ڕۆژنامەیە دەستی نەئەدا •

● **کاك ظاهر احمد سەوز :**

وەلامەکەتان بۆ ڕەخنەکانی خوشکە ئەمیرە هەموو شتێکی تیابوو وەلامی ڕەخنەکانی ئەو نەبێ • سەرەڕای ئەوە ، بە ڕای ئێمە ، ئەبوو تۆزێك زیاتر بە (تواضع)ەوە وەلامی ئەو خوشکەتان بدایەتەوە •

● **بۆ خاوەنی چیرۆکی زەنگ‌ڕراوی ٤ + ١ = یەك :**

لام‌وایە تۆش لەگەلمانای چیرۆکی‌وا پەیوەندێکی ئەوتۆی بە ژیانی خوێنەواری کوردەوە نی‌یە •

● **بۆ خاوەنی ڕەخنەی (چیرۆکی ئارام گرتن لەبەر دادگای مندا) :**

پێشتر ڕەخنەیەکی کورتی خوشکە ئەمیرە مەحەممەد ئەمینمان بلاو کردەوە • لامان‌وایە مەسەلەکە لەمە زیاتر هەل‌ناگرێ •

● **بۆ خاوەنی « لە ئامێزی خەم فرمێسکدا » :**

بەداخەوە بابەتەکەتان لە پێویست زیاتر زەق بوو •

● **بۆ خاوەنی چیرۆکی « گریام بۆ ئەدیسۆن » :**

کاکی برا چیرۆکەکەت لە سەرەتاوە بەراستی چیرۆك بوو • بەلام لەوێوەکە تووشی لاوەکان ئەبیت بەتەواوی شەقامی چیرۆکت بەرداو چوویتە کۆلانی تەنگی ڕەخنەی کۆمەلایەتی‌یەوەو بە زۆر بەستوویشتە بە هەستی نەتەوەیی‌یەوە • ناوو نیشانی چیرۆکەکەش بە هیچ کلۆجێ بۆ بابەتی‌وا دەستی نەئەدا • ببورە لە بلاو نەکردنەوەی‌و هیوای کاری سەرکەوتووترمان پێت هەیە چونکە بە شایانی ئەوەت دەزانین •

● **بۆ خاوەنی چیرۆکی « دوا دەرگا » :**

بێ‌گومان ئەتوانی ببی بە چیرۆك نووسێکی باش ، بە مەرجێ هەم چیرۆك‌و هەم کتێبی هونەری چیروك نووسین زور تەماشا بکەیت • بەداخەوە چیرۆکی (دوا دەرگا)ت تەنها کەرەستە خاوەکەو زمانێکی ساکاری هەبوو • مەرجەکانی هونەری چیرۆکیان تیا نەبوو • ببوورە لە بلاو نەکردنەوەی •

● **بۆ خاوەنی بابەتی « کام دادگا پرسیارەکان دەگرێتە خۆی ؟ »**

ببوورن بابەتەکەتان بۆ ئەمڕۆ دەستی نەئەدا ••

● **بۆ خاوەنی چیرۆکی وەرگێڕراوی « پەڕاوی تێبینی »**

زمانەکەت خراپ نی‌یە ، بەلام بابەتی چیرۆکە وەرگێڕراوەکەت لەوانە نەبوو کەلکێکی‌وای بۆ ژیانی ئەدەبی‌ی ئەمڕۆمان هەبێ •• سەرەڕای ئەوە ئێمە زۆر لایەنی ئەوەش ناگرین بابەت لە گۆڤارێکی ئەم سەردەمەی خۆمانەوە وەرگێڕین کە خەلکێکی زۆر بەئاسانی دەستیان بکەوێ‌و بیخوێننەوە • چاوەڕوانی بەرهەمی بەکەلکترتانین •

● **بۆ خاوەنی «لەگەنجینەی دێرینی نەتەوەییمانەوە» :**

داڕشتنی چیرۆکە فۆلکلۆری‌یەکەتان زۆر باشە • بەلام بەداخەوە لاپەڕەکەمان لەم تەنگ‌دەستی‌یەی ئێستایدا دەسەلاتی بلاو کردنەوەی ئەم جۆرە بابەتانەی نی‌یە • پیمان باشە تۆ خۆت چیرۆکی‌وا کۆکەیتەوەو ئەگەر بۆت ڕێ‌کەوێ نامیلکەیەکی فۆلکلۆری‌یان لێ دروست بکەیت •

● **کاك بەختیار مەحموود عیززەت :**

ئەلێ ئەو پارچە هۆنراوەی هۆشی مین کە بلاومان کردەوەو نووسیبوومان ئەو وەری‌گێڕاوە ، ئەو وەری‌نەگێڕاوە •• هەرچەند لە چوار چێوەی نووسینێکدا بوو کە ئەو نووسیبووی • وا ئێمەش ڕوون کردنەوەکەی ئەو بلاو ئەکەینەوەو ببوورن •

پاشماوەی ژمارەی پێشوو

لاوکی عەمێ گۆزێ

خلیل جندی

لاوکی (عەمێ گۆزێ) بە گەلێك جۆر دەیبێنەوە ، نەوەك نەنیا بەنیسبەت گۆڕینی ئاوازو مۆسیقایەوە ، بەلکو هەتا وشەکانی لاوکەکەش لە هەندێ‌شوێنا گۆڕانیان بەسەرا هاتووە • ئەمەش ئەوەئەگەیەنێت کە لاوکەکە سرنجی خەلکێکی زۆری ڕاکێشاوەو بەناو خەلکێکی زۆردا بلاو بوەتەوە •

دوو سایە (نص)ی ئەم‌لاوکەمان لەبەردەستایە ، هەر یەکێکیان لە هەندێ ڕستەدا لەوی‌تریان جیاوازە یەکێکیان چوار (بەند) یا (دیرۆك)و ئەویان سێ بەندە •• وا ئێمە لێرەدا هەردو سایەکە یەك لەپاش یەك پێش‌کەش بە خوێندەواران ئەکەین •

سایەی یەکەم

عەمۆ لاوۆ سبەیە فەجرێ ئەفەجرێدا
قەسرا باخمسێ کەفتیە دەڤێ ڕێدا
عەسکەرێ بشارێ چەتۆ غلبەیە بیست‌وچار بابێ پەن جینارافە •
عەلی ئوونس ب قەومێ‌چیافە
ب چارکەزو جام بێزارێ دەشتا مووشێ‌فە
ب قائمقامێ زۆقێ‌فە
ب نەفیر عاما دۆرێ‌فە
ب میرزایێ میرۆ عەبا قوتێ چنێریافە
ب سەوگەرا سەرێ‌سبێ‌دا
خۆ بەردانە دارا سلۆ حەمزۆ ، کەفرێ بووکێ
حەسکا ژێری
حەسکا ژۆری
عەردێ کەفر ڕەحمانی
ئەردێ بێ‌پیڤان
ئەرێ خودێ زانێ دەڤێ کامباخێ ماوەزا لگۆزکا عەمێ گۆزێ گرێدان ••
« هەی دەهەلا ژ بابێ شەمۆرا سەد ماشەلە باریکەلە »

✲✶✲

بشارێ چەتۆ باند کە حەمێ گۆزێ دبێژی :
هایێ لمن هایێ
قەسرا باخمسێ بەردە بێ‌شەڕو قەدایێ
تۆ تڤەنگێ دەینە وەرەرایێ
هەکە دێیە رایێ ، وەرەرایێ
هەکە نائێیە ڕایێ
ئەزێ قەسرا باخمسێ خرابکەم وێ تەبەقا خواری بکەمە ئاخورێ کایێ
ئەوێ تەبەقا ژۆری بکەم خورتێد پەن‌چینارا ل هەیوانێ ژۆری بکەفنێ
حەگیدێ مالا بابێ من تێدا بقەلینن قەهوێ‌و چایێ ••

« دەهەلا ژ بابێ شەمۆرا سەد ماشەلە باریکەلە »

✲⊙✲

عەمێ گۆزێ باندکە بشارێ چەتۆ دبێژی •
ما تو نزانی لنگێ من ل قەیدێدا
برینێ من مانە ل خوونێ‌دا
کلیل‌و مفتە ل چەرچورو دەمیرێ گۆزێ ل قەسرێ‌دا
ئەز کۆزکا کۆرانێ بەرنادەم‌ما ژ عەسکەرێ من‌و تە بەندەکێد لاشا پاڤێنە سەرقانترێد بارخانا
نەقل کەنە مزارا چەمێ تێلانا
ما دەنگێ شەڕێ من‌و تە بەلابێ نێڤ چاورما مووشێ
هەتا ب عەرەبێ تونس‌وخەدرایێ ••
دەهەلا ژ بابێ شەمۆرا شەد ماشەلە باریکەلە ••

✲✶✲

عەمێ گۆزێ باندکە بشارێ چەتۆ دبێژی :
هەکە حەملەکە مێرا ل با تە هەیە
هەکە حەملەکە مێرا ل با تە نی‌یە هەڕە سەرێ ستەمبۆلێ
ڕوونێ تێل‌و تێلغرافەکێ بدە دووری یارزگانا
ڕۆژێ سێ جارا ل من بکە شکیات‌و گلی ••
« دەلێدە پۆز بەرانۆێدە » ••

سایەی دووەم

عەمۆ لاوۆ کۆزکا کۆرانێ وا لکۆرێدا
ئی گرانا عەسکەرێ بشارێ چەتۆ
ب دوانزدە قایمقاما لگەل بەیانا سبێ خۆ بەردا بووە تێدا
بشار باندکە حەمۆ :
لگەل بەیانا سبێ کۆزك‌و متەرەس ل تە گرێدان
شادو نشۆدێ عەمۆ گەلەك هەنە دبێژێ :
بشارۆ تۆ کاکێ شەمۆی ماقوولێ گرانی
بهەقی ئەز دێ پێش‌بەری تە ڕابم
تۆ ژ منی زێدەیی
تو ژ مالا فارۆیی
بلاو ئەو ڕۆژە ل بیرا تە بێ وەکی من دەربو بەرەکا لێدایی
ل سمۆیێ کورتکێ ل وی خالدێ خودێدا ڤیرا
ئەو ل چار دارێ ڕما شداندن
مە کرنە دیاریا ناڤ مالا
ئەو چرایێ مالا بابێ تە قەمراندن ژ کناری خودێدا
ئەو هەردوو عەگیدێد مالا بابێ تە چۆفە دبن عەردێدا
دەهەلا ژ کەکێ شەمسێ بابێ مەلەسێ پیرۆزبێ‌و سەد باریکەلە •

✲✶✲

گوزکێ باندکە :
عەمۆ لۆ لاوۆ کەتە گوهێ من دەنگێ وێ فرمانێ
ئی گرانا عەسکەرێ بشارێ چەتۆ
ب عەسکەرێ دوانزدە قائمقافە
ب نەفی عاما دۆرێ‌فە
ب میرزایێ میرۆ عەبا قوتێ چنێریافە
ب چارکەزو چام‌بێزارێ دەشتا مووشێ‌فە
خۆ بەردانە دارا سلۆ حەمزۆ
حەسکا ژێری
حەسکا ژۆری
کەفرێ بووکێ

چەپەرێ دەرێ شکەفتێ
ئەو کۆزك‌و متەرەسێد خۆ گرێدان
ئاگرو هێناس‌و هێلان دانێ
ژ کۆزکا عەمێ گۆزێ تێن حمێنێد خۆڕتا ،
برینێدا شێرا
ئەو ژ کۆزکا عەمێ گۆزی کەکێ شەمسێ خۆش تێ دەنگێ ناڤ تێدانێ ،
عەمۆ باندکە بشارۆ !
بلا ئەو ڕۆژە ل بیرا تە بێ وەختێ مە کوشتی سمویێ کورتکێ‌و خالدێ خودێدا ڤیرا
ئەو ستێرا تە ڕژاندن
چرایێ تە قەمراندن ژ باسك‌و کنارێد خودێدا
ئەو کەربەندێد لاشا شداندن
مە ژ تەرا کرنە دیاریا ناڤ مالا
لسەر ئاشێ عەلیا ل تێلانی
شەڕێ من‌و تە بلا چە حەبسخانا سێرتێ چاورما مووشێ
هەتا ب عەرەبێ توونس‌و خەدرایێ
« هەتا نێڤ عەرەبی بنانی بووکایێ »
دەهەلە ژ کەکی شەمسێ بابێ شەمۆرا ماشەلەو سەد باریکەلە ••

✲⊙✲

دیاری من‌و قەسرو قۆناغێ
بشارێ چەتۆ ئەوێ باخمسا بابێ مەحەمە کەتم برەزان مێوان‌و تری
بلا خودێ خرا بکە مالا بشارێ چەتۆ
چاوا عەسکەرو نەفیرعاما غالبێ غلبە ب سەر عەمێ گۆزێ کاکی شەمسی‌خانی ڕاکری
عەمێ گۆزێ باندکە بشارێ چەتۆ دبێژێ :
بلا ئەو ڕۆژە ل بیرا تە بێ ڕۆژا من کوشتی سمۆیێ کورتکێ خالدێ خودێدا ڤیرا
ئەو چرایێ مالا بابێ تە قەمراندن
مەهمەدێ کۆتۆ ئەو بەرانێ شتۆ بگولی
هەکە تە بڤێ هەڕە دیاربەکرێ ،
هەڕە شکیات‌و گلی ••
« دەهەلە ژ کەکێ شەمسێ بابێ شەمۆرا ماشەلەو سەد باریکەلە » •

دەریا شینە

دەریا شینە ••،
ئەی ڕەنگی چاوەکانی تۆ ؟!!
دیمەنی دووری بناری •••
هەردو چیاکان شیرینە••،
ئەی دیمەنی ئێوارەی چاوەکانی تۆ !!؟
ئەبێ ئاسمان بە قەد چاوی تۆ جوان بێ ؟؟
بەری زەوی ئەوەندەی چاوی تۆ پان بێ ؟؟
کوا بژوێن‌و دەغڵ‌وزەنوێر ••،
وەك نساری •• ژێر پەرچەم‌و
گۆی مەمکی تۆ •• تەڕوسەوزن ؟!
کوا چناری •• ڕۆخ جۆگەی تێر ••
وەك گەردن‌و
وەك بەژن‌و بالای تۆ بەرزن ؟!!
(تا شەو نەیە ••
نەکەی لە پەرژینی ڕەزی ••
چاوەکانم بخۆیتەوە !!
تا شەو نەیە ••
نەکەی لە ئاوی ڕووباری ••
چاوەکانم بخوێتەوە !!
ئەستێرەش تاکو شەو نەیە،ناجریوێنێ !
شەمدینانیش تا شەونەیە ،
فرمێسکی خوڕ ، نابارێنێ !!
دنیا دەزانێ کێ مەلی چاوەکانتی ،
فێری ئاوو زاخ کردووە••!
کێ کۆتری چاوەکانتی ،
فێری چوونە باخ‌کردووە !!
خۆشم ئەوێ‌ی
تاشە بەردی شاخەکانم پێ بکێشە !
داری بێشەو چۆمەکانم پێ‌هەلکێشە !
ئاوی هەموو ••
جۆگەو کانی‌و دەریاکانم پێ بهێنە !
بە هەورازو هەلەموت‌و
ئەستەما هەلم‌گەڕێنە !
خۆشم ئەوێ‌ی
چۆن مشتێ خۆل
ڕووبارێ ئەوێن لێل ئەکا ؟ !!
چۆن تاوێ خوێن ••
ئەحمەد موختار بۆ عیشقی‌بابان وێل ئەکا !!
کە باران خوڕ خوڕئەبارێ ،
ناچار دێمە ژێر چەتری تۆ •• !!!
کە بەفرێکی زۆر تێ‌ئەکا ،
ناچار دێمە بەر خۆری تۆ !!

نەوزاد ڕفعەت
جۆزەردانی ١٩٧٥

لە گەنجینەی کەلەپووری نەتەوایەتیمان

پارچە شیعرێکی میرزا قادری پاوەیی

محمد علی قەرەداغی
ناردوویەتی

(علیك السلام) فریشتەی ئەنوەر
ڕشتەی لیقای حەق ، حەبیبی تەوانگەر
وەش ئامای وە خەیر ، ئەی بەرگوزیدەم
سا قەدەم بنێ وە بان دیدەم ••
ئێران تا توران دنیا سەرانسەر
پایەندازت بۆ سەوڵ نازپەروەر
(ئەستەمووڵ) پێشکەش نیم نیگای دیدەت
(ئەصفەهان) ئەبرۆی قەلەم کەشیدەت
(مووصل) وە مەودای موژەی چەمیدەت
(بەصرە)وە بینی‌ی دڵ پەسەندیدەت
(حەلەب) وە حەلقەی حەی ناز گێسووت
(قازان) وە قەد بەند باریکتەر جە موت
(پاریس) وە پرشەی پێشانی‌ی پاکت
(خاوەر) وە خەرام خیشم خەمناکت
(شام) وە شەرت‌و شۆن وەفای شەریفت
(بەغدا) وە بەرزی‌ی بالای زەریفت
(کیشمیر) وە گۆنای گوڵ غونچەی ڕەندت
(کابول) وە کالای ئالای پەسەندت
(شیراز) وە شوعلەی شەوق شەمامت
(جام) وە بۆی بۆخوور عەبیر جامت
(چین) وە چین زوڵف سیای چین چینت
(ماچین) وە یەك ماچ جام جەمینت
(زەڕنە)[1] زەڕ ئەفشان تەشریف ئاوردەت
(تاران) وە تای ناز وە تۆمار کەردەت
(خەتا) وە خەندەی مەیل ساڵانت
(خوتەن) وە نوختەی وردە خاڵانت
(قەندەهار) وە قەند غونچەی دەهانت
(یەمەن) وە یەك حەرف لەعل لەبانت
(غەزنەین) وە غەمزەی هیچ کەس نەکەردەت
(نەی شاپوور) وە ناز تا وەسەر بەردەت
(زەهاو)یچ وە زنج زەریف نافت
(کرمان) وە گەردن سوراحی‌ی سافت
(خوو) وە خولووقەت خوڵق‌و خووی گەرمت
(سەلماس) وە سینەی سفید نەرمت
(تەبریز) وە ریزەی راز قەشەنگت
(داغستان) وە داغ تەئسیر دەنگت
(نەهاوەند) وە ناف موشك‌تاتارت
(گەنجە) هەم وە گەنج شاهان نەدارت
(روان) وە بەرزی‌ی بلووری ڕانت
وە گەردنم بۆ فیتنەی جیهانت
(زابل) وە زانووی ساف‌سیمینت
خەم وەردەی باهوو قەیس خەمینت
(سابلاغ) هەم وە ساق پاك بێ خەوشت
(کاشان) وە ئەنگوشت سەرپەنجەی کەوشت
(قەزوێن) وە قیمەت قۆڵوانەی قۆڵت
(لەندەن) وە تای لۆنگ زەڕباف کوڵت
(لاهوور) و (لەنگوور) وە لەنجەو لارەت
(سەمسۆن) تەمام گشت فیدای ئیشارەت
هەفت ئیقلیم تەمام نەونەمام تۆ
نەداران بەهای بەژن‌و بالای تۆ
موددەی عومر وێم ، هامسەران ، یاران !
هەر ئەو ڕۆ وە شاد دنیام ویاران
جەوساوە قیبلەم سلامش کەردەن
زیندەگیم جە حاڵ مەردە ویەردەن
(قادر) وێنەی طەیر بی وە دامەوە
تا مەحشەر بەندەن بەو سەلامەوە[2] •

(١) زەڕنە : شاخێکی بەرزە لە ژوور (ڕوانسەر)ەوە ، کوێستانێکی خۆشە کانیاوی ساردی زۆری تیایە • داوێنەکەشی گەرمەسێرێکی بەپیتە ، بۆیە ئەلێن : « زەڕ بدە ، زەڕنە بسان •• هەم گەرمەسێر •• هەم کوێستان » •

(٢) مەشهوورە میرزا قادر ئەم پارچە شیعرەی بۆ (مینای نەغالی) سەرۆکی هۆزی شێخ سمایلی وتووە •

institut kurde de paris

ڕاپۆرتی «هاوکاری» دەربارەی دروست کردنی هەندێ پرۆژەی ئاوەدانی لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی

سەرچاوەیەکی ئاگادار لە وەزارەتی ئەشغال و ئەسکان بە (هاوکاری) ڕاگەیاندوە کە وەزارەتی ناوبراو ئێستاکە لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا خەریکی جێبەجێ کردنی هەندێ پرۆژەیە، کە تێکرا ئەو پرۆژانە پێنج ملیون دینـاریان تێ دەچێت .

ئەو سەرچاوەیە وتوویەتی: وەزارەت لە شاری هەولێر خەریکی جێبەجێ کردنی پرۆژەی خانوی ئەنجومەنی تەنفیزی و تەشریعی یە، ئەو پارەیەی بۆ تەواو کردنی ئەم پرۆژەیە دانراوە دەوروبەری چوار ملیون و ٥٠٠ هەزار دینار دەبێت .

خانوەکان دەکەونە ژووروی ڕۆژئاوای شاری هەولێرەوە تەنیا ٩٠٠ مەترە لە قەڵاوە دوورن، جێگای پرۆژەکە ٣٠ دۆنم زەوی دەبێت ..

وەبریتییە لە کۆمەڵە خانویەك .. خانوی ئەنجومەنی تەشریعی بریتی دەبێت لە کۆشکێکی ٦ نهۆمی، بنایەتی ئەنجومەنی تەنفیزی بنایەتێکی ١٥ نهۆمی دەبێت، جێگای ئەمانەتی گشتی ئەم پرۆژەیەیان لە سێ خانووبەرەی سێ نهۆمی پێك دێت، گرنگی ئەو پرۆژەیە لەوەدایە کە دەبێتە بنکەیەك بۆ جێبەجێ کردنی ئۆتۆنۆمی .

زانکۆی سلیمانی ..

سەرچاوەکە ئەوەشی ڕاگەیاندوە کە نەخشەی پێویستی پلەی یەکەمی بنایەتی زانکۆی سلیمانی دانراوە، جێگای زانکۆکە لەسەرچنار دەبێت، لە پلەی یەکەمی ئەم پرۆژەیە ملیونێك و ٧٠٠ هەزار دیناری تێ دەچێت، سەرجەم هەموو پرۆژەکە چوار ملیون دیناری بۆ دانراوە، پلەی یەکەمی بریتییە لە بنایەتی کۆلیجی ئەندازیاری و زانیاری لەگەڵ شوێنی عەمادەتی ئەو دوو کۆلیجەدا .

بنایەتە حوکمەتیەکان ..

ئەو سەرچاوەیە وتوویەتی وەزارەتی ئەشغال و ئەسکان لە پارێزگای دهۆك و سلیمانی قەزای ڕەواندز و هەڵەبجە بۆ دادگاکان خەریکی دروست کردنی چەند بنایەتێکە، وە لە پارێزگای هەولێر خەریکی دروست کردنی دایەرەی ئەشغالە .

بنایەتە ڕۆشنبیریەکان ..

وەزارەتی ناوبراو لە هەولێر و مەخمور و دهۆك خەریکی دروست کردنی چەند قوتابخانەی پیشەسازی و کشتوکاڵی و ژمارەیەکی زۆر قوتابخانەی ناوەندی و ئامادەیی یە، وە لە سلیمانی خەریکی دروست کردنی بنایەتی مەعهەدی ئیدارەیە لەگەڵ دامەزراندنی چاپخانەیەك بۆ چاپەمەنی کوردی لە هەولێر .

سەرچاوەکە گفت و گۆکەی بەوە کۆتایی پێهێناوە وتوویەتی: وەزارەتی ئەشغال و ئەسکان نەخشەی پێنج یارێگای تەواو کردوە کە نیاز وایە لە ڕانیە و هەڵەبجە و مەخمور و خانەقین و شەقلاوە دروست بکرێن .

ڕاپۆرتی ناوخۆ

● باوکی شیرین ●

گەلی عیراق بەگشتی و گەلی کوردمان بەتایبەتی بایەخێکی زۆر بەو هەنگاوانە ئەدەن کە نراون بۆ جێبەجێ کردنی یاسای ژمارە (٩٠) کە تایبەتییە بە ڕێکخستنی موڵکایەتی کشتوکاڵ لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا .

وە هەموو لایەك لە سەر ئەو باوەڕەن کە ئەم هەنگاوانە ڕەسەنی شۆڕشی ١٧ی تەمووز ... ئەکەنەوە، چونکە هەل و دەرفەتێکی لەبار لەبەردەم ... ڕەنجدەری کوردا ساز ئەکەن بۆ بەشدار بونی لە خەباتی کۆمەڵایەتی و سۆشیالیستیدا . هەر وەکو ئاشکرایە، تاقمە بەکرێ گیراوەکە هەوڵیدا کە نەگەرە بناتە بەردەم هەموو گۆڕانێکی پێشکەوتوو شۆڕشگێڕانە لە ژیانی بەرهەم هێنان و کۆمەڵایەتی جەماوەری کوردا .. جا بۆیە شتێکی ئاسایییە کە ڕاستەوخۆ دوای ڕوخانی ئەم تاقمە بەکرێ گیراوە دەست بکرێ بە وەدی هێنانی گۆڕانی پێشکەوتووانە لە کەرتی کشتوکاڵ لە کوردستاندا .

چونکە ئەم گۆڕانانە دەرگای بەرەو پێش چوونی شۆڕشگێڕانەی نوێ لە بەردەم ژیانی ڕۆژانەکانی ناوچەکەدا ئەخاتە سەر گازی پشت .

بێگومان جەماوەری کورد بەچاوێکی گەش بینانەوە سەرنجی ئەم گۆڕانانە ئەدات و بە دەستکەوتێکی نایابی شۆڕشی ١٧ی تەمووز و پارتییە پێشڕەوەکەی دائەنێ، پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب .

هەڤاڵ نعیم حداد ئەندامی سەرکردایەتی قطری پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب، سکرتێری گشتی بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی پێشکەوتنخواز، لە وتارێکدا کە لە فیستیڤاڵی کۆمەك کردن بە خەباتی گەلی هیندستان دژی پیلانی ئیمپریالیزم و ڕاستەڕەوەکە بەپەرستەکان، خوێندیەوە، ڕایگەیاند کە شۆڕش و گەلی عیراق و بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی پێشکەوتنخواز ڕێبازی شۆڕشگێڕانەیان گرتۆتە بەر بۆ پشتگیری کردنی خەباتی گەلان و قایم و پتەو کردنی بنچینەی شۆڕشیان .

ئەم فیستیڤاڵەی هاوکاری کردنە ئەو پەیوەندییەی خەباتی بوندو تۆڵ ساغ ئەکاتەوە کە شۆڕشی عیراق بە بزوتنەوەی ڕزگاری نیشتمانی هیندستانەوە ئەبەستێتەوە و ئەوەش دەرئەخات کە بزوتنەوەی نیشتمانی و پێشکەوتووانەی وڵاتەکەمان و بزوتنەوەی پێشکەوتنخوازانەی هیندستان دوو ئالقەی گرنگ و سەرەکین لە بزوتنەوەی شۆڕشی ئاسیا و جیهان .

هاووڵاتی و ڕێکخراوە جەماوەری و پیشەییەکان بە وەزارەتی بڕوای خۆیان بەوە دەربڕی کە جموجۆڵ و تەقەللاکانی ڕژێمی سوریا کە بەرەو ژیانی جوتیارانی ناوچەی فورات ئەکات لە ... بەو لاوە هیچی تری بۆ نامێنێتەوە .. وە لەو بروسکانەدا کە بۆ سەرۆك احمد حسن بکریان ناردوە ڕایانگەیاندکە ڕژێمی سوریا بەم هەڵوێستەی ئەیەوێ نەخشەکانی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم دژی بە ڕژەوەندی و پاشەڕۆژی نەتەوەی عەرەب جێبەجێ بکات .

بڕوانە ل - ٧

ڕەوتی گەشەکردن

- باوکی پەروین -

● خوێنەری خۆشەویست: وەزارەتی پیشەسازی و مەعدەن، لە سەر داخوازی سەرکردایەتی سیاسی شورشە نەتەوەییە پێشکەوتووە سۆشیالیستییەکەمان، چەند پرۆژەیەك دائەمەزرێنێ لە پێناو گەشەکردنی کەرتی پیشەسازی ئەو کەرتەی کە بنچینەیەکی گرنگە لە بنیات نانی ژیانی ئابوری و کۆمەڵایەتیمان و سەربەخۆیی ئابوریشمان پتەوتر ئەکات .

● دامەزراوی گشتی گەشەکردنی پیشەسازی سەر بە وەزارەتی ناوبراو، لەم بارەیەوە ڕێگای فراوان کردنی چەل پرۆژەی پیشەسازی داوە کە تێکرای سەرمایەکەیان ٣ ملیون و ٢٣٠ هەزار دینارە .. وە لەم پرۆژانە پیشەسازی میوەو سەوزەی قتوە کە سەرمایەکەی نزیکەی ١٠٩ هەزار دینارەو بە تازەترین ڕێگای میکانیکی و تەکنیکی دروست کراوە .

هەروەها پرۆژەی کونکرێتی بەسرەش فراوان ئەکرێ و ئەمە ئەبێتە هۆی پتر بوونی بەرهەمەکەی تارادەی ١٥ هەزار و ٦٠٠ مەتری سێ گۆشەکەجاران ٧ هەزار و ٨٠٠ مەتری سێ گۆشەی بلوك دروست کردن بوو لە ساڵێکدا . وە ئەو فراوان کردنەی ئەم پرۆژەیە نزیکەی ١٢٥ هەزار دیناری تێ ئەچێ .

● لە لایەکی ترەوە دوای جێگیر بوونەوەی ئاشتی لە ژووروی خۆشەویست و ڕوخانی تاقمی بەکرێ گیراو وەزارەتی پیشەسازی دەستی کردوە بە دروست کردنی چەند پرۆژەیەك لە مانە پرۆژەی میوەی قتوی پارێزگەی دهۆك .

● وە لە ناوچەی زێبێری پارێزگەی بەسرە خەریکی جێبەجێ کردنی پرۆژەی ئاسن و پۆڵان کە (١٠٣) ملیون دیناری تێئەچێت و لە یەکەم قۆناغدا کە لە ساڵی ١٩٧٧ دەستپێئەکات بەرهەمەکەی ٢٤٠ هەزار تەن ئاسن ئەبێت .

● سەرەڕای ئەمانەی سەرەوە وەزارەتی پیشەسازی و

بڕوانە ل ٧

مامۆستا جەزراوی ڕێکەوتننامەیەکی پیشەسازی مۆرکرد

پاش نیوەڕۆی ڕۆژی یەکشەممەی ڕێکەوتی ٣١ی مانگی ڕابردوو کاك تەها جەزراوی ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری پیشەسازی ڕێکەوتن نامەیەکی لەگەڵ کۆمپانیایەکی جیهانیدا دەبارەت بە پرۆژەی دامەزراندنی کانزی فۆسفاتی عەکاشە لە بیابانی ڕۆژئاوادا مۆرکردووە

سەرجەم ئەو پرۆژەیە ٦ر٢٧ ملیون دیناری تێ دەچێت و نیاز وایە لە ماوەی ٣٧ مانگدا تەواو بێت و بکەوێتە کارو بەرهەم هێنان، وزەی بەرهەمی ساڵانەی ئەو کانزە خۆی دەدات لە ٤ر٣ ملیون تەن فۆسفاتی خاو .

پرۆژەکە بریتییە لە دوو کانزی سەرەکی کە فۆسفاتی خاویان لێدەر دەهێنرێت .

سەرنج و هەڵوێست

● چاودێر ●

● وەزارەتی کشتوکاڵ چاك کردنی کشتوکاڵ، بەگورج و گۆڵانە دەقی یاسای ژمارە ... دەقی یاسای ژمارە (٩٠) سەبارەت بە ڕێکخستنی ... زەوی و زار لە ناوچەی ... جێبەجێ بکات ... (حسن ... جمعة)ی وەزیری کشتوکاڵ و چاککردنی کشتوکاڵ خۆی سەرپەرشتی و دابەش کردنە ئەکا کە ٥٠٣ هەزار و ٨٧٤ دۆنمی ئەگرێتەوە و ئەدرێ بە ١١ هەزار و ١٢٢ خێزان لە ناوچە کشتوکاڵیەکانی پارێزگاکانی ئۆتۆنۆمیدا .

● دەرکردنی یاسای ژمارە (٩٠)ی ساڵی (١٩٧٥) و دیاری کردنی (٧) مانگ بۆ جێبەجێ کردنی تەواوی ئەو یاسایە بایەخ دانی سەرکردایەتی پارتی پێشڕەو «پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب» و شۆڕشی ١٧ی تەموزی نەتەوەیی و سۆشیالیستی بە ناوچەی ئۆتۆنۆمی ساغ ئەکاتەوە .

● دیسان ئەوە ئەسەلمێنێ، هەوڵی دلسۆزانە ئەدرێ بۆ دوایی هێنان بە هەموو شوێنەوارێکی ساڵانی ئاژاوە و ڕابوردوو کە بوبوە هوی ئەوەی ناوچەکە لەزۆر دەستکەوتی شۆڕشگێرانە لەڕوی ئابوری و کۆمەڵایەتیەوە بێبەری ببێ .

● مەبەستی سەرکردایەتی سیاسی پارت و شۆڕش لە دەرکردنی ئەو یاسایە، هەروەك لە ناوەڕۆکەکەیدا دیاری کراوە ئەوەیە (بەشێکی زۆری زەوی و زاری کشتوکاڵی بدرێتە دەست جوتیارەکان، کە ئەمە باشترین ڕێگایە بۆ ڕزگاریان لە چەوساندنەوەو دوایی هێنان بە جیاوازی چینایەتی لە لادێکان داو هەروەها زامن کردنی ژیانی ئاسودەی بەختیار بۆ ئەو جوتیارانەی گەڕاونەتەوە بۆ زەوی وزارەکانیان، لەدوای ڕوخاندنی سەرکردایەتی بە ... ڕوان لێکراوەکەی یاخی بوونی کۆنەپەرستانە) .

● دیسان جێبەجێ کردنی و وزدی ئەم یاسایە ساغ کردنەوەی ڕێ ڕەوی ڕاستی بڕیارەکانی کونگرەی هەشتەمی پارتی بەعسی سۆشیالستی عەرەبە کە ئەیەوێ کەرتی سۆشیالیستی لە کشتوکاڵدا فراوان بکات ئەویش بە دامەزراندنی کێڵگەی هەرەوەزی و یارمەتی دانی جوتیاران لەم ڕووەوە .

مانگی ڕەمەزان

فەزیلەتی قازی بەغدا داوای لە موسوڵمانان کردووە کە ئەم ئێوارەیە چاو بۆ مانگ بگێڕن . بەو بۆنەیەوە ئەم بەیاننامەیەی بڵاو کردۆتەوە . بەناوی خوای گەورەو میهرەبانەوە

بۆ دەست نیشان کردنی سەرەتای مانگی ڕەمەزانی ساڵی ١٣٩٥ی کۆچی .. تکا لە موسوڵمانان ئەکەم کە ئێوارەی ڕۆژی هەینی ٢٩ی مانگی شەعبانی ساڵی ١٣٩٥ی کۆچی، ڕێکەوتی ٥ی ٩ی ساڵی ١٩٧٥ی زاینییە چاو بۆ مانگ بگێڕن، ئەوەی مانگ بەدی ئەکات بۆ شایەتی بێتە دادگای شەرعی لە بەغدا، وە ئەوانەی لە جێگایەکی ترن بچنە دادگای شەرعی ئەو جێگایە ئەوەی شایەنی باسە لە زەردە پەڕەوە تا شەوگارێکی درەنگی ئەو شەوە دەرگای دادگا لەسەر پشتە .

عبدالقادر ابراهیم
قازی بەغدا

چاپکراوی زانکۆی سلێمانی

ژمارە (١)ی مانگی ئاب ١٩٧٥ لە چاپکراوی «دەنگ و باسی زانکوی» سلەیمانی بڵاو کرایەوە . ئەم بڵاوکراوەیە کە دەزگای ڕاگەیاندن لە سەرۆکایەتی زانکو دەری ئەکات . بریتییە لە دەنگ و باسی و هەندی لێکۆڵینەوەی کورت و ڕیپورتاجی ڕۆژنامەگەری ... دەزگاکانی زانکۆدا .

ژمارەیەك بەدیاری گەیشتە ڕۆژنامەی «هاوکاری» سوپاسی هەڵسوڕێنەرانی ئیشوکاری ئەم بڵاوکراوەیە ئەکەین و سەرکەوتوبن .

- هاوکاری -

هەڤاڵ نەعیم حەداد لە تاران گەڕایەوە

ئێوارەی دووشەممەی ڕابوردوو، هەڤاڵ نەعیم حەداد ئەندامی سەرکردایەتی قوتری پارتی بەعسی سۆشیالستی عەرەب وەزیری لاوان لە تارانەوە گەڕایەوە دوای ئەوەی سەردانەکەی لە ئێران یەك هەفتەی خایاند .

هەڤاڵ حەداد بە (ئا.د.ع) وتوە سەبارەت پەرەپێدانی پەیوەندیەکانی نێوان هەردوو وڵات لەگەڵ کاربەدەستانی ئێران گفتوگۆمان کرد .

ئەوەی شایەنە هەڤاڵ حەداد وەفدێکی لەگەڵدا بوو کە بریتی بوو لە: نوری جدیثی، عبد الصمد حمید و عثمان فائق لە ئەندامانی ئەنجومەنی تەنفیزی ناوچەی ئۆتۆنۆمی .

ئا.د.ع

وەزیری ڕاگەیاندن کۆنگرەی کارگێڕانی سینەمای عەرەبی کردەوە

سەر لە بەیانی ڕۆژی دووشەممەی ڕێکەوتی یەکی مانگ مامۆستا تارق عەزیز وەزیری ڕاگەیاندن لە هۆڵی گەل کونگرەی سینەمای عەرەبی کردەوە، کۆنگرە کە لەژێر دروشمی (سینەما لە پێناوی شۆڕشی عەرەبدا) بەسترا بوو .

بەڕێز وەزیری ڕاگەیاندن وتارێکی لەو کۆنگرەیەدا خوێندەوە، تیایدا وتی: کۆنگرە گرتن لەژێر دروشمی (سینەما لە پێناوی شۆڕشی عەرەبدا) ئاشکراو روونە ئەوە دەر دەخات کە سینەما چ دەورێکی باڵای لە ژیانی میللەتدا هەیە چۆن واقیعی مەسەلەکانی دەخاتە روو بە تایبەتی لەم سەردەمەدا کە ئیمپریالیزم و کۆنەپەرستان دوا پلەی تواناو تاقەتی خۆیان بەکار دەهێنن بەتایبەتی سینەما لە پێناوی بڵاو کردنەوەی بیرو باوەڕی کۆنەپەرستانەو دژ بە میللەتدا .

کۆبوونەوەی جەماوەری بەرەی نیشتمانی لە شارەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی

سەر لە ئێوارەی ڕۆژی دووشەممەی ڕێکەوتی یەکی ئەم مانگە بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی پێشکەوتن خواز لە شاری سلیمانی کۆبوونەوەیەکی جەماوەری ڕێك خستبو لە کۆبوونەوەکەدا هەڤاڵان حسن عامری و عزیز عەقراوی و کریم احمد و عبداللە اسماعیل و بابکر پشدەری ئەندامانی بەرزی لیژنەی بەرە ئامادە بوون .. ئەندامانی لیژنەی شار و هەندێ فەرمانبەرانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی و جەماوەرێکی زۆر بەشداری ئەم کۆبوونەوەیان کردووە .

دیسانەوە ئێوارەی ٢ی ٩ ئەم مانگەش هەڤاڵ حسن العامری ئەندامی سەرکردایەتی قطری پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست، ئەندامی لیژنەی باڵای بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی پێشکەوتن خواز لەو کۆبوونەوە جەماوەرییەدا کە لە یارێگای گەل لە هەولێر ڕێکخرا بەشداری کردووە .. هەروەها سەرۆك و یاریدەدەری سەرۆکی ئەنجومەنی تەنفیزی ئەمینداری نهێنی ئەنجومەنی تەشریعی و پارێزگاری هەولێر و هەڤاڵان یاریدەدەری ئەمینداری نهێنی و ئەندامانی لقی ژووروی پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و زۆر لە فەرمانبەران ئامادە بوون .

بڕوانە ل - ٧

د. جمعە دیدەنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی ئەکا

ڕۆژی پێنجشەممەی ڕێکەوتی ٤ی ئەم مانگە دکتۆر حسن فهمی جمعە وەزیری کشتوکاڵ بۆ سەرپەرشتی جێبەجێ کردنی یاسای ژمارە ٩٠ی ساڵی ١٩٧٥ لە ناوچەی ئۆتۆنومیدا چۆتە دیدەنی هەندێ جێگەی کشتوکاڵی .

دکتۆر جمعە لەو دیدەنی و گەشتەیدا (٥٠٣) هەزار و ٨٧٤ دۆنم زەوی و زاری کشتوکاڵی بەسەر ١١ هەزار و ١٢٢ خێزانی جوتیارانی ئەو ناوچانەدا دابەش کردووە .

بەوپێیە لە ناوچەی کۆیە و تەقتەق ١٦٠ خێزان ١٠٨ هەزار و ٢٢٣ دۆنم زەوی وەردەگرێت، (٤٦٤) خێزان لە ناوچەی سەرسەنگ و گەلی عەلی بەگ ١٤ هەزار ١٤٠ دۆنم زەوی وەر دەگرن (٨٢) خێزان لە ناوچەکانی بازیان و سیروان و سیوەیل ١٠٠ هەزار و ٦٠٩ دۆنم زەوی وەردەگرن .

وە بەپێی یاسای چارەسەرکردنی کشتوکاڵی ژمارە ١١٧ی ساڵی ١٩٧٠، یاسای ژمارە (٩٠)ی ساڵی ١٩٧٥، ٨ هەزار و ٤١٦ خێزان لە هەندێ ناوچەی تردا ٢٨٠ هەزار و ٩٠١ دۆنم زەوی وەردەگرن .

وەك ئاشکرایە وەزارەتی کشتوکاڵ بۆ جێبەجێ کردنی یاسای ژمارە (٩٠) و بنیات نانەوەی ئەو پرۆژە کشتوکاڵیانەی تاقمە بەکرێ گیراوەکە ویرانیان کرد بوو هەرەوەزێکی فەراوانی کردبوو، هەوڵێکی زوریشی داوە بۆ ئامادە کردنی هەموو پێویستیەك بۆ خولقاندنی لادێیەکی سۆشیالیستی وا کە لەگەڵ خواستی سەرکردایەتی سیاسی حیزب و شۆڕشدا بگونجێت .

چەند بیرێکی ئیرتوازی لە دهۆك

دەزگای بەرهەم هێنانی کایناوەکان هەتا ئێستا ٨ بیری ئیرتوازی لەو ١٦ بیرە بڕیارە لە پارێزگای دهۆك هەڵیان بکەنی تەواوی کردوە .

سێ مزەخەی ئاویشی لەسەر ئەو بیرانە دامەزرێنراون و هەر بیرێك لەو بیرانەش لە دەقیقەیەکدا ١٢٠ گالۆن ئاوی لێدەردێت .. دەستیش بە هەڵکۆلینی (٤) بیری تر کراوە .

دیاریا برادەر «محمد»ی بۆ خەڵکی ئامێدیێ

صدیق علی ئامێدی

برادەر محمد ابراهیم ملاحظێ کهربابیە ل ئامێدیێ . **بەراستی** بکارەکێ وەسا رابو جهێ سوپاسیێ و سەربلندیە، ئەوکار ژی ئەوبو، ماکینەکا شکەستی هەبو بەری دوو ساڵا کەس دەستێ خو نەکرە ئەو ماکینێ یێ ژوان قە بکێر ناهێت یا ژکار کەفتی . برادەر «محمد»ی چێکرەڤە و بکار ئێخست . شارەوانیا ئامێدیێ نزیکی (١٠٠٠٠) دینار قازانج کر . ما هندە پرسیا ژێ کرن دا بزانین چاوا ئەو ماکینە چێکرەڤە .

ژوی معهدی دەرچوم و ئەگەرا چونا من بوڤی معهدی ئەو بو . ژبچیکاتیێ من حەز پیشەسازیێ دکر هەوەسێ من ژ هەمی کارێت دی پتر لسەر بو .

پرسیار: چاوا تە ئەو ماکینە دا کاری .

بەرسڤ: پشتی تەناهی لدەڤەرا مە بەلاڤبوی من دیت باژێرێ مە پێدڤی کهربابە ئەو ماکینێت هەین تێهەل ناهێن لبەر ڤێ چەندێ من دەست هاڤێتە چێکرنا وێ هەتاکو کهربایێ ب شەڤ و ڕۆژ بدەینە باژێری . من دەستویری ژڕێبەرێ شارەوانیێ و بەرپرسیارێت قەزایێ وەرگرت . دەمێ من و پالێت کهربایێ ماکینە ڤەکری دەرکەفت «کرنك شفت» یێ شکەستی مە ئێکێ نوی دانا شوێناوی ماکینە درست بو .

پرسیار: شارەوانیا ئامێدیێ بەرامبەری ڤی کاری تە کری چ دیاری دانەتە .

بەرسڤ: پشتی مە ماکینە دایە کاری لپێش چاڤ نبریا شارەوانیێ (١٠) دینار و قائمقامی و ڕێبەرێ شارەوانیێ و سوپاسیەك بومە .

پرسیار: ل کێش ساڵێ تە معهدا ماکیناو ئامیرێت چاندنێ تمام کر، ئو بوچی تە ئەو تازی گرت ژهەمیا .

بەرسڤ: لساڵا ١٩٥٦ ئەز

بەرپرسیارێت . پارتی بەعسی پارێزگەرێ دهوکێ سوپاسیەك بو من و پالێت کهربایێ ڤرێکر دیسان ئێکەتیا چڤاتێت پالێت شارەوانیێ (١٠) دینار و سوپاسیەك بومە .

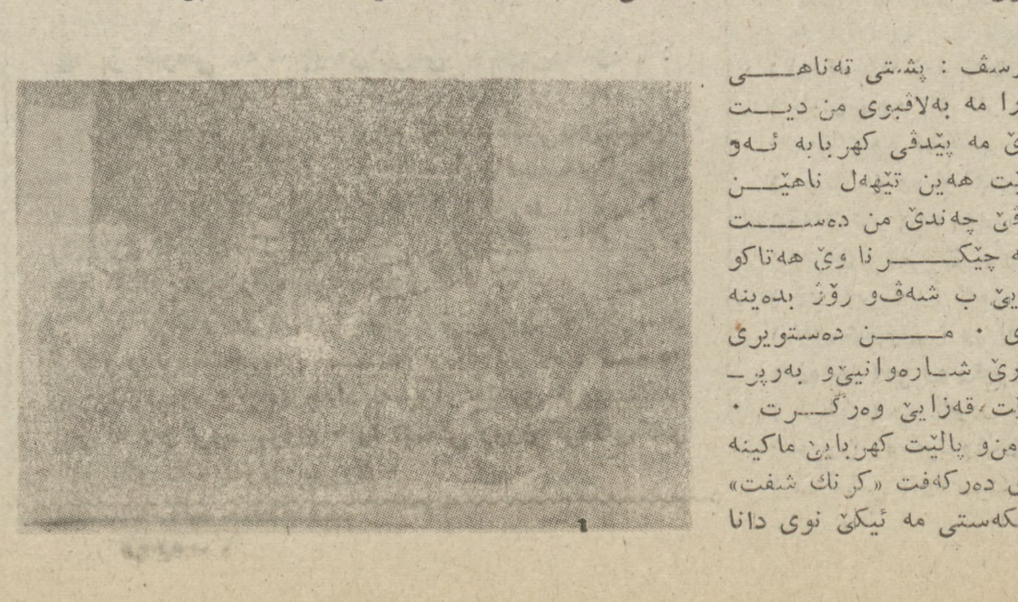

Institut kurde de Paris

خەباتی قوتابیانی کوردستان

● مەکتەبی سکرتاریەتی یەکێتی قوتابیانی کوردستان ئامادەی ئەکات ●

لەگەڵ قوتابیاندا !

خالد جوتیار

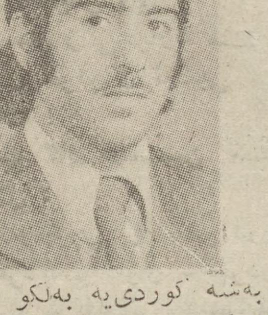

لە مێژ بوو قوتابیانی کوردستان ئامەزرۆی رۆژێکی بەختیارو ئاسوودەیان نەکردبوو تا ١٨-٤-١٩٧٤ کاتێ بۆ دواجار کۆنەپەرستو بەرچاو تەنگەکان هەناسەیان داو بەرەتای ژیانێکی نوێو ئاسوودە هاتەپێشەوە نەئەرچی زۆر جاریش بارگرانی ژیانو زروفی خوێندن تەنگەی بە قوتابیان هەڵچنیوەو گەلێکیشی تۆراندوە بەلام کاروانی بەرەوپێشەوە چوون‌سەرکەوتنی بۆ مرۆڤی چەوساوە مسۆگەر تر کردووە • لە کوردەواری خۆشمان چونکو خەڵکە کە زۆری کۆڵەوارو دواکەوتو بوون بڕیە سوودو پێویستی خوێندنیان نەدەزانێ بەلام شۆرشە پێشکەوتووخوازەکەی (١٧)ی گەلاوێژ ئەم لابەلایی‌و دواکەوتنەی گۆری‌و قوتابخانەو بنکەی قەڵاچۆکردنی نەخوێندەواری لەهەموو شارو گوندەکانی کوردستان کردەوە •

وا بوە قوتابی‌یەکی هەژار چونکو حەزی لە خوێندن کردوە بەرەنجی شانی خۆی کارێکی دۆزیوەتەوە تا پێویستی‌یەکانی ژیانی خوێندنی تەواوبکات • بۆ هەموو مرۆڤێکی رۆشنبیری ئەم عیراقە لەوە گەیشتووە کە ئەمرۆی شۆرشی گەلاوێژو پێشان زۆر ئایری‌یە • ئەمرۆ قوتابیان لە بەشی ناوەخۆیی وەردەگیرێن ، خاوەن بەهرەو زیرەکەکان گەلێ یارمەتی دەدرین ، خۆ بە حۆڕایی خوێندنیش هەموو کۆسپێکی تری تەخت کردووە • ئەمرۆ قوتابیان یەکێتی‌و رێکخراویان هەیە، ئەوەتا یەکێتی نیشتمانی قوتابیانی عیراق سەرکردایەتی هەموو قوتابیانی عیراق‌دەکات‌و لەپاڵ ئەویشدا یەکێتی‌قوتابیانی کوردستان پێشرەوی راستەقینەی قوتابیانی کوردستانە •

بابۆئەوەی زیاتریش لەم مرازانە بگەین ئەم چەند پرسیارە بخەینە بەردەم قوتابیان •

دەربارەی بەشی کوردی کۆلیجی ئادابی - زانکۆی بەغدا - ئەم پرسیارەمان لە قوتابی بهاءالدین جلال پۆلی چوارەم کرد ؟

پ - بە بیروڕای تۆ پرۆگرامی خوێندن لەم بەشە دەبێ چۆن بێ ؟!

و - بەشی‌کوردی لەسەرەتای دامەزراندنیەوە تا ئەمرۆ بە دەوری پیرۆزی خۆی هەڵساوە بەلام بەبێ کەم‌و کوڕیش‌نەبووە چونکو نەبوونی مامۆستای پسپۆڕ بە تایبەتی لە دەرسی زمان‌و زمانەوانی بارگرانی‌یەکی زۆری خستۆتە سەر شانی قوتابیان •

بە بیروڕای من دەبێ پرۆگرامی خوێندن نەك هەر لەم بەشە کوردی‌یە بەڵکو لە هەموو کۆلێج‌و قوتابخانەکان بەپێی باری ئێستای وولات وە لەبەر رۆشنایی راپۆرتی سیاسی هەشتەمین کۆنگرەی پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست بگۆردرێن •

پ - وەك قوتابی‌یەکی کورد بیروڕات بەرامبەر لاپەڕەی « خەباتی قوتابیان » چی‌یە ؟!

بۆ وەڵامی ئەم پرسیارە « بهاءالدین »ووتی :

قوتابیانی کوردستان چونکو کەرتێکی روشنبیرو لێهاتوون بۆیە پێویستە بەهەر جۆرێك بێ دەنگی نەمەیوی خۆیان بگەیەننە خەڵك •

بۆ یەکێتی قوتابیانی کوردستانیش هەرچەندە نیو لاپەڕە کەمە بەلام هەر دەست پێشخەری‌یەکی لەجێ‌یەو تا ئێستا خزمەتێکی گەلێ لەباری کردووە • بۆیێ پێویستە هەموو قوتابی‌یەکی کورد بەشداری ئەم لاپەڕەیە بکات تا ئەرکی پیرۆزی خۆی بە تەواوی ببینێ‌و لەگەڵ کاروانی سەرفرازی پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب بڕوات •

هەر هەمان پرسیاری سەرەوەمان لە قوتابی « عثمان عبداللە کوردە » کرد ئەویش ووتی :

لاپەڕەی « خەباتی قوتابیان » لە رۆژنامەی - هاوکاری - لاپەڕەی هەموو قوتابی‌یەکی کوردە چونکو راستەوخو بۆ قوتابیان دەنووسێ‌و بەشداری هەموو گیروگرفت‌و ناخۆشی‌یەکی قوتابیانیش دەکات • ئەم نیو لاپەڕەیە هەرچەندە بەشی ئەوە ناکات زۆربەی‌بەرهەمەکان بڵاوبکاتەوە بەلام پێگەیاندن‌و تێگەیاندنی قوتابیان کارێکی زۆر پیرۆز ترە • ئەم لاپەڕەیە تا ئێستا دەورێکی زۆر پیرۆزی گێراوە وە هیوادارین هەر بەردەوام بێ لەم ئەرکە نەمرەدا دوا وتەم ئەوەیە زیاتر گیروگرفتی قوتابیانی لادێ بخەنەڕوو تا دەشتوانن‌گفتوگۆو چاوپێکەوتن بکەن لەگەڵ ئەم قوتابیانە • ★

هەواڵەکانی یەکێتی

● برایان کاك جلال چەرمەگاو کاك کەریم ئەرکەوازی ئەندامانی مەکتەبی سکرتاریەتی یەکیتی سەریان داوە لە ناوچەی کوردستان‌و لەم‌سەردانەدا بە لقەکانی یەکیتی‌دا ئەگەڕێن‌و گفتوگۆ لەگەڵ قوتابیەکاندا ئەکەن •

● برادەر غازی شریف‌سەروکی یەکیتی لقی هەولێر لەگەڵ کاك صباح احمد ئەندامی لقدا بە قوتابخانەکانی دەوروپشتی هەولێردا گەراون‌و لەگەڵ‌قوتابیەکاندا گفتوگۆیان کردوە •

● **کاك راغب حسین‌لێپرسراوی لیژنەی رۆشنبیری لە هەولێر لەگەڵ نوێنەری‌یەکیتی نیشتمانی قوتابیانی کویت لقی عیراق ، گفتوگۆی‌کردوەو دەربارەی باری قوتابیانی کوردستان دواون •**

● کاك بدر مستەفاو کاك‌صباح احمد لەگەڵ نوێنەری قوتابیانی مغربدا گفتوگۆیان‌کردوەو لەم گفتوگۆیەدا کاك علی سامرائی ئەندامی سەرکردایەتی لقی ژوورو پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب ئامادە بوو •

لە بارەی قوتابیانەوە

- فریاد بلال -

لە چەند ژمارەیەکی رابردودا باسی هەندی پەیوەندی نێوان مامۆستاو قوتابیانمان کرد وە دەوری لیژنەکانی یەکیتیمان خستە روو •

لێرەدا باسی گیروگرفتەکانی قوتابیانی لادێ دەکەین •

١ - پێویستە قوتابخانەکان بەشێوەیەکی نوێ دروست بکرێن‌و پێویستی‌تەندروستی‌یان تێدا بێت •

٢ - مامۆستای پسپۆڕو لێهاتوو بۆ گوندەکان تەرخان بکرێن •

٣ - هەر بەین نابەین کۆڕو کۆبونەوە بو قوتابیان‌و خەڵکی گوندەکان ساز بکرێت تا بەو خەڵکە رابگەیەنن خوێندن‌و خوێندەواری دەورێکی پیرۆزیان هەیەو پاشە رۆژی بەختیاریش بەندە بەم خوێندنە •

٤ - پێویستە نەخۆشخانە بۆ قوتابخانەکان دروست بکرێت •

٥ - برەو بە دەرسی وەرزش بدرێت تا قوتابیان هەست بە خۆشی بکەن •

٦ - پێویستە لەهەر قوتابخانەیەك پەخشنامەی هەفتانە هەبێت تا مامۆستاو قوتابیان پێکەوە بەرهەمی لێ بڵاوبکەنەوە •

٧ - دەبێ گەشت‌و سەیران بۆ قوتابیان ساز بکرێت تا هەموویان پێکەوە سوود لەم گەشتانە وەربگرن •

٨ - دەبێ سوود لەم قوتابیانە وەربگیرێت کە لێ‌هاتوو زیرەکن •

٩ - جۆری دەرسی وتنەوە دەبێ بگۆرێت تا لەگەڵ باری سەردەم بگونجێت •

دەوری قوتابیان لە گوندەکان

ناگەرێینەوە سەر باسی مێژووی پەیدابوونی قوتابخانەو دەورە سەرەتایی‌یەکانی بەڵکو دەمانەوێ باسی دەوری قوتابخانە بکەین بۆ پێگەیاندنی قوتابیانی لە گوندەکاندا •

بۆ ئەوەی قوتابخانە لە گوندێك بکرێتەوە دەبێ شوێن‌و جۆری ئەو قوتابخانەیە بزانرێت • دیارو ئاشکرایە ژیانی شارو گوندەکان جیاوازن کەواتە ئەم جیاوازی‌یە بەم شێوەیەوە کار لە هەست‌و لێکدانەوەی قوتابیان دەکات •

لە گوندەکان کە کشتوکاڵ پیشەی سەرەکی بێ پێویستە پرۆگرام‌و شێوەی وتنەوەی دەرسەکانیش بانەقای ئەو بارە رەچاوبکرێت • ئەگەر وابوو قوتابخانە لە گوندەکان دەورێکی زۆر پیرۆز دەبینێ بە تایبەتی لە کومەڵگایەکدا بەرەو سۆشیالیزمی بڕوات •

تاکە دەزگای رۆشنبیری لە گوندەکان قوتابخانەیە بۆیە دەبێ پەیوەندی‌یەکی بەتین‌و راستەوخۆ لە بەینی قوتابی‌و بابەتی خوێندن هەبێت • پێشان قوتابخانە تەنها جێگەی دەرس وتنەوەو پێگەیاندن بوو « بەپێی ئەو دەسەلاتانەی هەبوون » بەلام ئەمرۆ دوای شۆرشە پیرۆزەکەی (١٧)ی تەموز قوتابخانە تەنها جێگەی خوێندن نی‌یە بەڵکو گەلێ کادیری سیاسی‌و کۆمەڵایەتی پێ دەگەیەنێ‌و قوتابیان لە باری ئەمرۆ دەگەیەنێ‌و بیروباوەڕی پێشکەوتوخوازی سەردەم بڵاودەکاتەوە • ئێمە کەباسی دوێنێ‌و ئەمرۆی قوتابخانەو خوێندن دەکەین دەبێ ئەوەش بزانین کە مانەوەی ئەو مامۆستایانەی لەگەڵ باری ئایدیولۆژی ئەمرۆ ناگونجێن‌و بیروباوەڕی کۆنەپەرستانە بڵاو دەکەنەوە دەبێ دوورخرێنەوەو لەجێی ئەوان هەڵگری بیروباوەڕی پێشکەوتوخواز بێنە پێشەوە •

جەلال چەرمەگا

• سەرەتایەك •

جمال‌الدین محمد دزەیی

روشنبیر وەك شارەزایان دەسی دەکەن ئەو کەسەیە کە سنووری دەرروپشت دەشکێنێ‌و زیاتر لە باری نەتەوەکەی دەگات‌و لەگەڵ ویست‌و ئارەزووەکانی دەڕوات •

ئەو قوتابی‌یانەی حەز لە تێگەیشتن‌و رۆشنبیری دەکەن هەر بابەتی خوێندنی قوتابخانە ناوەستن بەڵکو پەل بۆ ئەم لاو ئەولای خۆیان دەکوتن‌و بایی ئەو ماندوو بونەیان سوود لەم کتێبانە وەردەگرن • ئەمە نیشانەی هەست بەلێپرسینەوەو پلەی رۆشنبیری ئەم قوتابی‌یە دیاری دەکات • ئەمرۆ چونکە یەکێتی قوتابیانی کوردستان پێشرەوێکی راستەقینەو پێجەرکی قوتابیانە بۆیە دەبێ وەك ئالا هەڵگرێکی ئەم مەیدانە قوتابیان لەم بارەی ئەمرۆ بگەیەنی بە تایبەتی لیژنەی رۆشنبیری کە دەورێکی گەلێ پیرۆز دەگێڕێ • لقەکان دەبێ کتێبخانەیان هەبێت‌و هەربەین نا بەینەش کۆڕو کۆبونەوە بۆ قوتابیان ئامادە بکات ئەمانەی ووتمان سەرەتایەکی کورت‌و بەجێن بۆ سەرهەڵدانی رۆشنبیری قوتابیان •

★

گۆشەی منالان

دادە گەلاوێژ

منالانی ڤیتنام

مناڵە خوشەویستەکانم چیرۆکی ئەم هەفتەیەمان چیرۆکی منالانی ڤیتنامە •

وولاتی ڤیتنام وولاتێکی چرستانە مەشهورە بە کشتوکاڵ روباری گەورە گەورەی تیا بڵاوبۆتەوە • دانیشتوانی بە ناشتنی مەرەزە ناوبانگیان دەرکردوە • مناڵە خوشەویستەکانم • ئەم وولاتە دووچاری داگیر کردنی ئەمریکا بو • ئیمپریالیەتی ئەمریکی هەرچی چەکی نوێی هەبو لە وولاتی ڤیتناما تاقی کردەوە روژی بە هەزاران تەن بومبای دائەباران بەسەر شارو دێی ڤیتناما •

مناڵە خوشەویستەکانم منالانی ڤیتنام بونە نمونەی بلیمەتیو چالاکیو فیداکاریو خو بەخت کردنو ئازایەتی • لە هەمو منالانی جیهانەوە یارمەتی‌یان بۆ ئەچو جلوبەرگ نان بێ خەف • چەك • دەرمان • بۆ هەمو

منالانی جیهانیان سەلماندوە کە چالاکن‌و خاکی خۆیان ئەپارێزن بە دەستی وولات ئەپارێزن بە دەستی لە مەرەزەکاندا مەرزە ئەچینن • لە ژێر کوخە زەلەکاندا ئەیان خوێند چاوە بزەکانیان نیشانەی ئازایەتی بو لەسەر لقی دار بەشەو ئەنوستن گەلای داریان ئەدا بە خویانا دەرمانیان لە پەشت ئەبەست

بڕوانە ل -٧-

لە یادی ٦ی ئەیلولدا

• غەفور •

وێزەی سەر شەستیرو مەترالیۆز وەبەدەم بژی کوردەوە خوێنی گەشی لاوەکان لە باخچەی سەرادا ئەرێژراو باخی سەرایان بە خوێن ئاو ئەدا • •بەر دەرگای سەرا سورکرابە خوێنی شەهیدان •

ئەوەی شایانی باس بێت گەورەو بچوك بەشداری ئەم راپەرینەیان کرد ، ئیتر لە هەڵو بەگەوە تائەگاتە عەولەسیس پێکەوە بونە خۆراکی شەستیری دوژمن ، تادەنگی گەل عەرشی عاسمانی گرتەوەو هەمو لایەکی عیراقی بە ئاگادار هێنا •

ئەم راپەرینە خوێناویە کارێکی وای‌کرد شیخ لە پیران بخاتەوە جۆش‌و خرۆش ، بۆ تولەسەندنی عەولەسیس‌و رۆڵە قارەمانەکانی تر •

شیخ دەستی دایەوە چەكو هاتەوە کۆڕی مەیدان بۆ تۆڵەی شەهیدان ، بۆداوا کردنی مافی رەوای گەل ، لە ئاوباریك دەستەویەخەی دوژمن هات وداخی دڵی خۆی پێ رشتن کەلەدواییدا ناچاربوون ببێتە دەست بەسەرو ئینگلیزەکان رەوانەی خوارووی عیراقیان کرد •

ئەم راپەرینە پیرۆزە دڵو دەرونی شاعیرە گەورەکانی ئەو وەختەی هەژان بۆیەکا گەورەترین شاعیری کورد گوران هاتە سەرکۆڕی شیعرەوەو ئەم شیعرەی داناوە •

ئەمە جملەی قسەو ئامالی یارانی هەڵۆبەگ بوو
نەنا مەشروعی تیابو ، نەتەجاوز بو بە ئەمنیەت

کەچی عەسکەر بە مەترالیوزەوە بۆ قەتلی‌عام دەرچو
درایە بەرشەقەی شەستیرجاو ئامالی میللیەت

بلێ : بەو بوکی تازەی یەکشەوەم گەرهاتە سەرنەعشم
نەلێ : خۆی بۆ وەتەن کوشت‌و لەرێی عیشقی منانەژیا

وەزیفەم بوو لە پێناوی وڵاتێکا سەرم بەخشم
کەتۆی پەروەردە کرد بۆمن لە داوێنی چیاو کەژیا

ئەگەر خوای گەورە بەخشی پێت (هەتیو)ێ پێی بڵێ : رۆڵە
لە من فرمێسکی ویست باوکت ! لەتۆش داوا ئەکا تۆڵە

بێ کەسی نەمر شاعیری ئازاو چاو نەترسی ئەم راپەرینە بوو

لە کونجی تاریکی بەندیخانەدا ، لەژێر ئەشکەنجەو ئازاردا ، بەدەم بیری پیرۆزی نەتەوایەتیەوە شاعیری شۆرش بیکەس لە پارچە شیعریکداوتویە :

ئەیوەتەی مەفتونی تۆم‌و سیوەتم بیرکەوتەوە
وەختی بەندی‌یو ئەسارەت ، پێ بە تەوق‌و کۆتەوە
من لە زیکرو‌فیکری تۆ غافڵ نەبوم واتێ نەگەی !
حەپس‌و تێ هەڵدان‌و زیللەت تۆی لە بیر بردۆتەوە
باسی مەحزونی‌و کەساسی خۆت نەکەی توخوا وەتەن !
چونکە بەوباسە برین‌و زامەکەم ئەکولێتەوە

لافی میللیەت بەدەم لەم عەسرەدا کەڵکی نیە
رۆژی هەوڵە هەربەهیمەت گۆی هونەر ئەبرێتەوە
بی قسوورە ، چەند جەسورە ، سەدشوکور ئەولادەکەت
والەرێی تۆدا لە خوێنا سەیری چۆن ئەتلێتەوە

بەسیە تەعنەم لێ مەدە ! هەر رۆڵەکەی جارانتم
هێندە حیلمت بێ هەتاکو دەست‌و پێم ئەکرێتەوە
شەرتە شەرتی پیاوەتی بێ گەرخوا دەستم بدا
دوژمنت پەت‌کەم وەکوسەگ بیخەمە ژێرپێتەوە

پیرەمێردی شاعیر بەوبۆنەوە وتویە :

من رەنگی سورم بۆیە خۆش ئەوێ
مژدەی شەفەقی لێ دەر ئەکەوێ

یان کامل ژیر وتویە :

عەولە سیسی قارەمان
بڕوانە شاری خرۆشاو !
دیمەنی دایکی کوڕ کوژراو !
بڕوانە کوشتاری بێ هۆ
سۆزی زریکەی کاکە رۆ
بڕوانە قوڵپی خوێنی گەش
دیمەنی سوری جەستەی لەش

گوی شل کە بۆ نەڕەی لاوان :

ئامانەوێ هەڵبژاردن
پەرلەمانی مل کەچ کردن
سەلای ئازای قارەمان
وەکو شێری نەڕی مەیدان
دەست بەخەنجەری روتەوە
بەدەم (بابژی کورد)ەوە
بەرەو شەستیر تەکان ئەدەن
دڕ بەهێزی ئەوان ئەدەن

جگە لەمانەش رۆڵە تێکوشەرەکانی کورد هەرگیزاو هەرگیز یادی ئەم رۆژە ئەکەنەوەو نرخی تایبەتی خۆی ئەدەنی‌و بە رۆژێکی پیرۆزی دائەنین •

ئیتر بلهژی یادی شەشی رەشی ئەیلول •

ئازادیخوازانی کورد لەعیراق زۆر بەگەرم‌و گوڕی‌و سەربەرزی‌و شانازی‌یەوە لەناخی دلیانەوەبەوپەڕی دلسۆزی نواندنەوە دەست بەسنگەوە ئەگرن‌و بە چاوی رێزەوە ئەروانن ئەم رۆژە خوێناویە نیشتمانیە رۆژی شەشی رەشی ئەیلولی ١٩٣٠ کە یادگارێکی نەتەوایەتی پیرۆزە •• ئەم روداوە شورشگیریە ناودارە ، ئەم راپەڕینە پڕ لە دلێری‌یە بەناوبانگە ، جەماوەری‌یە گرنگەی دژ بە داگیرکەرانی ئینگلیز لە پێناوی مافی رەوای خۆیدا بە رۆژێکی پیرۆزی لە بیر نەچوی نەمر دائەنێ لە رێرەوی کاروانی خەباتی شورشگێریا ، بە لاپەڕەیەکی زێرینی پرشنگداری ئەژمێرێ لە میژوی تێکۆشانی لەبن نەهاتووی گەلەکەمانا هەروەکو بە تاشەبەردێکی دامەزراوی جێگری دائەنێ لەبناغەی بەرزی داڕێژراوی بزوتنەوەی نەسرەوتی دڕێژ پێ دراوی هەمو گەلی قارەمانی عیراقا ••

٦ی ئەیلولی جێگای سەر بەرزی‌و شانازی‌یە ئازادی خواهانی کورد لە عیراقدا

کاتێ ئەم راپەرینە میللی‌یە بەرپا بوو گڕو کلپەو بلێسەی بەرز بۆوە بزوتنەوەی کوردایەتی لە دۆخو بارێکی هێجگار کوڕو نالەبارو ئالۆزاوەدا بوو ، لە دەریای قوڕو لیتاوو گیرەوکیشەو چەرەسەریدا ئەژیا دوچاری رۆژێکی نا هەموارو نەهات بو • جێی خۆیەتی ئەگەر بلێین کە سەرکردایەتی جولانەوەی ئەو سەردەمەی کورد شیخی گەورەی نەمر پاش تێکۆشان‌و ماندووبوونێکی بێ هاوتای سەخت لە دوای شەڕە بەناوبانگەکانی لە بەردە قارەمان‌و ئەشکەوتەکانی کوردستان ، پاش تام چێشتنی هەندێك نۆبەرەی ژیانی ئازادی‌و سەربەخۆیی ، وەوەرگرتنی دەستەلات‌و فەرمانڕەوایی خۆ بە خۆ لەژێر پالەپەستۆو زەبروزەنگی ئیمپریالیزمدا بە ناچاری کونجی هەوارگەی نائومیدی گرتەبەر وە لە دێی پیران کاروانی سەرنەکەوتوویی خست ، ئاخو ئۆفی بێچارەیی‌و رەنجی بێهودەی فەرهادی هەڵئەکێشا ، قوڕی خەبەتی کەساسی‌و ژێر کەوتنی ئەشێلا •

بەکورتی جولانەوەی کورد لەم رۆژەدا هەتیو بوو ، هەر لەم وەختەش‌دا بوو کە ئیمپریالیزمی بەریتانیا پاش ئەوەی کە وەکو مێردەزمە دەستی خستبوە قوڕ قوڕاگەی گەلی عیراقەوە وەبە زۆری زۆردارەکی خاکی وڵاتی داگیر کردبو ، ئەیویست بەهەر نرخێك بێت تەراتینی تیا بکات‌و تادنیا دنیایە خاوەن دەسەلات بێ ، بۆیەکا کەوتە کنەکردن‌و پیلان رێکخستن‌و نەخشەکێشان تاکو وڵات ببەستێ بە پەیمانێکی بەندایەتی ئەو توّوە کە بتوانێت بە ئاسانی خێرو بێری ئەم نیشتمانە بخوا‌و سەرو سامانی تالان کا ، وەکو زەرو بەربینەگەڵ • چەند جار ئیمپریالیزم و نوکەرەکانی لەم تاووتوەدا ژێرکەوتون‌و بەمایە پوچی ماونەتەوە ، بۆیەکا ئەم جارە دوژمن لەگەڵ دەستەی نۆکەرانی نوری سەعیدو شاگردەکانی کەوتنە جم‌و جوڵ‌و بڕیاریان‌دا بە هەر نرخێ بێ پەیمانی ٩٣٠ بەندایەتی ببڕن بەسەر گەلی عیراقاو تەوقی ژێر دەستەیی بکەنە ملی گەل وعیراق بکەنە پاشکۆی نەهاتی ئیمپریالیزم •

بەلام ئەوی راست بێت جەماوەری بەغدا بێ سێو دوو لێ کردن راپەرین‌و بەروی زۆردارانا هەڵشاخانەوە •• بە خۆ پیشاندانی گەورە گەورە داخی دلی خۆیان ئەرشت ، شەقامەکانی بەغداو بەردەم حەیدەرخانەیان کردبوە مەلبەندی کۆبونەوەو وتار خوێندنەوەو پێش نیهاد ناردن بۆ دەوڵەتە بێگانەکان‌و وردو درشت هاواریان ئەکرد کە گەلی عیراق مل کەچ ناکاو سەر شۆڕ ناکاو لەژێر دروشمی (بابژی عیراق ، بابژی گەل ، بۆنیشتمان ئەژین ، بۆنیشتمان ئەبینە قوربانی) ، قوتابیان‌و لاوان‌و رۆشنبیران لە پێش خەڵکەوە هەنگاویان ئەناو بەگیانی بەرگری کردنەوە تەخت‌و بەختی نۆکەرانیان ئەخستە لەرزە •

ئەیلولی ١٩٣٠ یادگارێکی نەتەوایەتی پیرۆزە

ئالەم رۆژانەدا بوو کە جەماوەری خەڵقی سلیمانی بە پیشەنگی قوتابیە تازەپێ گەیشتوەکان‌و لاوە خوێن گەرمەکان راپەری •• خەڵکی رەش رووتی شار یەکیان گرت‌و ئەیان گرمان بە سەر دوژمنی زۆرداردا‌و مۆری خیانەتیان ئەنا بە پەیمانی ١٩٣٠ بەندایەتیەوە ، داوای مافی ئەلیان ئەکرد ، دژی هەڵبژاردنی ساختەبون • ئەتوانین بلێین یەکەم جار لە مێژوی جولانەوەی کورددا کەلاوان‌و قوتابیانی جەرگ لەکون نەبوو بوبونە پیشەنگی ئەوراپەرینە پیرۆزە ، وەك شۆرە سواری مەیدانی تێکۆشان لەپێش جەماوەری خەڵکەوە بە عشق ئەچون بە بەرەو پیری مەرگەوە ، مەگەر باوك بۆ کوڕی بگێرێتەوە کەچۆن خەڵك وردو درشت بە بەردو قۆچەقانی هەڵیان ئەکوتایە سەرسەراو بە خنجەری روتەوە بەرئەبونە

شتێکی تر دەربارەی برنارد شۆ

ئەوەندە شەرمن بـــووکەکچێك قسەی لەگەڵ بکردایە ٠٠ سور هەڵ ئەگەڕا !!

که باس دێتە سەر باسی گەورە پیـاوان ، ئینسان وای لێ‌دێ ماوەیەك دابمێنێـــێو سەرسامی بیگرێ لە مەزنـــیو بلیمەتی‌یان ، لەو پاشـــماوە گەورانەی بۆ گەلانیان بەجـــێ هێشتووە ٠

مەزنیی ئەمانە لە مەزنی‌و بەهێـــزی‌و زیرەکی‌و ڤراوانی ئاستی زانینیانەوە بووە ٠

پیاوی مەزنیش ، هـــەروەك زۆر مێژونوس ئەڵێـــن ، زۆر جار هاوڕێ‌و هاودەمی بـــارو زروفی ناخۆش‌و پڕ لە کۆسپ‌و نەهاتی بووە ، یان لەوانەبووە

گۆڕینی
احمد سید علی بەرزنجەیی

که زوربەی کـــات ژیـــان بەپێچەوانەی ئارەزوو خواستی خۆیەوە بووە ، بەمانایەکی‌تر ، ئەو تەوژمەی که بوو ەهەمیشە بە پێچەوانەی ڕۆیشتنی ئەوەوە بووە ٠٠ ئەم دژایەتی‌یەی ژیان بۆی بۆتـــە لاپەڕەیـــەکی پرشنگداری جوان ، چونـــکە مەزنی نرخی گرانـــە ٠

بەگژا چوونی مرۆڤیـــش لەگەڵ ژیان‌و زەمانەدا ئـارام‌و خۆڕاگـــرتنی گەرەکـــە تا گەورەیی‌یەکەی لەسەر لاپـەڕەی بوونی دنیا دەرکەوێ ٠ لەمانـە تیشك دەخەینە سەر لایەنێـکی ژیانی تایبەتی فەیلەســوفی ئینگلیزی (جۆرج بڕنارد شۆ) پەیوەندی ئەم پیاوە لەگـــەڵ ئافرەتدا چونکە (لەپشـــت هەر مەزنێکەوە ژنێك هەیـە)و لەوانەیە زیاتریش !!

بڕنارد شۆ ، ئەو هونـــە- رمەندە گاڵتەبازەی پاداشـــتی (نۆبل)ی وەرگرت ، لە ژیانی تایبەتی خۆیدا گەلێ شـــتی سەیرو خووی جۆراو جـــۆر هەبووە ، بۆ نمونە : ٩٤ سال ژیا بێ ئـــەوەی جگـــەرەیە بکێشێ ، لەتـــەمەنی ٣٠ سالی‌یەوە - یانی بۆ مـــاوەی ٦٤ سال - وازی لە گۆشـــت خواردن هێنا ، لەم بـــارەیەوە ئەیوت (هیچ حونەری نیـــە ناوسکی خۆمان بکەینـــە گۆڕستانی ئاژەڵ !!) ٠

لەسەردەمی خۆیـــدا ئـەم پیاوە رۆشنبیرترین کەس‌بووە، دەربارەی هونـــەرو ئەدەب‌و مۆسیقاو سیاسەت‌و ئابـوری‌و تەندروستی‌و فەلسەفەو گەلێ لایەنی تر لە ژیانی مرۆڤ ئـەم وتارو نوسراوی بەنرخـــی نووسیوە ٠٠ بەڵام بەشیوەیەکی پڕ لە نوکتەو لاقرتێ لەیـــەك کاتدا ، بێجگە لەمە جوانترین‌و گەورەترین چیرۆکـی شانۆیی هەیە ٠

دەربارەی هەموشـــتێ لـــە ژیانی ئەم فەیلەسوفە چەنەهـا کتێب دانراوەو لاپەڕەی گۆڤارو رۆژنامە پڕکراوەتـــەوە ٠٠ نوسەران هەتا دەستیشـــیان وەرداوەتە ناو لایەنە تایبـــەتی یەکانی ژیانیشی‌یەوە و لـێیان کۆلیوەتەوە ٠ یەکێ لـــە خووە سـەیرەکانی ئەوە بووە کـــە زۆر شەرمن بووە ، بەجـــۆرێ ئەگەر یەکێ بۆماوەیە تـــێی بڕوانی‌یایە سور هەڵ ئەگەڕاو لەشەرما سەری دائەخست !! جارێکیان لەگەڵ کچێکدا ئەبنە برادەرو کچەکە داوای لێ ئـەکا کـــە بەقەراخ روبـــاری (تایمز)دا پیاسەیە بکەن ٠ بۆماوەیە ئەڕۆن ، کچـەکە ئەیەوێ قسەی لەگەڵدا بکا بەڵام ئەبینێ ئەو زمانی تێکەڵ دەبێ‌و دەمی نایەتە گۆ ٠٠ دووبـارە دەیەوێ باسێك بکەنەوە بـەڵام دەڕوانێ وا شـــۆ ســـەری داخستووەو سور هەڵگەڕاوە ، کچە ئەبینێ ئارەق ناوچەوانـــی گرتووەو لە چاویشیا فرمێسـك قەتیس ماوە ٠

کەشۆ ئەزانێ کچەکـــە بەمەی زانی وازی لێ‌دێنـــێ و گورج ئەڕوا ٠

ئەم رووداوە کاردەکاتە سەری‌و گرێ‌یەکی ئاڵۆزی دەرونی بـــۆ ئەکاتەوە هەوڵ ئەدا که خـــۆی والێ‌بکا ئەمیش هیچی لەخەڵکی کەمتر نی‌یەو بگـــرە لـــەوان زیرەکترو رۆشنبیرترە ٠

بۆئەوەی بگاتە ئـەم باوەڕە بەخۆی ، خۆ ئەداتە خوێندنەوە بەجۆرێکیوا زۆرترین کاتـــی خۆی بۆتەرخان دەکا ٠

بەڵام لەگەڵ ئـەم هەمـــو هیلاکی‌و خوێندنەوەیـــەدا نەیتوانی خۆی رزگارکا لـــەو گرێ دەرونی‌یە بەتایبـــەتی بەرامبەر ئافرەت ٠

هەرچەند خۆی ئەیزانـــی پلەو پایەی چی‌یە لەناو کۆمەڵدا بەڵام هەرگیز ئەوڕۆژەی قەراخ روباری تایمزی لەبیر نەئەچوو که شەرمەزاری بەردەم ئـــەو کچە بوو ٠

بەم جۆرە مایەوە هەتا بووە برادەری کچێکی‌تر بەنـــاوی (جین پاترسۆن) ، ئەمیـــان خستی‌یە سەر ئەو باوەڕەی که چەنەها کچ هەیە حەز بـــە برادەرایەتی دەکەن و بگـــرە خۆشیشیان دەوێ ، بەمە وردە وردە گرێکـــەی دەرونـــی ئەکرایەوە ٠ دوای ئەم توشی بوو بەتوشی کچێکی جـــوان‌و زیرەك‌و گیان سوکی تـــرەوە بەناوی (فلۆرەنس فار) کـــە ئەکتەرێکی بەناوبانگی ســـەر گەورەترین شانۆی (لەندەن) بوو ٠

شۆ گەلێ ئالودەی ئەمیـان ببوو ، زۆرترین کاتی لەگەڵـدا ئەبردە سەر ٠

پەیوەندی (خۆشەویستی) لای شۆ لە سنوری ئاســـایی خۆی تێ‌پەڕیبوو ، بەئەندازەیە که ئەگەیشتە پلەیەکی بـــەرزی مرۆڤانە ٠٠ دور لە هەســـتی حەزو ئارەزوی مرۆڤ ، هەتـــا لەگەڵ ژنەکەشیا (شـــارلوت) هەر ئەم جۆرە خۆشەویستی‌یەی هەبوو بۆ ماوەی ٣٥ ســـاڵ ژیانیان بەیەکەوە ، کـــە مردیش لاشەکەی سوتانـــدو خۆڵەکەی کردە شوشەیەکەوەو لای خۆی دانا ٠

هەروەها وەسێتیشی کـــرد که دوای مردنی لاشـــەی ئەمیش بسوتێنن‌و خۆڵەکەی لەگەڵ خۆڵی (لێدی ئەستور)دا تێکەڵ بکرێ‌و دابنرێ ٠

بڕناردشۆ باشترین نمونەیە بۆ هاوڕێ‌و برادەری بـــاش‌و گونجاو ، ٦٠ ساڵ بـــرادەرا یەتی لەگەڵ (ســـدنی ویپ)و ژنەکەیدا درێژەی کێشا ، ئـەم تێکەڵاوی‌یەیان بەچەشنێ بـــوو که هەرسێکیان وەك یەك کەس وابوون لە هەمو شتێکدا ٠

چەند ساڵێك لەمەوبـــەر کتێبێك لە لەندەن بڵاوکرایەوە، هەرچی نامەی دلداری شـــۆ هەبوو ، که بۆ (مسز کامبل)ی ئەکتەری شانۆیی ناردبوو ، تیا بڵاوکرایەوە :

مسز کامبل داوای کردبوو که پاش خۆی ئـــەو نامانـــە بڵاوکرێتەوە ، لە ١٩٤٠دا مرد ٠ بڕنارد شۆش داوای کـردبوو که دوای خۆی ئەو نامانە بـڵاو کرێتەوە ، ئەوەبوو لە ١٩٥١ دا ئەویش مرد ٠

ئەم کتێبەش لەلایـــەن رەخنەگری بەناوبانگی ئینگلیزی (ئەلان دنت) بڵاوکرایەوە و لەچاپ درا ٠

ئەوەی جێگای باسە لـــەم نامانەدا ، شۆ لەهەر نامەیەکیا شەش جار وشەی (خۆشـــە ویستم) دوپات دەکاتەوە ٠

ئەو خۆشەویستی‌یەش ٢٨ ساڵی خایاند تەنها بەنامـــە نوسین بۆیەکتری‌و هیچی‌تر !

تۆلستۆی جوتیار پێشتر بووە

جەمال محمد
کردوویەتی بە کوردی

لـەگەڵ ئەوەشـــدا کـــە تۆلستۆی ئەدیب‌و ڕۆشنبیرێکی گەورەی سەردەمی خۆی بووەو هەتاکو ئیمڕۆش هەمـــوو ڕۆشنبیرێك شانازی بـــە بەرهەمەکانی‌یەوە ئەکـــات ، لەگەڵ ئەوەشدا بەهـــرەی دەوڵەمەندی ڕووی تێ کـردبوو ناوی (کۆنت)ی پێ‌درابوو ، پایەیەکی گەورەشی هـەبوو ، لەگەڵ ئەم هەمو بەهـــرەیەدا بە ئەدەبی بەرزەوە خەریـــك بوو وە چەندەها چیرۆکـــی جۆراو جۆرو نایابی دانـــاوە وەك چیرۆکی :

(ئانـا کارنینـــا جەنگ‌و ئاشتی)و گەلێکی تر ٠٠

لەگەڵ ئەم پایە بەرزەدا که تۆلستۆی هەی بوو هەمـــوو جارێ بەرەو کێڵگەکـــــەی ئەکەوتە ڕێ‌و دوو وڵاخی پێش خۆی ئەدا هەوجارێکیـــــان بەدواوە بوو بۆ ئـــــەوەی زەوی‌یەکەی بکێڵێ‌و ئامـادەی بکات بۆ چاندن‌و کشـتوکـاڵ کردن ٠٠

تۆلستۆی خاوەنـــــی دەروونێکی فراوان بـووە ، دڵ نەرم بووە ، هەمیشە ئـــەی ویست بیروو باوەڕی جـوان‌و دڵ‌نەرمی‌و بەزەیی پیاهاتنـەوە بڵاو بکاتەوە ، وە لەسەر ئـەو بیرو باوەڕە بوو که زەوی وزار بۆ ئەو کەسانەیە که ئەیکـەن بەکشتوکاڵ‌و، نابێ ئەوکەسانەی که تەمەڵ‌و سستن‌و کـــەم تەرخەمی پیشەیانە ببن بـــە خاوەنی ئەو زەوی‌و زارانـــە لەسەر ئەو بناغەیە لەگـــەڵ خێزانەکەیا ناکۆکی کەوتـــە نێوانیانەوە بەوەی کـــەوازی لەزەوی‌و زاری خۆی هێنا بـــۆ جوتیارەکان ، بەڵام لەم کارەیا سەرکەوتنی بەدەس نەهێنـــا چونکە خێزانەکەی‌و کـــەس‌و کاری زۆر بەتوندی دژی ئـــەم هەڵویستەی ڕاوەستان ٠

تۆلستۆی حەزی ئەکـــرد هەرچی شتێکی هەیە لەگـــەڵ هەژارەکاندا بەشی بکات خـــۆی زەوی ئەکێڵا ، درەوی ئەکـرد، پێلاوی دروست ئەکـــرد ، داری ئەبڕی‌یەوە ، گەلێ ئیشـــــی تریشی ئەکرد کاتێ تۆلستۆی بەم جۆرە ئیشانەوە خەریـــك ئەبوو دڵ‌و دەروون‌و گیـــانی ئارامی ئەگرت ، هەستی بـــە خۆشی یەکی زۆر ئەکرد ، ئەمە جگە لەوکاتانەی کـــــە لـــە نووسین خانەکەی خۆیـــــدا خەریکی نووسین‌و دانـــــان‌و خوێندنەوە بوو ، هەستی بەوە ئەکرد که ئەم ئیش کردنـــەی لەکێڵگەکەیا یارمەتی دەرێکـــی گەورەیە بۆ نەش‌و نمای لـــەش هەروەکو ئێمڕۆ ئێمـــە وەرزش ئەکەین ، ئەویش هەر بـــەو جۆرە ٠

تۆلستۆی ئەی وت ئێمـــە بۆیە وەرزش ئەکەین چونـــکە ئیشێك ناکەین که پێوستی بە جوڵاندن‌و وەرزشی ماسولکە هەبێت ٠ بەڵکـو ئـەم جـۆرە ئیشانەمان وازلێ هێنـــاوە بۆ جوتیارەکان‌و دارتاشەکان‌و گەلێکی تر لە کرێکـــارو هەژارەکان ٠ زیاتر خۆمـــان بە ئیشێکەوە خەریك ئەکەیـن که توانایەکی زۆری نـــاوێ وەك نووسینەوەو خوێندنەوەو بەڕێوەبردنی ئیشی ئیـداری ٠ یان ئەگەر ئێمە هەمووەمـــان بەدەست ئیشێکی بەرهـــەم دارمان بکردایەو ماسولکەکانمان لە چاندن‌و ئاودان‌و دروێنـــە بان دەرهێنانی کەرەستای کاڵ لە کانەکاندایان دروستکردنی خانوویان دامەزرانـــدنی پردو ڕێگاوبان‌و گەلێ شـــتی تردا خەریك بکردایە ٠ ئەگـــەر ئەم جۆرە ئیشانەمان بکردایـە پێوستمان بەوەرزش نە ئەبوو، چونکە ئەم جۆرە ئیشـــانە پیویستیان بە هەوڵ‌و کۆششی لەش هەیە ، ئەمە لە لایەك ٠

لەلایەکی ترەوە ئەگەر سەیری ژیانی چینی ناوەڕاست بکـەین لەشارەکاندا زۆرترینی ژیانێکی ڕاوەستاو دانیشتنە چـــونکە بۆ ئەمان دەست نادات کەزەوی بکێڵن وەك تۆلستۆی ئەیکێلا٠ لەبەر ئەوە ئێمە پێوســـتمان بەوەرزش هەیە ، چونکە ئـــەو کارەی جوتیارێك ئەیکا خـــۆی لە خۆی‌دا وەرزشە لەوکاتـــەوە که جان جاك روســـو داوای گەڕانەوەی کرد بۆ سروشـــت مەبەستی ئەوە بوو که ملوێنەها لە پیاووژن لە شارەکان کـــە نەیان زانیوە سروشـت چی‌یـەو هەوای پاکی کێڵگەکانیـــان هەڵنەمژیوە ئێمـــە وەرزش ئەکەین بۆ ئەوەی جێگەی ئـــەو سستی‌و تەنبەڵی‌یە بگرێتـــەوە که لەشارەکاندا هەیە ، لەبـــەر ئەمەشە ئەچینە هاوینـــە هەوارەکان‌و لـــە گوێ ڕوبارو ئاوەکـــانا بەپـــێی ڕووت ئەگەرێین‌یان جلی تایبەتی لـــە بەرئەکەین‌و خۆمان لەبەر ڕۆژا هەڵ ئەخەین‌و ئەچینە نـــاو ئاوەوە ، بێ ئەکەنین‌و گۆڤاری بێ کەڵك ئەخوێنینەوە ،وگاڵتە ئەکەین وەك ئاژەڵ ٠

سەرنجێك لە نووسینەکانی هەمەنگوای

شێرزاد عبدالرحمن نانەکەلی
دووقسە !

لە راستی‌دا لێ‌کولینەوە لـە بەر هەمو ژیانی - هەمەنگوای- چیرۆك نووسی هاوچەرخ‌و پایە مەند ، چەندە بلێی کارێـکی قورسە ، بەڵام سەرباری ئەوە هیلاکی‌یەکە پڕە لە گیـــانی خۆشەویستی‌و مرۆڤایەتی ، لە هەمان کات ئەوەندەی بـــە خەیاڵ بیری لێ بکەیتـــەوە شتەکە قوڵترو بەربەرەتـــلاو فراوانتر ئەبێ ، ساڵە بەرئەوە ئێمە تەنیا « بـاری سەرنجـی رەخنەگران » دەخەینە بەرچاو لەمەڕ نووسینەکانی ئـــەم کەڵەنووسەرە بە توانایـــەو ، نرخدانی نووسین‌و پایەمەندی - هەمەنگوای - شە بە هـــۆی ئەو بۆچوونانەی بەردەمم کـــە هی باشترین رەخنە گـــرانی جیهانی‌یە زیاتر ئاســـۆی بیرڕۆشن ئەکەنەوە ســـەرباری ئـــەوە ، ئەو راســـتی‌یە ئی ئەکەنەوە که « هەمەنگـوای » لە بۆچوونە ئەدەبی یەکانیـــا زۆر مرۆشانە وریالیـــزمی بیری کردۆتەوە ٠

هەرلەوکاتەی ناو‌و نووسینی ئەو چیرۆك نوسە لە ســـەر رووی لاپەڕەی گـــۆوارو رۆژنامەکاندا خۆی بینیەوە ، نووسەرو رەخنەگران بەچاوێکی پڕلە خۆشەویستی‌و بایـــەخ پێ‌دانەوە لێیان کۆڵیـــەوە ٠٠ ئەو رەخنەگرانە لەژماردن نایەن بەڵام وێ دەچی باشـــترینیان (کاشکین) بووبێ ، چونـــکە نامەیەکی هەمەنگوای خۆیـــم خوێندەوە لەنامەکەیاکـــــە - بۆکاشکین -ی ناردووە دەڵێ (زۆر شـــادومانم بەوەی کەرەخنەی سۆڤیەتی بەم پایـــە مەزنە گەیشتووە ٠٠ بەتایبەتی تـــۆی بە هرەمەند ، دەربارەی نووسین ورەخنە کانیشت کـــە لـــە مەڕمنەوە دەینووســـێ ، بەڕاستی جێگای تێ‌ڕامانـــین‌و نرخ پێ دانن ومن بۆخـــۆم زۆریان لێ‌ڕازیم‌و بە بێ پێچ‌و پەناو نکۆڵی دەڵێم تۆ زۆرباش لەنـــاخی من دەگەیت !

ئەونامەیەی « هەمەنگـــوای » زۆر بەجێ‌یە بۆتێ گەیشـــتن لە نرخی رەخنەمەوزوعی یەکانی (کاشکین)و خۆبەزل نەزانینی خۆیشی ٠ هەڵبەت ســـۆزی ئەونامەیەش لەو رەخنـــە بەکەڵکانەوە هەڵقوڵاکـــــە - کاشـــکین - لە گۆڤاری « ئەدەبی گەلانەوە » بـــڵاوی دەکردنەوە ، لەساڵی (١٩٣٥) بەچاپی ئینگلیزی‌و لە ســالی (١٩٣٦) بەچاپی فەرەنســـی چاپ کران ٠

بۆیە چاکتروایە هەنـدێ بیروڕای (کاشـــکین) شی‌کەینەوە کەلەمـــــەڕ « هەمەنگوای » نووسیویەتی ، لەهەمان کات سەرنـــــج ئەدەینەڕای رەخنەگرانی تـری رووس‌و جیهانیش ٠٠ بابزانین چی دەڵێن !

کاشکین : هەمەنگـــوای ســـەلیقە دار نووسینەکانی تێکەڵ‌و ئاوێتەی ئەو ســـۆزە مرۆڤایەتیەن که ئەم سەردەمە گەرەکیەتی ٠٠ نووسینەکانی - هەمەنگوای - لەمافی مرۆڤ وخۆشەویستی مـــــرۆڤ‌و راستگۆیی مرۆڤ ئەدوێن لەگەڵ ژیان‌و خۆیی‌و ئەدەب ٠

ساڵەبەرئەوەشە ، لەناخەوە هەست ئەجولێنن ، لەپـــاڵ ئەوەشدا زۆر نهێنی رەسەن‌و مرۆڤایەتی تێدا قاڵ بووە ٠

گۆردان : هەمەنگـــوای شۆڕشگێڕە ، بە هەمـــوو مانایەکی ووشەی شۆڕشگێڕی- یەوە ، لەبەر زۆرشت کـــە لە سەراپای نووســـینەکـــانی تـــواوەتەوە ، لەوانە هەمیشـــە دژ بـــە باوەڕی پووچـــەڵی فاشیزم وکۆنە پەرستی بووە ٠

س ٠ ب بارکر : ئـــەو نووسەرەمەزنە ، نووسەرێـــکە زۆر راستی ئەخاتـــە بەرچاو ، لەهەمووشـــیان رازاوەو بەنرخترلام ئەوەیە کـــــە ئەیسەلمێنێ نووســـبێ نەبێ لەگەڵەوە بۆگەل بنووســـرێ

رۆلنکر : هەمەنگـــوای لەنووسـینە کانی‌دا لەمـــەڕ روخاندنی بورجوازی ئەدۆێت‌و ئەیەوێ بچێتە ناوەوەی دنیـای سۆشیالیستی‌و هەست کردن بـــە دلســـۆزی بەرامبـــەر وولاتەکەی ٠

کاشکین : هەمەنگـــوای تەنگوچە لەمەو ناکۆکی‌یەکانی کۆمەڵ ئەخاتە تابلـــۆی نووســـینەکانی ٠٠ دەیـــەوێ هەست بجولێنی بۆ چارەسەری ئەودەردانە ٠

جان‌باکز : مەســـــەلەی راستگۆیی لە ئاوێنـــــەی نووسینەکـــانی‌دا دەنـــگ ئەداتەوە ، شتێکی جوانتریش لای من ئەوەیە که (هەمەنگوای) ویستی بیسەلمێنێ نووســـەر ئەبێ ســۆز لەژانـــی کۆمـــەڵ وەربگرێ ، نابێ نووسینەکانی لەپێناوی پارەوپول بێ ، بەڵکو دەنگی سەردەم بێ ولەدەرگای سبەینێ بدات ٠

سلڤیاتیس : ئەگـــەربێت‌و سەرنجێك بدەینە ناوەرۆکـــی شاکارەکانی - هەمەنـگوای - ئەو راستی‌یەمان بۆدەرئەکەوێ ئیلتیزامێکی راستەقینەی بـە کۆمـــەڵەوە هـــــەبووەو بەستراوەتەوە بە مافـــــی مرۆڤ ٠

سەرچاوەکان :
١ - گۆڤاری (الاقلام) ٠
٢ - رۆژنامەی (الثورة) ٠
٣ - گۆڤاری (ئەدەبـــی سۆڤیەتی) ٠

پۆستەی خوێنەران !

گوشەی ئەم جارەمان زیـادلەجاران لە زەمینەیەکی ئەدەبی رەخساوەوە سەر هەڵ ئـەدات‌چونکە زوربەی ئەوبا بەتانـەی لەم هەفتەیەدا بۆمان هاتـــوون شیعرن ٠٠

★ **کاك مـــەلا غەفـــور پەریشان :**
داخمان ناچێ شیعرەکەتـان لە گەڵ کاروانی ئەدەبـــی هاوچەرخا بڕی‌نەکرد ٠

★ **بۆ خاوەنی (بـڕوام) :**
یەکەم جارە ببینم خەڵـــك بە شیعرستایشی خۆی بکات ٠

★ **بۆ خاوەنی (پارچـــە شیعری دوری) :**
قەیناکا شیعرەکانت لەســـەر عەروزی کۆن‌نین ٠٠ ئەی‌بۆچی روخسارییان لە شیعری تازەش ناچێت ؟

★ **بو خاوەنی شـــیعری (خواهافیس) :**
نەمان زانی دیاریە شـــیعرەکەتان خونچەی ئەدەبی کـام قۆناغە !

★ **کاك حســـین شـــیخ جەلال :**
ئەوەبۆچی بەشـــی دووەمی شیعرەکەت تەواو نەکـردوە ؟

★ **بۆ خاوەنی (هەموتەمەنت لە دەست چو) :**
کاکی‌برا جگە لەوەی لەسەر هەردو روی‌قاقەزەکە نوسیوتەو ناوی خوێشت لەبیر چـــووە ٠٠ ئەونوسینەی جەنابت لە ئەدەبی فارسی‌دا هەیـــە ئـــەبوابت نوسیبایە لە فلان سەرچـــاوە وەرگیراوە ،وەتکایە ناونیشانی خۆتمان بۆ بنێرە ٠

★ **بۆ خاوەنی (ویلـــزو رۆژنامەگەری) :**
باسەکەتان ئەگەر دەسکاری بکرێ خراپ نیە !

★ **بۆ خاوەنی (من‌و هاوڕێ کـەم) :**
دەربڕینی یادگاری دڵداری هێشتا بەو جۆرە لەوڵاتی ئێمەدا نەبوەتە کەرەسەی روژنامـــە گەری ٠٠

★ **کاك رەواندزی :**
باسەکەتان کورتەو زۆربـە درێژی نوسیوتانە ٠٠

★ **کاك رەئـــوف ئەمـــین بازیانـــی :**
ئەوبەسەرهاتەی ئێـــوە چیروکێکی دڵتەزینی بەنرخـــە ئەکەر بتوانی لە ناو قالبـــی هونەری چیروکدا باشـــتردای بڕێژی ٠٠ من بم لەجیـــاتی تۆ هەرگیز دەست لە نوســین هەڵ ناگرم ٠

★ **بۆ خاوەنی (پارچـــە هەڵبەستێك) :**
قەیناکا کێشی شیعرەکەتان لاسەنگەو سەرواکانی لەگـەڵ یەکدا ناگونجێن ئەبوا هیـــچ نەبێ بت نووسیبایە کـــە لە فلان سەرچاوەی فارســـیەوە وەرگیراوە ! چونکە ناوەروکـی ئەو شیعرەی ئیوە لە ئەدەبـــی فارسیدا باوە ٠

★ **کاك کەنعان :**
گوایە نازانی شـــیعری ئەمەندە تەمومژ بـاوی لەبرەودا نیە ؟

★ **کاك شاکار :**
رەنگ بێ ئەم شـیعرانەش شاکاری ئەدەبی ئـــــەم سەردەمەت بن !

★ **بۆ خاوەنی (لەگـــەل مردن‌دا) :**
بڵێین قەیناکا ناوی خـــۆت لە بیرچوە بینوسی ٠٠ ئینجـا بو خوا قسە بکەین شیعر بـی‌و بەو جۆرەبێ‌و ناوونیشـــانی پێوەنەبێ چۆن بڵاو بکرێتەوە ؟

★ **بوخاوەنی شـــیعری (ئاواتی دلداریك) :**
حەزمان ئەکرد لە چەنـــد دێرێکی شیعرەکەتان بگـــەین بزانیـــن بۆ بلاوکردنە وەئەشێ یام نەء ؟ وەئاواتی ئـەم دلدارە چی‌یە ؟

★ **خۆشکە چلور :**
بەداخەوە بواری شـــیعرەکەتان تێ پەریوە ٠٠

★ **بۆ خاوەنـــی (ئایـــا ئەزانیت) !**
ئەو هەمو نهێنی‌یە بەنرخەت زانیوە بەڵام ناوی خۆت لەبیـــر چووە ٠٠

★ **بۆ خاوەنـــی (کـــەس نەبوو)**
کورد یەجگار لە شـــیعری ئەوەندە نویٚ تێ ناگـــات بانەختێك خۆماڵی بێ باشترە ٠

★ **بۆ خاوەنی (پەنـــدی پێشینان) :**
باسەکە بەکەڵك تر ئەبـــوو ئەگەر بەوشیوەیەو لە ســـەر هەردو دیوی قاقـــەزەکـــە نەنووسرابایە !

★ **بۆ خاوەنی (تاکەی) :**
چاومـــان رون ٠٠ دەمێکە شیعری ئەمەندە (نوێ !!)مان بۆ نەهاتوە !

★ **بۆ خـــاوەنی (لاوی ئیستاکە) :**
پیویست ناکات باســـــی (خونفوسەکان) بە شـــیعر بنوسی ٠٠ واسەریان هـــەڵ ئەپاچن !

★ **بۆ خاوەنی (موسیقاژەنی بەناو بانگ شوپان) :**
دەقان دەقی باسەکەتان لـە گوڤاری هیوای ژمـارە (٧)دا هەیە ٠

★ **بۆ خاوەنی (ئەرنولـــد توینبی) :**
ئەبوا دوای تەرجەمەکـــردنی چاوت بە نوسینەکەتا بخشاندا یەتەوە ٠

★ **کاك رەمەزان ئیبراهیم:-**
دەسخەتەکەت خراب نیـــە ، بەڵام پەندەکان لە مەوبـــەر بڵاو کراونەتەوە ٠

★ **کـــاك عەبدولکەریـــم محەمەد عەلی :-**
باسێکی وازانســـتیانە وگرنگ پێویستی بە دەســـت نیشان کردنی ســـەرچاوەکانی هەیە ٠٠

★ **بۆ خاوەنی (لویـــس پاستور) :-**
خوائەکیل بێ باسەکـەتان کالای سەرگورشتەی لەبەرکردوە

★ **بو خاوەنی (ئەدەبـــی منالان) :**
داخمان ناچێ سەرکەوتوانە دەردەکانی پاشکەوتنی ئـــەدەبی منالانت دەســـــت نیشان نەکردوە ٠٠

★ **بۆ خاوەنی (باری ژیـــانی قوتابیان) :**
وەکو قوتابیەك هەســـتت بەکەموکورتی ژیانی قوتابـــی هەژاری ئەمرۆ نەکـــردوە ٠٠ دەرونی باسەکە لە گـــەڵ واقیعی ژیانی‌قوتابیانی هەژاردا دوروی لە یەکتر جیاوازن ٠

★ **بۆ ئەو برادەرەی نـــاوی خۆی نەنوسیوە :**
ئەگەر نامەکەشت بدەین بە دکتور نەوزاد بەناوی کـــێوە وەلامت بداتەوە ؟

★ **بۆ خاوەنی (سینەمـاو ٠٠٠ منال) :**
روی هونەری باسەکەتـــان لاوازو ماندوە ٠

★ **بۆ خاوەنی (نەختێـــك پێ‌بکەنە) :**
قسەی خۆمان بێ وباکـــەس نەزانێ پیکەنینی اگەرمترمان بۆ بنێرە ٠

بڕوانە ل -٧-

پاشماوەی •• گۆشەی منالان

ئەیان برد بو خەتی جـــەنگ ڕوژیک منالیکی ١٠ ســـالەی ڤیتنـــامی پاش ئەوەی ماڵو زەویان کەوتە ژێر لیزمـــــەی بومباوە هیچیـــــان بو نەما • داپیرەیو دایکیو برا بچوکەکەی سوتان • چاوی پڕفرمیسکی سربو تینی قینی زیادی کـــرد دەستی دایە کلاوە دراوەکـــەی لەسەر لاشەی دایکـــو برا بچوکەکەیو داپیرەکـــەی سویندی خوارد تولەیان بستینی ئەبیت فروکەیەکی ڤانتـــــوم بسوتینی لە جیاتی دایکو براو داپیرەی (٣٠) کەس لە داگیر- کەران بکوژی ئەگەر خویشـــی کوژرا ئەوا ڤیتنام خوش •

ئەم منالە ناوی لییـــان بو • لییان منالیـــکی لاوازو ڕەنگ زەردو چاوو بەقوڵاچو بو لەبەر بێ خەویو بێ خوراکی کەم هێز بو بو • پاش ئەوەی دوا ئاوری لە لاشەی دایکو براو داپیرەی دایەوە چاوی پڕ فرمیسکی بـــە مشتی سریو ڕوی کـــــردە کوخەزەلەکانی • دانیشـــتوانی کوخەتەکە لێیـــــان پرسی ئەنجامی ئەم هێرشە چی بو • بە قینەوە ووتی هیـــــچ نەبو کوختەکەی ئێمەی ســـوتاو دایکمو داپیـــرەم وە ووی برام کوژران هیندی دڵ خوشـــیان دایەوە • لییان ووتی دڵ خوشی چیم ئەدنە وەگوایە دایکوکەسی من لە ڤیتنام خوشەویسترن • ئێوە لیم بپرسن چون تولـــــە بکەمەوە •

نەخشەی هێرشی ئەم شــەو کوڕێکی لاوی چاو نەترسی دای نابو داوای کرد لە منالەکان کی ئەیەوێت بەشداری هێرشی ئەم شەوبکات لییان هەڵسابە سەر پێ ووتی هاورێی مـــن ئامادەم نەخشەکەم بدەرێ بەلیـــن بێ هەموی بەباشی بگەیەنم بەئەنجام هەولیش بدەم کـــە بە ساغی بگەڕیمەوە •

نەخشەی کارەکە بەوردی لە (لییان) گەیـــەنرا ، ئەمیش چالاکانە ، نیوە شەو کەوتـــــە خوی وبومباکانی خســــتەبن دەستیو ڕێگای فروکەخانەکەی گرتەبەر ، هەر کە لـــە شورای فرۆکەخانەکە نزیـــک بوەوە ، خوی دابەزەویداو بە ســـنگە خشکی خوی گەیاندە ئـــەو شوێنەی پێیان وتبـــــوو ، بۆ مباوە ختیەکانی لەشـــوینە دیاری کراوەکاندا شـــاردە وە بەسنگە خشکی گەڕایەوە تا لـــە فرۆکەخانەکە دەرچوو ، گەیشتە سەر ڕووبارەکە ، مانگە شەویکی ڕووناك بوو ، لـــــە دوورەوە سەیری فرۆکەخانەکەی ئەکردو بیری لە دایكو براکانی وماڵـــە ویران بوەکەیان ئەکردەوە ، ئەو لەم بیرکردنەوەدا بوو بۆمباکان یەك بە دوایەکدا لە فرۆکـــە- خانەکە تەقینەوەو بێ دەنگـــــی شەویان زەوانەوە •

ئاوەها (لییـــان)ی ئازا تۆڵەی خۆی وڵاتەکەی لــــــە دوژمن سەند •

پاشماوەی : کچە هونەرمەند

تۆمـــــار دەکاتو لەژێرناوی - شـــــان بلاکی - قەوانەکانی شان - دەیان فرۆشێت •

گۆرانی - صالحۆ - جـەمی باشەر - جەمیل - دیار بەکـــر گوزدل باغلر - خان ئەسمر - مەمو زین - ئەی دڵ - قاتو - قەدەری یار - بارە یار - لـــــە گۆرانیەیە بەناوبانگەکانی یەتی •• ئەو قەوانەی کـــە گۆرانی (قەدەری یار)ی لەسەر تۆمـــار کراوە لەهەموو قەوانەکانی تری گوێگرو کڕیـــــاری زۆرترەو نزیکەی - ٢٥٠ - هەزار دانەی لێ تۆمار کراوە •• ئایشــــــە شان مافی تۆمار کردنی تەنیـــا بە - ٥ - هەزار لیرەی تورکی واتە بە - ١١٠ - دینـــــار بەکۆمپانیاکە فرۆشـــتووە •• بەڵام کۆمپانیا کـــــە پارەیەکی زۆری لێ قازانج کردووە •

لەساڵی - ١٩٦٣-١٩٦٤ - بۆ ماوەیەك لەئیستگەی ڕادیۆی - غازی عەنتـــاب ـەوە گۆرانی ووتوە •• بەڵام دوایی لەبەر- چەند هۆیەك وازی هێناوە •

هاوبەشی ژیانی ئێســـــتای ئایشە شان لاوێکی خەڵکـــــی - ئۆرفە ـیە ناوی - مســـتەفا ئایهان ـەو تەمەنی (٢٤) ساڵ دەبێت ئالەتی - ســـــاز - لێ - دەداتو لەتیپی تایبەتی - ئایشە شان - دایەو ئەمە سێ ساڵـــە بەیەکەوەنو زۆر بەیـــــــەك دلشادو بەختیارن •• لەساڵی - ١٩٦٩ - وە - ١٩٧٣ - واتە ماوەی چوار ساڵ ئایشەشـــــان لەبەر هەژاری ونەداری لەئەڵە- مانیاکاری دەکرد بەڵام ئێســـــتا لە - ئیستامبوول - لەگــــــەڵ مســــــتەفای مێردیو مرادی کوڕیدا ژیان بەسەر دەبەن •• عایشە شان لەگۆرانی بێژە- کوردەکان - محمـــــــد عارف جەزراوی -و -حسن جزراوی-و جمیل هوردون -ی بەدڵە •• لە گۆرانی بێژە تورکەکانیـــــش - ئەنوەر دمیربـــــاغ - (تەلاز یغمایە) نورالدین دەدەل ئۆغلو (مـلایتالی‌یە)و جەلال - دیـــار بەکری - بەدڵە •

ئیتر داوای ژیانێکـــــی پڕ لەخۆشی ئاسوودەیی بۆ ئایشـــە شانو هەموو هونەرمەندێکـــی دلسۆز دەکەین •• ئایشەشان و هونەرمەندانی وەکو ئایشـــــە شان هەمیشە جێگای شـــانازی مێژووی هونـــــەری نەتەوەی کوردە ••

پاشماوەی : چاو پێ کەوتن

لایەنی ئەدەبی کوردی لە لای ئەو گەلانە ئەکا) •

- لەگەڵ نووسینی بەرهەمی خۆتا لەچێدای ••

(بەپێی کاتو دەست بـــە تاڵی ، خوێندن وەختێکی زۆری بردوین ، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا هەر هەلێك هەبێ ، بۆ نووسین تەرخانی ئەکەم •• لەم دوایییەدا کۆمەڵە چیرۆکێکی مندالانم لــە ئەدەبی سوڤیەتیەوە وەرگیـرا- وەتە سەر زمانی کوردی بـــەم زوانە لە گۆڤاری « بەیـــان »دا بڵاوئەبێتەوە ••)

لــــــە دوایدا ڕۆژنامەی -هاوکاری- هیوای سەرکەوتنی بۆ خوشکە« شکریە ڕەسوڵ »ی قرنابیە کوردەکان خواست •

پاشماوەی : ئەی ئەو شۆخەی

ئەی ئەو شۆخەی چـــــاوم ڕواو هەر نەهاتی !••
بە هیـــــوای تۆوە •• لە تاریکەو لێڵەی بەرەبـــــەیانا هەڵئەستم ••
بە ئاواتی تۆوە ڕێ ئەگرمـــە بەر •• سەودای دەسەملانێـــکی دەی !••
بەسۆزی تۆیە هەمیشە لەسەرما ئەخولێتەوەو ، وەستانی بـــۆ نی‌یە ••
چاوەڕوانتم •• دێی ؟ کەی دێی ••
چاوەڕوانتم •• دە وەرە •• دەی !••

پاشماوەی / پۆستەی خوێنەران

★ کاك سەودا :
ئەوە بۆچی بەو جـــــۆرە لەوێنەکان کۆڵاویتەوە ؟

★ بۆ خاوەنی (نامەیـــەك لەمنی تەنیا بۆتانیا) :
کاکی برا ئەوەباســـی چیت کردوە ؟

★ بۆ خاوەنـــی (جوانـــــی وهەندێك موعادەلە) :
ئەگەر ئێمەش بـــــڵاوی بکەینەوە خەڵك وا ناڵێـــن !! چونکە جوانی گەلێـــك روی هەیە •

★ بۆ خـــاوەنی (وتـــــەی بەجێ) :
وتەکان بەجێن •• بـــەڵام ئێمە ((جێ)ی بڵاوکـــردنەوەیمان نیە •

★ بۆ خاوەنی (ڕەمبرانت):
گۆڤـــاری (العـــــربی) بە جۆرێکیتر باسەکـــــەی دارشتوە !

★ بۆ خاوەنی شـــــیعری (سکالای دڵداریك) :
هەرچەند دڵم نایەت بڵێم لە دەرگای شـــیعرەوە مەچۆرە ناو باخچەی ئەدەب •• بـــەڵام بەقسەمان بکــــەی سەرکەوتوتر ئەبی •

● بۆ خاوەنی هەڵبەستی (سەرەتاو کۆتایی خوێناوی) :
هەڵبەستەکەتان سەرەڕای لاوازی ، شەقڵی شاعیرێـــکی کەشی پێوە دیارە •

● کاك أ • خۆشناو لـــە پارچە هەڵبەستێکا بەناوونیشانی (خۆشم ئەوێی) ئەڵێ :

خۆشم ئەوێی
نەوەك وەکو ئیمپریالیست ••
هەر بۆ ئەوەی
بازاڕ هەبێ ••
بۆ کەلو پەل ••
خۆشم ئەوێی
بە دڵ •• بە گیان ••
بەو پەیمانەی
بە دڵ خواستم
بۆ ئەوەی بگەم بە بەهـــار

پاشماوەی : بیری سەربەست

● ئێستاش هەندێ پێشنیار دەنووسین کە ئەگەریی چـــارە- یەکی بنەڕەتی گیروگرفتـــەکانی ئافرەت ناکەن ، بەڵام بۆیـــــان هەیە کە تا ڕاددەیەکی زۆر لـــــە باری ئازارەکانی سووك کـــەن :

١ - مارەکردنی ئافرەت بـــــە هیچ جۆرێك ڕێگە نەدرێت لــــە دادگای شـــــەرعی ڕەسمی‌دا نەبێت •

٢ - ئافرەت بۆی هەبێت لە دادگا شـــــکایەت بکاو داوای چارەسەرکردنی گیروگرفتەکانی وە هـــەتا داوای جیابوونەوەش بکات • وە دادگا خۆی بـــــە شێوەیەکی یاسایی لە داواکەی بکۆڵێتەوە •

٣ - قوتابخانە لـــــە لادێدا بکرێتەوەو خوێندن هەر نەبێ لە پلەی سەرەتاییدا ئیجبـــاری بێ بۆ کچانو بۆ کوڕان •

٤ - هەوڵدان بۆ زامـــــــن کردنی بەشداربوونێکی چالا- کانەی ئافرەتان لـــە پرۆژەکانی گەشە پێکردن (تنمیە)دا لـــە ڕووی ئابووریو کۆمـەڵایەتیو ڕۆشنبیرییەوە •

- بۆزانین -

وەزارەتی شارەوانی‌یەکان
بەڕیوەبەرایەتی گشتی پرۆژەکانی ئاوو ئەلەکتریك
لە پرۆژەکانی نەخشەی گەشەپێکردنی نەتەوەیی
بۆزانینی ژمارە (٥٣-١٩٧٥)
مناقەسەی فەحس‌کردنی خۆڵی مەڵبەندی پرۆژەی ئاوی « عین سفنی » لەپارێزگەی نەینەوا

١ - بەمە ڕائیەگەیەنین کە ئەو مناقەسەیەی سەرەوە بەو مەرجە گشتیو (مواصفات)ە تایبەتی‌یانە هەیە کە لەبەشی (حقوقو عقود) لەبەڕێوە بەرایەتی گشتی پرۆژەکانی ئاوو ئەلەکتریك بە (٥٠٠) پێنج سەد فلس بۆ یەك دانە دەست ئەکەوێ •

٢ - پێویستە لەسەر بەڵێندەرە ئارەزو مەندەکان بەپێی مەرجەکان تەندەرەکانیان پێشکەش بە ســــکرتیری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان بکەن لەدیوانی ئـــەم بەڕێوەبەرایەتی‌یە •

٣ - ئەبێ بەڵێندەران ئەمانەی خوارەوە لەگــــەڵ تەندەرەکانیاندا پێشکەش بکەن :-

أ - تەئمیناتێکی سەرەتایی (٥٠) پەنجا دینـــار یاخود بەشێوەی کەفالەتێکی مەسرەفی کە لەریککەوتی داخستنی مناقەسەکەوە بەلای کـــەمەوە بۆ ماوەی **(٦٠) شەست ڕۆژ کاربکات ، یان چەکێکی تصدیق کراوبێ لە لایەن مەسرەفێکی ڕێگادزاو بەکاروباری** سەڕرافی لە عیراقدا • هەر تەندەرێك ئەو پارەیەی لە گەڵدا نەبێ یان کەمو کوڕی تیادابێ پشـــــت **گوێ ئەخرێ •**

ب - ئەو وەسڵەی (مواصفات)ەکانی پێ کردراوە •

ج - شەهادەیەکی نوێ لــــە بەڕێوەبەرایەتی باجی دەخل یان وێنـــەکەی •

د - لیستەیەك دەربارەی ئەوکارانەی لە مەئەچن‌و بەڵێندەر کردونی‌لەگەڵ ئەوانـــەی لە ســــەر شانین •

ز - ئەبێ بەڵێندەر دەربارەی ئیش‌وکاری فەحس کردنی خـــۆڵ‌ڕێگا دراو بێ •

٤ - تەندەرەکان تاوەکـــــوکۆتایی دەوامی ڕەســـــمی ڕۆژی سێ شەممەی ڕێکەوتی ١٦-٩-١٩٧٥ یـان ئەو ڕۆژەی دواتری کەڕۆژی داخستنی مناقەسەکە عطلەی ڕەسمی بوو ،وەرئەگیرێن • بەڵێنــــدەر ئەتوانێ لەکاتی کردنەوەی تەندەرەکاندا ئامـــادە ببــێ •

٥ - ئەبێ هەموو تەندەرێکی پولێکی مالی (٥٠) فلســــی پێوەبێ •

ئەندازیارأسامة محی‌الدین القادری
بەڕیوەبەری گشـــتی پرۆژەکانی ئـــاوو ئەلەکتریــــك

١-٢

پاشماوەی : ڕەوتی گەشـــە کـــردن

مەعدەن چەند پرۆژەیەکی تری گرنگی بەدەستەوەیە وەکو :

١ - پرۆژەی سیرامیك لـــــە پارێزگەی ئەنبار کە دوو ملیونو ٩٠٠ هەزار دینار بۆ سەرمایەی ئەم پرۆژەیە تەرخان کراوە •

٢ - پرۆژەی دارو تەختە لە پارێزگای قادسیە کە ملیونێکو ٨٣٧ هەزار دیناری تێ ئەچێتو لە ٢٠ مانگدا تـــەواو ئـــەبێو وزەی بەرهەمی ساڵانەی خۆی لە ١٨ هەزار تەن لەوحی دارو فایبەر ئەدات کە لە داری دار خورما دروست ئەکرێن •

٣ - کانی فۆسفات لـــــــە (عکاشات) لە بیابانی ڕۆژئاوا کە لە سێ ساڵدا تەواو ئەبێت وە سێ ملیونو ٤٠٠ هەزار تەن فۆسفات بەرهەمی ســــــالانەی ئەبێت •

٤ - پرۆژەی کێبڵی تەلەفۆن لە ذی‌قار کە ١١ ملیونو ٤٠٥ هەزار دیناری تێ ئەچێت •

● سەرەڕای ئەم پرۆژانـــە نەخشەیەکی گـــەورەو فراوان دانـــراوە بـــۆ دروستکـــردنی ڕێگاوبانی نوێ لە سەرانسەری عیراقدا کە تێکـــرای شارەکان بەیەکەوە ئەبەستێتەوە و لەمانە: ڕێگای دیوانیە - ناصریە کـــە ملیونێکو ٧٦٥ هەزار دینـــاری تێ ئەچێـــتو ڕێگای باقوبـــە - بلدروزو ڕێگای دیوانیە - عفك وە ڕێگای کەرکوك - فتحە کە کە ئەمەیان چوار ملیـــونو ٣٠٠ هەزار دیناری بۆ تەرخان کراوە وە ڕێگای کەرکوك - فتحە کـــە چوار ملیونو ٨٢٢هەزار دیناری تێ ئەچێت •

● دۆستی خۆشەویست •• لە مانەوە کە باســــــمان کردن ئەتەینە ئەو ئەنجامەی کە لــــە ژێر ڕۆشـــــــنایی بڕیارەکانی هەشتەمین کۆنگرەی قطـــــری پارتی بەعسی سوشیالیســـــتی عەرەب ، وەزارەتو تێکـــرایی دایەرەکانی دەوڵەت تەقەللایەکی بێ وچـــــان ئەدەن بۆ جێ بەجێ کردنی پرۆژەی گەشە کـــــردن بەرەو بە دی هێنانی هیـــــواو ئامانجی گەلی عیراقمان بـــــــە عەرەبو کوردو کەمایەتیەکانەوە

پاشماوەی : ڕاپورتی ناوخـۆ

وەزارەتی تەندروســـــتی حەریکی جێ بەجێ کردنی چـــەند پرۆژەیەکی تەندروستی‌یە لـــە شاری هەولێر مەڵبەندی ناوچەی ئۆتۆنۆمی •

وە ســـــەرۆکی دەزگای تەندروستی هەولێر ڕایگەیانـد کــــە چەند خەستەخانەیەکی پارێز گاکـــە فراوان ئەگرێن‌و هەندێکی‌تر دروست ئەکرێن •

بێ‌گومان ئـــەم پرۆژانەش بەرو بوومی ئەو دۆخە ئاشتی‌و هێمنی‌یەیە کە شۆرش بە سەرکەوتنی بە سەر تاقمی بەکرێ گیراودا لەناوچەکەدا جێگیـــری کرد •

پاشماوەی : کۆبوونەوەی جـەماوەری

هەروەها وەفدی لیژنــــەی باڵای بەرە، ئێوارەی چـــوار شەممە لە پارێزگای دهـــوك کوڕێکی‌تری جەماوەری فراوانی ڕێکخست ، هەڤاڵ عامـــری لە بەردەم جەماوەری دهوك داواتی: ئەم کوڕە فراوانەی ئێـــــوە نیشانەی یەکگرتنی بەهیـــزە لەسەر ڕێگای خەباتی ناوکوی‌و چارەنووسی نێوان هەمـــــوو لایەنەکانی بزوتنەوەی نیشتمانی لە ئەم وڵاتە تێکوشەرەدا •

ئا•د•ع

پاشماوەی : مامۆستا صـــــدام حسین

داوای ئەکەین ناکۆکـــــی ئەکەن • سەرەکیو دوژمنانە (عـــدائی) نیە •

وە دەربارەی نرخی نـــەوت وتی پێویستە هەموو ســـاڵیو بەپێی (تضخم) لە جیهـــاندا بە نرخی نــــەوتدا چـــــاو بخشێنرێتەوە ، ئەگەر (تضخم) بەرادوی ٣٪ بوو ئەبێ بەهەمان ڕادە نەوتیش گران بکرێت •• ئەمەش بو ئەوەی دەستەبەری شکانی نەوت بکرێ تاوەکـــو یان لە بەرژەوەندی کڕیارانو بەرهەم هێنەرانی نەوت نەدرێ •

وە ئەبێ دیاری کــــــردنی نرخی نەوت لەم هەڵویستەوە بێ تەنانەت بۆ خزمەت کـــردنی بەرژەوەندی وڵاتانی کڕیاریش چونکە چاو چنۆکی مۆنۆپـولەکان لە ئەندازە بەدەرەو بـــــێ چەندو چۆن بەرهەمی فابریقەو پیشەسازییەکانیان گـــــران

مامۆستا صدام حسین لـــە کۆتایی دوانەکەی دا ، وتـــی سیاسەتی ئێمە بریتییە لەوەی هەر دەوڵەتێك بیەوێ زیان لە بەرژەوەنـــــدی نەتـــــەوەیی و وڵاتەکەمان بدات ئەبـــــێ چاوەڕوانی ئەوە کە ئێمـــەش بە دوای ڕێگادا ئەگەڕێین بـــۆ زیان گەیاندن بە بەرژەوەندی یەکانی •

وە ئێمە زیان لەو لایەنانــــە نادەین کە ئازارمان نـــادەن •• جا لەم ئاستەوە سیاســـــەتی نەوتی‌مانو سیاسەتی گشتی‌مان دەست نیشان ئەکـــرێ •• هەروەها ئێمە لە هەمان کاتدا بە تەنگەوەین کـــە گـــەلان لەگەڵمانابن نەك دژمــــــان بوەستن •

ئا•د•ع

پاشماوەی : فۆرد چ بەڵێنـــــی داوە

هەروەها ڕۆژنامەی (القبس) کە لــــە کوێت دەرئەچێ بڵاوی کردەوە کە هەنری کیسنجەر لە گەشتەکەی ئـــــەم جارەیدا نامەیەکی فۆردی ســــەرۆکی ئەمەریکای داوە بە حافظ اسد سەرۆکی ڕژێمی سوریا • وە لە نامەکەدا فۆرد بەڵێنـــی داوە کەپێش کۆتایی هاتنی ئەم ساڵ (**ڕیککەوتنی !**) نێوان ڕژێمی سوریاو قەوارەی زایۆنیستەکان کۆتایی پێ بهێنێ •

ڕۆژنامەکە لە چەند ســـەر- چاوەیەکی دیپلۆماسی یێروتەوە زانیویەتی کـــــە کیسنجەر نەخشەی ڕیککەوتنێکـــی تری لەیەکتری جیـــــا کردنەوەی هێزەکانی ڕژێمی ســـــوریاو دوژمنـــی داوە بەکاربەدەستانی دیمەشق •

ڕۆژنامەکـــــە لەکۆتاییدا وتویە : وتووێژێکی نهێنی لـــە ئارادایە بۆ ئەوەی ئــــــەم (چارەسەرکردنە !) لەبەرەی سوریاشدا پێـــــك بهێنرێو هێـــــزەکانی (ئیسرائیـــل) بکشێنەوە بـــۆ ماوەی دوو کیلومەترە لەولای خاکی زەوت کراوی سوریاوە •

٢-٢

بـــۆزانین

بەیاننامەی ژمارە (٢)ی ساڵی ١٩٧٥
لە دامەزراوی گشتی پیشەســـازی کیمیاییەوە
بۆ :

هەموو توتنەوانەکان :

بەپێی بڕیاری ئەنجومەنی ڕێکخســـتنی بازرگانی ژمارە (١٣٦١) لە ٢٤-١١-١٩٧٥ ، وە بۆ ڕێك‌وپێك کردنی بەرهەمو ڕێکخستنی فەردە توتنی توتنەوانەکانو وەرگـــــرتنو عەمارکردنو پوختـــــەکردنیان ئـــــەم بڕیارانەمان دا :

یەکەم :-
بەرهەمی یـــەك دۆنم توتنو تنباك لــــە وەرزی کشتوکاڵی ساڵی ١٩٧٥دا (٢٥٠) دوو سەدو پەنجا کیلۆگرام ئەبێ •

دووەم :-
٥٠٠ پێنج ســــەد فلس پارە ئەدرێ بۆ داگرتنو پێچانەوەی فەردە توتنێكو ٣٠٠ سێ سەد فلس بۆ داگرتنو پێچانەوەی فەردەیەك تنباك ، بەڵام ئەگەر گوێنی‌و بەنی داگرتنو پێچانەوەکە کۆن بوون ئەم پارەیە نادرێ •

سێیەم :-
نابێ قورسایی فەردە توتنێك لە (٥٠) پەنجـــا کیلۆگرام قورسترو لە (٣٥) کیلوگرام سوکتر بێ •• وە فەردە تنباك نابێ لە (٥٠) پەنجا کیلۆ گـــــرام **گرانترو لە (٣٠) سی‌ی کیلوگرام سوکتربێ •• هـــەر** فەردەیەك لەم دوو ڕادەیە تێبپەڕێنێ پارەی داگرتنی‌و پێچانەوەکەی نادرێ •

چوارەم :-
ئەو فەرەد توتن‌و تنباکانەی لە (٦٦) کیلوگرام قورسترن وەرناگیرێن •

کاظم فقی الشیخ
سەرۆکی دامەزراوەکـە

١-٢

بـــۆزانین

لەکارگەی چیمەنتۆی ســــەرچنار ئۆتۆمو بیلێکی (جی• ئیم• سی) مودێلی ١٩٦٠ هەیەو بۆ بەکارهێنان دەســـــت‌ئەداتو بەمەزادی عەلـــەنی ئەفرۆشرێت •• هەرکەسێك ئارەزوی کڕینی ئەکات لەســــەعات دەی بەیانی چوارشەممەی ریککەوتی ١٧-٩-١٩٧٥ لەکارگەکە ئامادە ببێ‌و ســـــەد دیناری نەختینە یان چەکێـــــکی باوەڕپێ‌کراو وەکو تەئمیناتێکی سەرەتایی لەگەڵ خۆی‌دا بێنێت کە دوای تەواو مزایەدەکە ئەیدرێتەوە •• ئەوەی شایانی باسە پارەی بڵاوکردنەوەی ئەم بۆزانینەو کرێی دەلالەکە ئەکەوێتە سەر شانی ئەوکەسەی ئۆتۆمۆبیلەکەی بەرئەکەوێ •

ناجی عزت جاف
بەریوەبەری گشتی

- بۆزانین -

وەزارەتی شارەوانیـــەکان

بەریوەبەرایەتی پرۆژەکانی ئـاوو کارەبای گشـــتی

پاشـکوی بوزانینی‌ژمارە (٣٨ - ١٩٧٥)

مناقسەی فراوان کـــردنی‌پرۆژەی ئاوی خانەقین - مندریە لە پاریزگای دیالە •

بڕیاردرا کە دوا کاتـــی‌وەرگرتنی پێشکەش کراوەکانی مناقسەی سەرەوە تا کۆتـایی‌دەوامی ڕەسمی ڕوژی ســـێ شەممەی ریکەوتی ٢٣-٩-٩٧٥بیت لە جیاتـی ١٧-٨-١٩٧٥ تکایە سەرنجی ئەوە بدرێ •

بەریوەبەری پروژەکانـــی
ئـاوو کارەبای گشـــتی

٢-٢

بوزانین

بەیـــانی ژمـــارە(٩)ی ساڵی ١٩٧٥

لە وەزارەتی‌ئابـــوری‌یەوە

بە پێی ئەو دەستەڵاتـــەی‌پێمان دراوە لە لایەن ئەنجومەنی ریکخستنی بازرگانیــــــەوە ،بڕیارمان‌دا کـــە نرخـــی سیمی حاجەت شورین بەم جۆرەبێ :

١ - بە کۆمەڵ نرخــــــی‌کیلویــەك (٣٥٠) فلس وە بەتەنیا (٤٠٠) فلس بێ •

٢ - نابێ بە جۆرێك پارچەپارچە بکرێ کە لەگەڵ ئــەو نرخەی سەرەوەدا نەگونجێ •

پیویستە لەسەر هەمـــوبەرهەم هێنەکان‌و فروشیارەکان بەپێی ئەونرخەی ســــەرەوەمامەلەی پێ بکەن لە روژی بڵاو کردنەوەی ئەم بەیانــــەوە ،هەرکەس سەرپیچی لێ بـکات بەپێی یاســـــای ریکخستنی‌بازرگانی ناوخۆی ساڵی ١٩٧٠ سزا ئەدرێ •

وەزیری ئابووری
حکمت العزاوی

٢-٢

institut kurde de paris

ئەی ئەو شۆخەی چاوم رواو ٠٠ هەر نەهاتی

محمدی مەلا کریم

تاریکەو لێڵەی بەرە بەیان بوو ٠٠ ئاسۆ هێشتا ڕوون نەبووبووەوە ٠٠

مانگ ، ناڵێم بە ئاسمانەوە نەبوو ٠٠ بوو ٠ بەڵام چ بوونێك ٠٠ ئەوەندە کز ، لەوە زیاتری پێ نەئەکرا بۆ ئاهی سوێن بوونی خۆیمان پێ بسەلمێنێ ٠

بوون و نەبوونی وا لای من چون یەکە ٠٠ بەڵکو ئەتوانم بڵێم شتیوا نەبو نەکەی چاکترە ٠٠ هیچ نەبێ خەڵکی بە درۆ پێ هەڵ ناخەڵەتێ ٠٠ ئەوە چ بوونێکە بۆ دەرو دراوسێ نەبێ ٠٠ من بوونم بە سوود لێ وەرگرتنی خەڵکەوە لا مەبەستە ٠٠

شنەیەکی فێنکی بەیانیانی هەبوو ٠٠ یەکەمجار بوو پاش چەند ساڵ ، لە کاتێکی وادا ، بە ڕێگایەکی کش و ماتا ئەرۆیشتم ٠٠ ڕێگای جیهانێکی نوێم گرتبوە بەر ٠٠ بەڵام ئەشمزانی بۆ خۆم نییە ، کەسانی تری پێ ئەگەنە بەرەوە ٠٠

تاریکەو لێڵەی بەیانیانم زۆر خۆش ئەوێ ٠٠ سەرەتای کارە ٠٠ وەك ئەڵێن : خێرو شەڕ لەوکاتەدا دابەش ئەکرێن ٠٠

لەوکاتەدا گەردوونم وەك ساوایەکی تازە لەدایکبوو ئەهاتە بەرچاو ، هەڵمی جیهانێکی نوێی لێ هەڵسێ ٠٠ گەردی چەپەڵی ئەم چەرخەی لە ڕوو نەنیشتبێ ٠٠

گەردوونم ، لا ، وەك ساوا، بێگوناە بوو ٠٠

خاوێن ، وەك دڵی دایك ، وەك خۆشەویستی یەکی بێ گەردی یارو دڵداری بوو ، لە بەرچاوم ٠٠

وەك یەکەم هەنگاوەکانی ئەو شۆڕشگێڕە لاوانە بوو تازە ئەچنە کۆڕی خەباتەوەو ، هێشتا بەندو باوی ژیان دەرگای خۆی بۆ واز نەکردوون ٠٠

لە شۆڕشگێڕی یەکەم ڕۆژەکانی خەبات خاوێنتر ، مەگەر هەر ساوای تازە لەدایك بوو بێ ٠٠

بڕوانە ل -٧-

یەکێ لە هونەرمەند

عائشە شان

کەیخسرەو عبدالکریم

لەم ساڵانەی دوایی‌دا زۆربەی جەماوەری گەلی کورد بەهۆی ئیستگە کوردییەکانەوە گوێیان لە دەنگی بە سۆزی - ئایشەشان - ی گۆرانی بێژ بووە لەو ڕێگایەوە ناسیویانە ئەم ئافرەتە هونەرمەندە گۆرانی بێژە بالا بەرزێکی کەلەگەتی گەنم ڕەنگە ٠٠ ناوی تەواوی - ئایشە - یەو ناوی باوکی - عثمان - ەو ناوی دایکی - ئەلیف - ە ٠

لە ساڵی - ١٩٣٨ - ی زاینی‌دا لە شاری - دیار بەکر - لەدایك بوەو نەوبەرەی خێزانەکەی بوە ٠٠

باوکی ئایشە شان لەدیار بەکر چێشتخانەی هەبووە ٠٠

هێشتا ئەم منداڵ بوەو لەتەمەنی -١٠- ساڵی‌دا بوە باوکی کۆچی دوایی کردوە ٠٠ دوای مردنی باوکی ٠

خۆی و دایکی و دوو خوشك و برایەکی تا ماوەیەك حزمەکانیان بە خێوی کردوون ئیتر دوای ئەوسا باری ژیانیان نەختێ باش بوەو بوو ژاونەتەوە ٠

دایکی - ئایشەشان - خەڵکی - ئەرز ڕووم - ەو لەنەوەی حاجی - مولابەگ - ە کەلەکاتی جەنگی عثمانی و رووسیای - قەیسەری - دا دەورێکی بالای هەبووە ٠٠ باوکیشی خەڵکی قەزانی - کارلی ئوفا - یە لە

ئایشەشان ٠٠ قوتابخانەی سەرەتایی تەواو کردوەو بەر لە قوتابخانەش قورئانی پیرۆزی خەتم کردوەو دوو مەولودی خوێندووە ٠٠

هەر لەمنداڵی‌یەوە حەزی لەهونەری گۆرانی کردووە بەهرەشی لەباوکی‌یەوە وەرگرتووە ٠٠ چونکە باوکیشی گۆرانی بێژێکی زۆر دەنگ خۆش بوەو لەزۆر مەولوودا بۆ مەولوود خوێندنەوە بانگ کراوە ٠٠

مێژووی هونەری گۆرانی وتنی لەساڵی - ١٩٦٣ - وە دەست پێ دەکات ئەویش دوای مردنی - شەهناز - ی کچی کە لە ساڵ و نیوێك ژیان ماڵ ئاوایی کردوەو دڵی ئایشەی پڕ لەژان کردوە ٠٠ ئەویش لەخووی داوەتە گۆرانی و

بەئاوازەی گۆرانی خەم و ژانی دڵی خۆی ڕەواندووتەوەو ئەسکینی بەگیانی خۆی داوە ٠٠ بۆ ئەم مەبەستە گۆرانی - یاوەرم قەیپ ئیتم عتاب یولندە - ی ووتووە ٠

تاکو ئیستاش نزیکەی -٤٠- قەوانێکی تۆمار کردوە زۆر بەشیان کوردی و تورکی تیکلاون ٠٠ بەڵام هەندێکیان یاکوردی یاتورکی رووت و پەتین ٠٠ زۆربەی قەوانەکانی کومپانیای - ئودەون - و ئورفەتن سەس - دەنگی ئۆرفە - تۆماری کردوون ٠٠٠ یەکەم قەوانی - ئەنەم غەریبەم غوربەتنە - یە ٠٠ دەربارەی خۆی دەدوێ ٠٠ ئەوە نزیکەی ساڵێکیشە خۆی قەوانەکانی

بڕوانە ل - ٧

بیری نوێ بەستاوە دەرگایەکی لە سەر پشت

کەمال میراودەلی

خوێنەری بەڕێز :
وەك هەفتەی رابوردوو بەڵێنمان دابوو وا ئەم هەفتەیە وتارەکەی کاك « کەمال میراودەلی » دەربارەی ساڵی جیهانی ئافرەتەوە پێشکەش ئەکەین :
- هاوکاری -

● لە مێژووی تەمەنی پیرە-زەماندا ئەمساڵ بە ناوی ساڵی جیهانی ئافرەتان تۆمار کرا ٠

● بە هەرحاڵ ئەم ساڵەجگە لەو هەموو وتارو ڕاپۆرتانەی دەربارەی ئافرەتانەوە پێشکەش دەکرێ و ئەو کۆنگرانەی دەربارەیەوە دەبەسترێ ، بیاز وایە ببێتە پاڵنەرێکیش بۆ تێکۆشانێکی جیهانی لە پێناوی ئازادی ئافرەت و بەدەست هێنانی مافی یەکسانی لەگەڵ پیاودا ٠

● ئێمەش ئەم بۆنەیە دەکەینە سەرەتاکەیەك بۆ سەرنج دان و لیکۆڵینەوەی باری ئافرەت لە کوردستاندا - بەتایبەتی لە لادێدا - وە دانانی چارەسەری بۆ گیروگرفتەکانی بە پێی توانا ٠

● لە لادێدا بازاڕی ئافرەت گەرمە ، وە کوو گیانی لەبەرێك کە هەموو ڕۆژێ دەکڕدرێ و دەفرۆشرێ ٠

● پیاو هەموو دەسەڵاتێکی هەیە کە هەر کاتێ ویستی ژنەکەی تەڵاقبدا بە بێ ئەوەی هیچ مەسئولیەتێکی یاسایی بکەوێتە ئەستۆی دەربارەی ژنەکەو زۆر جار منداڵەکانیشی ٠

● ئافرەتێك هەرچەندە گەنج و تازە پێگەیشتوو بێ کە نوانی بێتی لە مێردەکەی جیابێتەوە ، ئەوا پیاوەکە بە هیچ جۆر ئامادەنیە تەڵاقی بدا بۆ ئەوەی ژنەکە بتوانێ ژیانێکی نوێ بەدەست بێنێ بەڵکو زۆرجار « دەی بەستێتەوە » بەوەی کە (تالۆقی) دەکا واتە دەی-خانە بری پارەیەکی زۆر (٥٠٠-١٠٠٠) دینار کە هەرکەسێکی بیەوێ ژنەکە بێنێ دەبێ ئەو پارەیە بداتە مێردی پێشووی ٠

● کە پیاوێ بیەوێ ژن بهێنێ مەسەلەکە ئاسانە ٠ یان بەزەبری پارەکچەکە دەکڕێ ، جا خۆی ڕازی بێ یان نا ، یان زۆر بە ئاسایی خوشکێکی خۆی یا کچی خزمێکی دەداتە برایان خزمی ئەو کچەی دەیەوێ بی هێنێ واتە (ژن ژنە) ، جا ئەوکچەی پێی دەدات ڕازی بێ یان نا ، گرنگ نیە ٠ وە ئەنجامە خراپەکانی ژن بە ژنەش لای خوێندەواران ڕوونە ٠

● هەرچی ناکۆکی‌یەك لەگەڵ پیاودا ڕوو بدا ، تەنها هەر ژن بەرپرسیارەو هەر دەبێ ئاکامەکەی بە لێدان و جەزرەبەکرن و دەرکردنی ئەو تەواو بێت ٠

● ئەمە کەمێکە لە زۆر دەربارەی ژیانی ئافرەتی لادێ تەنها لە ڕووی بڕیاردانی چارە-نووسی خۆیەوە ٠ ئەگینا لەلایەکی تریشەوە بەشدارە لەگەڵ پیاودا لە ژیانی ڕەنج دان و ئازارو هەژاری و دواکەوتن‌دا ٠٠ بە کورتی ژیانی ئافرەتی لادێ زیندانێکە کە نازانێ چۆن لێی ٠ بچێتە دەرەوە ٠ تەنانەت توانای ئەوەشی نیەکە بیر بکاتەوە چۆن لێی بچێتە دەرەوە ٠

● ئێمە لێرەدا ناماەوێ چەند لاپەڕەیەك بە فسەو نەزەریات پڕبکەینەوە ، تەنها ئەو حەقیقەتە بەڵگە نەویستە دەڵێینەوە کە ژیانی ئافرەت بێ گۆڕینێکی بناغەیی تێکڕای کۆمەڵ نابێت ٠٠ وە تەنها لە ڕێ‌ڕەوی بنیات نانی کۆمەڵی نوێی سۆشیالیستاوە لە ڕێگای بەشداری‌یەکی چالاکانەی ئافرەت لەو بنیات نانەدا ، دەتوانێ مافی خۆی وەکوو ئادەمیزادێکی ئازادو ، خەباتکەرو ، وەکو دایکێکی میهرەبان و خۆشەویستێکی دڵسۆز بە دەست بێنێن ،

بڕوانە ل - ٧

چاوپێکەوتنێکی سەرپێیی لەگەڵ شکریە رسول دا

خوێنەری بەڕێز :

لە ماوەی نووسراوی هەمە چەشنەی ئەدەبی‌دا بە تایبەتی ئەو نووسینانەی پەیوەندیان بە ئەدەبی فولکلۆرەوە کەلەپوورەوە هەیە ، زۆر جار لەسەر لاپەرەی ڕۆژنامەو گۆڤارە کوردی‌یەکان لەگەڵ خوشکە « شوکریە رەسوڵ »دا بە یەك گەیشتون ٠

خوشکە « شوکریە » لە دەرچوانی کۆلیجی ئاداب بەشی کوردی خوێندنی ١٩٧٣ - ١٩٧٤و ئیستا لە زانستگای ڕۆژهەڵات لە موسکۆ قوتابیەو دوای دوو ساڵی تر بە «دوکتۆرا» وە لە ئەدەبێ فولکلۆری کوردی‌دا ئەگەرێتەوە بۆ وڵات ٠

● **لەگەڵ « هاوکاری » دا :** بە بۆنەی پشوی هاوینەوە

خوشکە « شوکریە رەسوڵ » هاتبووەوە بۆ سلێمانی ، ڕۆژنامەکەمان ئەم گفتوگۆ سەرپێیەی لە گەڵدا کرد ٠ باسی خوێندنی خۆی بۆ کردین ووتی :

(لە زانستگای ڕۆژ هەڵات لە مۆسکو ، ئەمەوێ دوکتۆرا لە فولکلۆری کوردی‌دا بهێنم ٠)

- بۆچی ئەم بەشە ؟!

(کەلەپووری نەتەوەکەمان پیویستی بە ژیانەوەی هەمیشە هەیە ، کە ژیانمانەوە ، پیویستی بە پاریزگاری کردن هەیە ، مێژووی فولکلۆری کوردیش ، هەتابڵێی قوڵە ، لەڕوی ئابوری و سیاسی و شارستانیەت و کۆمەڵایەتیەوە ، خوێندن و قووڵبوونەوە لەم لایەنە دەوڵەمەندەی زیانی گەلەکەم هانی دام بۆ هەڵبژاردنی ئەم بەشە ٠

خوشکە شوکریە وتی :

(حەزئەکەین چاپکراوی کوردی بەردەوام بنێرن بۆ کتێبخانەکان و دەزگا رۆشنبیریەکانی سوڤیەت و وڵاتانی تری دۆست ، چونکە لەم ڕیگایەوە ، خزمەتی ڕۆشنبیری و پێناسینی

بڕوانە ل -٧-

نوێ لە هونەری تەشکیلی‌دا !

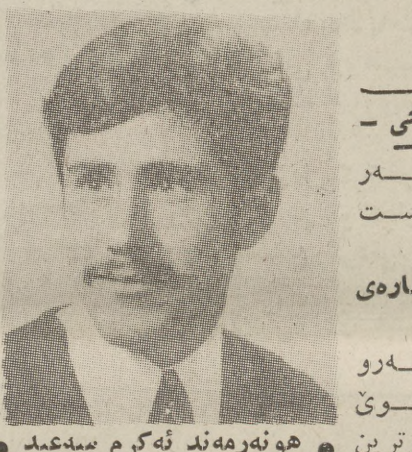

● **هونەرمەند ئەکرم سەعید ●**

هیوای سەرکەوتن بۆ هونەرمەند « ئەکرم سەعید »و هەموو هونەرمەندە تەشکیلیەکانمان ئەخوازین ، تابتوانن لەرێ هونەرەکەیانەوە کێشەی مرۆڤی ئەم سەردەمە بخەنە روو وچارەسەرێ بۆ گیروگرفتەکانی بدۆزنەوە کەلەگەڵ بیروباوەڕی پێشکەوتو خوازی زانستی ئەم سەردەمەدا بگونجێ ٠

لەم دواییەدا ، لە هۆڵی قوتابخانەی گویژە لە سلەیمانی پیشانگای سێ‌یەمی بەرهەمی هونەری تەشکیلی هونەرمەند (ئەکرم سەعید) کرایەوەو بۆ ماوەی هەفتەیەك هونەر دۆستان پیشانگاکەیان بینی ٠

«٣٨» تابلۆ لە پیشانگاکەدا پیشان دران ، کە «١١»یان لە سەر رێبازو شێوەیەکی نوێ کێشرابوون کە سیمای گۆڕان و پێشکەوتنی هونەرمەندانەی کاك ئەکرەمیان بە ئاشکرا پێوە دیار بوو ٠

کاك « ئەکرەم » پێی وتین :

« ئەوە بۆ ساڵی ئەچێ ،لەگەڵ ئەم تاقی کردنەوە نوێ یەدام ، وابزانم شێوەیەکی سەرکەوتو ئەبێ ، دڵنیام گۆڕانەکە ئاسان نیە پێویستم بە وەخت هەیە » ٠

تابلۆ نوێکانی کاك « ئەکرەم » بە گشتی بە قەڵەمی ڕەش دروست کراون ، بیجگە لە تابلۆ ئاساییەکانی تری کە بۆیەی زەیتی تیایاندا بەکار هێناوە ، لێمان پرسی بۆچی بۆیەی زەیت لە وتابلۆیانەدا بەکار نەهێنراوە ، وای راگەیاند کە لە یەکەم تاقی کردنەوەدا نەیویستوە خۆی لەو بوارەبدا ، بەڵام نیازی ئەوەی

- فەهمی قەرەداخی -

هەیە لە داهاتودا هەر ئەوشێوەیە بە زەیتی دروست بکات ٠

سەرنجی گشتی دەربارەی پیشانگاکە :

« تابلوی مرۆڤی بێ سەرو شوێن » کە بەشێوەی نوێ دروستی کردوە سەرکەوتوترین تابلۆی پیشانگاکە بوو ، تابلۆکانی تر بە گشتی بابەتی واقیعی رووت و سادە بوون بێجگە لە تابلۆی « چینی کریکار »و « ئافرەت و ئاشتی » هەندێ تابلۆی‌تر تەنیا دیمەنی سروشتی بوون ٠ هەرچۆنی بێ تابلۆکانی کە بە قەڵەمی ڕەش کێشرا بوون هەنگاوێکی نوێ بوون لە هونەری تەشکیلی کوردی داو لە تابلۆ زەیتیەکانی بە هیزتر بوون ٠

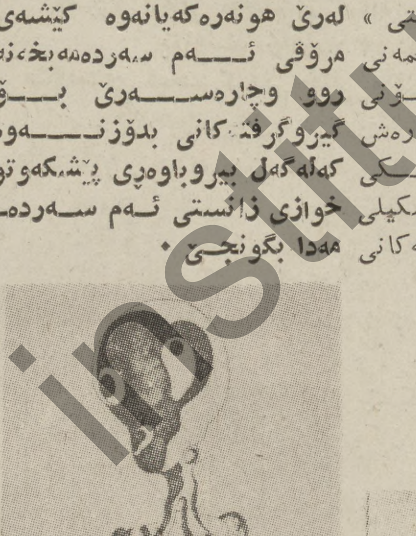

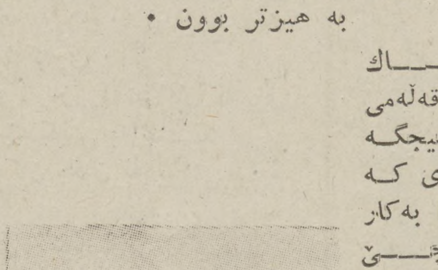

● سینەما ●

ئەوەی شایەنی باسە لەفلیمەکەدا « ناتیشو بیتروف » ئەکتەری بلگاری ناسراو دەوری « سلفادۆر ئەلیندی » سەروکی کوچ کردوی تشیلی ئەبینێ ٠

لە سانتیاگودا خوێن ئەبارێ !

هونەرمەند « هیلگو سوتو » کە بە چاوی خۆی ڕووداوی کودەتا خوێناویەکەی تشیلی بینی ، فلیمێکی دەربارەی ئەو روداوە بە ناونیشانی لە سانتیاگودا خوێن ئەبارێ » دەرهێناوە ٠ ئەم فلیمەکە لە بەرهەمی « جارك شارییە »یە ٠ کە زوربەی ئەو فلیمانەی بەرهەمیان ئەهێنێ دەربارەی رووداوە سیاسیەکانی دنیایە ٠

ئەمەش وێنەیەکە لەو فلیمە ئەکتەری فەرەنسای « ئانی ژێراردو » لەگەڵ ئەکتەری ئیتالی « ریکاردۆ کوشیولا » کە پاڵەوانی فلیمی « ساکوو فانزیتی» بوو بەرامبەر بەوەش پاداشتی ئوسکاری وەرگرت ٠

ئەو کچانەی بۆناوبانگ دەگەرێن

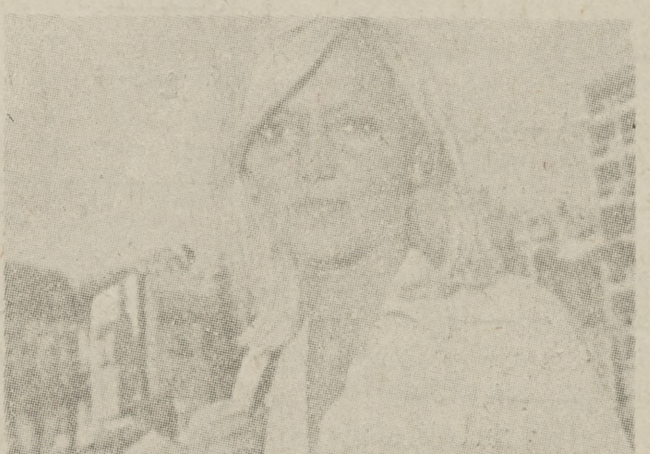

هەرزەکارو جوان ئەرژێتە ئەمزۆر لای ئەورووپاوە کچانی شارەو لەبەر چاوی بەرهەمهێنەرو دەرهینەرە ناسراوەکانی سینەمادا یەن و ئەچن و خۆیان ئەنوێنن ، بەڵکە سەرنجیان رابکێشن و دەزگای ئەوەیان بۆبکەنەوە ببن بە ئەکتەری سینەمایی ٠

ئەم دووکچە لە وانەن لە شاری « کان »وە خەو بەوەوە ئەبینن رۆژی لە رۆژان وەك (سوفیا لۆرین)و (جینا لۆلۆ برجیدا) پاڵەوانی پەردەی سپی سینەما بن ٠

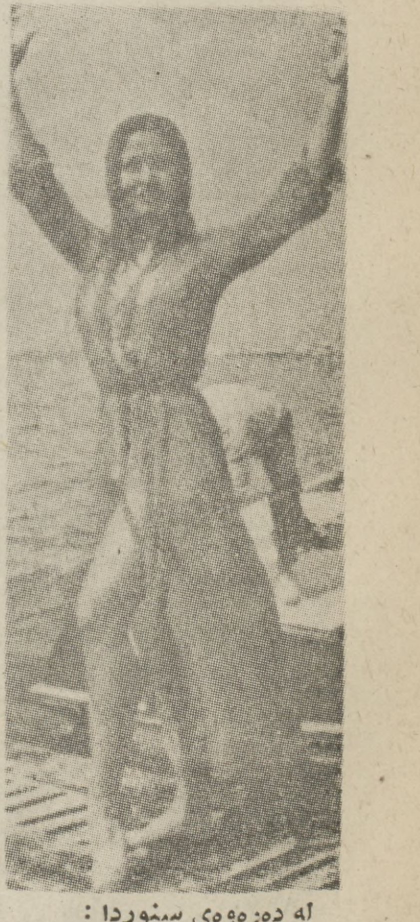

لە دەرەوەی سنوردا :
هەموو جارێ کە لە شاری سینەمای جیهانی ئەکرێتەوە ، لە « کان »ی فەرەنسای فیستیڤاڵی

بۆ قژت بڕی ؟

داخم ئەوەیە ئەو قژە خاوە
کە لانەی دڵ بوو ، ئیستا بڕاوە
ئیتر من ئەبێ دڵ پەریشان بم
وەك ئەو تاوانە هەر سەرگەردان بم
پەرچەم هەنگوینی پاڵاوتەی بێگەرد
ئەبریسکانەوە وەك ئاڵتوونی زەرد
پەروەردەی پەنجەو نەخشەو شانە بوون
هاوڕێی ئەو شان و ملە جوانە بوون
رۆژ باوەشێنی گۆناو گەردن بوون
شەو پاسەوانی گەوهەری سنگ بوون
ئیستا تاو بە تاو پەرش و بڵاون
وەك من بێ لانەو سەر لێ شێواون
ئەو قژە خاوەی کە وەکو لاولاو
ئاڵابوە باڵای چین چین و تاو تاو
بە شنەی شەماڵ ئەلەرانەوە
دڵی زەبوونیان ئەبووژانەوە
ئیستا کە بۆتە کاکۆڵی مناڵ
وەکو کاری قوت شان و مل بەتاڵ
دەك دەستی شکێ ، کێ دڵی هانی
ئەو قژە جوانە خاوەی قرتانی
گەر ئەو مقەستەی لە دڵ بنایە
ڕەنگە ئەوەندەی ئازار نەبوایە

مەدهۆش

institutkurde.paris

رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتی‌یە
لەدەزگای هاوکاری چاپ و بڵاوکردنەوەی
کوردی دەرئەچێت

لە
دار الحرية
چاپ ئەکرێ

هاوکاری

ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

٨ لاپەڕە
نرخی
٢٥ فلسە

وزارة الاعلام
دار التضامن للطباعة والنشر الكردية
بغداد - شارع الجمهورية - ساحة الخلاني
هاتف ٦٨٣١١ ٦٨٣١٢ ٦٨٣١٣

ژمارە (٢٨٤) ١٢-١٩/٩/١٩٧٥

HAWKARI Tel - 68311 68312, 68313.

لەئاستی بەرژەوەندی نیشتمانی و نەتەوەیی مانەوە هەنگاو ئەنێین

دوو رێکەوتننامەی هاوکاری پیشەسازی وتەکنیکی لەگەڵ فەرەنسادا

گەلی عەرەب تێکڕا مۆری خیانەتی کاری ئەخاتە سەر رێکەوتنەکەی سینا

لەم چەرخە مێژوویەی ئێستادا کە گەلانی پێشکەوتن خوازی جیهان جەژنی بەهاری خەباتی درێژ پێدراوی تیا ئەبەنە سەر کە بزوتنەوەی دلێرانەی شۆڕشگێڕی نیشتمانی لەوپەڕی هەرەتی تازەلاوی‌دا ئەژی کە هەر رۆژە رۆژێ بەپاچێ بیەڵ تێکشانی لەهەر چوار قوژنەی ئەم جیهانەدا لە ئاسیاو ئەفەریقاو ئەمەریکای لاتینی قەڵا لەدوای قەڵای زۆرداری ئیمپریالیزم تەخت ئەکەن ، ئەم سەنگەری دیلایەتی پاش ئەوی تر بەسەریەکا ئەروخێنێ ، دەست کەوتی گەورەو گرنگ پێك ئەهێنن‌و سەرکەوتن دوای سەرکەوتن ئەخەنە ناوباری خەرمانی بەرهەمی خەباتی سەروەریەوەو تایەت رەگ‌و ریشەی یاسای چەوساندنەوەو ژێر دەستی‌و کوێرەوەری لەبن دەرئەهێنن‌و دام دەزگای رزیووبوگەنی کۆنەپەرستی‌وردو خاش ئەکەن‌و رێگای راست‌و رەوان ئەگرنەبەر بۆ پێك هێنانی جیهانێکی پڕ لە کامەرانی‌و یەکسانی‌و ئاسودەگی‌و ئاشتی‌و بەختیاری .

ئالەم جەژن‌و ئاهەنگانەی سەرکەوتنی گەلانا بوکە رژێمی میسر بەوپەڕی شورەیی‌و ناجوامێری‌یەوە دەستی خستە ناو دەستی ئیمپریالیزم‌و زایونیزمەوەو رووی لەگەل وەرگێراو پشتی کردە سەرکەوتنەکانی‌و بەپێچەوانەی هەموو هەست‌و نەستێکی گەل‌و خواستی مێژووەوەو بێ‌ئەوەی هیچ گوی بدانە حەزو ئارەزووی ئەو خەڵکە ، بەناڕەوایی پێی نا بە گیانی پاکی ئەو شەهیدانەی کە بەخوێنی ئاڵیان خۆری ٢٣ (یولیو)و سەرکەوتنی پورسعیدو میللی کردنی کەنال‌و شەڕی قارەمانانەی ئوکتۆبەریان سوور کردو بێ‌سێ‌و دوو کردن شاڵاویان بردە سەر هەموو سەرکەوتنەکانی گەلی عەرەب .

ئەم کردارە بێ‌رەزایە تاوانێکە هەرگیز هەرگیز مێژووی خەباتی گەل لێی‌خۆش نابێ ، ئەم گوناهە ناڕەوایەو ئەم رۆژە رەشە هەمیشە دڵ‌و مێشکی گەل ئەهەژێنێ ئەم خەتایەی کە رژێمی میسر نواندی بەرامبەر کاروانی خەباتی گەلی عەرەب لە رۆژێکا بوکە زەمینەیەکی لەباری هەڵکەوتووی ئەوتۆ هاتبوە کایەوە کە بزوتنەوەی ئازادی خوازی عەرەب لە توانایا هەبوو هەموو سەرکەوتنێك‌و هەموو زاڵبونێك بەسەر ئیمپریالیزم‌و زایونیزم‌دا زامن بکات‌و هەنگاوی گەورە گەورە لەپێناوی سەربەخۆی نیشتمانی‌و گۆڕینی باری کۆمەڵایەتی‌و ئابوری‌و میللی کردنی نەوتدا بنێ تا لە ئاواتە رەواکانی عەرەب نزیك ئەبێتەوە کە بریتین لە یەکیتی‌و لەناو بردنی ئیمپریالیزم‌و زایونیزم‌و رزگارکردنی خاکی داگیر کراوی فەلەستین‌و دامەزراندنی بەردی بناغەی کۆمەڵێکی سوشیالیستی .

رژێمی میسر ، شان بەشانی رژێمی سوریا لە مێژەوە لەکنە دان و پیلان رێکخستن‌و نەخشە کێشان بە مەبەستی بەدی هاتنی ئەم رۆژە نا هەموارە تا وەکو بەجارێ دەستی خیانەتیان تێکەڵ بە دەستی ئیمپریالیزم بکەن‌و تا کێشەی فەلەستین بکەن بە قوربانی بەرژەوەندی تەنگی‌یان‌و جارێکی تر پردی نامەردی دروست بکەن بۆ هێنانەوەی ئیمپریالیزم بۆ ناوچەکەو پێ داکوتانیان لەوڵاتانی عەرەبداو کوێر کردنەوەی هەموو شوێنەوارێکی پێشکەوتوخوازی‌و هەڵوەشاندنەوەی هەمو یاساو دام‌و دەسگایەکی نشتی سەر بە گەل .. وە بۆ قازانجی گەل .

بزوتنەوەی ئازادیخوازی عەرەب هەمیشە کێشەی فەلەستین‌و رزگارکردنی خاکی داگیرکراوی‌و پشت گیری کردنی پیشمەرگەکانی .. بە ئەرکێکی سەرەکی خۆی‌و پێویستێکی مێژوویی سەرشانی خۆی دائەنێ هەروەکو سەرتوپی گشت کاروبارێکی شورشگێری‌یەتی وەهەمو بەرنامە سیاسیەکان لە دەوروبەری ئەم مەبەستە ئەسورێتەوە ، جا بۆیە ئەگەر هاتو دەستەیەك یا رژێمێکی وەکو میسر یان سوریا لەم مەبەستە پاشگەز بێتەوەو .بکەونە رێکەوتن لەگەل دوشمن‌دا وە گەلی فەلەستین بکەنە قوربانی بەرژەوەندی خۆیان ئەو دەمە بێگومان مێژوو مۆری خیانەتیان بەناو چاوانەوە ئەنێ وە پەنجەی تاوانباری‌یان بۆ درێژ ئەکرێ وە لە دواییدا لەئوردوگای بزوتنەوەی ئازادیخوا هی عەرەبا شار بەدەر ئەکرێن‌و ریسوایی‌و مردن بەشیان ئەبێ ، بۆیەکا

بڕوانە ل - ٧

مامۆستا صدام حسین :
پەیوەندی نێوان عیراق وفەرەنسا بەندە بەسەربەخۆیی نیشتمانیەوە

پاریس : ئا.د.ع : رۆژی ٨-٩ وتووێژی نێوان عیراق‌وفەرەنسا لە پاریس دەستی پێکرد ، لایەنی عیراق لەم وتووێژەدا بە سەرۆکایەتی مامۆستا صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش‌و لایەنی فەرەنسا بە سەرۆکایەتی بەڕێز جاك شیراکی سەرەك وەزیران بوو .

وە لەدوای کۆبونەوەکەدا مامۆستا صدام بە رۆژنامەنووسانی راگەیاند کە لەپێناو پتەوپێدانی قوڵکردنەوەی بنچینەی دۆستایەتی‌و هاوکاری نێوان عیراق‌و فەرەنسا لە هەموو مەیانێك‌دا وتووێژیان کردوە .

وە مسیو جاك شیراك دەربارەی هەمان مەسەلە وتی : لە پێناو بەرژەوەندی هەردوو وڵات‌و بیروباوەڕی سەربەخۆیی نیشتمانی هەردوو لاوتووێژێکی لەباریان کردوە .

ئەوەی شایانی باسە رۆژی ٧-٩ مامۆستا صدام‌و مسیو جاك شیراك کۆنگرەیەکی رۆژنامە نووسی‌یان گرت‌و تیایدا دەربارەی چەند کێشەیەکی گرنگ دوان . مامۆستا صدام لەو کۆڕەدا وتی :-

پەیوەندی نێوان عیراق‌و فەرەنسا لەسەر بنچینەی سەربەخۆیی نیشتمانی دامەزراوە . ئێمە بایەخێکی تایبەتی بە پەیوەندی ئابوری‌و پەیوەندی یەکانی ترمان ئەدەین لەگەل فەرەنسادا . وە مسیو شیراك وتی : فەرەنسا بەتەنگەوەیە کە پەیوەندی پەرەسەندوانە لەگەل عیراق‌و وڵاتانی عەرەب دابمەزرێنی بەرێز سەرەك وەزیرانی فەرەنسا ئەو هەنگاوانەی پەسند کرد کە سەرکردایەتی سیاسی پارتی‌و شۆڕش ئەیانهاوێژن بۆ پەرەپێدانی عیراق‌و بەرەوپێش بردنی لەبوارو مەیانە جۆربەجۆرەکان‌دا وە مسیو شیراك دڕکاندنی کە پسپۆڕانی عیراق‌و فەرەنسا کۆبونەتەوە بۆ رێککەوتن لەسەر هاوکاری کردن‌و بەکارهێنانی وزەی ئۆتۆم بۆ مەبەستی ئاشتی‌یانە .

لەلایەکی ترەوە رۆژی ٩-٩ مامۆستا صدام لەکوشکی ئەلیزێ لەگەل بەرێز جیسکار دیستان سەرۆکی کوماری فەرەنسا بۆماوەی سەعاتێك کۆبۆوە ، وە دوای کۆبونەوەکە لەو ئاهەنگەی نان خواردن‌دا بەشدار بوون کە سەرۆکی فەرەنسا بۆ وەفدەکەی عیراق ئامادەی کردبوو .. وە لە ئاهەنگەکەدا ئەندامانی وەفدی عیراق‌و بەرێز سەرەك وەزیرانی فەرەنسا‌و کاربەدەستە گەورەکانی دەوڵەت ئامادە بوون .

وە لەپاریس راگەیانرا کە سەرۆك احمد حسن بەکر بەهۆی مامۆستا صدامەوە داوای لەسەرۆکی فەرەنسا کردوە کە سەر لەعیراق بدات‌و بەرێز سەرۆك دیستان داواکاری یەکەی پەسند کردوەو لەمەولا کاتی ئەم سەردانە دیاری ئەکرێ .

وە مامۆستا صدام بە رۆژنامەنووسانی وت کە لەگەل سەرۆکی فەرەنسادا دەربارەی دۆخی ناوچەی عەرەب‌و باری ئێستای دەوڵەتان دواوە . وەعیراق هەوڵ ئەدات کە پەیوەندی لەگەل فەرەنسادا بەنیس‌تر بکات .. وە دەربارەی کێشەی فەلەستین وتی : بەباوەڕی ئێمە ئەو چارەسەر کردنانەی دەربارەی ئەم کێشەیە ئەدرێنە دەست پوختەو کاکڵەی کێشەکە نگرنەوە کە گێڕانەوەی گەلی ئاوارەی فەلەستینە بۆ خاکەکەی ، لەبەر ئەوە ئەم چارەسەرکردنانە شایانی پشتگیری کردن نین .

هەروەها وتی : هەر هەڵویستێك کە دژی خەباتی نەتەوەیی‌و نیشتمانی‌مان بێت کار ئەکاتە سەر فەوارەی پەیوەندی ئابوری‌مان لەگەلیا .

وە سەر لەئێوارەی ١٠-٩ مامۆستا صدام لە ئوتێلی « کریون » ئاهەنگێکی نان خواردنی بۆ بەرێز جاك شیراك سەرەك وەزیرانی فەرەنسا رێکخست .. وە مامۆستا صدام‌و بەرێز شیراك لە ئاهەنگەکەدا سەرو تاریان خوێندەوە تیایدا بایەخیان دا بە پەیوەندی‌و ئەنجامی وتووێژی ئەمجارەی هەردوو لا ..

وە بەرێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش سوپاسی سەرکۆماری سەرەك وەزیران‌و گەلی فەرەنسای کرد بەرامبەر ئەو پێشوازی‌یە گەرمەی لێیان کرد . وە دەربارەی سیاسەتی دەرەوەی عیراق وتی : ئێمە لە ئاستی بەرژەوەندی نیشتمانی‌و نەتەوەیی مانەوە هەنگاو ئەنێین ئەمەش بنچینەی سیاسەتەکەمان دەست نیشان ئەکات .

وە بەرێز جاك شیراك لە وتارەکەی‌دا بایەخی بە پەیوەندی نێوان عیراق‌و فەرەنسا داو باسی رابوردووی شارستانیەتی عیراق‌و میسو پۆتامیا (ما بین النهرین)ی کردو وتی :

ئێمە بەتەنگەوەین کە پەیوەندی‌یەکی پتەو لەنێوان ئەوروپاو جیهانی عەرەبدا هەبێ .

وە دەربارەی پەیوەندی دوو قوڵی هەردوو وڵات بەرێز جاك شیراك وتی : ئێوە ئارەزوتان لەوەیە کە عیراق ببێ بە وڵاتێکی نوێی پێشکەوتوو بەدڵنیایەوە فەرەنسا لەم بوارەدا دۆستێکی دڵسۆزتان ئەبێت .. فەرەنسا کە جەنەڕاڵ دیگوڵ پێشی خست‌و بەرێز جورج پومپیدۆ پەیڕەوی سیاسەتەکەی کردو ئێستاش سەرۆك جیسکار دیستان جێ‌بەجێ‌ئەکات دەوڵەتێکی نوێی پێشکەوتوە .. وە وڵاتی ئێوەش بەسەر کردایەتیتان دەسکەوتی گەورەی بەدەست هێناوە .

لە مۆزەخانەی لۆڤەر

ئەوەی شایانی باسە مامۆستا

بڕوانە ل -٧-

دوو رێکەوتنامەی هاوکاری نێوان عیراق وفەرەنسا

دوێنی بەیانی سەعات (١٠) بەکاتی بەغدا دوو رێکەوتنامەی هاریکاری پیشەسازی‌و تەکنیکی لەنێوان عیراق‌و فەرەنسادا مۆرکرا .

ئەوەی شایانی باسە بەر لەمۆرکردنی رێکەوتنامەکان هەڤال عەدنان حەمدانی ئەندامی سەرکردایەتی قوتری پارتی بەعسی سۆشیالستی عەرەب‌وسکرتێری گشتی لیژنەی هەڵسورانی ئیشوکاری نەوت‌ورێکەوتنامەکان ، زنجیرەیەك گفتوگوی لەگەل (نوربیر سیکار) وەزیری بازرگانی دەرەوەی فەرەنسا کردبوو لەدوا بەشی گفتوگوکاندا روونووسی تەواوی هەردوو رێکەوتنامەکە ئامادەکرا .

یەکەم رێکەوتنامە هاوکاری عیراق‌و فەرەنسایە لە رووی وزەی ئەتۆمەوەو بەکارهێنانی بۆ مەبەستی ئاسایش دووەمیان لەلایەنی بەکارهێنانی ژمارياری ئەلکترۆنیەوەیە .

کوشتاری خوێناوی لە « طرابلس » بەردەوامە

بێروت : ئا.د.ع : دکتۆر عبدالمجید رافعی سکرتێری سەرکردایەتی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب لە لوبنان‌و نوێنەری « طرابلس » بەتوندی نارەزایی دەربڕی دژی ئەو شەڕە خوێناوی‌یەی تیرەگەری‌و رەگەزپەرستان لە « طرابلس »دا هەڵیان گیرساندوە .

ئنجا بەتوندی رەخنەی لە کاربەدەستانی دەوڵەت گرت‌و وتی : ئەو تاوانەی چەکدارە راستڕەوەکان دژی خەڵکی ئەم شارە ئەیکەن لەئەندازە بەدەرەو هەر باسی ناکرێ ... ئەمەش بەتەنیا تاوانێك نیە کە دژی خەڵکی « طرابلس » بکرێ بەڵکو تێکڕای گەلی لوبنان ئەگرێتەوە .

ئەگەر کاربەدەستان لە سەرەتادا بەباشی بەرەنگاری ئەم تاوانبارانەیان بکردایە ، کێشەکە ئەوەندە تەشەنەی نە ئەکردو نەئەگەیشتە ئەم رادەیە .

ئەوەی شایانی باسە تاوەکو ئێستا تەق‌و تۆق‌و کوشتار لە شاری «طرابلس»دا بەردەوامە .

هەردوو لیژنەی عەسکەری میسرو دوژمن لە جنێف کۆبوونەوە

رۆژی ٩-٩ هەردوو لیژنەی عەسکەری‌ی میسرو زایونیستی دوژمن لە جنێڤ کۆبونەوە بۆ دەست نیشان کردنی رێگاو شێوازی لەیەکتری‌جیاکردنەوەی هێزەکان لە ناوچەی سینادا .

وە لەکۆبونەوەکەدا کە ٤٥ دەقیقەی خایاند جەنەڕاڵ سیلاسفۆ نوێنەری رێکخراوی نەتەوە یەکگرتوەکان بەشدار بوو .

ئەوەی شایانی باسە ئەم کۆبونەوانە نزیکەی دوو هەفتە ئەخایەنن .. وە وەفدی میسر لەم کۆبونەوەیەدا بەسەرۆکایەتی لیوا طه مجذوب‌و وەفدی دوژمن بە سەرۆکایەتی هرتزل شیفرۆیە .

چەند بڕیارێکی گرنگی ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ

دەزگای تایبەتی سەر بە ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ لە کۆبوونەوەیەکدا بەسەرۆکایەتی هەڤاڵ حسن عامری ئەندامی سەرکردایەتی قوتری پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب ، یاریدەدەری سەرۆکی ئەنجومەن بڕیاری داوە بەپێك هێنانی لیژنەیەك تا نە دانانی نەخشەیەکی تایبەتی بکۆڵێتەوە بۆ نیشتەجێ کردنی خێزانی ئەو ناوچانەی دوا رۆژ ئاوی بەستی حەمرین‌و موسڵ‌و بەخمە دایان ئەپۆشی .

سەرۆکایەتی ئەو لیژنەیە سپێردراوە بەجێگری وەزارەتی رەی ، هەروەها چەند کاربەدەستێکی ئەو دەزگایانەی پەیوەندیان بەو کارەوە هەیە . بەشداری ئەو لیژنەیە دەکەن .

دیسان ، ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ بڕیاری داوە کەخۆی وەك دەزگایەك ببێ بە بارمتەی ئەو قەرزانەی بانقی هەرەوەزی کشتوکاڵ دەیدات بەوانەی یاسای ژمارە ٩٠ی تایبەت بەرێك خستنی ملکداری ناوچەی ئۆتۆنومی دەیان گرێتەوەو ئەوانەی هەتا ئێستا دەست بەسەر زەوی‌یەکانیان‌دا نەگیراوە بەمەرجێك قەرزاری لەمەوپێشی ئەو بانقە نەبن .

هەروەها بڕیاری داوە کە بۆدجەی دەزگای هەڵکۆڵین‌و کۆمەڵە کشتوکاڵیەکان لەبەرنامەی بەرهەم هێنانی ئێستای‌دا لەنیو ملیون دینارەوە بکلفت بەملیونێك و بەپارەیەکی فایزیش دانێت بۆ پڕکردنەوەی ئەو زیانانەی پەرژوەندی کشتوکاڵی میکانیکی لە ئەنجامی مەکینە فرۆشتن هەرزان بەجوتیاران لێی دەکەوێت .

دیسان بڕیار دراوە کە لەبەرنامەی بەرهەم هێنانی ئەم ساڵدا بۆ پەرەپێدانی کشتۆکاڵ لە خانەقین ١٢٠ هەزار دینار دابنرێت، وەزارەتی کشتوکاڵیش را سپێردراوە بۆ جێ‌بەجێ کردن‌و خەرج کردنی ئەو پارەیەو ١٧٠ هەزار دیناریش وەك سلفەیەك لە بەرنامەی بەرهەم هێنانی ئێستای لیژنەی بەرزدا تەرخان ئەکرێ بۆ کوێرانەوەو نیشتەجێ کردنی ئەو (١٠٠) خێزانە میسریەی بۆ کارکردن دەگەنە وڵات .

هەواڵ

به پێی ئەو هەواڵانەی لە فەلەستینی زەوت کراوەوە گەیشتون زایونیستەکان نیازی شەش دێی تریان هەیە بۆ نیشتەجێ کردنی ئەو زایۆنیستانەی تازە کۆچیان بو فەلەستین کردوە .

وە لەم شەش دێی یەکێکیان لە ناوچەی (رەفەح) لە نێوان هەرێمی غەزەو سینا لەسەر دەریای سپی ناوەراست ئەوەی تریان لە شاری غەزەدا ئەبێت .. بەڵام تائێستا بە تەواوەتی نەزانراوە کە دێ‌یەکانی تر لە چ جێگایەك دروست ئەکرێن .

ئا.د.ع

Institut kurde de paris

د. حمادی لە کۆنگرەی لیمادا :

بێ وچان دژی زایۆنیستەکان خەبات ئەکەین

دکتور سعدون حمـــادی وەزیری دەرەوە لە کۆنگرەی ئەم دوایییەی دەوڵەتانی بێلایەن کە لە لیمای پایتەختی پیـــرۆ گیرا وتارێکی خوێندەوە تیایدا باسی دەوری « بزوتنـــەوەی بێلایەنی » کرد لەم قۆناغەی ئێستاداکە جیهان پیایدا تــێ ئەپەڕێ •• وە داوای ئاگـــادار بوونەوەی کرد بەرامبـــەر بەجم و جۆڵی دەوڵەتە سەرمایەدارەکان کە ئەیانەوێ تـــۆوی دووبەرەکی و ناکۆکی لە نێـــوان وڵاتانی بەرهەم هێنەری نەوت و وڵاتانی تری تازە گەشەکردودا بچێنن • هەروەها داوای کرد کە پشتگیری خەباتی گـــەلی فەلەستین بکرێت و قـــەوارەی زایۆنیستەکان لە رێکخـــراوی نەتەوە یەکگرتوەکـــــاندا دەربکرێت •

پەرەسەندنێکە کە بە تێـکرای بیروباوەڕەکانی بزوتنـــەوەی بێلایەنی ئەگرێتەوە سەرەڕای ئەمەش ئارەزومەندی دەوڵەتانی ترا بۆ بەشدار بـــوون لـــە کاروباری رێکخراوەکەدا بـــە ئاشکرای بەهێز بـــــوون و جێگیربوونی رێکخراوی بـــێ لایەنی لەئاستی جیهانیدا ساغ ئەکاتەوە •

عیراق کە بە تەنـــــگ پاراستنی بیروباوەڕەکانی ئەم بزوتنەوەیەوەیە داوا ئەکات کە پشتگیری لێوە بکـــرێت و بیروباوەڕەکانی لە ناو ریـــزی فراوانترین کۆڕی جەماوەردا بڵاوبکرێنەوەو دەزگایەکـــی بەریوەبەریی و بارەگایەکـــی هەمیشەیی بۆ رێکخراوەکـــە دابمەزرێت و چالاکانە هەنگاو بنرێ بۆ ئەوەی ئەم رێکخراوە پەیوەندی توندوتۆڵ لەگـــەڵ رێکخراوە گەلیی و پیشـــەیی و زانستییەکانی وڵاتانـــــی بێلایەندا دابمەزرێنێ ••

بێ گومان زۆر بـــوونی ئەندامانی ئەم رێکخـــراوەو جیاوازی بیروڕای نێوانیان و سەختی و ئاڵۆزی گیروگرفتەکان پێویست بە هێزو چالاکی و

کاریگەری پتری ئـــەم بزوتنەوەیە ئەکەن •

عیـــراق پشـــتگیری دامەزراندنی سندوقی هاوکاری کردن ئەکات و چ پارەیەکـــی بکەوێتە سەرشـــان ئامادەیە بیدات •

وە داوا ئەکات کە کۆڕێکی راگەیاندن بۆ ئەم رێکخـــراوە دابمەزرێت و ئامادەشـــەکە بارەگاکەی لە بەغدا بکرێتەوە •

ئنجا وەزیـــری دەرەوەی عیراق دەربارەی پەیونـــدی وڵاتانی خاوەن نەوت و وڵاتـــە پیشەسازییەکان دواو وتی :ـ وزە بەبێ چەندو چـــۆن تاکە هێزی کاریگەرە بە دەست وڵاتانی سێیەمی جیهانـــەوە جا بۆیە پێویستە بەکۆمەکـــی وڵاتانی خاوەن نەوت بەباشـــی ئەم وزەیە بەکار بهێنـــــین وەئاگاداری ئەوەبن کە وڵاتە سەرمایە دارەکان هەوڵـــــی چاندنی تـــۆوی دووبەرەکـــی ئەدەن لەم رووەوە لە نێـــوان وڵاتانی بەرهەم هێنەری نەوت و وڵاتانی تری تازەگەشـــــە کردوودا •

دکتۆر حمادی لە وتارەکەی دا وتی : خەباتی گـــەلان لـــە پێناو رزگاری نیشتمان و لـــە ناوبردنی ئیمپریالیزم و یەکێتی نەتەوەیی و دەست نەخستنەناو کاروباری ناوخۆی یەکتری و پەنا نەبردنە بەر هێـــز لـــە پەیوەندییەکانی نێو دەوڵەتاندا توندو پتەوتر بووە ، ئەمـــەش

وڵاتانی خاوەن نـــەوت یارمەتی باشیان پێشکەش بە وڵاتانی تازە گەشە کـــردو کردوە بۆ نمونە عیراق لـــە ساڵی ١٩٧٤و ١٩٧٥ نزیکەی ٢٧٨ ملیون دۆلار یارمـــەتی پێشکەش کردوە وە (١٠٩) ملیون دۆلاری داوە بۆ بەشدار بوون لە سندوقی یارمەتیدانی وڵاتانی تازە گەشەکردوو •

ئنجا بەرێز دکتور حمـــادی باســـــی دەست درێـــژی زایونیستەکانی کردو وتـــی :

ئەو دەست درێژیـیـەی زایونیستەکان وئیسرائیـــل ئەیکەنـــە سەرنەتەوەی عەرەب بە تەنیا عەرەبەکان ناگرێتەوە بەڵکو تێـکرای ئەوگەلانـــە ئەگرێتەوە کە لە پێناو سەربەخۆیی و سەربەستی و دادپەروەریدا تێ ئەکۆشن •• چونکە ئیسرائیل هەمیشە لەگەڵ ئیمپریالیزم و دەست بەسەراگرتنی ئابوزی و جیـــاوازی رەگەزایەتـــی و کۆنەپەرستانی جیهان دایە • جا بۆیە تێکۆشان دژی ئیسرائیل هەڵویستێکی ڕاست و ڕەوانە •

تێکرایی جیهان زەوت کردنی خاکی عەرەبی لەلایـــــەن ئیسرائیلەوە ریسواو تاوانبـــار کرد وداوای لابردنی ئەم زەوت کردنەیان کرد ••

ڕاو هەڵویستی ئیمە هـــەر چۆنێـــــك بێت دەربارەی شەڕی نێوان عەرەب و ئیسرائیل •• ئیمە هەمیشـــــە داوای کەمترین شـــتمان کـــردوە ئەویش ریسواکردنی دەسـت درێژیەکانی ئیسرائیل و بـــە تەواوەتی کشانەوەی بووە لـــە خاکی زەوت کراو بەبێ هیـــچ مەرجێکی سیاسییانە •

سەرنجێک لەبارەی ئێستای وڵاتی « نامیبیا »

رزگار ئامادەی کردوە

ئەوەی ئاشکرایە ، خەڵکی نامیبیا لە بارێکی زۆر تاڵداژیان بەسەر دەبەن و ستـــەمی نەتەوایـــەتی و بیروباوەڕی رەگەز پەرستی لـــە هەموو بارەکانی کۆمەڵایەتی و سیاسیدا خۆی دەنوێنێ ، ئەگەر پێتـــوەزێکی رەش پێستێك بچێتـــەلە وەرگەی دائیر کەرێکی سپی پێســـــت ، سەرەڕای ئەوەی مەڕەکەی لێ دەستێنن ، بیـــوسبەعاتیشی دارکاری دەکـــــەن وبۆماوەیەکیش لە زیندانی توند دەکەن •

رەگەز پەرستانی سپـــــی پێست زوڵم و زۆریکیان لـــــە بەرامبەر رەشەکاندا گرتۆتـــە بەر کە بەرادەیەکە لەگەڵ روو داوەکانی هینـــــدی چینش بەراورد ناکرێ • ئەمەریکا لـــە هیندی چینی ئەڵماس و ئورانیۆم ونەوتی شك نەدەبرد ، تەنیـــا بەنیازی خۆ سەپێنی و فەرمـــا نرەوای شەڕی دەســت، دریژی کەرانەی لـــــە دژی گەلانی خوارووی رۆژهەڵاتی ئاســـیا دریژە پێ دەدا ، بەڵام لــــە خوارووی ئەفەریقاد فەرەنساو ئینگلیزو ئەڵمان و کەنـــەدا و ئەمەریکا بۆ پاراستنی قازانجی ئابووری و پەرەپێدانی بارازی خۆیان بە جۆرێك پشتیان لیـك بەستوە کەئیتر دەنگی بێزاری دەربڕین و پشتگیری لە گەلانی چەوساوەی خوارووی ئەفەریقاو نامیبیا لەنێو وڵاتە رۆژئاوایـــە کاندا نابیسترێ •

ئەگەر لـــە کۆبوونەوەکانی رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووە کان دا جارو بار دەربارەی باری ناهەمواری نامیبیای خوارووی ئەفەریقیـــــا بڕیارێک درابێ ، فەرەنساو ئینگلیزو ئەمریکا جێ بەجێ ئەو بڕیارەیان « ڤیتـۆ » کردوە •

بەڵام ئێستا باری سیـــــاسی ئەفریقیاو بەشـــــەکانی تری جیهانیش وەک پێشوو نەماوە ، تای تەرازوو بە قازانجی گەلانی ژێر دەستەو زۆر لیکراو فورس بووە • بەشداری و ئەندامـــەتی وڵاتانی دنیای سێیەم لـــــە رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووە کان دا گەیوەتە رادەیەک کـــە دەتوانێ مافی « ڤیتۆ »ی دەوڵەتە گەورەکان پوچ بکاتەوە • ساڵی رابردوو وڵاتانی دنیای سێیەم حکوومەتی رەگەز پەرستـــی خوارووی ئەفریقیایان لــــــە رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووە کان دەرکرد • بەڵام لـــــەم دوایییانەدا حکوومەتی رەگەز پەرستی خوارووی ئەفریقیا ، بۆ سێیەمین ساڵی لەسەر یەک ، بڕیاری رێکخراوی نەتـــــەوە یەکگرتووەکانی سەبارەت بـــە دەستەڵاتی قانوونی ونیـــو نەتەوەیی ئەو رێکخراوە بەسەر باری نێو خـــــۆی نامیبیادا هەڵوەشاندەوە • هەر وەهـــا ماوەی پێنج ساڵە سەربەخۆیی نامیبیا دەخاتە پشت گوێ •

نامیبیا یەکێك لە دەوڵـــە مەندترین وڵاتانی ئەفریقیـــایەو خـــاوەنی گەورەترین کانگای ئەڵماس و ئورانیۆمە • پانـــایی ئەو وڵاتە بـــە قەدرایی تەواوی فەرانسەو دورگەکانی ئینگلستان دەبێ • بـــەڵام ژمـــارەی دانیشتوانی ئەو وڵاتـــە زۆر کەمە ، بەپێی ســـەرژمێری حکوومەتی رەگەز پەرستـــی خوارووی ئەفریقیا ، ژمـــارەی دانیشتوانی نامیبیا ٦٦٠٫٠٠٠ کەسە •

بەڵام بەپێی ســـەرژمێری « سواپو » (رێکخراوی خەڵکی خوارووی رۆژئاوای ئەفریقیا) ، دەگاتە ١٫٥٠٠٫٠٠٠ کەس • دیارە کاتێك ئەو وڵاتە سەر بەخۆیی دەست کەوێ و دەست بە بووژانەوە بکا ، لەماوەیەکی کەم دا دێتە ڕیزی دەوڵەمەند ترین وڵاتانی دنیای سێیەم •

خەڵکی زور لێکراوی نامیبیا زۆر لـــە مێژە تووشی بەش خوراوی و چەرمە ســـــەرێ هاتووەو لەرێـــگای رزگاری و سەربەخۆیی نیشتمانەکـــەی دا قوربانی دەدا • ئێســـتاش خەڵکی ئەو وڵاتە ئێش و ئۆفـــی چەکمەی « رایش »ی ســـێیەم وزەبر وزەنگی ئەفسەرە هـــەڵا توەکانی نازی لەبیر نەچۆتـــەوە کە زیاتر لە نیوێکی خەڵکـــی نامیبیای قەڵاچۆ کرد •

لیژنەی لێکۆڵینەوەی سەربە نەتەوە یەکگرتوەکان بۆ هەوەڵین جار لـــە ساڵی ١٩٥٠دا رایگەیاند کە دەبێ وڵاتـــــە ئیستیعمارییەکان بە زووترین کات دەستەڵاتی وڵاتی نامیبیا بە دەستی رەشەکان بسپێرن • بەڵام حکوومەتی رەگەز پەرستی خوارووی ئەفریقیا ، بە پێی فەرمانی چەرچیل و بەبیا نووی ئەوە کە بۆ مۆرکردنی ســـەر بەخۆیی ئەو وڵاتە هەل و مەرج پێک دێنێ ، نامیبیای داگیـــر کرد • لەو کاتەوە تا ئێســـتا دەوڵەتی ئینگلیز هەرچەند سەر بەخۆیی داوە بە تەواوی ژێـــر دەستەکانی ، بەڵام دەســـتەڵاتی دژی ئینســـانی و ئیستیعماری خۆی لە خوارووی ئەفریقیـــاو نامیبیادا هەر وەک خـــۆی هێشتۆتەوە •

لە نیسانی ساڵی ١٩٦٠دا ، راپۆرتی بە ناوبانگی « ئوندال » کە لە لایەن پۆلیسی خوارووی ئەفریقیاوە ئامادە کـــرابوو ، رێگای بۆ دەرکرنی رەشەکان لە سەر زەوی و زاری خۆیـــــان خۆش کرد • تەواوی ئەو زەوی یانەی کە بە کەڵکی کشـــت و کاڵ دەهاتن ، دران بە ســـپی پێستەکان و ، رەشەکان بـــۆ قەراخی دەریای شیماڵ گوێزرانەوە • رەگەز پەرســـتانی ئەفریقیا هیچ کاتێك لە بیـری ئەوەدا نەبوون کـــە کۆتایی هاتنی ئیستیعماری پورتوگاڵ لە ئانگولا وموزامبیك ، ناوا لـــە ناکاو خەو وخەیاڵی شیرینیان لێ ئاڵۆز دەکا •

ئیتالیاو تەنگوچەڵەمەی سیاسی

عەباس محەمەد ئامادەی کردوە

ئەمرۆ ئیتالیا زیاتر لە هەموو وڵاتەکانی ئەوروپا توشی تەنگ و چەڵەمەیەکی ســـەختی ئابووری هاتوە کەزوربەی رژێمە ســـەرمایەدارەکان بەدەستیەوە دۆش داماوون •• دیســـــان باری سیاسی و کۆمەڵایەتیش ســـەرگەردان بووە ، لەدوای شـــەڕی جیهانی دووەمەوە تائیســـــتاسەرکردایەتی سیاسی ئابوری لە ئیتالیادا جڵەوی بەدەســـت پارتی دیموکراتی مەســـیحی یەوەیە •

ســــیاسی و شارەزاکانی ناوخۆی ئیتالیا ئاڵوزی ئـــەم بارەبە هـــــۆی لێ نەحاتوییوالێ نەوە شاوەیی ئەم حیـــزبە دەزانن •

لە خوارەوە باسی هەندێك هۆی بنەڕەتی ئەم بــــارە ئاڵۆزەی ئیتالیا ئەکەین •

ئەگەرچی ئەم وڵاتە نیستە یەکێکە لەوڵاتە پیشەســـازیە پیشکەوتوەکان بەڵام بەرهـــەمی پیشەسازییان کەمە ، لەبـــەر ئەوەی کەرەســـەی خاوە نەوت وکانی خۆییان نیە ، وەئـــــەو کەرەسانەی ئەی هێنیتە بەرهەم لە وڵاتە پیشـــــە سازییەکانی وەرئەگرێ ، کـــــە ئەمەش راستەوخۆ کار ئەکاتە ســـــەر بەرزونـــزمی پلەی نرخ و باری بازاری ناو خۆو دەرەوە ••

بەشی سەرووی وڵاتەکـــــە ناوچەیەکی تەکنیکی پیشـــکەوتوەو بەشی خواروش ناوچەیەکی کشتوکاڵی دواکەوتوەو خەڵکەکانیان زوربەیان بۆناوچـــەکانی سەروو یان و وڵاتانی ئەوروپـــا کوچ ئەکەن •

لە دوای شەڕی جیهـــــانی دووەمەوە پارتی دیموکـــــراتی مەسیحی بەتەواوی دەســـەڵاتی سیاسی لە وڵاتا گرتۆتە دەست و سەرکردایەتیەکی هـــەرەمەیی ئەکات کەناتوانی شان بەشانی کاروانی ئابوری پیشـــکەوتوی گەلان وڵاتەکە بەرێوە بـــات چەند کەسیکی بیروکـــــرات خوازو عەشایەری پەرســـــت دەزگای ئیداری حکومـــەت و کەرتە گشتییە پیشە ســـازیە کانیان گرتۆتە ژێر چمکـــــی خۆیان •

هەندیك لـــــە ئەندامە پیشکەوتوەکانی پارتـــــی دیموکراتی مەسیحی و هیـــــزە نیشتمانیەکانی وڵات و کۆمەڵانی جەماوەری خەڵکی دڵسـوز بەگەرم داوای چارە سەرکردنی ئەم بارە ئاڵوزە ئەکەن کەبۆتـــە هۆی تێکدانی رشتەی کۆمەڵا یەتی و شـــــەل کردنی رەوتی ئابوری •

ئەم دۆخەی وڵات کارێکـــی وای کردوە کە کۆمەڵانی خەڵکی کاتۆلیك کە تائیستە لایەنگـــرو پشتیوانی پارتی دیموکـــراتی مەسیحی بون ئیستا بەکۆمـــەڵ روو ئەکەنە چـــەپ رەوەکان و دەنگی خۆیان بە نوێنـــەری کومونیست و سوشیالیستیەکان ئەدەن ، هەروەها بەشێکیش لە بورجوازیە نیشتمانیپەروەرەکان دەستیان لەگەڵ چەپ رەوەکانـا تێکەڵ کردوەو بەئاشـــــکرا ولایەنگیریان ئەکەن •• بـــەم هۆیەوە لە هەڵبژاردنی ئـــەم دواییەدا چەپ رەوەکان ٤٧٪یان بردوتەوە •

پارتی دیموکراتی مەسیحی پشت بـــە ئاینی مەســـیحی کاثولیکـــــی و جەماوەرەکەی ئەبەستی ، بۆیە شـــوێنە دوا کەوتوەکانی خــــوارووی وڵات کەلەوانن زۆر بەی دەنگەکانیان بە پارتی داوە •• لەبـــــەر سەرمایەدارەکانی ئیتالیـــاو کەنیسەکان پشـــتیوانیان لێ ئەکرد بەڵام لـــــەم دواییەدا بەرەبـــەرە لێی دورئەکەونەوە چونکە ریرەوی پارتی مەسیحی و ئورگانەکانی تەنیـــا داکوکی لەسەر بەرژەوەندییە تایبەتیەکانی خۆیان ئەکەن و خـــۆیان لەبەرەی جەماوەری گـــــەل جیاکردۆتەوە ، وە دۆســـتایەتیشیان لەگـــەڵ سەرمایەدارەی جیهانیدا تابێت لاواز ئەبـێ •

لیبرالیە نوێ کان کـــەلە ناوچەکانی سەرو جێگیر بـــوون لەگەڵ ئەمانەدا زۆرنا کۆکـن و تەنانەت ئەم بارە بۆتە کوسـپ لەرێگای پیشـــکەوتنی وزەی تەکنیکی و فیکری لیبرالیـــە تازەکان ، وەئەمانە بەکۆمـــەڵ روئەکەنە حیزبی سوشیالیستی و کۆماری و کومونیستەکان • وە بەم هویەوە چەپ رەوەکـــان بونەتە هێزێکی بنچینـــەیی و رەگیان لەنـاو جەمـــاوەری ئیشکەرو روشنبیری گـــەلا داکوتاوە • وە نەقابەکـــانی کرێکارانیش بو نەتە پارچەیەك لە چەپ رەوەکان •

لە ناو پارتی دیموکـــراتی مەسیحیدا شەش رێچکـــەی سەرەکی هەیە کە چواریـــان سەربە راست رەوو ناوەندیەکانن و دوانەکەی تریان سەربە بەرەی چەپ رەون •

ئیتالیا ئەمرۆ بە قۆناغێـــکی سیاسی و ئابوری وژیانیـــکی تایبەتیدا ئەروات چونکە ئـــەو ئیسلاحاتانەی کە پارتـــی مەسیحی ئەیکات وەیان ئەیەوێ بیـــکات ناتوانـــێ نەلە سەرکردایەتی کاروباری سیاسی دەوڵەت وەنە لە ناو کۆمەڵانی خەڵك دا گورینێکی بنەرەتی بێنیتەدی •

حیزب و هێزە نیشتمانی و کۆمەڵە سیاسیەکانی وڵات و رێکخراوە میللی یەکان و هیـــزی لاوان ئەم پارتە کلاسیکییەیان دوچاری گیـــرو گرفتی سیاسی و کەم توانایی و بێ دەرفـــەت کردوەو بەئایدولوجیەتێـــکی پێشکەوتوانەی نـــوێوە لـــە هەمولایەکەوە گەمارۆیـــــان داوە •

پارتی مەسیحی تا ئیستەش خۆی بەنوێنەری قازانجی بەشی زۆری هێـــزە سەرمایەداری و بورژوازیەکانی ناوخۆو دەرەوە دەزانێ کە سەربەپەیمـــانی ئەتڵەسی و ئیمپریالیـــزمی ئەمەریکان •

چەپ رەوەکان روژ بـــەرۆژ زیاتربە هیز ئەبن و زیاتر لەناو جەماوەری روشنبیرو ئیشکەرە کانا بنج بەست تر ئەبـن •• بەرادەیەك توانیوێتـــی زۆر گۆرەپانی تایبەتی بۆخـــوی تەرخان بکات ، وەئیســـتە سەرکردایەتی پینج ناوچـــە ئەکەن لەسەروی وڵات ، جـگە لە بەشەکانی خوارو ••

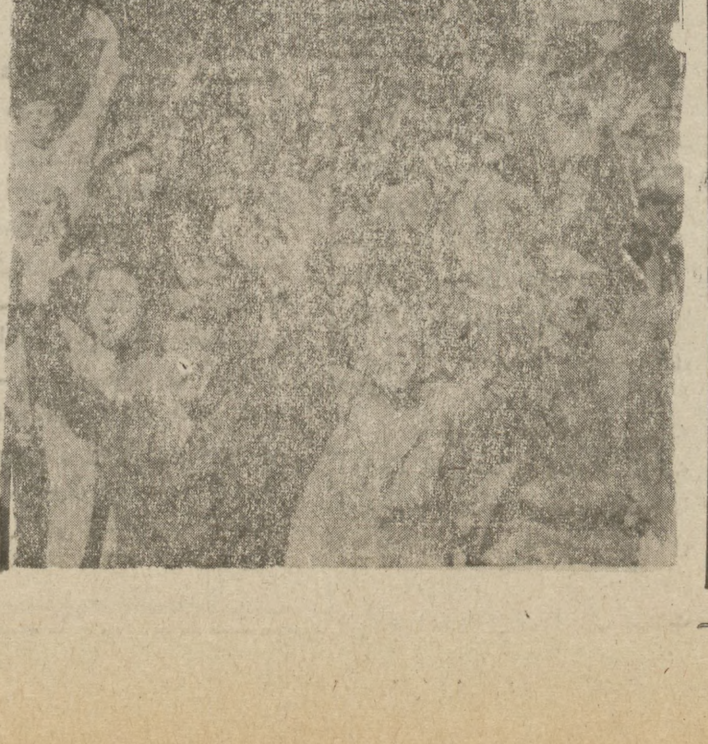

میللی کردنی نەوت لە فەنزوێلا

رۆژی هەینـــــی رابردوو سەرکۆماری فەنزویللا یاســـای میللی کردنی نەوتی لەوڵاتەکەیدا مۆر کرد • بە پێی ئەو یاسایە پیویستە هەمـــوو کۆمپانیـــا ئیحتیکارێکان گشت کارگەکانی پاڵاوتنی نەوت و بۆری و عەمارو بەندەرەکان بدەنەوە دەســـت فەنزویللا ، بەم چەشنـــە خۆی ئەتوانێت نەوتەکەی بەرهـــەم بهێنێت و بێ پاڵیوێـــت و بەرێێ کات بـــۆ ناوخۆی دەرەوەی وڵات •

بوئەوەی بزانین ئەم بڕیارە مەزنە لەژیانی گەلی فەنزویللادا چی ئەگەیەنێ پێویستە چەنـد راستییەك لەیاد نەکـــەین ، لەپێش هەموو یانەوە ئەوەیە ، کەئەم وڵاتە پێنج هەم وڵاتی دنیایە لە بەر هەم هێنـــــانی نەوتدا وەلە نەوت فرۆشتندا بە سێهەم وڵاتی دنیا دانراوە ، ناوەنـدی بەرهەمی نەوت لەم وڵاتـــــەدا رۆژی خۆی دەدات لـــە ٢٫٥ ملیون بەرمیل ، بەڵێك دانەوەو هەڵسەنگاندنی شارەزایـــــان پاشەکەوتی نەوتیشی بـــە دوو ملیار تەن لەقەڵەم دراوە •

راستییەکی تر ئەوەیە کـــە تەنیا ٢٠ کۆمپانیای بێگانـــە دەستیان بەسەر کاروبـــاری نەوتی ئەو وڵاتەدا گرتبوو ، وە لەو بیست کۆمپانیـــەش ١٦ی تەواوی ئەمەریـــکایی بووە • میللی کردنی نەوت گورزێکـــی گران بو ئاراستەی ســـەری ئەو کۆمپانیانە کرا کە ٩٠٪ ی خیرو بیری وڵاتیان ئەخـــوارد سەرەڕای ئەوەی کە ئەمەریکا خۆی کریارێکی گەورەی نەوتی فەنزویللایە •

راستی سێهەم ، کە بایەخ و گرنگیەکی ئێجگار گـــــەورە دەدات بەمیللی کردنی نـــەوت لەو وڵاتەدا ئەوەیەکە ئەو وڵاتە ٨٧٪ ی بودجـەکەی چاوەری دەستی نەوت بووە •

حکومەتی فەنزویللا بـــــە پشتیوانی میللەت و بـــەرەی پێشکەوتن خوازی وڵات لـــە سەرەتای پایزی ساڵی (١٩٧١)ە وە پێشەکی چەند هەنگاوێکـــی وای نا بوو تارێگە خوش کات بۆ رزگاری نەوت و سامانەکانی تری وڵات لە چنگ کۆمپانیـا بێگانەکان ، هەر لەو ماوەیـــەدا بوو یاسای گەرانەوەی حاکـــی وڵاتی دەرکرد بۆ جێ لیـــژ کردنی کۆمپانیا ئیحتیکارێکان کە بەپێی ئەم یاسایە هەمـــوو مولکی ئەو کۆمپانیا نەوتانـــە پیویستە رەت کرێتەوە بۆوڵات وە لە کۆتایی ساڵـــی ١٩٧٣دا حکومەتی فەنزویللا ئاشکرای کرد ، کە سوورە لە سەر ئەوەی سامانـــی نـــەوت لە چنـگ دەسەڵاتی بێگانە دەر بهێنێت ، بەو شێوەیە (میللی) کردنی هاتە گۆرێ وەك چـــاك ترین چارەو چارە سەر کردن بۆ ریشە بڕ کـــــردنی کۆمپـــانیا ئیحتیکارێکانی وڵات •

میللی کردنی نەوت لـــــە فەنزویللادا ، کارێکی گـــران دەکاتە سەر باری دۆخی نـاو خۆو دەرەوەی ئەو وڵاتە چونکە فەنزویللا یەکێکە لەو وڵاتانـــەی چەرمەسەری و تاڵاوێکی ئێجگار زۆری بەدەست ئەو کۆمپانیـــا ئیحتکاریانەوە چەشـــتووە ، بەتایبەتی کۆمپانیا ئەمەریکـا یەکانیان • هەر هۆی ئەوە بوو گیروگرفتی ئابووری وڵات رۆژ بەرۆژ زیاتر رەگی دا دەکـــوتا تاوای لێهـات ژمارەی بێکارەو بەتاڵە گەیشتە ٧٠٠ هـــەزار کەس سەرەڕای ئەوەی زیاد لە دوو ملیون کەس لەو وڵاتەدا لە ژیانێکی کولە مەرگیدا دەژین ، لەگەڵ ملیۆن و نیوێك کە هـــەتا ئیستا بـــــە نەخوێندەواری ماونەتـــەوە •

میللی کردنی نەوت لــــە فەنزویللادا پەیوەندیەکی تەواو بەتینی هەیـــە بەرروو داوەکانی کیشوەری ئەمەریکای لاتینەوە ، وەك ئاشکرایە وڵاتانی ئـــەو ناوچەیە بە تەواوی بوئیـدانی بەرژەوەندی کۆمپانیا ئەمەریکا- یەکان خۆیان گورج کردۆتەوە وە خۆیان بۆ پەرە پیدان و نەش و نەمای ئابووریەکی سەر بەخـۆ ئامادە کردووە وچاوەریی وەدی هێنانی گۆرانێکی کۆمەڵایـەتی فراوانن لەوڵاتەکانیاندا •••

سەبارەت بەوەزعی دنیـاش فەنزویللا یەکێکە لەو وڵاتانەی تازە پێ گەیشتووە وە رێبازی پێشکەوتن خوازانەی دنیـــای سێهەم کاری تێ کردووە ، وە لەبەر ئەوەش یەکێکە لـــەو وڵاتانەی خاکەکەی نەوتێکـــی زۆری تێدایە ، پەرە سەندنی پیشە سازی نەوت و پەیوەنـدی وڵاتان لە مەیانی ئاڵو گـۆری نەوتدا کاریان تێ کردووە •

وە گومان لە وەشدانییـــە کەسەر کەوتنی عیراق لە میللی کردنی نەوتداو ئەو خۆڕاگرتنە دڵێرانەیەی لەو بەربەرەکانییە

بروانە ل - ٧ -

چیرۆکێک لە دەرەوە

ئەم کارە ئەرکی من نییە !

عەزیز نەسین
نووسیوەتی
زێرۆ کردوویە بە کوردی

– پۆلیس·· هاوار ·· فریا کەون ··!

« خەڵکێکی زۆر لە هاتوچۆ-کەران لە هاوارو بانگی ئەم پیاوە کۆبونەوە ·· لەگەڵ ئەم خەڵکەدا چەند پۆلیسێک وەستابوون ·· بەڵام سەیر ئەوەبو هیچ کامیان خۆی نەدەکرد بە خاوەنی بانگ لێکردنەکە ·· تەنانەت واشیان دەرنەدەخست کە ئەم پیاوە بانگی ئەوان ئەکات ! ·»

دووبارە پیاوەکە هاواری کردەوە :

پۆلیس ·· پارێزەرانی ئاسایش ··

« شتێکی سەر سوڕهێنەرە·· پۆلیسەکان وەکو کەڕ بـن وان ·· بانگەوازەکەم نابیسن ·· یا نایانەوێت خۆیان بکەن بە خاوەنی ·· » ·

ئەوە پۆلیسیکە ، تۆ بڵـێی گوێی لە دەنگم نەبێ ·· هەر ئێستە لەناو قەڵەبالغیەکەدا چەند پۆلیسێک وەستابوون ·· هەمویان بـە پەلە دڕیان بە خەڵکەکە دڕو ڕۆیشتن ·· با ئەم جارەیان بە دەنگی بەرز بقیژێنم ··

– پۆلیس ·· هاوار ·· فریا کەون ·· پۆلیس ·· !

بەڵام پۆلیسکە وەکو پەیکەر بێ ··! نقەی لە خۆی بڕی بوو ··

پیاوەکە دڕی بە خەڵکەکە داو خۆی گەیاندە پۆلیسەکە ·

– گەورەم ·· بە یارمەتی خۆت ·· فەرموون لەگەڵما ··!

= بۆچی ·· ؟

– لەم نزیکە ·· لە خانێکدا ·· خەریکن پیاوێك ئەکوژن ·

= ئەوە ئەرکی سەرشانی من نی یە ··!

– چۆن ··!؟

= من پۆلیسـی گوزەرم جێگەی خۆم بەجێ بهێڵم ڕێژمی هاتوچۆ تێك دەچێ ··

دووبارە پیاوەکە دەستی کردەوە بە هاوار ··

– پولیس ·· گیانێ لە مردن ڕزگار کەن ·· پولیس !

«پۆلیسێك بە پەلە ئەڕۆیشت ·· کابرا خۆی گەیاندێ » ··

– گەورەم ·· یەك چرکە·· ئا لێرە ·· لە دووزۆی چەند هەنگاوێ لە ئێمەوە ·· وا مرۆڤێك بە بێتاوان ئەکوژرێت ··وەرن لەگەڵما·· با ڕزگاری کەین ··

= ئەمە کاری من نی یە ·· پەیوەندی بکە بە پۆلیسی بەشی شانزدەهەمەوە ·· ئەرکی من تەماشا کردنی پێناسی ڕێبوارانە ··

« کابرای تاین لە تاوی ئەم هەژارە بێدەرەتانە ·· کە بە ناڕەوا خەریکن ئەیکوژن·· وەکو شێتی لێ هاتبوو ، دەستی کردەوە بە هاوارو پەنا هێنان ·· »

« ئا ئەوە ·· پۆلیسێکە ·· با خۆمی بگەیەنمێ ·

– پۆلیس ··پیاوێك ئەکوژن ·· گیانێك بێگیان دەکەن·· پولیس ··

= ئەمە کاری من نی یە ·· من پۆلیسی وەزارەتی (····)م کاری من هێنانو بردنی نامەو نووسراوە ··

« پیاوەکە ڕوانی وا پۆلیسێکی تر لەگەڵ سەوزە فرۆشێکدا وەستاوە ·· چووە تەنیشتیەوە » ·

– گەورەم ·· بە یارمەتی خۆت ··فریا کەون·· خەریکە پیاوێك ئەکوژن ·· پیاو ···

= ئەمە کاری من نی یە ·· من پۆلیسی شارەوانیم ··

« زۆر سەیرە ·· بۆچی ئەم پۆلیسانە ·· ئەم کارە گرنگە بە ئەرکی سەرشانی خویان نازانن ·· »

سوپاس بۆ خوا ·· ئۆخەی ·· ئەمەیان ڕەنگیوا دیارە بەهانامەوە بێت ·· بەڵام با بە نەرمی لە گەڵی بدوێم ·· » ·

– ببوورە گەورەم ·· بەڕێزتان سەر بە کام بەشن··

= بەشی ژمارە شانزدە ·

– ئای کە ڕێکەوتێکی خۆشە ·· فەرموون ·· لەم نزیکانە خەریکن پیاوێك ئەکوژن ·· زوو کە با فریای کەوین ··

= ئەوە کاری من نی یە ·· هەرچەندە لە بەشی شانزدەشم بەڵام بەشی شانزدەش کەرت کەرتە ·· من لە کەرتی بەرگری لە دزیم ··

« پیاوەکە خۆی گەیاندە گۆڕەپانی شارەکە ·· ڕووبەڕووی پۆلیسێك بوو ووتی » ·

ڕووبەڕووی بەرگری لە دزیم ··

– کاکی پۆلیس ·· فەرموون ·· با لەگەڵتان بێمو ئەو خانەتان نیشان بدەم کەوا پیاوێکی بێتاوانی لێ ئەکوژن·

= ئەوە کاری من نی یە ··

– تۆ لە بەشی شانزدە نی ··؟

= بەڵێ ·· بەڵام لە کەرتی بەرگری قاچاخم ·· بڕۆ بۆ لای پۆلیسێك کە لە کەرتی بەرگری تاوانو کوشتن بێت ·

« خەڵکێکی زۆر جمێنو لە دەنگە دەنگو شەپرزەیی کابرا کۆبوونەوە ·· بەدەنگی بەرز ئەیدوا ·· لە پۆلیسێکی تر نزیك کەوتەوە ··

– پۆلیسی بەشی شانزدەیت ؟

= بەڵێ ··

– خوایە زۆر سوپاس ·· ئەی لە کام کەرتی ؟

= بەرگری‌ی تاوانو کوشتن ·

– گەورەم ·· وا پیاوێك ئەکوژن ·· فەرموون بـا لەگەڵتان بێم ·· بەڵکو بتوانی ڕزگاری بکەی لە مردن ··

= ئەمە کاری من نی‌یە ··!

– بۆچی ···؟

= ئەم ناوچەیە پەیوەندی نی‌یە بە ئەرکی سەرشانی منەوە ·· من سەر بە گەرەکی (······) م ·

لەم کاتەدا پۆلیسێکی‌تر ڕەت بوو ·· پیاوەکە هاواری بۆ کرد ··

– بە بەشی شانزدەیت ؟

= بەڵی ··

– لە ئەرکی بەرگری تاوان ر دەکەیت ؟

= هەروایە ··

– ئاخ برایەکەم ·· فریا کەون ·· بێتاوانێك ئەکوژن ·· بێتاوان ··

·· ڕوانیان وا پیاوێکی بریندار لە خوێنی خۆیدا ئەگەوزێو ئەتلێتەوە ··

– چۆن مرۆڤ بەزەیی بە تۆدا نایەتەوە ·· ۆۆن··یەکێ لە پولیسەکان لێی پرسی ·

= ئەو پیاوە خزمتە ··

– نەخێر ·· ئەم هاوارو بانگو قوڕ پێوانەم هەر لەبەر ئەرکی مرۆڤایەتی بوو · تا بەم جۆرەی نەبەن ··

پۆلیسی شارەوانی لە لە پیاوەکەی خوڕیو ووتی

= زووکە ·· هەنگاو هەڵێنە ·· بەڵکو بە پەلە بگەڕێمەوەو داوا لەسەر ئەم بریندارە تۆمار بکەم ·· چونکە هەموو شەقامەکەی بە خوێنی خۆی پیس کردووە ··»

= ئەبێ بمبووری ·· ئەمڕۆ پشووم وەرگرتوە ··

« لەوکاتەدا نەناسراوێك کە چاکەتو پانتۆڵی لەبەردا بوو لە پیاوەکە نزیك بۆوەو بە ئەسپایی پێیووت : هەمان بۆر بەسەر منیش هاتووە ·· ئەگەر ئەتەوێت پۆلیس پەیدا بکەی بۆ بەرگری لە تاوانو ڕزگار کردنی ئەم پیاوە ·· بچۆرە ناوەڕاستی گۆڕەپانەکەو بە دەنگی بەرز بڵێ :

« کەی ئەمە کارە ··؟ ئەم ناڕەوایی‌یە لەکوێ هەیە ؟

پیاوە وەکو کەڵەبابی سەر بارەدار نە ناوڕاستی گۆڕەپانەکەدا قوت بۆوەو هاواری کرد :

کەی ئەمە کارە ··؟ هەرچی ئەیگری ئەڵێ ·· ئەمە کاری من نی‌یە ··؟ بۆچی گاڵتە بە گەل ئەکەن ·· هتد ·

« کابرای تاین خوێنی گەرم بووبوو ·· وەکو بە بڵندگۆ هاوار کا ·· بەڵام دەرفەتیان نەدا زۆری لەسەر بڕوات » ··

هەندێ لەو کەسانەی کۆیان لێ بەستبو باڵبەستیان کردو دایانەپێش خۆیان بۆ گرتووخانە ·· پیاوەکە پرسی

– ئێوە کێن ··؟

= ئێمە پۆلیسی ئاسایشین ··

« دەست کرا بە شاور لێدان ·· یەکەم کەس کە بە دەنگ فیکەکانەوە هات ئەو پۆلیسە بوو کە پشووی وەرگرتبوو ، دوای ئەو ئەو پۆلیسەی کە ووتی ·· ئەم ناوچەیە سەر بە ئیشی من نی‌یە ··

کە فیکە لێدان گەرم بوو ·· پیاوەکە ڕوانی وا پۆلیسی شارەوانیو پولیسی هاتووچۆ کردنە کەش بە هەڵەداوان گەیشتنە تەکیان · هەر لەم شوێنەدا نەناسراوە کەش لەگەڵیانا ئەڕویشت · · پیاوەکە بە بوغزێکەوە سەیری کردو ووتی :

– تۆش پۆلیسی

= بەڵێ هەروایە ··

« کاتێ کە کابریان دابووە ·· پێش خۆیان بۆ زیندان ·· بە بەردەم خانەکەدا ڕەت بوون

پۆل ڕۆبسن ئەم ئێوارەیە کۆچ ئەکات

ئەنوەر قادر محەممەد

هـەتا چاو هەڵخەی ئاسۆ بـێ بنـە
پۆل ڕۆبسن ئەگریو دەنـگی هەڵئەبڕێ··
بۆ پۆلی مەلی ماندووی شەوانی کرێوەی زستان ،
بۆ بێزراوانی ئـەم سەزەمینە ··
گۆرانی ئەڵێ ··
ئەسـپی کەحێلەی هۆنراوەکـانی
بەستەی وشکەڕۆی ئەم شاعیرانە بەجێ ئەهێڵێ
لە کاسکێتەکەی ، لە بناریدڵیا ، لە بری ناونیشان
وێنەی ڕوباری « سـیروان » نەخش ئەکا
سیروانیش وەکو روخساری دایکی ماتو خەمناکـە
سیروانیش وەکو فرمێسکی دایـکی
بەسەر رووومەتی تونکە تونکەکەی « باوە عەمرە »دا
دێتە خوارەوەو بە بێ سەروشوێن هەر لە کۆچدایە
ئـای ، ئـەی پـۆل‌ڕۆبسن !
بۆچـی یـارەکەت سەمەندەرێکـە
لە دارستانی برووسـکەوگڕا هێـلانە ئەکـا ؟!

***

سۆز ئەکاو ئەڕوا ···
ئەم ئێوارەیە بەرەو تـوولـەڕێی لووتکەو نشـێوی
ئاسۆو هەوری ئاڵ هەر هەنـگاو ئەنێ
لەسەر بەرزایی ئاسـۆڕائەکشێ ··
دەستێ بە قژی بڕو ئاڵۆزی‌خۆیدا ئەهێنێ
بیر ئەکاتەوە ، جیهان هەررەنگـە ،
ئەڵقـەی ڕەنگەکان ئەکـرێنەوە ··
بچووك ئەبنـەوە ··
ئەکرێنەوە ··
ئەبن بە ڕووبار ·· بە چاوی کچێ ··
ئەبن بە دەریا ·· بـە روخساری خوا ··

***

پۆل ڕۆبسن ئەڕوا ، سڵاوئەو لووتکە بەرزانە ئەکا ،
لەگەڵ کارگەری کەنـار « بسفۆر »دا
لەگەڵ بای وەشتا ··
هۆنراوەیەکی « ناظم حیکمەت »ی ئاوارەی شـاران
ئەخوێنێتەوەو هـەر ئـەئەیڵێتەوە :
« تەمەنی شـاعیر گوڵێـکەکێوی
ئەوەرێو ئەمـرێ ، بەڵام هەرئەڕۆین
ئەو هەورانەینو بەناو ئاسمانی شارماندا ئەڕۆین
ئەڵێین : نانو گوڵ بۆ تۆیـەئـەی شار ! »(✧)

***

بیریەتی لەژێر درەختی ڕووتو گەڵا وەریوی دانشگەکەیدا
بەیانی‌یەکی زەردی پـایـزبـوو ··
لەناو دەفتەری کچێکی شەنـگا بە دڵ ئەینووسـی :
« ناوی من لەسەر دینـارەکانی باوکت بنووسە
ناوی من لەسەر تەلارەکـانی‌باوکت بنووسە »
ئەیشی‌وت گیانە !
هۆنراوەکانم کۆتـــرە کێویلـەن ··
نێومـەمانی تـۆش هێـلانەیانە ··
شەقامێکن مات،هەر زەردەی‌گەشی تۆ گلۆپیانـە
ئاوارەیەکی نۆزانو هەردی‌تەماوی مێژوون
تەنیـا چـاوی تـۆنیشتمانیانە ··

***

پۆل رۆبسن لەنـاوکابرای سوورو پڕ لە سەمادا
مەسـت ئەبێو ئـەگری ···
لەدوای بارینی بارانـی‌ئاواز
پەلکە زێرینەی مەستیو خەوبینین ئەبـێ بە ماڵی
بێچووە چۆلەکەی باڵەفـڕبـووە
دارسـتانی خـەم بەجـێ‌ئەهێڵێ
– کوڕو کچەکان دێنو ڤاڵس ئەکـەن –
نیرگزی چاوی کچێ ئەبینێ ، ئەڵێ لەو ئەچێ
ئا ·· ئا ·· لـەو ئـەچێ ··
دەس لە گەردنی شووشـەی‌بەتاڵی ڤۆدکاکەی ئەکا
سەمای بۆ ئەکا
چۆلەکەیەکەو لەناو جەنگەڵی‌شـەوگاری تارا
ئەڕواو ون ئەبێ ، روخساری بەیان نابێنێتەوە
باڵی گڕ گرتووی هەڵنـاژەنێتە سیروانی شیرین
ئەڕواو ون ئەبێ ··
پەنجەی ئەندێشەی لە کۆسپی زامی
خـۆی هەڵئەکـەوێ ·
ئەگەڕێتەوە ، بـۆ وڵاتـەکـەی ،
بـۆ ئـەم جیهانـە ئەگـەڕێتـەوە ··

(✧) ئەم کوپڵەیە تەلمیحـی کوپڵەی شیعرێکی ناظم‌حیکمەتە

دژی ڕەخنە

فاضل احمد

ژماردنی ڕەخنەگـەرە کوردەکان کارێکی ئێجگـار گرانە ، نەك لەبەرئـەوەی ژمارەیان ئەوەندە زۆرە دوایـی نایە ، بەڵکو لەبەر ژمـارە کەمی‌یان ·· بەڵێ ڕەخنەگرمان ئەوەندە کەمە ئەگەر هەمـوو قوژبنەکانی مێژووی ئەدەبـی کورد بگەڕێین ئەوسا لەوانەیە بە دەستی بەتـاڵ بێینـە دەرەوە ·

ڕەنگە ئەم قسانە هەنـدێ خوێنەری بەڕێزیان پێ تـوورە ببێ ·· دەست بکـەن بـە ژماردنی ڕەخنەگرەکان : « ئەی فـلانو ·· فـلانو ·· فـلان ·· » · بەڵام ئەم توورە بوونـە هەرگیز من ناخاتـە گێژاوی دوودڵی‌یەوە ، چونـکە ئەم بڕیارە ئەنجامی هەستێکی سەرپێیی نی‌یەو نووسینەکـانی « فلانو ·· فلان » قـەت بـە ڕەخنە دانانرێن ، ئەگـەر بـە پێوانەی ڕەخنە سـەیریان بکرێت ئایـا قوتابخانـەی کلاسێکی بێ یان قوتابخانـە تازەکانی ئەم سەردەمە ·

ڕەخنە بنکەیەکی فیکری‌ی تایبەتی‌ی هەیە « فەلسـەفی ، سایکۆلۆجی ، سیاسی » تاد ·· ئەمجا ڕەخنەگر لە بنـەکە گشتی‌یەکانەوە شۆڕ ئەبێتـەوە ناو سەرەتاو ، پێوەندی‌یەکانی ناوەوەو دەرەوەو ، کەلەپووری نەتەوەیی‌و ، ڕەنگ دانـەوەی تەوژمەکانی سەردەم ·· تاد · پاش شی‌کردنەوەو هەڵسەنگاندن ڕەخنەگر ئەتوانێ بڕیار بەسەر نەصێکی ئەدەبیدا بدا · بـەڵام ئەو چەشنەی هێشتا لای ئێمە باوە ڕەخنەی پەرژینی‌یـە(١) (النقد التفسیری) کـە دواکەوتووترین شـێوەی ڕەخنەیە · هۆی سەرەکـی‌ی بەکارهێنانی ئەم شـێوازە ئاسـانی‌ی ئەم ڕێبـازەیە · ڕەخنەگر بە بێ لێکدانـەوەو خۆ ئامادە کردن بڕیارێك بەسەر نەصەکەدا ئەدا کەوا هیـچ شتێکی نوێی تێدا ڕەچـاو ناکرێ · ئەگەر ڕەخنـەگر لە نەصێك حاڵی نەبـوو هەزارو یەك تاوانی ئەخاتە پاڵ: تەمو مژ ، یاخی بوون ، سەر لێشێواو ·· بێ ئەوەی پـاڵ پشتێکی ئەوتۆشی هەبێ بـۆ تاوانە دراوە پاڵەکەی‌و بێ‌ئەوەی پەرژینێکی زانستی‌و هونەری‌ی قسەکەی بکا ·· ئەگەر بـە قسەی ئەمانە بـێ ئەبـێ ڕۆمانی (ماتبقـی لکـم)ی غەسسان کەنەفانی‌یش هەمان تاوانی بدرێتە پاڵ ·· خـۆ باسی ڕۆمانەکانی فزانز کافکـا ئەبێ هەر نەکرێ ··

ئەرکی ڕەخنەی ئەدەبـی ئەوە نی‌یە هەر ڕێبازێکی نوێ سەری هەڵهێنا پەتی سێدارەی بۆ ئامادە کا ، چونکە ئـەو ژیانە تازەیە کە ئێمە چاوەڕوانی ئەکەین پڕ ناویـە لە دڕكو گوڵ ·· ئەبێ ڕەخنە وەکـو شمشێر هەموو پەردەو تاراکان بدڕێو پردێکی گەورە لەنێوان ئەدەبو جەماوەردا دروسـت بکا ·· ئەوکاتە جەماوەر خۆی بڕیاری مان و نەمان بەسـەر هەموو نەصیکدا ئەدا · بۆیـە پێویستە لەسەر نووسـەرە کوردەکان خۆیان لە تـفو لەعنەتی ڕەخنەگرەکان بپارێزن ·· چونکە ئەگەر بمانـەوێو نەمانەوێ ڕەخنە بوە بە کۆسپ لە ڕێگای گەشە کردنی ئەدەبـی کۆنو نوێی کوردیداو ·· هیچ کاتێك پێڕەوی هەڵسەنگاندنە کانی ئەوان ناکەنو ، قسـەی ئێستاش ئەوەندە گرنـگ نی‌یە · ولیام شکسپیر پاش سەد ساڵ مێژوو فەرامۆشـی نەکرد ، شوێنی خۆی لە دڵی جەماوەردا بینییەوە ·

(١) لە ناوچەی ئێمەدا باوە ئەڵێن « بڕۆم بۆلای فلان خـەو پەرژینێکم بۆ بکا · واتە مانای خەوە کەم بۆ لێك بداتـەوە· بۆیە وا پێشنیار ئەکـەم (پەرژین)لەجیاتی‌ی (تفسیر)ی عەرەبی بەکار بهێنرێ ·

بۆ ئەوەی لە ژیانا لانەدەین

بیری سەربەست

جمال محمد

بەرهەمی ئەدەبی‌ی ئیمڕۆی نووسەرو ئەدیبەکانمان تـا پلەیەك توانیوێتی مەبەستە سەرەکی‌یەکانی بپێکێو هەندێ لەو لایەنە گرنگانەی کـە پەیوەندیان بە جەوهـەری ڕووداوە سـەرەکی‌یەکانی کۆمەڵەوە هەیـە شی‌بکاتـەوەو دەستنیشانی ئەوکارە ناهـەموارانە بکات کە بوونەتە هۆی دواکەوتنی کۆمەڵو ، گومانیشی تیـا نی‌یە کـە دەرخسـتنی گیروگرفتەکانی کۆمەڵ بـەو شێوەیەی پێویستە ناخرێتـە بەرچاو هەتاکو نووسـەر نەگەیشتبێتە ئەوەی بەتەواوی خۆی بە مەسەلەی ریالیزمەوە ، ببەستێتەوە ، بۆ ئەوەی بـێ کـەمو زیـاد وێنەیەکـی فوتوگرافی‌ی لەناو تابلـۆی دیمەنی ڕازاوەی بەرهەمەکانیـا دروست بکات ، جگە لـەوەی ناتوانێ دەنگی دلێری‌و ئازادی‌و هۆشمەندی‌ی شۆرشـگێڕانە بخاتە مێشکی هەمـوو جەماوەرەوە ئەگەر خـۆی لەگەڵیاندا نـەژیابێتو لـە ڕووداوەکاندا نەتوابێتەوە ··

پاشان نووسەر ئەبێت ئەو شتانە دەستنیشان بکات کـە ئەبنە هۆی زاڵبوونی جەماوەر بەسەر ئـەو ناخۆشـی‌و دواکـەوتوویی یانـەداو هـەوڵی ڕاسـتکردنەوەی چەوتی بداو چرای ڕوونـاک کەرەوە بداتە دەست ئـەو کۆمەڵە سەر لێشـێواوە دواکەوتووە بەش خـوراوە بۆ ئەوەی لە شەوەزەنـگی ژیـان ڕزگاری بکـاو بەرەو ژیانێکی پڕشنگدارو بەختیاری بـەرێو سـەربەستی‌و دادپەروەری خۆیان بێبـەش کراون ·

نووسەرە واقیعـی‌یە ئیشتیراکی‌یەکان لە سـەرەتای پەیدا بوونیانەوە چاویـان بڕیوەتە ئەو ڕۆژەی دەرەبەگو ئیمپریالیزمی تیا بفەوتێنـنو ڕۆژی‌چینایەتی‌و چەوساندنەوەی تیا بسڕنەوەو دەسەڵاتی چینی بورجوازی تیا وردو خـاش بکەن و هەمیشە ئامانـجو هیوای میللەتیان بە هـەوڵو کۆششی بـێ پایانـەوە بەستوەتەوەو بە خەباتی ڕەوای خۆیان بۆ دامەزرانـدنی بەرەیەکـی سوشـیالیستی · ئیمرۆش ئەدەبی کوردی ·· بە قۆناغێکی یەکجار ناسـكو گرنگدا تێ‌ئەپەڕێ کـە پێویستی بە ئاگاداری‌یـەکی تەواو هەیـە بۆ ئەوەی لە مەبەسـتە ڕاستەقینەکانی لانەداو ئەو ڕێگایـەی گرتویەتی بەری نەدا ، ڕێگای ئازادی‌و سەربەستی ، ڕێگـای چەسپاندنی دادپەروەری ڕێگای هەڵکردنی ئاڵای پێشـکەوتنخوازی دژی ڕژێمـی دەرەبەگایەتی‌و سەرمایەداری‌و جیاوازی چینایەتی‌و نەتەوەیی·

ئەم بیرو ڕایانـەی خستمانە ڕوو جڵەو شل ناکات بۆ ئـەو نووسەرانەی خۆیان بە لاسایی کردنەوەی ئەدەبی بێگانـەوە بەستوەتەوەو هەر لەو بـارەدا بمێننەوە ، بەڵکو ئەمەش ڕۆژ بەڕۆژ بەرەو گۆڕانێکی نـوێ خۆی ئەکوتێو تەکنیـكو ئیبداع ئەهێنرێتە کایەوە (لە رووی شێوەو دەربڕینـی ناوەرۆکەوە) · بەڵام ئەمـەش بەشێوەیەکی یەکجاری نابـێ چونکە ئێمە لە چاو میللەتانـی دنیادا هێشتا دواکـەوتووینو پێویستمان بە ماوەیەکـی زۆر هەیە تا بگەینـە ڕیـزی ئەوان ··

ئیمڕۆ ·· نووسەرەکانمان ·· لاوە خوێن گەرمەکانمـان بە عەشق ئەچن بەبەرەو پیری مەرگەوە ، ئیمڕۆی سـەدەی تەقینەوەی بورکانی گەلانـە ، سەدەی نەمانی دەرەبەگایەتی‌و سەرمایەداری‌و ئیمپریالیزمە ، هەر نووسەرێك گیڤارایەکە· قەڵەمەکەی چەکەکەیەتی ·· بۆ دامەزراندنی کۆشـکی بەختیاری بۆ هەموو جەماوەر··

پرۆژه پیشه‌سازیه‌کان له‌ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمیدا

نوێنه‌ری هاوکاری ئـه‌م گفتوگۆیه‌ی له‌گه‌ڵ کاك بشیر کچه‌چـی ، باریـده‌ده‌ری به‌رێوه‌به‌ری گشتی نه‌خشـه له وه‌زاره‌تی پیشه سـازی کردووه که‌تیایدا ده‌رباره‌ی ئه‌و پرۆژه پێشه‌سازیانه ئـه‌دوێ حکومه‌تی شۆرش نیازی وایـه له ناوچـه‌ی ئۆتۆنومیـدا جێبه‌جیان بکات .

له پارێزگای سلیمانی :

واچاوه‌روان ده‌کرێت بـه‌م زووانه کارگـه‌ی شـه‌کری سلیمانی ته‌واوبێت‌و بکه‌وێتـه ئیش کردن ، ئه‌و کارگـه‌یه هه‌شت ملیون‌و ٩٥٠ هـه‌زار دیناری تێ چووه‌و وزه‌ی به‌رهه‌م هێنانی ساڵانـه‌ی شـه‌کری ئه‌وکارگه‌یه خۆی له ٦٠ تا ٧٠ هه‌زارته‌ن ئه‌داو ده‌ورو بـه‌ری ٥٠٠ که‌سیش ئیشی تیا ده‌کات ئه‌وه‌ی شایانی باسه له ساڵـی (١٩٧١)ه‌وه ده‌ست کراوه به دروست کردنی ئه‌وکارگه‌یه .

کارگه‌ی چیمه‌نتۆی سلیمانی:

له ساڵی (١٩٥٧)ه‌وه ئـه‌م کارگه‌یه که‌وتۆته ئیش‌کـردن به‌رهه‌می ساڵانه‌ی ١٠٠ هه‌زار ته‌ن چیمه‌نتۆ بووه ، به‌ڵام دوای شۆڕشی ١٧ی ته‌موزی پیـرۆز وله ساڵی (١٩٧١)دا کارگه‌کـه فراوان کرا تاراده‌ی به‌رهـه‌م هێنانی له سـاڵی ١٩٧٣دا گه‌یشته ٢٢٠ هه‌زارته‌ن ، له‌و کارگه‌یه‌دا ٥٠٠ که‌س ئیـش ده‌کات .

ئیستگه‌ی کاره‌بای به‌ستی دوکان :

هه‌موو نه‌خشه‌ی ئـه‌م پرۆژه‌یه تـه‌واو بـووه .. فراوانیه‌که‌ی ١٦٠ میگاواته ١٤ ملیون دینار بۆجێ به‌جێ کردنی ئه‌و پرۆژه‌یـه ته‌رخـان کراوه .

پرۆژه‌ی نیشته‌جێ کردنی کرێکاران :

تا ئیستا ٢٦٦ خانووبه‌ره بۆ کرێکارانی کارگه‌ی جگـه‌ره‌ی سلیمانی دروست کراوه ، ئـه‌و خانووبه‌رانه ٢٥٠هه‌زار دیناری تێ چووه‌و به ده‌سته‌وه‌یه ١٤٠ خانووبه‌ره‌ی تریان بۆ دروست بکرێت ئه‌مانیش ٢٥٠ هـه‌زار دیناریان بۆ ته‌رخان کـراوه‌و (١٢٥) خانووبـه‌ره بـۆ کرێکارانی کارگه‌ی شـه‌کری سلیمانی دروست کراوه ئـه‌م پرۆژه‌یه‌ش ١٧٠ هه‌زار دیناری تێ چووه‌و ٧٠ هه‌زار دینـار ته‌رخان کراوه بۆ دروسـت کردنی ٣٥ خانووبه‌ره بـۆ کارگێرانی ئیستگه‌ی کاره‌بـای دوکان .

پرۆژه‌کانی پارێزگـای هه‌ولێر :

کۆمپانیای گشتی مافـوری ده‌ست کرد له هه‌ولێر :

ئه‌م کارگه‌یه برێتیـه لـه چه‌ند کارگه‌یه‌کی ده‌سـتی بچووك که له چه‌ند ناوچه‌یه‌ك بنیات نراون وه‌زیاتر بۆفێـر بوونی دروست کردنی مافوره ئه‌و جێگایانه‌ی له‌م جۆره‌کارگه بچووکانه‌ی تیا بنیات نـراوه برێتیه له کۆیه‌و ره‌وانـدزو دهۆك‌و ئامیدی‌و هه‌ندی شوێنی تـر .

کارگه‌ی جگه‌ره‌ی هه‌ولێر :

ئه‌و پاره‌یه‌ی بۆجێ به‌جـێ کردنی ئه‌م پرۆژه‌یه ته‌رخـان کرا گه‌یشتۆته دوو ملیـون‌و ٨٠٠ هه‌زار دینار وزه‌ی به‌رهه‌م هێنانی رۆژانه‌ی ئه‌م کارگه‌یـه ١٠ ملیون جگه‌ره‌یه له کۆتایـی ساڵی ١٩٧٠ وه له‌م پرۆژه‌یه‌دا ده‌ست کراوه به ئیش‌کردن له ساڵی ١٩٧٥ دا ته‌واو بـووه ، ژماره‌ی ئه‌و که‌سانه‌ی لـه‌م کارگه‌یه‌دا کار ده‌که‌ن گه‌یشتۆته ٢٥٠ که‌س .

فراوان کردنی کارگـه‌ی شیره‌مه‌نی :

لیژنه‌یه‌ك له وه‌زاره‌تـی پیشه‌سازی ئیسـتاخه‌ریکی لیکۆلینه‌وه‌ی مه‌سه‌له‌ی فراوان کردنی کارگه‌ی شـیره‌مه‌نی هه‌ولێره ، بۆ ئه‌و فراوان کردنه ١٠٠ هه‌زار دینار ته‌رخـان کراوه وزه‌ی به‌رهه‌م هێنـانی کارگه‌که ده‌کاته ٥ ته‌ن ماست‌و ٢٠٠ کیلۆ قه‌یماغ ده‌بێت لـه رۆژێکدا .

پرۆژه‌ی مره‌بای قوتـوو له‌شه‌قلاوه :

دوو ملیون‌و ٢٠٠ هـه‌زار دینار بۆجێ به‌جێ کردنی ئـه‌م پرۆژه‌یه ته‌رخان کراوه ، پرۆژه که بۆ به‌رهه‌م هێنان‌و دروست کردنی مره‌با وشـه‌رابه له ناوچه‌ی حه‌ریرو شـه‌قلاوه . وه‌زاره‌تی پیشه‌سازی له‌گـه‌ڵ کۆمپانیایه‌کی بولغاریـدا بۆجێبه‌جێ کردنی ئه‌م پرۆژه‌یه رێکه‌وتن نامه‌یه‌کی مۆرکردووه له ته‌واو بوونی ئه‌م کارگانه‌دا ده‌وروبه‌ری ٢٥٠ کـه‌س ئیشی تێیاده ده‌که‌ن .

پرۆژه‌ی خشتی سـوور له هه‌ولێر :

له مانگی مارتی رابـردووه له‌م پرۆژه‌یه‌دا ده‌ست کـراوه به ئیش کردن وزه‌ی به‌رهـه‌م هێنانی ساڵانه‌ی ئه‌م پرۆژه‌یـه خۆی ده‌دات له ٦٠ ملیـون خشت چوار ملیون دینار بـۆ جێبه‌جێ کردنی پرۆژه‌کـه ته‌رخـان کراوه کۆمپانیایه‌کی ئه‌ڵه‌مانی جێبه‌جێ کردنی ئه‌م پرۆژه‌یه‌ی گرتۆته ئه‌سـتۆ وا چاوه‌روان ده‌کـرێت لـه کۆتایی سـاڵی ١٩٧٦ دا پرۆژه‌که ته‌واو ببێت .

پارێزگای دهـۆك :

پرۆژه‌ی قوماشی کـوردی :

دوو ملیون‌و ٢٥٠ هـه‌زار دینار بۆ ته‌واو کردنی ئـه‌م پرۆژه‌یه خراوه‌ته‌لاوه .. پرۆژه که له باریـادا ده‌بێت ١٦٠ هه‌زار مه‌تره‌ی چوار گۆشـه قوماش‌و ٨٦ ته‌ن ده‌زو بـه‌ن به‌رهه‌م بهێنێت ، له کـۆتایی ساڵی ١٩٧٤ وه له‌م پرۆژه‌یه‌دا ده‌ست کراوه به ئیش‌کـردن ئه‌و پرۆژه‌یه ١٦٠ کـه‌س ده‌خاته‌ئیش .

کارگه‌ی دۆشاوی ته‌ماتـه :

بۆجێ به‌جێ کردنی ئـه‌م پرۆژه‌یه (٣٧٥) هه‌زار دینـار دانراوه ، وزه‌ی به‌رهـه‌می ساڵانه‌ی خۆی ده‌دات له ٢٥٠٠ ته‌ن دۆشاوی ته‌ماته له سـاڵی ١٩٧٣ وه کۆمپانیایـه‌کی هه‌نگاری ته‌واو کردنی ئـه‌م پرۆژه‌یه‌ی گرتۆته ئه‌ستۆ ..

سه‌رنج و هه‌ڵوێست

چاودێر

هه‌فتـه‌ی رابوردوی ده‌زگای تازه‌ی به‌رێوه‌بردنی یه‌کێتـی ئافره‌تانی کوردستان به سه‌رۆ- کایه‌تی خوشـکه شه‌رمین جه‌وده‌ت یه‌عقـوبی پێك هات ..

خوشکه یه‌عقوبی ، بـه ئاژانسی ده‌نگوباسی عیراقی وتوه که حکـومه‌تی شورشی ١٧ی ته‌موزی نه‌ته‌وه‌یی‌و سوشیا- لیستی زۆر بایـه‌خ به‌گۆڕان‌و پیشکه‌وتنی بـاری ئافره‌تی کورد ئه‌دات‌و زور بازمـه‌تی ئه‌دات که هاریکاری بکـه‌ن له‌پێك هێنانی کۆمه‌ڵگـه‌ی سوشیالیستی یه‌کگرتودا .

ئافره‌تی کورد ماوه‌یه‌کی زۆر له‌ژێر باری چه‌ند رژێمێکـی کۆنه‌په‌رستانه‌ی له‌گـۆڕنراوا به‌سه‌ختی ژیاوه له هه‌مو مافێکی ره‌وای خـۆی بێبه‌ش بووه پیاوان وه‌کو که‌ره‌سه‌ی بازرگانی ئالو گۆڕیان پێ ئه‌کرد .. بێ ئه‌وه‌ی ریزی مروڤایه‌تی لێ‌بگرن له‌و سه‌رده‌مانه‌دا ئافره‌ت لـه خوێنده‌واری بێ بـه‌ش بوو وه ته‌نیا په‌روه‌رده کردنی منـاڵ‌و ئیش‌و کاری ناوماڵ‌و حزمـه‌تی پیاوانیان پێ سپێردرابوو .

به‌ڵام ئه‌مرۆ ، له‌م وڵاتـه‌دا ، له‌به‌ر روناکی راپورتی سیاسی هه‌شته‌مین کونگـره‌ی پارتی سه‌رکرده‌دا کـه ئیشوکاری وڵاتی له‌سـه‌ر ئه‌روات‌و به‌تایبه‌تی له‌بـاره‌ی ئابوری‌و کۆمه‌ڵایه‌تی‌و روشنبیری‌یـه‌وه یه‌کیك له‌لایه‌نه‌کانی ئـه‌وه‌وه ئه‌سه‌لمێنێ که پارتی فه‌رمانـده سوره له‌سـه‌ر رزگارکردنی ئافره‌ت‌و ره‌خساندنی دۆخێکـی له‌بار بۆ ئافره‌تان .

هه‌روه‌ها راپورتی سـیاسی هه‌شته‌مین کونگـره‌ی قوتری پارتی به‌عسی ئه‌وه‌ی سـه‌لماندوه کـه پیویسته ئافره‌تانیش به‌شداری خوێنـده‌واری‌و کاری هاوبه‌شی کومـه‌ڵایه‌تی بکات‌و شان به شان پیاوان برۆن . وه هه‌مو جۆره ریبازو بیـروبا- وه‌رێکی کۆنه‌په‌رستانه ریسـوا بکه‌ن .

دامه‌زرانـدنی ده‌زگای نوێی یه‌کێتی ئافره‌تانی کوردستان گۆڕانێکی گه‌وره له‌نـاو ریزی ئافره‌تانا ئه‌خولقێنێ وئه‌مـه‌ش نوختـه‌ی یه‌کانگیـربونی چالاکی ئافره‌تانه له‌گه‌ڵ هه‌مـو ئه‌رکه نیشتمانیه پرۆژه‌کانی

بڕوانه ل – ٧

ئاسۆی گه‌شه‌کردن له کوردستاندا

– دڵشاد –

سه‌رکردایه‌تی پارتـی‌و شۆڕش رێبازێکی زانسـتی شۆرشگێڕی‌یان گرتۆتـه‌به‌ر بۆ نه‌خشه‌کێشان‌و به‌خێرایی گه‌شه پێ‌کردن‌و به‌ره‌وپێش بردنی ناوچه‌ی کوردسـتان‌و رزگارکردنی ئه‌و دۆخـه دواکه‌وتوه ئابوری‌و کۆمه‌ڵایه- تی‌یه‌ی که ناوچه‌که به‌هـۆی نه‌بوونی تاقمه ناپاکـه به‌کرێ گیراوه‌که‌وه دووچاری بو .

له لایه‌کی تره‌وه سیاسه‌تی گۆشه گیری‌ی تاقمه به‌کـرێ گیراوه‌که‌و ئه‌و سیاسـه‌ته شۆڤێنیستی‌یه‌ی رێژیمـه کۆنه‌په‌رسته دیکتاتۆره‌کـانی پێش شۆڕشی حه‌فده‌ی ته‌مووز گرتبویانه به‌ر هاووڵاتی‌یـانی کوردی توشی ژیانێکی سه‌خت‌و ناخۆش کردبوو .

جا بۆیه شـۆڕش له هه‌ڵوێستی بۆ چۆن‌و سه‌رنجدانه شۆرشگێری‌یه‌که‌وه توانی به باشی په‌یوه‌ندی نێـوان گه‌شه کردن‌و خـۆش گوزه‌رانی‌ی هاووڵاتـی‌یان بـه‌ره‌وانی ببینێ . وه لـه‌م هه‌ڵویسته له بارو راسـته‌وه هه‌نگاوی به‌ره‌و پێشه‌وه‌نا .

سه‌رکردایه‌تی پارتـی‌و شۆڕش هه‌ر له سه‌ره‌تـاوه ئه‌وه‌یان ده‌ست نیشان کرد که ئه‌رکی به‌دی هێنانی ژیانێـکی باش بۆ هاووڵاتیان توندو تۆڵ به ئه‌رکی جێبه‌جێ کـردنی نه‌خشه درێـژ خایه‌نه‌کـانی گه‌شه کردنه‌وه گـرێ دراوه ئه‌مه‌ش له ناوه‌رۆکه مـرۆڤ په‌روه‌رو شورشـگیری‌و سوشیالیستی‌یه‌که‌ی پارتی‌یه‌وه هه‌ڵئه‌قوڵێ که سه‌ر ئه‌نجام مه‌به‌ستی به‌خته‌وه‌ر کـردنی جه‌ماوه‌ری ره‌نجده‌ره .

جا له‌م هه‌ڵویسـته‌وه ، بنچینه‌کانی نه‌خشه‌ی گه‌شـه کردن له‌م خاڵه سه‌ره‌کی‌یانه‌وه دێنه کایه‌وه :-

یه‌که‌م : سوود وه‌رگرتـن له‌و که‌ره‌سه‌یه‌ی له‌به‌رده‌ست دایـه‌و کارکردن بۆ بترکردنی به‌رهه‌م‌و په‌ره‌پێدانی .

دووه‌م :- به‌دی هێنـانی هارکێشه‌یه‌کی له بـار لـه نێوان پاشه‌که‌وت کـردن‌و خه‌رج کردندا له‌پێناو جێ‌به‌جێ کردنی نه‌خشه‌ی درێژ خایه‌نی گه‌شه کردندا .

سێیه‌م : گرێدانی کێشه‌ی خۆش گوزه‌رانی هاووڵاتی‌یان به دوا ئامانج‌و پاشـه رۆژی نه‌خشه‌ی گه‌شه کردنه‌وه .

چواره‌م :- هه‌وڵدان بـۆ به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستی ژیـانی هاووڵاتی‌یان له هه‌موو بواره مه‌یانه‌کانی ئابوری‌و کۆمـه- لایه‌تی‌و سیاسی‌دا .

رێبازی په‌ره‌پێدان

باوکی په‌روین

● **خوێنه‌ری خۆشه‌ویست :**

بۆ په‌ره‌پێدانی به‌رهـه‌می کشتوکاڵ له‌ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی‌دا .. شۆڕش به‌رده‌وام یاسـای پێشکه‌وتوخوازانه دائـه‌نێ‌و هه‌نگاو به‌ره‌و به‌رز کردنـه‌وه‌ی راده‌ی گوزه‌رانی جوتیـارانی ناوچه‌که ئه‌نێ .

● هه‌ر له‌ماوه‌ی هه‌فتـه‌ی رابوردوودا له ناوچـه‌ی (سه‌رسیر)ی سه‌ر به‌قـه‌زای شارباژێر ٤٠٥ خێزانی جوتیار زه‌وی وزاریان به‌سه‌ردا دابه‌ش کرا . به‌و پێیه‌و هه‌ر لـه ناوچه‌ی سلیمانی دا تا ئیسـتا ٩٦ هـه‌زارو ٦١٩ دۆنم زه‌وی دراوه بـه جوتیاران کـه (سیوه‌یل)و (تانجـه‌رو)و (بازیـان)و (سیروان)ی گرتۆته‌وه .

● له‌لایه‌کی تره‌وه‌و هـه‌ر له‌چوارچێوه‌ی هه‌ولدانا بـۆ گه‌شـه پێدانی به‌رهه‌می کشتوکاڵ له‌ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی‌دا هه‌فته‌ی رابوردو ٢٣ کۆمه‌ڵـه‌ی هه‌ره‌وه‌زی جوتیاران له‌پارێز- گای سله‌یمانی دا مه‌زراوه کـه ٥١٢ هه‌زارو ٦٣٠ دۆنم زه‌وی‌و زار له به‌رده‌ست ئه‌م کۆمه‌ڵـه جوتیاریانه‌دا ئه‌بێ .

● هه‌روه‌هـا له‌پارێزگای هه‌ولێریش‌دا (٩) کۆمه‌ڵـه‌ی هه‌ره‌وه‌زی نوێ دامـه‌زراوه . به‌م جۆره ژماره‌ی کۆمه‌ڵـه هه‌ره‌وه‌زیه‌کانی تێکـڕایی وڵات ئه‌گاته ٣٨٢ کۆمـه‌ڵ‌و ٢٠٥ هه‌زارو ٥٣٠ جوتیار ئه‌ندامی ئه‌م کۆمه‌ڵانه‌ن‌و ١٣ ملیـۆن‌و ٧٧٠ هه‌زارو ٩٨٨ دۆنم زه‌وی له‌به‌رده‌ستی ئه‌و جوتیارانه‌دایه بۆ چاندن‌و به‌رهه‌م هێنانی .

● به‌م جـۆره ، کاروانی به‌ره‌و پێشه‌وه چوی شـۆڕش‌و سه‌رکردایه‌تی سیاسی هه‌نـگاو به‌دوای هه‌نگاودا له پێنـاوی زامن کردنی ژیـانی ئاسوده‌ی زه‌حمه‌ت کیشانی ئه‌م وڵاتـه‌دا ئه‌نێ .

وه‌زیری راگه‌یاندن گه‌یشته ئه‌نقه‌ره

پێش نیوه‌ڕۆی رۆژی چوارشه‌ممه‌ی رێکه‌وتی ١٠ی ئـه‌م مانگـه وه‌زیری راگه‌یانـدن‌ماموستا طارق عزیز له‌سـه‌ر داخوازی وه‌زیری راگه‌یانـدنی تورکیا گه‌یشته ئه‌نقه‌ره . ئه‌م سه‌ردانه هه‌تا رۆژی شـه‌ممه‌ی‌رێکه‌وتی ١٣ی ئه‌م مانگه درێژه ده‌کێشێت .

وه‌زیری راگه‌یاندن لـه‌ودیده‌نیه‌یدا له‌گه‌ڵ لێپرسراوانی ئه‌و وڵاتـه‌دا له‌باره‌ی هاوکاری‌راگه‌یاندن‌و گه‌شت‌و گوزاری- یه‌وه له‌نیوان هـه‌ردوو وڵات‌داگفت‌وگۆ ئه‌کات .

کاك نعیم حـداد وه‌زیری‌لاوان‌و کاك محمد جاسم الامین وه‌کیلی وه‌زاره‌تی راگه‌یانـدن‌ماموسـتا (طارق)یان به‌رێ کرد .

ئا . د . ع

راپۆرتی ناوخۆ

باوکی شیرین

● سه‌رکردایه‌تی نه‌ته‌وه‌یی پارتی به‌عسی سوشیالیسـتی عه‌ره‌ب له راپۆرتێکدا که لـه به‌غدا بڵاوی کرده‌وه به نوندی ئه‌و رێککه‌وتننامه‌یه‌ی ریسـواو تاوانبار کرد که له نێـوان رژێمی میسرو زایونیسته‌کان‌داموٚرکرا . سه‌رکردایه‌تی لـه راپۆرته‌کـه‌یدا وتی :- ئه‌وه‌ی ئیستا له ئارادایه ئه‌نجامێکـی ئاسایی ئه‌و رێبازه‌ی (چاره‌سه‌رکردنه ئاشتی‌یانه‌یه !) کـه هه‌ندی رژێم‌و هێزی سیاسی عه‌ره‌ب به هاندان‌و ده‌سیسـه‌ی چه‌ند ده‌وڵه‌تێك ئه‌یگرنه به‌ر .

● وه جه‌ماوه‌ری گه‌ل بـه‌که‌رته جۆر به جۆره‌کانیـه‌وه به‌رده‌وام نـاره‌زایی‌و توڕه‌یی خـۆی ده‌رئه‌بڕێ دژی رێککه‌و- تنه‌که‌ی ئه‌م دواییه‌ی رژێمـی میسرو زایونیستی دوژمن ... ئه‌و هه‌ڵویسته‌ش نیشـانه‌ی کۆبونه‌وه‌ی جه‌ماوه‌ره له ده‌وری سه‌رکردایه‌تی پارتی‌و شۆڕش .. گه‌لی کوردیشمان زۆر رێز له هه‌ڵویسته بیروباوه‌ڕی‌یه‌کانی سه‌رکردایه‌تی سیاسی پارتی‌و شورش ئه‌نێ‌و بایه‌خیـان پێ ئه‌دات .

● له لایه‌کی تره‌وه ، عیراق بۆ ماوه‌ی حه‌وت رۆژ به بۆنـه‌ی رۆژی له ناوبردنی نه‌خوێنده‌واری‌یه‌وه ئاهه‌نگی گێڕا وه هه‌ر به‌م بۆنه‌یه‌شه‌وه به‌رنامـه‌ی فراوان بۆ ئاهه‌نگ گێـڕان له پارێزگاکان‌دا سازکرا .

ئه‌و ته‌قه‌للایه‌ی ئه‌درێ بـۆ بنـه بڕ کردنی نه‌خوێنده‌واری له وڵات‌دا له‌و بیروباوه‌ڕانـه‌وه سه‌رچاوه ئه‌گرێ که لـه راپۆرتی سیاسی هه‌شـته‌مین کۆنگره‌ی قطری پارتی به‌عسی سوشیالیستی عه‌ره‌ب‌دا سـاغ کراونه‌ته‌وه .

لـه سه‌رانسه‌ری وڵات به‌گشتی‌و له ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی به تایبه‌تی بایه‌خێکی زۆر بـه‌و هه‌نگاوانه ئه‌درێ که له سـه‌ر رێگای جێبه‌جێ کردنی یاسای ژماره (٩٠)ی ساڵی ١٩٧٥ ، یاسای رێکخستنی موڵکایـه‌تی کشتوکاڵ لـه ناوچه‌که‌دا ، ئه‌نرین .

وه له پێناو جێبه‌جێ کردنی ئه‌م مه‌به‌سته‌دا (٥١) لیـژنه پێك‌هێنراوه (١٧) لیژنه‌یان له هه‌ولێرو (٢٥) لیژنه‌یان لـه سلیمانی‌و (٩) لیژنه‌یان لـه دهۆك ، وه کو زانراویشـه ده‌ست بـه سه‌ر (٤٢٩٤) دونم زه‌وی‌و زاری کشـتوکاڵ داگیراوه .

کاك محمد امین احمـد پارێزگاری سلیمانی ، مه‌ڵبه‌ندی روشنبیری کرێکاری‌ی یه‌کێتی نه‌قابه‌ی کرێکاری لـه پارێزگا- کـه‌دا کرده‌وه . وه‌سکرتێری روشنبیری‌و راگه‌یاندنی یه‌کێتی وتاریکی لـه‌و ئاهه‌نگه‌دا خوێنده‌وه کـه نوێنه‌ری رێکخراوی پارتی به‌عسـی سوشیالیستی عه‌ره‌بی تیـادا به‌شدار ببوو .

به‌بۆنه‌ی نه‌هێشتنی نه‌خوێنده‌واریه‌وه

– سله‌یمانی – ئومید کاکه ره‌ش –

ئه‌مساڵ ، پێ ده‌خه‌ینه سـاڵی شه‌شه‌می پرۆژه‌ی قه‌لاچو کردنی نه‌خوێنه‌واری له عیراقدا ، ئه‌و پرۆژه‌یه‌ی نه‌خشه‌یه‌کی فراوانه بۆ له‌ناوبردنی ده‌ردی نه‌خوێنه‌واری سامناك له‌م وڵاته‌دا . هه‌رچه‌نده پێش ئـه‌م بڕیاره‌ش زۆر جاری تر هه‌وڵ‌و کوشش کـراوه بۆ نه‌هیشتنی نه‌خوێنه‌واری . به‌ڵام له‌به‌ر نه‌بوونی هاریکاری‌و هاندان‌و یارمه‌تی ئه‌وه‌نده‌ی نه‌خایاندوه وازی لێ هینراوه . به‌ڵام له ساڵی ١٩٦٩وه به‌پێی نه‌خشه‌یه‌کی رێکخراوی شۆڕش ده‌ست کرا به قه‌لاچوکردنی نه‌خوێنه‌واری له عیراقداو بۆ ئه‌م مه‌به‌سته مه‌ڵبه‌ند « مه‌رکه‌ز »ی ئه‌م پرۆژه‌یه له‌زۆر ناوچه‌دا کرایه‌وه‌و ماموسـتاو کادیری پێویست لـه مه‌ڵبه‌نده‌کاندا زامن کراو جه‌ماوه‌ری خه‌ڵك بانگ کران بۆ ئه‌وه‌ی بچن بۆ خوێندن . نووسراو ئاراسته‌ی هه‌موو ده‌زگاره سمیه‌کانی کرا که موچه خۆرو کرێکارو کـار گوزاره‌کانیان بنێرن بۆ ئه‌و مه‌ڵبـه‌ندانه تاکو فێری خوێنه‌واری ببن‌و هه‌موو ده‌زگا دیاری کراوه‌کان کـه ئه‌رکی قه‌لاچۆکردنی نه‌خوێنه‌واریان لـه ئه‌ستۆیه بـه چالاکانه ئه‌رکی سه‌رشانی خۆیان لـه‌م رێگایه‌وه به‌جێ ئه‌هێنن‌و ژماره‌ی مه‌ڵبه‌نده‌کانی قه‌لاچۆکردنی نه‌خوێنه‌وازی زیادی کردوه‌و شێوه‌ی خوێندن په‌ره‌ی پێدراوه .

ئه‌مرۆ کشتوکاڵی تازه پێویستی به نه‌خشه‌و ئاله‌تی نوێ هه‌یه ، له‌به‌ر ئه‌وه ، جو چاکتر ئه‌زانێ رێگای تازه‌ی کشتوکاڵ ره‌چاوکا . له‌به‌ر ئه‌وه ، وه‌ك ماموستایه‌ك داوا ئه‌که‌م . هیرشی قه‌لاچو- کردنی نه‌خوێنه‌واریه‌که ، زیاتر ناو کۆمه‌ڵه جوتیاره‌کان بگرێته‌وه .

بخوێنن چونکه خوێندن بۆ دیفاعی تیغی دوژمنتان
هه‌موو ئان‌و زه‌مانی عه‌ینی قه‌ڵغـان‌و سوپه‌رتانه

نه‌قابه‌ی رۆژنامه نووسه‌کان : خه‌بات دژی ئیمپریالیزم

نیقابه‌ی رۆژنامه نووسه‌کان داوای لـه رۆژنامه نووسانی دنیا کردوه که چاکی خـه‌بات دژی ئیمپریالیزم‌و کـۆنه- په‌رستان هه‌ڵکـه‌ن‌و بـه‌شداریه‌کی زیاتر لـه په‌روه‌رده روو هه‌ڵمالینی نیازی تاڵاوی سایونیزم‌دا بکه‌ن .

نه‌قابه‌ی رۆژنامه نووسـه- کانی عیراق له‌و به‌یان‌نامه‌یه‌دا که رۆژی دوشه‌ممه رێکه‌وتـی ٨ی ئه‌م مانگه به‌بۆنـه‌ی رۆژی هاوکـاری رۆژنامـه- نووسانی دنیاوه ده‌ری کردووه، داوای لـه رۆژنامه نووسانی عه‌ره‌ب کردووه که ئازایانـه خه‌باتیان دژی کۆنه‌په‌رسـت‌و پیلانه‌کانی ئیمپریالیزم به‌تیـن تربکه‌ن .

به‌یان نامه‌ی نیقابه سـڵاوی لـه هه‌موو ئـه‌و رۆژنامه نووسانه کردووه کـه رووی گه‌ش‌و پرشنگداری شـۆرشی ١٧ی تـه‌موزو ده‌سـتکه‌وته مه‌زنه‌کانیان وه‌ده‌ر خسـتووه وه‌هه‌موو ئـه‌و رۆژنامـه نووسانه‌ش که له‌گـه‌ڵ مافی عه‌ره‌بـی فه‌له‌ستیندا بوون‌و دژی زه‌وت کردنی‌بوون .

تاوانێکی تری رژێمی سوریا

نه‌قابه‌ی گشتی کـرێکارانی هاتوچۆو گواستنه‌وه له عیراق، له یاداشتێکدا که به نه‌قابه‌ی کرێکـارانی هـاتوچۆو گواستنه‌وه‌ی سـوریای داوه ، ناره‌زایی دژی ئه‌و ده‌سـت درێژیـه ده‌ربری‌وه کـه موخابه‌راتی رژێمی سوریا لـه کرێکار عه‌دنان عبـد داودی کردوه وبۆته هوی ئیفلیـج بوونی‌و داوای لـه کرێکارانی سوریا کردوه که له تاوانباران بێده‌نگ نه‌بن‌و راده‌یه‌ك بۆ ئه‌و ده‌ست درێژیانه دانێن کـه رژێمی سوریا ئه‌یکاته سـه‌ر ئـه‌و کرێکارو شـۆفێره عیراقیانه‌ی له‌به‌نده‌ری لاذقیه‌وه که‌لوپه‌لی عیراقی ئه‌گوێزنه‌وه .

بیست‌و حه‌وت ساڵ له‌ته‌مه‌نی : کۆماری گه‌لی کۆریا دیموکراتی

رۆژی ٨-٩ گـه‌لی کۆریا به‌بۆنه‌ی ١٧ ساڵه‌ی دامه‌زرانی کۆماره‌که‌یانه‌وه کۆمـاری دیموکراتی گه‌لی کۆریا ئاهه‌نگی گێڕا .

کۆماری دیموکـراتی کۆریا به نیشتمانی « زوجـه » و « نمونه‌ی سوشیالیستی‌یانه » ناسراوه ، ده‌سکه‌وتێکی گه‌وره‌و گرانی ئه‌و گه‌له‌یه که به‌سه‌ر- کردایه‌تی سه‌رۆك کیم ئیل سـۆنگ له‌ره‌وتی خه‌باتی سه‌خت‌و درێژخایه‌ن‌دا له‌پێناو سـه‌ربه‌ستی‌و سـه‌ربه‌خۆیی نیشتمان‌دا به‌ده‌ستی هێناوه .

هه‌روه‌کو ئاشکرایه لـه ٩ی ئه‌یلولی ساڵی ١٩٤٨دا سه‌رۆك کیم ئیل سۆنگ دامه‌زرانـدنی ئه‌م کۆماره‌ی به‌جیهان راگه‌یاند وه له‌م باره‌یه‌وه وتی :-

« دامه‌زرانی کۆماره‌که‌مـان رۆوی جوامێری‌و دڵسـۆزی‌و خه‌باتی بێوچانی له ناو گـه‌لی کوریادا چاند .. هه‌روه‌هـا گیانی بڕوا به خۆمـان بوونی له‌ناودا پته‌وتر کرد » .

کۆماری دیموکراتی گـه‌لی کۆریا ده‌وڵه‌تێکی سـه‌ربه‌خۆی سۆشیالیستی‌یه‌و داکۆکی لـه به‌رژه‌وه‌ندی کرێکارو جوتیـارو سه‌ربازو رۆشنبیره شۆڕش- گێره‌کان ئه‌کات .. وه تاکـه ده‌وڵه‌ته که نوێنـه‌ری ره‌وای تێکرای گه‌لی کوریا بێت ، لـه ژوورو خواروودا ..

دامه‌زرانـدنی کۆمـاری دیموکراتی کۆریا رووداوێکـی گرنگه .. چونکه گه‌لی کوریای وه‌کو گه‌لێـکی به‌هێزو سه‌ر- به‌خۆو خاوه‌ن ده‌سه‌لات خسته سه‌ر شانۆی نێو ده‌وڵه‌تان ،که بێوچان کۆشش له‌پێنـاوی یه‌کخستنه‌وه‌ی نیشتمان‌و بنیات نانی سوشیالیستی دا ئه‌کات .

ئه‌م کۆماره هه‌ر له‌یه‌کـه‌م رۆژی دامه‌زرانیه‌وه ده‌ستی‌کرد به سـاڕێژکردنی برین‌و زامه‌کانی سه‌رده‌می شـه‌ڕو ده‌ست درێژیه‌کانی ئیمپریالیزم .. وه له لایه‌کی تره‌وه ده‌ستی کرد به دانانی به‌ردی بناغـه‌ی ئابوری‌یـه‌کی سـه‌ربه‌خۆی سوشیالیستانه‌و به تایبـه‌تی پیشه‌سازی قورس شان‌به‌شانی پیشه‌سـازی مام ناوه‌نـدی‌و پچوك‌و پێشخستنی کـه‌رتی کشتوکاڵ .

پێش رزگـار بوون کۆریا نـه‌ی ئه‌توانی سـاده‌ترین که‌ره‌سه‌ی کشتوکاڵ کـردن دروست بکات . به‌ڵام ئێستا که له‌سای سیبه‌ری سیسته‌می سـوشیالیستی‌یه‌کـه‌یدا توانیویه‌تی له‌بواری پێشخستنی کشتوکاڵ‌دا هه‌نگاوی گـه‌وره‌ی به‌ره‌وپێش بنێ .. خه‌ڵـه‌و خه‌رمان‌و ده‌غڵ‌و دان به‌یه‌کجاری به‌رهه‌میان به‌رزبۆتـه‌وه . بۆ نموونه پار حه‌وت ملیۆن تـه‌ن ئه‌نم هێنراوه‌ته به‌رهه‌م .

کۆماری عیراق ، کۆمـاری شۆڕشی ١٧ی ته‌مووزو کۆماری نوردو عه‌ره‌ب به‌رابه‌ری پارتی به‌عسی سۆشیالستی عه‌ره‌ب هه‌موو کـاتێك به‌ته‌نگه‌وه بووه که په‌یوه‌ندی دۆستانه له‌گه‌ڵ وڵاته پێشکه‌وتنخوازه‌کـان‌دا به‌تین بکات‌و له‌مانه کۆمـاری دیموکراتی کوریا ... هه‌روه‌ها هه‌میشه پشـتگیری خـه‌باتی ره‌وای گه‌لی کوریای کردوه دژی ئیمپریالیزم‌و کۆنه‌په‌رسـتان سڵاو له‌یادی دامه‌زرانی کۆماری دیموکراتی گه‌لی کوریا .

خەباتی قوتابیانی کوردستان

● مەکتەبی سکرتاریەتی یەکێتی قوتابیانی کوردستان ئامادەی ئەکات

لەگەڵ قوتابیاندا!

لە ساڵێك زیاترە لـقو لیژنەکانی یەکێتی سەر لە نوێ دامەزراونەتەوە تا ئیستـاچی کراز ·· هەمـوی بەری بیروەرنجی جوامێرانـەی قوتابیانو یەکێتییـە پێشرەوەکەمانە ، وەرگرتنی قوتابیان لەزانکـۆو ئامـۆژگاکان ·· ئاهەنگو گەشتو کـۆڕو کۆبونەوەکان هەریەکەی لـە ئاستی خۆیدا دەورێکی لەباری گێڕاوە ، قوتابیان خۆیان زیاتر لە هەمو کەسێکی تر هەست بەم دەسکەوتو گۆڕانە دەکـەن ، بەڵام ئەوانەی لە بۆتەی ئـەم ئەرکانە قاڵ بوون رەنگە گـەلێ مرازو نیازیان هـەبێ دوریش نیە گەلێکیان بۆ هانیتەدی ·

هـەر چۆنێك بێ رۆژگارێکی دورو درێژمان لـە پێش ماوە ، ئەوانەی لە قۆناغێکی مێژوویی دا دڵسۆزو لەسەر خـۆبن کەلێنێکی لەبار بۆ ئەم کۆمەڵـە دەگرنو میـژووی سەرفرازی بزوتنەوەی قوتابیانیش بـە شانازییەوە ناویان تۆمـار دەکات ·

صباح میرزا احمد

ئەم هەفتەیە لەگەڵ کۆمـەڵێ قوتابی لەوانەی ئەمڕۆ لـە بزوتنەوەی قوتابیانی کوردستان دەوریان هەیە گەلێ گفتو گـۆو قسەمان کـرد ، هەریەکەش لەمانە بەپێی بـەر پرسیارێتی خۆی بەشداری کرد ··

لە بەکرەجۆ لیژنەی یەکێتی قوتابیانی کوردستان دەورێکـی ئیجگار پیرۆزی هەیە ، هەرلەم هاوینەدا گەلێ جموجولی لـە باریان گێڕاوە ، بە کاك (محمود هەورامی) مان وت :

لەم هاوینە دەوری یەکێتـی چۆن بوو ؟! ئەویش وتی :

لیژنەی یەکێتیمان لـە ئامادەیی کشتوکاڵ تا ئیستـا ئەم کارانەی کردوە :

١ ـ لەم هاوینەدا سـەرپەرشتی بەرهەمەکانمان کردوە

٢ ـ سەرپەرشتی بەشـی ناوەخۆیی مان کردوە ، هەروەها چـاودێری خـواردەمەنیو پێویستیەکانی قوتابیانمـان کردوەو چاودێریشمان بۆ هەر بەشێك داناوە ·

پ ـ باشە بەرهەمی ئـەم هاوینەی ئامادەیی کشتـوکاڵ چی بووە ؟ کاکی (هەورامی) لە وەڵامدا وتی :

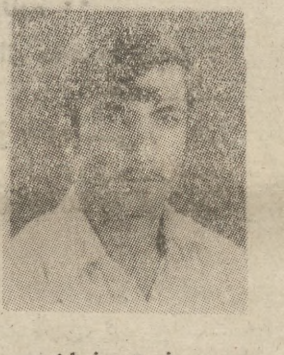

رفعت عثمان

لەم هاوینە نزیکەی (٣٥) تەن گەنممان وە دەست هێناوە ئەمەو گەلێ بەروبومی سەوزەو میوەمان دەسکەوتووە ·

لە ئامادەیی کشتوکاڵـەوە بەرەو دەورەی بەهێز کـردنی قوتابیان چوین لەوێ لەگـەڵ خوشکە (کەژاڵ سـلیمان) قوتابی ئەم دەورەیە کەوتینـە باسو خواسی خوێندن · وتمان قوتابیان تا ئیستا چ سودێکیان وەرگرتوە ؟!

و ـ لە بەرئەوەی کردنەوەی دەورەیەکی وا کارێکی پیـرۆزو بەجێیە بۆیە قوتابیان هەر بـە بەرۆشەوە دەخوێنـنو زۆریش خۆیان ماندوو دەکەن ، قوتابیان قەت ئەم ئەرکە پیرۆزەی لقـی یەکێتی لە بیر ناکەن ·

پ ـ راتان بەرامبەر قوتابی کچ لە کارو باری یەکێتیدا ؟!

قوتابی کچیش وەك هـەر قوتابیەکی کوڕ دەوری خـۆی هەیە لـە کاروانی یەکێتیدا ، بۆیە پێویستە ئـەم دەورە پیرۆزە زیاتریش پـەرەی پێ بدرێت تا هەردوولا پێـکەوە خزمەتی ئەمڕۆی قوتابیـان بکەن ·

دەگەڕێینەوە لقی سلیمانیو ئەم چەند پرسیارە لـە کاك (صـباح میرزا احمـد) « بەرپرسیاری لیژنـەی رۆشنبیریو راگەیانـدن » دەکەین ·

پ ـ کاکە (صباح) بـە کورتی باسی دەوری ئـەم

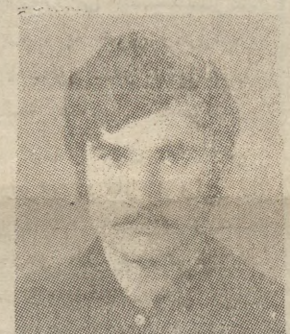

فریاد بلال

لیژنەیەمان بۆ بکە ؟!

لیژنەی رۆشنبیریو راگەیاندن لـە هەمو شوێنێکدا هۆیەکی سەرەکیو بنجییە لـە وشیارکردنەوەی خـەڵك ، بەتایبەتیش بۆ ئەمڕۆی یەکێتیو قوتابیانی کورد ، تا ئیستا گەلێ کۆڕو کۆبونەوەمان بۆ قوتابیان کردووە مەبەستیشـمان رون کردنەوەی باری ئەمڕۆی کوردو ئەركو پێویستیەکانە ، کـە دەبێ بەرۆشنبیرییەکی سەردەم قوتابیان گۆش بکرێنەوە ·

لە شاری سلیمانیەوە بـۆ هەولێر لەوێش وەك پێویست لقی یەکێتی دەورێکی لە بـارو پیرۆزی هەیە تا ئیستاش گەلێ جموجـوڵی هونـەری ورۆشنبیریو پیشەیی نواندوە

پۆستەی قوتابیان

● خوشـکان (ئاواز ، پەروین ، سوهیلە ، لـە هەولێر)وە خوشکە «دەرەخشان» لە سلەیمانیەوە دەپرسن بۆچی تا ئیستە بەرهەمی کچان بـڵاونەکراوەتەوە :

ـــ ئێمە بە شانازیەوە بـەرهەمی هەموو کچێکی رۆشنبیرو خاوەن بەهرە بڵاو دەکەینەوە ، بەڵام تا ئیستا لەو هەندە بەرهەمەی خوشکان پێمـان گەیشتون بابەتەکان ئەوەنـدە سادە بوون نەمان توانیـوە بڵاویان بکەینەوە ، حەز دەکەین خوشکان خۆیان ماندوو بکەن ، ئێمـەش ئامادەی هاندانو بڵاوکردنەوەی بەرهەمـەکانیانین ·

● بۆ قوتـابی (نجم الدین علی)

برای بەرێز ·· مەکتـەبی سکرتاریەت داواکاریەکـەتی بەجێ هێناو بە نامەیەکی تایبەتی وەڵامی بۆ ناردی ·

● بۆ قوتابی (تحسـین رسول)

دەتوانی لە قوتابخانەی شەو بخوێنیو لە کارەکەی خۆشت بەردەوام بی ·

● بۆقوتابی م· رزگار ··

کاکی برا ·· داواکاریـەکەتمان ناردە مەکتـەبی سکرتاریەتی یەکێتی قوتابیانی عیراق ئەوانیش بەم زووانـە بۆت چارە دەکەن ·

ـ گرەوی لاپەڕە ـ

خوشكو برایان :

قوتابی ئەمڕۆ ، مامۆسـتاو سـەرکردەی دوا رۆژن ، وەك دیارە لە ناو دەستەی قوتابیاندا ، نووسەرو شاعیرو رۆشـنبیری وا هەڵئەکەون کـە دەوری پیرۆزیان لە کاروانی رۆشنبیری گەلەکەماندا دەبێت · جا بـۆ ئەوەی بەهـرەی لێهاتووی قوتابیان جێگەو شوێنی خـۆی بگرێو خەڵك لـە بەرهەمی قوتابیان ئاگاداربن ، با هەمـوو قوتابیەك بەشداری ئەم گرەوە بکات کـە لیژنەی رۆشنبیریو راگەیاندن لـە مەکتەبی سکرتاریەتی (ی·ق·ك) بڵاوی دەکاتەوە ئەو بەرهەمو نووسینانەش لـە دوا رۆژێکی نزیکدا وەك نامیلکەی بەشی رۆشنبیری بڵاوی دەکەینەوە · سەرەڕای ئەوەی نووسینی سەرکەوتوو لەم لاپەڕەیەدا بڵاو دەکەینەوەو سێ یەکەمی پێشەوەش خەڵاتی بەشی رۆشنبیریو راگەیانـدن وەر دەگـرن ، جا ئاگاداربن تا رۆژی ١٥ـ١٠ـ١٩٧٥ ماوەتان هەیە بۆ بەشداربوون و ناشماـ نەوێت مەرجو سنوور بـۆ نووسینەکان دابنێین · چونکە مەبەستمان لەم گرەوە خزمەتو هاندانی بزوتنەوەی رۆشنبیریە لەناو قوتابیانی کوردستاندا · بەڵام حەزیش ئەکەین لـە نووسینەکاندا بایەخ بەم باسانە بدەن :

١ ـ لـە بارەی قوتابیانو کیشەکانی قوتابیانەوە ·

٢ ـ دەوری کچە قوتـابی کورد لە ناو کۆمەڵدا ·

٣ ـ قوتابی لادێ ·

٤ ـ خوێندنی بـە خۆرایی « مجانیة التعلیم » · بێجگە لە باسو بابەتی ئەدەبی ، شیعرو چیرۆك ووتـاری سیاسیو لەم هەفتەیەشدا ئەم چەند

بڕوانە ل ٧

گۆشەی منداڵان

شنە
ئامادەی ئەکا

ئەم برادەرە بناسە

● منداڵێکی ژیرو لەسـەر خۆو قسە خۆشەو نوکتە زانەو

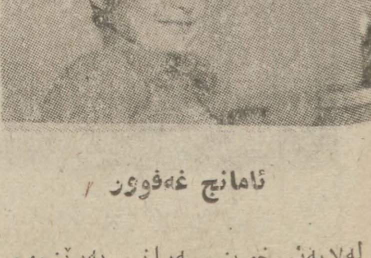

ئامانج غەفوور

لەلایەن خوێنـەرانی بەرێزەوە بەو نوکتە جوانانەی هەنـدێ جار لە لاپەڕە هەشتدا بڵاویان ئەکاتەوە ناسراوە ·

● ئامانج : قوتـابی پۆلی پێنجەمی سەرەتاییە ·

● حەز لـە کۆ کردنەوەی پول ئەکا

● ئومێدی وایە لـە دوا رۆژدا ببێ بە فرۆکەوان ·

● لەپاڵ حەزەکانیـاو خوێندنی خۆیـدا یارمەتی دایکیشی ئەدا ·

● حـەز لەگۆرانی کوردی ئەکا بەتایبـەتی گۆرانیەکانی « حەسەن گەرمیانی » :

ـ یەکتر بناسن ـ

منداڵە خۆشەویستەکان

لەم ژمارەیەوە ، گۆشـەی (یەکتری ناسین)تان بـۆ ئەکەینەوە ، جا وینەیەکی خۆتو ناو ناونیشانی تەواو بنووسـە بۆ « رۆژنامـەی هاوکاری ـ دەزگای هاوکاری چاپو بـڵاو‐ کردنەوەی کوردی ـ بەغدا ـ ساحەی خەڵانی »و ناو ناونیشانەکەی خۆت لەو کوبونـە بنووسە کە لـە خوارەوە بڵاوکراوەتەوە ··

فەرموون ئەمجارەش ئـەم منداڵانە بناسن :

کەژال محمد علی

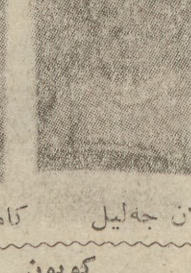

ئالان جەلیل

کامەران جەلیل

دیلان جەلیل

کوبون

ناو :
تەمەن :
ناونیشان :
حەز :

بە داوێنی ساڵی جیهانی ئافرەتانەوە

ئازادی ئافرەت وئەرکی سەرشانی پێشکەوتن خوازان

محمدی مەلاکریم

لە ساڵانی شۆڕشی ١٤ی تەمووزەوە ، بەتایبـەتی ، تائیستا ، بـەهۆی گۆڕانی باری کۆمەڵایەتیو تەنگو چەڵەمەی ژیانی ئابووریو بڵاو بوونەوەی خوێندەواریو چاو لێکـەری جیهانی پێشکەوتوو گەلێ هۆی ترەوە ، کۆمەڵانێکی فراوانی ئافرەتانی چینە جیاوازەکـانی شارستانەکان لە زیندانی چواردیواری ماڵەوە هاتوونەتە دەرورژاونەتە کۆڕی خەباتـەوە بۆ ژیانو فێرە ئیش کردن بوون · ئەمڕۆ لە شارەکانی کوردستانا صەدان ئافرەت ئەبینین لـە کارگەکاندا کار ئەکەنو لـەدائیرەکانا لە پشـت مێزەوە دانیشتوونو لە نەخۆشخانەکانا تیماری نەخۆش ئەکەنو لـەقوتابخانەکانا دەرس ئەڵێنەوە · هەزارانیش ئەبینین لـە قوتابخانەو ئامۆژگاو زانکۆکانائەخوێننو دیارە سبەینێ دێنەکۆڕی کارەوە · ئەمانە هەموو ، ژنە مامۆستاکان نەبێ ، شـان بەشانی پیاو ئیشی ئەکـەنو ئەمڕۆ وەك جاران ئەوە نەماوە ئافرەت لە بەرابەری پیاوا لـە ترسی قسەو قسەڕۆکی خەڵكو ناوو ناتۆرە لێنان نەتوانن بە بێ چارشێو دانیشنو ، پیاوانی کەسو کاریشیان تا رادەیەکی دوور لە مۆتەکـەی بیـری کۆنەپەرستی رزگار بوون کـە جاران سواری کۆڵیـان ئەبوو مەیدانی نەئەدان بوێرن ڕێگای ئافرەتی ژنو خوشكو خزمیان بدەن ئیش بکەنو ئەوەیان بە مایەی شوورەیی ئەزانی ··

ئەمە لەکاتێکـا کە هێشتا مەودای ئیشو هـەلی لەبار بۆ ئیش کردنی ئافرەتان گـەلێ کەمەو وڵاتەکەمان پێویستی بە صەدان قوتابخانەو دەزگـای پزیشـکیی ترەو سەرچاوە ئابووریەکانمان توانای بەرێوە بردنی دەیان کار ـــەی جۆر بەجۆریان لە هەموو لایـەکی وڵاتەکەمانا هەیە کە هەزاران پیاوو ئافرەت ئیشیان تیا بکەنو لەگەڵ ئەوەشدا کە هێشـتا گیرو گـرفتی بەرێوەبردنی کاروباری ناو ماڵو بەخێوکردنی منداڵ وەك کەمیی یا هـەر نەبوونی دەزگای بە گاز یا بـە کارەبا ئیش ئەکەن لە ماڵی زۆربەی کرێکارانا وەك یەخچـاڵو جلشۆرو چێشت کوڵێنـی کارەبایی کە ئەبن بەهۆی ئاسان کردنی ئـەرکی سەرشـانی ئافرەتی ئیشکەرو ، لەمـەش ناخۆشتر نەبوونی دایەن خانەو لەلەخانـەی خۆشو پاكو کـەم مەسرەف بۆ منداڵان ـ چـار نەکراوەو بارێکی ئیجگـار قورسە بەسەر شـانی هەموو ئەو ژنانەوە کە ئیش ئەکەنو ، لەگـەڵ ئەوەشدا کـە ئـەو قانوونانەی کاروباری ئـافرەتی دوو گیانو منـاڵ بەخێوکەری ئیشکەر رێك ئەخەن گـەلێ دواکـەوتوونو بـە فریای خواستەکـانی ئەمڕۆی ژیانی رۆژ بەرۆژ ئالـۆزتر بووی کۆمەڵدا ناگەنو ، لەگـەڵ ئەوەشدا کـە هێشتا ٩٩٪ی پیاوان لە ناخی دەروونا هـەر کۆنە پەرستو دەرەبەگەکـەی جارانو ، وەك ئەیانـەوێ ژنەکانیان کار بکەنو مانـانە وەربگرن ، نایەن لـە خۆیان بپرسنەوە بۆچی هیـچ جۆرە بەشداریەکیان لەسەرپەرشتی کردنی منداڵو حاوێن کردنەوەی ماڵو ئامادە کردنی خواردنو شتنی جلو بەرگو ئاسـان کردنی ئەرکەکـانی تری ژیانی ژنانا نییەو هیچ بیر لـەوە ناکەنەوە کە ژنەکانیشیان وەك ئەوان کار ئەکەنو ئـەم ئازاد بوونە ئابوورییەی ئافرەت ، بەهۆی دواکەوتوویی شارستانـێتیو رژێمـی کۆمەڵایەتیو کۆنە پەرستیی بیری مێردو پیاوەوە گەلێ گرتو زنجیری تازەی خستووەتە ملی ئافرەت ·

لە لایەکی کەشـەوە ژیانی نوێو نیمچە بوونی پیـاوو ئافرەت لە زۆر جێو شوێنەکانی تری کارا ، بمانەوێو نەمانەوێ هەندێ ئەنجامی تری واشی لـێ ڕوو ئەدا کە لە کۆمەڵـەکەی ئێمەدا بەئاسانی بۆ خەڵـك قووت ناچێو لـەو حەڵـەکی زۆرا ئەبێ بە مایەی بەدناو کردنی ئافرەتی کرێکـارو ئیشکەرو ئانووت دان لە هاتنە کۆڕی کار کردنی ژنان ·

ئەگەر بەووردی لەم مەسەلەیە بکۆڵینەوە ئەگەینە ئەو ئەنجامە کەوا ئەوەی وا دێتـە پێش چاومان کوایە ئەنجامی تێکەڵیی ئافرەتو پیاوە لە مەیدانی کاراو ئەگەرژن وەك جاران لە ماڵ دەرنەچوایە ، ئەوە ڕووی نەئەدا هیچ بناغەیەکی راستی نییەو ، لەو رۆژەوە بنیادەم هاتووەتـە سەر رووی زەوی هـەر بووەو تەنها ئەوەندەیە دیمەنەکـەی بەگـوێرەی رۆژ گـۆڕاوەو هەمیشەش هـەر ئەمێنێو ، کاتێك لەوە ئەکەوێ کە مایەی سەر ئێشەی کۆمەڵو ـ واتە ـ واتی خەڵك بێ کە پیـاوو ئافرەت بەتەواوی لـە هەموو جۆرە چەوسـاندنەوەیەکی چینایەتی رزگاریان ببێ ··

هەمووومان ئاگـامان لێیەو ساڵەهای ساڵ بوو لە کۆمەڵـگایەکی دواکـەوتووی وەك کۆمەڵگای ئێمەدا کچـانی موسوڵمان سڵیان ئەکـردەوە لەوە کە ببن بە سستەرو لـە خەستەخانەدا ئیش بکـەنو خەڵکی گروفتاری شێوەی بیر کردنەوەی کۆن نەیانئەتوانی بە چاوێکی سووك سـەیری سستەر نەکەن کـە پیرۆزترین ئەرکێکی گرتووەتە ئەستۆ ، ئەرکی سووك کـردنی ئازاری مرۆڤایەتی ·· ئیستاش کـە ورده ورده کچانی موسوڵمان ڕچەی کۆنەپەرستی ئەشکێننو ئەبن بە سستەر هێشتا زۆر کەس وا بیر ئەکەنەوەخواستنی کچە سستەرێك شـتێکی شوورەییو ناشایانە ··

ئەم جۆرە سەرنجە بەرابەر بە زۆر لەو کچانەش هەیە کە لە کارگاکانو تەنانەت لـە دائیرەکانا ئیش ئەکـەنو ، گەلێ پیاوی بێبایەخ ئـەوەیان کردووە بە بنێشتە خۆشـەی ژێر زمانیان ناوی ئەم کچو ئەو کچ بەدناو بکەنو ، ئەم دیاردەیە لەگەڵێ مەیدانی تریشا لـە مەیدانەکانی ژیانی کۆمەڵایەتی بەئاشکرا ئەکەوێتە بەرچاومان ·

کە بە چاوێکی بێلایـەن سەیر ئەکەین ئەبینین مەسەلەی پێویست بە یەکتر بوونی پیاوو ئافرەت مەسەلەیەکی سروشتی‐ یەو هەرگیز لە ژیانی مرۆڤایەتی جوێ نەبوەتەوەو جیا نابێتەوەو کارەکە بە تەنها لایەك مەیسەر نابێو لەسـەر هەردوو لا وەستاوە · کەچی لـەم ناوەدا هەر ئافرەتی دیلو کوڵۆڵ ناوی بەدناوە ·· ئەگەر بڵێین لـەم کارەدا نەنگو شوورەییەك لە ئارادایە ئـەبێ هەردوو لا بگرێتەوە · بەڵام وەك مارکس ئەڵێ لە کۆمەڵەی چینایەتیدا ئەوەی ئافرەتی پێ شەرمەزارو بەردە باران ئەکرێ سـەری پیاوی پێ بەرز ئەبێتەوەو لای هاوڕێو برادەرانی فیزی پێوە ئەکـا ·· ئەمە ئەوپـەڕی دووڕووییو ساختەچیـیەتیو نامەردییە · ئەگەر پەیوەنـدی (بێ مارە بڕینی) ژنو پیـاو شتێکی نادروستە بۆ ئەبێ هەر ئافرەتی پێ گوناهبار بێو ، ئەگەر لەوانەش نییـە گوێی بدرێتێ ، وەك پیاو بۆ خـۆی رەوا ئەبینێ ، بۆ ئەبێ ئافرەتیش لەوەدا هاوبەشی نەبێ ··

بۆ چاری ئـەم بارە نابارە ئەبێ دەوری هوشـیاریو تێگەیشتنی سیاسی بێتەکایەوە جارێ لەپێشا ئەبێ ئەوە بڵێمەوە کەوا بەپێچەوانەی پڕو پاگاندەی زەهراویی کۆنەپەرسـتانو زڕیوانانی ئایدیای کـۆنو رزیوەوە ، ئەوانەی لەبـەر ڕووناکیی زانستو بیـری نوێدا بەڕێوە ئەچن ، بە هیچ کلۆجێك ئازادیی ئافرەت بەوە نادەنە قەڵەم کە واتە بەرەڵایی جینسی لەوجۆرەی بەداخـەوە ئەمڕۆ زوربەی پیاوان بە مافی خۆیانی ئەزاننو خەریکیشی ئەبن ئازادیی جینسیی راستەقینەی ئافرەت ، وەك هی پیاو ، ئەوەیە ئازاد بێ لە ناسینی خەڵكو هەڵبژاردنی پاش لێ تێگەیشتنی تەواوی هاوڕێی ژیانیاو ، پاش ئەوەش کە لەگەڵ مێردا پێکەوە ئەگونجێنو لە یەك ئەگـەن ، هەردو بەرابەر بە یەك خاوێنو بێ گەرد بنو ئەگەر هاتو نەش گونجانو باری دەروونی یا هەر شتێکی کەیان جوێ بوو لە یەكو نەیانتوانی پێکەوە بساچێنن ، هەردوولا ئازادیی لە یەك جوێ بوونەوەیان ببێ ، نـەك وەك ئیستا کە پیاو ئەتوانێ بـە ئارەزووی خۆی ژن بێنێو ژن بەرەڵا بکاو گوێ بە سوودی نەداو تەنانەت تا مردن بـە خۆیەوەی ببەستێتەوەو هیچ نیشـانەیەکی ژنو مێردیی راستەقینەشیان لەنێوانا نەبێو ژنیش هـەر گوێ رایەڵیو سەرشۆڕیو بێوە ژن کۆشیی بۆ بمێنێتـەوە · رژێمیوا رژێمێکی رزیوەو بۆگـەنو پاشماوەی چەرخی کۆیلەیەتییەو ئەبێ فڕێ بدرێتە سەرەنوێلکی مێژووەوە ·

ئەو پیاوانەی سەر بە بیرو باوەڕی پێشـکەوتن خوازنو تێکۆشەری راستەقینەی ڕێگای ئازادیی ئافرەتن ، سـەرەڕای خەباتیان بۆ لەناوبردنی نەریتی چینایەتی کە سەرچاوەی هەموو دەردو ئازارێکی کۆمەڵـەو ، سەرەڕای خەباتیـان بۆ باش کـردنی باری ژیانی ئابووریو سیاسیو کۆمەڵایەتیو خوێندەـ واریی ئافرەتانو نەهێشـتنی هیچ جۆرە دووبەرەکی خستنێکی قانوونی لەنێوان ژنانو پیاواناو سەرەڕای خەباتیان بۆ راکێشانی ئافرەتانو پیـاوان بۆ کۆڕی خەبات لـەم مەیدانە پانو بەرینەداو بەر لە هەموو ئەوە ، ئەبێ لە ژیانی تایبەتیی خۆیانا بیرو باوەڕەکەیان بهێننەدی ·

بڕوانە ل ٧

چیرۆك بۆ منداڵان

سەگێکی دڵسۆز

شایەك هەبوو زۆر ئارەزووی ڕاوو گەشتکردنی دەکـرد ، بۆیە سەگێکی خێراو جـوانی ڕاگرتبوو ، جاروبار بـۆ ڕاوەب شوکاری دەبرد ·

ڕۆژێکیان پێش ئەوەی بـۆ پیاسەکردن بچێت ، بە یەکێك لە خزمەتکارەکانی ووت :

ـ بە چێشتلێنەرەکە بڵێ ، ئەمڕۆ تا لە پیاسەکردن دەگـەڕێینەوە ، گۆشتی سوورەوەکراو و ماستاوێکی خەستو ساردمان بۆ ئامادەبکات ·

خزمەتکارەکەش گۆشـت و ماستی بۆ چێشتلێنەرەکـە ئامادەکرد · چێشتلێنەرەکـە خەریکـی سوورەوەکردنی گۆشتەکە بوو ، لەیادی چـوو ماستاوەکە داپۆشێ ، لەم کاتەدا لـە درزێکی چێشتخانەکەوە مارێکی دەورەی ژەهردار هاتـە دەرەوە و دەستی کرد بـە لێستنەوەی ماستاوەکە ، ئینجا دووبارە ڕشایەوە ناو کاسـە ماستاوەکە · سەگەکەی لەمەڕ خۆمان چاوی لەم ڕوداوە بوو ، بەڵام بە زنجیرێك بەسترابووەوە ·· هەرچەندی کرد نەیئەتوانی بگاتە مارەکـە · هەروەهاش کارەکەرێکی لاڵ ، کە پیاری قـاژ دەکرد چاوی لێبوو ، بەڵام تـا چوو دار بێنێتو بیکـوژێت ، مارەکە دەرباز بوو ·

کاتی نیوەڕۆ ، شا لە پیاسە‐ کردن گەڕایەوە ، داوای لـە خزمەتکارەکانی کرد خواردنەکەی بۆ ئامادەبکەن ، گەرمـاو توینێتیش بـە تەواوی تاوی تێکردبوو ، چوو بۆ لای کاسە ماستاوەکەوە ، کارەکەرە لاڵەکە ویستی شا تێبگەیەنێت ، کـە ماسـتاوەکە نەخواتـەوە ، سەگەکەش دەستی کرد بـە وەڕین ··· بەڵام شـا گوێی پێیان نەداو ماستاوەکـەی هەڵگرتو خەریك بوو بۆ دەمـی بەرێت ، سەگەکە بە گورجی و مەردانە تەکانیدا و خـۆی راپسکاند و زنجیرەکەی پساند و پەلاماری کاسە ماستاوەکەیدا و مژی پێوەنا و چۆڕی لێبڕی ·! ئەوەندەی پێنەچوو بەنزیاهاتو مرد · شا لەم کردارەی سەگە‐ کەی زۆر سەری سوڕما ·· ئا لەم کاتەدا کارەکەرە لاڵەکـە لێی نزیك بۆوەو بە پەنجـە نیشاندان و جموجولە تایبەتی‐ یەکانی ، شای لە مەبەستەکەی گەیاند ، کە ماستاوەکە ژەهری تێدایە ، سەگەکەش شای لـە مردن رزگارکرد ·

شـا گەلێ پەکرپۆی بـۆ سەگەکە کرد و بە دەستوپێوە‐ ندەکانی ووت :

ـ ئەم سەگە دڵسۆزە گیانی خۆی کرد بە قوربانی منو ، لە مردن رزگاری کردم ، جـا پێویستە فەرامۆشی نەکـەینو پاداشتی ئەم خۆبەختکردنـەو سەربەرزییەی بدەینەوە ، بـە درووستکردنی پەیکەرێکـی بەنرخ بۆیو لە باخچەکـەمدا دایبنێین · تا هەمیشـە یادی دڵسۆزیو بەوەفایی بکەمەوە · خۆ کوردیش دەڵێ :

نان بدە بە سەگێ ، تەك بە سڤلە ·

رەزا شوان
کردوویە بە کوردی

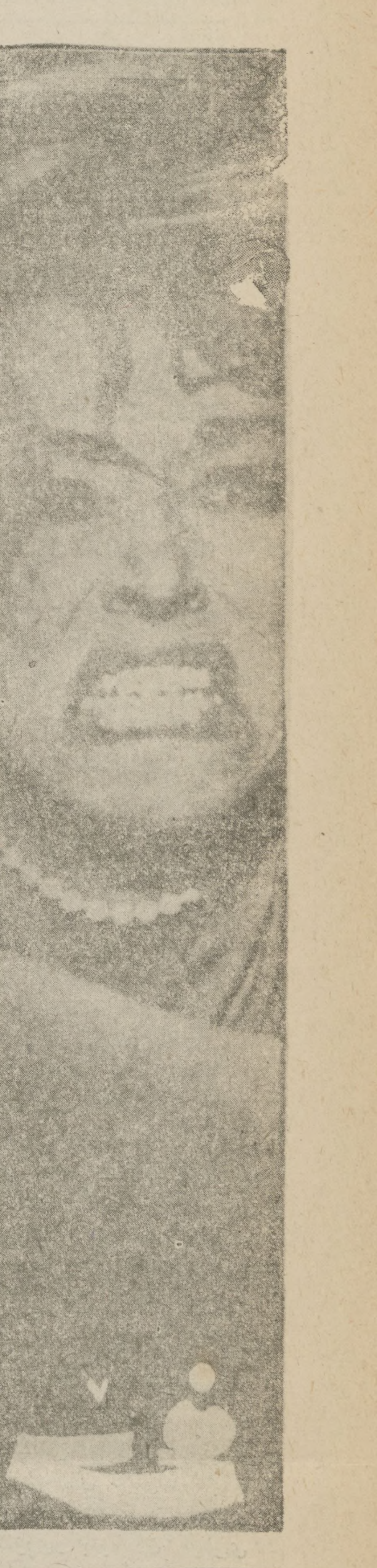

ئامادە کردن و وەرگێڕانی
ح · ڕەمەزان هەورامی

فێ : نەخۆشیەکە بەزۆری تۆشی هەرزەکاران ئەبێ

فێ چیە ؟ ·· بـۆ وەرام دانەوەی ، ئەم پرسـیارە زانایانی سایکۆلۆجی گـەلێ لە نەخۆشی « فێ » یـان کۆڵیوەتەوە ، چەند تاریفێکیان کردوە ، ئەگەر هەموویان خڕ کەینەوە یەك تاریفیان لێ پێك دێت کە دەبێتە پوختـەی هەموویان و مەبەستی هەموویان دەگەیەنێ ، ئەمەش تاریفەکەیە : « نەخۆشی فێ دەردێکە کـە هۆشی مرۆڤ لە کاتێـکی تایبەتیدا لـە گرێژنـە دەترازێنێت ·· » · یـان بە جۆرێکی تر بڵێین : ترازاندنی چەڵەمەی هەست و لە خـۆ چوونی هەموو تیرێژەکـانی لەشە لە کاتێکی تایبەتیدا ، کە ئەو کاتەش پێی دەووتـرێ (نۆبە) ··

وە نەبێ پەیدا بـوونی نۆبەی ئەم نەخۆشییە بەسترابێ بە هۆیەکی ئاشـکراو دەرکەوتووەوە ·· لـە کـاتی پەیدا بوونی نۆبەی فـێدا نەخۆشەکە هەست بـە دڵـە کزێ و خاو بوونەوەیەك دەکات، هەر وەها ئەندامەکانی لەشـی تووشی لەرزین دەبن ، ئەوجـا لە هۆش خـۆی دەچێت و هەدەری لای خۆی نامێنێ ·· ئەگەر لەو کاتەدا سـەرنجی نەخۆشەکە بدەین دەبینـین پێڵوی چاوی خاو دەبنـەوەو چاوی زەق هەڵ دەگەڕێ ··

وەنەبێ نەخۆشی فـێ وەك نەخۆشی زەردۆیی (زەردك)و شەکرو سیو نەخۆشـیەکانی تر ببێ بە عەیب دابنـرێ ·· هەروەها ئەو نەخۆشییە مانای ئەوە نییە ، ئەوەی کـە لە گەلیایەتی نا زیرەك و نوکای لە هۆش و مێشکیا هەیە یـان لەکەیەکی وەهابێ کەم و کورتی بۆ دروست بکات ·· چونکە زانایان بۆیان دەرکەوتـووە : ئەوانەی کە ئەو نەخۆشییەیان لە گەڵ بووە زۆربەی زۆریـان زیرەك و مێشکیان ساغ بووە·· هیچ نەنگێك لە هۆشـیاندا نەبووە ·· تەنانەت دەرکەوتووە کە هەندێ پیـاو ماقـوڵانی مێژووناس و ئەدیب و هونـەرمەندو بلیمەتان ئـەو نەخۆشییەیان لە گەڵدا هەبووە ·· وەك دەرکەوتووە « یولیوس قەیسەر »(١) لۆرد بایرۆن(٢) مۆپاسان(٣) جارلـس سونیبرن(٤) پاکانینی(٥) » ئەوانە هەموو نەخۆشی فێیـان لە گەڵ بووە ·· زانایـان ، نەخۆشی فێ بە پێی (نۆبەکانی) دەکەن بە چوار بەشەوە :

١ — (فێی گەورە) یـان فێی گران ·· نیشانەی ئـەم جۆرە فێیە ، ئەوەیە کـە نۆبەکە هەموو لەشی نەخۆشەکە دا دەگرێت و لە پێشەوە دەم و چاوی کرژ دەبێت و هـەڵ دەبرزکێت و تەڵخ هەڵدەگەڕێ و لیك لە دەمی دێتە خـوارەوەو کەف هەڵ دەچڕێنێ و دەسـت دەکات بە نرخە لوخ و لەقەفڕێ دووای دوو دەقیقە بەدەنی خاو دەبێتەوەو خەوێکی قورسی لێ دەکـەوێت ·· دوای ماوەیەك بە ئاگا دێتەوەو هەست بـە لەش قورسی و ئێشی جمگەکانی لەشی دەکـات ·· لە مـاوەی نۆبەی نەخۆشییەکەدا چی بـە سەر هاتبێ نایەتەوە یادی ··

٢ — (فێی بچووك) هـەر چەندە ئەم جۆرە فێیـە نەخۆشەکە زۆرتر ئازار دەدات و دەمارەکانی لەش زۆر کـرژ دەکاتەوە ، بەڵام ماوەکـەی لە چەند چرکەیەك تێپـەڕ ناکات ·· نیشانەی ئەم جۆرە فێیە ئەوەیە کە نەخۆشـەکە لەو کاتەدا وڕ دەبێ و چـاوی هەڵ دەگەڕێ و برۆی دەکەوێتە هەڵتەك و داتەك و هەڵەجان ·· ئەگەر ئەم جۆرە فێیە تووشی منداڵی ساوا بوو پێویسـتە دایك و باوکی منداڵەکـە زووچارەسەری نەخۆشییەکەی بکەن ، بۆ ئەوەی وردە وردە فێکەی لێی نەبێ بـە فێی گران ··

٣ — (فێی ڕك بوونـەوە) ئەم جۆرە فێیە ، هەندێ جـار (فێی بچووکە)و هەنـدێ جاریش (فێی گەورەیە) ئەو کەسانەی کە لە تۆفێ هـەرزە کاریدان ، کە تووشی ئـەم نەخۆشییە دەبن لەسـێدا یەکێك لەو کەسانە نەخۆشییەکەیان فێی ڕك بوونەوەیە ·· نیشانەی ئەم جۆرە فێیـە ئەوەیە : نەخۆشەکە لە کاتـی هاتنی نەخۆشییەکەیدا ، هەر کردەوەیەك دەکات ئاگای لای خۆی نییە ·· کەچی ئەوانەی کە سەرنجیان لە کردەوەکەی داوە لایان وایە هۆشـی لای خۆیەتی و بەڵام ڕکی بووەتەوە ، تومەز ئاگایشی لە خۆی نییە · · ئەم جۆرە نەخۆشـانە لە کاتی هاتنی نەخۆشییەکەیدا لە سەرو پۆتەلاکی خۆیـان دەدەن و یەخەی خۆیـان دا دەدڕن ، جارو باریش قـاپ و قازان و کاسەو کەوچك دەدەنە بەر شەق و لەق و بەر دەبنـە سەروگوێلاکی ماڵ و منداڵ ·· ئەم جۆرە (فێیە) لـە ڕك بوونەوەو قیندا ڕشتن دەچێت ·· کەچی نەخشە (تخطیط)ی کارەبای مێشك توانیویـەتی ئەوە ساغ بکاتەوە ، کـە ئـەم جۆرە ڕکە لە ڕاستیا (فێ)یەو ڕك بوونەوە نییە ·

٤ — (فێی جاکسۆن) ئەم جۆرە فێیە بە ناوی زانای بـە ناوبانگەوە ناو نراوە کـە (جاکسۆن)ە و پسـپۆڕێکی گەورە بووە لە نەخۆشی دەمار · نیشانەی ئەم جۆرە فـێیە ئەوەیە نۆبەکە ، کە نەخۆشەکە دادەگرێتەوە هەست بـەوە دەکات کەوا نەخۆشییەکـەی هاتەوە ، دەست بەجێ هەست بە تەزوێك دەکات کە بە دەم و چاوو دەستەکانیا تێ دەپەڕێت و وردە وردە هەموو لەشـی دەگرێتـەوە ، ئەوجا لە هۆش دەکەوێت و ئەیخات · هەر وەها یەکێك لە نیشانەکانی ئەوەیە یەکەم جار لە لایەکی مێشکیەوە سەر هەڵ دەدات ، لە دواییدا دەبێت بە شەپۆلێك هەمـوو مێشك و بەدەنی دەگرێتـەوە ، لە بەر ئەمە ئەم جۆرە فـێیـە ئەولایەی مێشك — کە بۆ یەکەم جار سەری لێ هـەڵ دەدات — تووشی ئاوسان و قینچکـەی دەکات ، بۆیە بە پێویسـت دەزانرێ کە زوو ئەم جـۆرە نەخۆشییە عەمەلیات بکرێت ·· بە تێکڕایی ئەوانـەی کـە نەخۆشی فێیان لە گەڵە زۆربەی زۆریان پێش نۆبەی گرتنەوەکە هەست بە جۆرە دڵە کزەیـەك دەکەن ، یان هەستێکی سـەیر خاویان دەکاتەوە ، یان هەست بە سەرێشە دەکەن و بـەر چاویان تاریك دایەت کە ئـەو جۆرە هەستانە بە ئاگـا هاتنەوەی نەخۆشەکە دەژمێر درێت ··

ئەگەر چی هۆیەکانی ئـەو نەخۆشییە تا ئێستا بە تەواوی ساغ نەبووەتەوە ، بەڵام چەند شتێك هەن جێگە بۆ پەیدا بوونی نەخۆشییـەکە خۆش دەکـەن ، کـە ئەمانـەی خوارەوەن :-

١ — ئەو نەخۆشیانە کـە تەشەنە دەکەن و زوو چارەسەر ناکرێن لـە هەمان کـاتدا ئازاری مێشك بدەن ·· وەك نەخۆشی گرانە تاو ، کۆکـە رەشەو ئاولە ·· چونکـە میکروبی ئەم جۆرە نەخۆشیانە ئەبنە هۆی گـڕ « التهاب » گـرتنی پەردەی مێشـك ، لەمەیشەوە فێ پەیدا دەبێ ··

٢ — تێـك چوونی ترازوی لەش : زۆرجـار دەبێ کـە مرۆڤ تووشی نەخۆشیـیەکی وا دەبێ پەکی دەخات و لـەشی توانایەکی وای نامێنێ ، لەمەوە ترازوی لـەشی لاروخیچ دەبێ ئەمەش دەبێتە هـۆی پەیدا بوونی فێ ··

٣ — هەڵچوونی نەفسـی (التأثیرات الانفعالیه النفسیه) ئەم جۆرە شتانە لە تەمـەنی هەرزەکاریدا گەلێ زۆرن ، لە بـەر ئەوەی هەرزەکار بـە قۆناخێکی تایبـەتیدا دەڕوات و دەروون و لـەشی تووشـی هەڵچوون و کەف و کولێ گەورە بوون دەبێ و لە ناو وەزعی ئەو قۆناخەدا تووشی دل تـەنگی و گێچەل دەبێ ، ئەو وەزعـەی کارێکی زۆر دەکاتە سـەر مێشك و دەمارەکانی ، ئەمـەش ئەبێتە زەمینەیەکی خۆش بـۆ چەکەرە کێشانی ئەو جـۆرە نەخۆشییە ·· زانایان ، پەیدا بوونی (نۆبـەی فێ) بـە بـەنداوی رووبارێکـەوە ئەشوبهێنن ، لە بەهاردا کـە لافاو هەل دەستێ و چەند وردە رووبارێـك دروسـت دەبن هەموویان کـە دگەنەوە یـەك رووبارێکی گەورە پێك دێنن ، ئەو رووبارەیش ئاوەکەی خۆی دەکاتە ناو قوڕگی بەنداوەکەوە ئەگەر ئەو بەنداوە زۆر بـەرز نەبێ ئەوا لافاوەکە بە سـەر بەنداوەکەدا زاڵ دەبێ و سـەر دەکات ، جـاری واش دەبێ بەنداوەکە دەبێ بە ژێرەوە ·· هەروەها لـە لەشی مرۆڤ و هەموو ئامیر (جهاز)ەکانی ناو بەدەنەوە گـەردەو ئەئسیراتی دەرەوەو ناوەوە بەرەو مێشـك نێدران ئەو کردانە هەموو لافاو دەکەن و سەر لەمێشك تێـك دەدەن ئەوکاتە نەخۆشەکە لـە هۆش خۆی دەچێت ·· کـە هەموو ئامێرەکان و دەمارەکـان خاو بوونەوەو تەئسیراتی خۆیان بەرەو مێشك نەنارد ، ئەو کاتە مێشك کردەکانی خۆی سـاز دەدات و لە ئێشی خۆیا نـا پەشۆکێت ·· ئەو کاتـە نەخۆشەکە دێتەوە سەر خۆی ·· لە (٧٠٪)ی ئەم نەخۆشییە تووشی ئەوانە دەبێ کە تەمەنیان نەگەیشتبێ بیست سـاڵ ·· ئەم نەخۆشییە بە زۆری تووشی هەرزەکان و ئەومنداڵانـە دەبێ کە تەمەنیان لە دووساڵ زیاتر نەبێ ·· بەلام دووای تەمەنی بیست ساڵێ لە هەزارا پێنج به نەخۆشی دەمێنێتەوە ·

بۆ چـارە سەرکـردنی نەخۆشی فێ زانایان چـەند رایەکیان دەر بڕیوە هـەرە گرنگەکانیان ئەمانەن :-

١ — گۆڕین و چارە سـەرکردنی ئەو شتەی کە دەبێتـە هۆی پەیدا بوون و جێگە خۆش کردنی نەخۆشیـیەکە ·· زۆر جار دەبێ کە نەخۆشییەکە دوا بەدوای خواردنێکا پەیدا دەبێ، چاك تر وایە نەخۆشەکە ئەو خواردنە تەرك بکات یان ئەگەر نەخۆشەکە تووشی نەخۆشـی مێشـك بوو بوو ، ئـەبێ عەمەلیات بکرێت بۆ ئـەوەی فێکەی لەمل بکەوێت ··

٢ — وەرزش کـردن و حەسانەوە : بە هۆی وەرزشەوە مرۆڤ لاشەی پتەو دەبێتەوە ، لەوانەیشە هەندێ نەخۆشـی تری لە کۆل بکەوێ کە ئەمیش دەبێتە هۆی رزگار بوونی لەو نەخۆشییە ·· هـەر وەهـا حەسانەوەو خۆ دورگرتن لـە تـەنگ و چەلەمـەی ژیان و هەراوهوریای کۆمەڵ لەوانەیـە نەخۆشەکە لەدەست دەردەکەی رزگار بکات ·

(١) یولیوس قەیسـەر : (١٠١ — ٤٤ پ ، ز) گـەورە ترین قەیسەری رۆمانی بووە ·

(٢) لـۆرد بایـرۆن : شاعیرێکی ئینگلیزی بە ناوبانگە (١٧٨٨ — ١٨٢٤) لـە لەندەن لەدایك بووە ·

پۆستەی خوێنەران !

★ بۆ خاوەنی (ئێوە ئەڵێن چـی ؟) :
لەبەرئەوەی ناوو ناونیشانی خۆت نەنوسیوە ئێمە ئەڵـێن (بڵاو ناکرێتەوە) ·

★ بۆ خاوەنی (مـــن ئەمەوێ) :
قوربان ئێمە بـەو جـۆرە نامانەوێ !!

★ بۆ خاوەنی (گـــوڵی تەموژاوی ··) :
ئەوە بۆ نەتنوسـیوە نوسینەکـەت شیعرە یـان چیروك ؟

★ بۆ خاوەنی (کونگرەومیهرەجانی نەوروز) :
ئەگەر نامەکەت لە کاتـی خۆیا بگەیشتایە قسـەیەکی ترمان لێ ئەکرد ·

★ کـاك حەسەن محـەمەدعەلی :
نامەکەت بۆ روشنبیری نوێ بنیرە !

★ بۆ خاوەنی (گۆشـەی منالان) :
نازانین چۆن بەروژنامەکەمان موسیقا بو منالە کەتـان لێ بـدەین !

★ کاك ن · قادر :
خۆ ئێمە دەسخەتەکـەت ئەناسین ·· بەلام چونـکە ناونیشانی لەسەر نیە بـلاو نەکرایەوە ·

★ بۆ خاوەنی (مــن وخوشەویستەکەم) :
ئیتر ئەمەش جۆرێکە لـەخۆشەویستی ·

★ کاکە پەریشان :
شیعرەکەتان زۆر پەریشانە

★ کاك ئازاد رەمەزان :
فولکلورەکەتان تـا دوای رەمەزانیـــش نـۆرەی بلاوکردنەوەی نایەت ·

★ بۆ خاوەنی (خوشـــەویستەکەم) :
شیعرەکەت مورکـــی خوشەویستی و بۆن و بەرامەی دلداری پێوە دیار نیە ، ئەمـە چۆن خۆشەویستیەکە ؟

★ بۆ خاوەنی (خاکـــی عیراق) :
نەمردین تا شیعری واشمان بینی ·

★ کاکەی خاوەنی (هونەرودرۆ) :
نەمان زانی هونەرت بـەدرۆ داناوە ، یان درۆت بـە هونەر داناوە ··

★ کاك مەحمود رابەر :
زۆری نەماوە بەدەســت نوسینەکەتەوە دۆش دابمێنین!!

★ بۆ خاوەنـی (یاری وپەروەردە کردنی منـاڵ) :
ئەگەر لـەروی دارشتنەوەرێك و پێك تربوایـە سودمەند ئەبو ، هەرچەند کە گۆشەیەکی هەمیشەیی بەو جـۆرەشمان نیە ·

★ بۆ خاوەنی (زانکـۆی مستنصریە و فەرمانبەرانی) :
داخمان ناچێ دەسخەتـــەکەتمان بۆ نەخوێندرایەوە ·

★ بۆ خاوەنی (نوبیـــل) :
ئەبوا نەختیك بە دورو درێژتر باست بکردایە بۆ ئـەوەی ئەنجامیکی بدایە ·

★ کاك شەمال ئیبراهیم : ئەبوا بە جۆرێکی تـر لـە بارەی شــاعیرەوە بـنوسیبایە !

★ بۆ خاوەنی (مامۆسـتاوئەرکی ···) :
قوربان زوربەی رستەکـان زۆرجار دوبارە کراونەتـەوە جـگە لە وە کە زورتر جـــار بیستراوون ··

کینگاشیت تۆم سوێری
TOMSAWYER

(مەتا زەل نەزانی کـاسیسو ی خو ئێخستە ئاڤـا ریبارێ ئان نە · چنکو ژمـالدەرکەفتە کولانا ژنیکا دازانین ئەو لدەرڤە چ دکر کینگاشێت تۆم سوێری)

نڤیسینا : مارك توینی

گوهرینا : غازي احمد سعداللەی ژئنگلیزیێ

کینگاشێت تۆم سۆیری

ل‌جهەکێ کـەس لێ نـەسیسوی یاخـا چـاکیتی وەرگێراو سەحکرێ لـەوێرێدوو دەرزی یێت بپشتوێ وی ڤە ، ئێك ژوان طـایێ رەش‌پێڤە بوو یادی ژێ یێ سـپی بوو ·

ئەوێ پێ نەدحەسیا بـەلێ ژبەر ئاخفتنا قادوی چنکو بطایێ سپی ددریت و هنـدە جارا بطایێ رەش ڤێجا بیرا من ناهێت بکێژ رەنگی ڤەددریت، ئەز ژدل حەز دکەم بکەتە ئێك رەنگە (دێ دەرمانێ ڤی دەمێ) ·

دوو دەقیقە پێڤە نەچو ئەو هەمی تشت ژبیراوی چـو ، کورکەکێ بیانی لپێش وی یێ راوستیای بو بپچـەك ژوی مەزنتر بو (ئەوێ بیانی چنێر بیت چ مێ بیت و زێ وی چەند بیت هـەرێ بیانیە لپێش چاڤێت خەلکێ وی گوندی) · کورك بجلو بەرگەکی نوی و پاقـژو بژوینو ژێ دهـات ئەو لروژەکێ وەکی وێ رۆژێ · (سیسو) ی بچاڤەکێ حەسیدی بەرێ خوددا جلکێت وی کورکی ·· بدلێ وی نەبوو چنکو دیت جلکێت وی لپێش پێت کورکی چ نـەبوون بکێر فلسـەك نائینن ··· کورکی نـە ئاخفت بێهنەك پێڤە چـو (سیسو) ی گوت ·

— ئەز دشێم تە بقوتم ·
— ئەز حەزدکەم ببینم تـو خو بجەربینی !!
— با ··· ئەز تشێم بکەم ·
— نە ··· تو نەشێی ··
— بەلێ ··· ئەز دشێم ·
— نەء ··· تو نەشێی ·
— دشێم ·
— نـەشێی ··· لڤی دەمی هەردوو دسـل و ژێ بوون پێش ڤـێ (ئاخفتنێ) ڤـە (سیسو) ی خیچەك بتبلابەرانی هەردی کولاو گوت ·
— هەکە تو زەلامی دێ لڤێ خیچێ دەربازبی ·

— دا حالێ تە دەمتە ··· دێ وەسا تە قوتم حەتا تو نەشێی لسەر پێت‌خو راوستی کـورك ژێ پێنگاڤەك چـوو لخیچێ دەرباز بوو و هـاتە رەخێ «سیسو» ی ·

— دێ ؟! من دڤێت ببینم کا دێ تو چکەی ·
— کورا ·· تە های ژخـو بیت ·
— دێ ئەز هاتم دێ چکـەی ··· بوچی تو ناکەی !!
— دی کەم ··· بەلێ تـو دێ بیست فلس دەیە من پاشی دێ خو بینی ·

کورکی ژێ بکێم زانیـن و بدفن‌بلنـدی بیسـت فلس ژبەریکا خو ئینانەدەرڤـەو دانەڤێ ·

«سیسو» ی پارێت کـورکی هاڤتنە عەردی ئاڤەك پێڤـە نەچــو هەردووکا لعەردیو لناف توزێ خـــو دئێکودوو وەرکر · تو دبێژی کێتکی یێ شەرێ دکـەن ··· سەرێت ئێك‌دوو کێشـان و جلکیت ئێك‌دوو دپرتکـاندن ··· کولماو پەنجەریکـا لدفنێت ئێـك‌دوو راوسـتیان ··· ··· هەردوکا دتوزێ وەکـرو وسینگێ‌خو بهندێ دئینادەر · لدیماهیکێو لناف توزا شەری سیسو دیاز بوو کو یێ لسەر سنگێ کورکی بیانیو کـولم لێددان · «سیسو» ی گوت ·

— دێ بێژ تە تێر خار ·

کورکی هەر خودگەڤزاندو دڤیا خوقورتال بکەت

— بێژ ··· بێژ من توبە و هــەر لێددا لدویماهیکێ کورکی ب بهێن کـورتی گوتێ ··· بەسـە ! شنیکا « سیسو ی کورك بەردا دابشێت لسەر پێت خو راوەستیت و گوت ·

— ئەڤە ژێ دەرسە بوتە ·

کورکی ژێ خـو داقـوتا ژتوزێ و جار جار بەرڤخودەتە پشت‌خوو گەف ل «سیسو» ی دکرن بو جارەکا دی دێ حالێ وی یـدەتێ «سیسـو» ی

غازي أحمد

هەربپتەپێ نەکرن جـابا ویدا دوێ کاڤێ پشتا سیسو ی لکورکی بوو ··· کـورکی بەرەك ژعـەردی هەلگـرت و هاڤێت ··· لنیڤەکا پشـتا سیسوداو رەڤی وەکی ئاسکا ·

«سیسو» ی لدویف دوژمنێ خو چو ··· حـەتا مال ··· زانی مالاوان پێ تکیرییێ و لبەر دەرگەهێ وان راوەستیاو هـەر دگوتێ کورا وەرە دەرکەڤـە · دوژمن ژێ جار ئەزمانێ‌خـو دئینـا دەرڤـە ، یان ژێ سەروچاڤێت‌خو ب پەنجەرکێڤە دنیساندن و دەرنەکەفت ··· دیماهیکێ دەیکـا دوژمنی دیار بوو دەست هاڤێتێ

— کرۆ تو بوچی بەلاخـو ژکورکی ناڤەکەی تو چی ··· دەهبە !؟ تە کورك کوشت ·· هەی بێ تورە دەی زی هـەرە ژڤێرێ ·

«سیسو» یوێ شـەڤێ درەنگ هاتە مال گاڤێ مـەتێ سەروبەرێت جلکێت‌وی دیتـن ئینا بریارەکا وەسا دا کـەو «سیسو» ی لروژا ئێك شەمبی بدەتە کاری و ئێدی نەهێلیتـە لکولانا ·

لەهەولێر :

بۆ یەکەم جار پیشانگایەکی پۆستەر لە چەقی شەقامدا

ممتاز حیدری

لەم ڕۆژانە هونەرمەنـدو شاعر کـاك عباس عبدلله یوسف، پیشانگایەکی پۆستەری کوردی لە چەقی شـەقامدا ڕێکخست ، کـە بریتی بو لە ١٨ تابلوی جور بە جـور ،

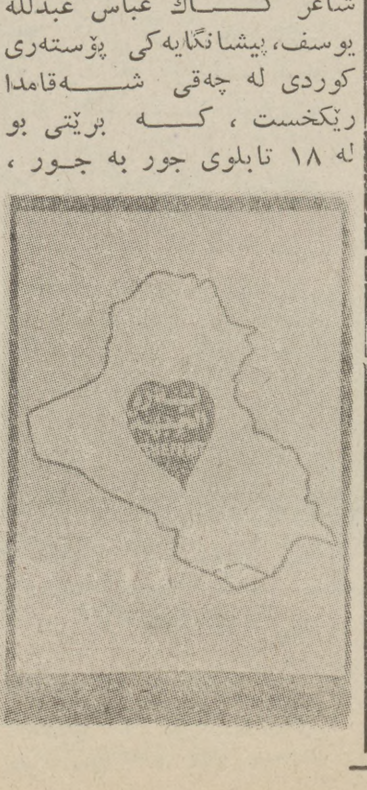

بەخستنی لەرێگای هونـەرەوە کت ومت تیشك دانـەوەی باری کۆمەلایەتی وسـیاسی وئابوری کوردستان تا دەگـاتە شیلی بریندار · پیشانگاکـە ، لە ژێـر دروشـمی شـورش ، بەرەی نیشتمانی ، ئافرەت ،دا ڕێکخسترا بوو ، کە بۆ یەکـەم هونەرمەندیکی لاوی کورد لـە شاری هەولێر ، لە ڕێگـای هونەری پوستەرەوە ، دەسـت نیشانی چەند گیرو گرفتیـکی کۆمەلایەتی وسیاسی دەکات ، بە کۆمەلانی خەلك دەسەلمێنـی دەردی هونەری پوستەر چیە ،و پیشانگاکە خۆی لە خویـدا هۆیەکی هۆشیار کردنـەوەی باش بوو ، بەلام نرخ و بایەخی رووی دووەمی · پیشانگاکـەی هونەرمەنـد عباس عبدالله لەوەی دابو ، کە لە چـەقی شەقامدا ڕێکخسـترا بوو ، هەروەها بێ ئەوەی بلیت بەسەر کاربە دەستانی میری و خەلکی تر دابەش بکرێت ، بەلکو بـەدەم به چەند کەسانێکی راگەیاند بوو ، بەلام کۆمەلانی خەلـك پەیتا پەیتا کۆبونـەوەو سەیریان دەکـرد ، هـەر ڕۆژێکیش بۆ شەقامێـکی سەرەکی شار (دەیگوزتەوە) بەم چەشنە بەسەدان خەلـك تەماشایان کرد ·· و مایـەی ڕەزامەندی کۆمەلانی خەلـك بوو ، هیوادارین لەمـەو دوا زیاتر هونەرمەندانی کـورد زیاتر ئـەم ڕێبازە لەرووی ناوەڕوك و ڕوخسارو شێوەی ڕێکخستنی پەیرەو بکەن ·

institut kurde de paris

پاشماوەی : بە داوێنی ساڵی

ئەگینا ئەوە چۆن پێشـــکەوتن خوازێکە خۆی لە مەســـەلەی مێرد هەڵبژاردنی خوشکیا تێ هەڵئەقورتێنێ‌و قسـەی خۆی ئەکا بە سەر پشك ؟ بـە زۆر عاباو پەچە ئەدا بەسەر ژنیا ؟ ئەیەوێ مانگانەکەی خۆیشـی‌و ئەویش بخاتە تەنکەی باخەڵی‌و شەوان تا سەعات ١٢ لـــە یانەکانا بمێنێتەوەو نە ژنەکەی لەگەڵ خۆی بەرێ‌و نە لـــە ماڵیشەوە بەدیاریەوەو لەگەڵیاو لەناو منالەکانیا دانیشێ ؟ ئەوە کام پێشکەوتن خوازە لەگـەڵ کەسانی ناهوشیارا بەشێوەیەکی کۆنەپەرستانە چاری گیـــرو گرفتی ژنان ئەکاو پلاریان تێ ئەگرێ‌و بەو کردارەی ئاو بـە ئاشی کۆنەپەرستیدا ئەکا ؟

پاش سەرکەوتنی شۆڕشـی مەزنی ئوکتۆبەر لینین بەنیازی چارکردنی گیرو گرفتی ئافرەتە هەڵخلیسکاوەکـــانی جاران‌و تۆوبڕ کردنی داوێن پیســـی ، داوای لە شۆڕشگێڕە بێ‌ژنەکان کرد کامیان لێبووردووە بێتـە پێشەوەو یەکێ لەو ژنانە مارە ببڕێ‌و بەوجۆرە نموونـــەی چارکردنی گیرو گرفتەکـــانی کۆمەڵ پیشان بدا بە خەڵك • لە مێژووی ئیسلامیشدا گـەلێ نموونەی لەمجۆرە هـــەیە • (متصوفه) راستەقینەکان لەو جۆرە ئافرەتانەیان مارەکردووەو لەزەلکاوی ژیانی خۆ فرۆشتنیان رزگار کردوون • من مەبەستم ئەوە نی‌یە داوای شتی‌وا لـــە شۆڕشگێرەکانی خۆمان بکەم ، چونکە گرتنەبەری رێگای‌وا بۆ چارکردنی گیروگرفتێکی گەورەی کۆمەڵایەتی‌ی وەك ئەم گیـــرو گرفتە گەلێ مەرجی سیاســی‌و کۆمەڵایـــەتی‌و ئابووری‌ی وای خوازێکە ئەوێ ئیستا نیشانـەیان دیار نی‌یە • بـــەڵام مایەی نەنگ‌و شوورەیی‌یە پیاو بە ئیدیعای شۆڕشگێڕێتی ملی‌حەوت حەوت بپەڕێنی‌و بەڵکو ئامادە بێ لـە پێنـــاوی بیرو باوەڕیا هەموو جۆرە قوربانی‌یەك بدا ، کەچی دەربەگێکی قنج بـە شەرواڵ‌و مرادخانی‌و خەنجەرێکی دەبان‌و کوتەکێکی سەر خڕەوە لـــە دەروونیا راست بووبێتەوە بۆ بەربەرەکانێی بیـــرو باوەڕە سەرزاری‌یەکانی لەمەڕ ئازادی‌ی ئافرەت •

پێویستە لەســـەر شۆڕش- گێڕەکان لەبارەی مەسەلەیەکی گرنگ‌و ناسکی وەك مەسەلەی ئازادی‌ی ئافرەتانەوە کـــــە پەیوەندی نەك بە تەنها نیوەی کۆمەڵەوە هەیە ، بەڵکـــــو پەیوەندێکی کاریگەری بەهەموو کۆمەڵەوە هەیە چاویکی ورد بە خۆیانا بگێڕنەوە • نـــەبێ رۆشنبیری‌ی خۆیان دەمـەزەرد بکەنەوەو شارەزای هەموو ئەو بەڵگەو دەکۆمێنتانە بن کـــە پێشـــەنگانی بیری ئازادی‌و سۆشیالیزم نووسیویانەو لـــە رەوشتیانا لەگەڵ کەس‌وکـــاری ئافرەتی خۆیان بەر لە هەرکەس نموونەی بیرو رەوشـــــــتی شۆڕشگێڕانە بن • کاتی ئەوە هاتووە شان بەشانی نـــەو گۆڕانە کۆمەڵایەتی‌یەی بەسەر ژیانمانا هاتووە ، بیریشمان لە بۆتەی دوا چارەکی ســـەدەی بیستەمدا قاڵ بکەینەوەو ، ئەمە گەورەترین بەشداری‌یـــەکی ئێمـــەیە لە بەجێ‌گەیاندنی ئەرکەکانی ساڵی جیهـــانی ئافرەتاندا •

پاشماوەی : گرەوی لاپەڕە

پرسیارە ئاراستە ئەکەین کـــە بۆ وەڵامی تەواو پاداشـــتی لیژنەی رۆشنبیری دەبەخشرێت:

پرسیارەکان :-

١ - ئۆردوگـــای (أبــو منیصیر)ی قوتابیان کـــەی دەستی پێکردو کـــــەی تەواوبوو ؟!

٢ - زانکۆی سلێمانی کەی دامەزرا ؟

٣ - یەکەم قوتابخانـــــەی کچان لە چ شارێکی کوردستان بوو ؟!

وە کێ دایمەزراند ؟!

٤ - کۆنگرە « أستقنائی » یەکەی یەکێتی قوتابیـــــانی کوردستان کەی بوو ؟!

٥ - بڕیاری بـــە خۆڕایی خوێندن کەی دەرچوو ؟!

تکایـــە ناونیشانی تەواوی خۆتان بنووسن ، هەروەهـــا وەڵامەکان یان بە ناونیشـــانی رۆژنامەی - هاوکاری - یـــان لقەکانی قوتابیان یان مەکتـەبی سکرتاریەت لیژنەی رۆشنبیری پێمان دەگات •

پاشماوەی : بیری سەربەست

سەربەستی ئافرەت ئەوا لەلای ئێمە شتەکە زیاتر قسـە بووەو کردەوە کە متر لەگەڵدا بوە • زۆر جار کەسوکاری ئێمەی ئافرەت لافی پێشـــکەوتن خوازی‌و رۆشـــنبیری لێ‌ئەدەن ، بەڵام کـــە کار ئەگاتە ســـەر سەربەستی راستەقینەی ئافرەتەکانی دەوروپشتی خـــۆیان ، ناتوانن تەنها هەنگاوێکش بچنە پێشەوە •)) •

بـــۆزانین

بەیاننامەی ژمارە (٢)ی ساڵی ١٩٧٥

لە دامەزراوی گشتی پیشەســـازی کیمیاییەوە

بۆ :

هەموو توتنەوانەکان :

بەپێی بڕیاری ئەنجومەنی رێکخستنی بازرگانی ژمارە (١٣٦١) لە ٢٤-١١-١٩٧٥ ، وە بۆ رێك‌وپێك کردنی بەرهەم‌و رێکخستنی فەردە توتنی توتنەوانەکان‌و وەرگـــرتن‌و عەمارکردن‌و پوختـــەکردنیان ئـــەم بڕیارانەمان دا :

یەکەم :-

بەرهەمی یـــەك دۆنم توتن‌و تنباك لـــە وەرزی کشتوکاڵی ساڵی ١٩٧٥دا (٢٥٠) دوو سەدو پەنجا کیلۆگرام ئەبێ •

دووەم :-

٥٠٠ پێنج ســـەد فلس پارە ئەدرێ بۆ داگرتن‌و پێچانەوەی فەردە توتنێك‌و ٣٠٠ سێ سەد فلس بۆ داگرتن‌و پێچانەوەی فەردەیەك تنباك ، بەڵام ئەگەر گوێنی‌و بەنی داگرتن‌و پێچانەوەکە کۆن بوون ئەم پارەیە نادرێ •

سێیەم :-

نابێ قورسایی فەردە توتنێك لە (٥٠) پەنجـــا کیلۆگرام قورسترو لە (٣٥) کیلوگرام سوکتر بێ •• وە فەردە تنباك نابێ لە (٥٠) پەنجا کیلۆ گـــــرام گرانترو لە (٣٠) سی‌ی کیلوگرام سوکتربێ •• هـــەر فەردەیەك لەم دوو رادەیە تێبپەڕێنێ پارەی داگرتنی‌و پێچانەوەکەی نادرێ •

چوارەم :-

ئەو فەرەد توتن‌و تنباکانەی لە (٦٦) کیلۆگرام قورسترن وەرناگیرێن •

کاظم فقی الشیخ
سەرۆکی دامەزراوەکـە

پاشماوەی : مامۆستا صدام

صدام سەری لە مۆزەخانـــەی لۆڤـــەر داو لەوێ چاوی بـــە تابلۆکانی بەناوبانگتـــرین هونەرمەندانی جیهان کـــەوت‌و سەری لە هۆڵی خشڵ‌و ئالتونی شاکانی پێشوی فەرەنسادا •

دوای لۆڤەر ، مامۆســـتا صدام دیدەنی بارەگای باڵیوز- خانەی عیراق کردو لەم رووەوە ئامۆژگاری کاربەدەســـتانی کرد •

لەلایەکی ترەوە رۆژنامـــەو دەزگاکانی راگەیاندنی عەرەب‌و جیهان بایەخیان بـەم سەردان‌و وتووێژە داوەو چەند رستەیەکی سەکانی مامۆستا صدامیان بە گەورەیی بڵاوکردۆتەوە •

وە رۆژنامەکان قســـەیەکی بەرێز ســـەرەك وەزیرانی فەرەنســـایان بڵاوکردۆتەوە کەتیایدا وتویـــــە : عیراق‌و فەرەنسا لەو بوارانەدا کەوتو- وێژیان لەسەر کردوە رێککەو- تون •

ئەوەی شایانی باســـــە ، مامۆستا صدام حســـین پاش نیوەڕۆی رۆژی پینج شـــەممە گەڕایەوە بـــۆ بەغـــداو لەفرۆکەخانە لەلایـەن بەڕێزان ئەندامانی سەرکردایەتی قوتری پارتی بەعسی سۆشیالیســـتی عەرەب پێشوازیەکی گـــەرمی لێکرا •

ئا•د•ع ئاژانسەکان

پاشماوەی : هەلویست وسەرنج

ترا •• بەپێی رێبازی ســـەر- کردایەتی سیاسی حزب‌و شورش •• وە ئەمە ئاسۆیەکی رونـــاك لەبەردەم ئافرەتانی کـــوردا دێنێتە پێشەوە کەبتـوانن بونی خۆی بەتوانای خۆی بـــەلمێنێ •• وە لە کۆتی دواکەوتن‌و بیرو باوەری کۆنە پەرســـتانە دور بکەویتەوە •

مامۆستا صدام حســـین جی‌گری ســـەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش بـــۆ گوڤاری (المرأه) رەمانی یەکیتی گشتی ئافرەتانی عیراق لەمانگی ئایاری رابوردوا لـــەم رودوە دواوە وتویە :

(تەنیا بە دانانی یاســـــا ناگەینـــە پلەی رزگاری ئافرەت بەڵکو کارکردنی شورشـگێرانە بنچینەی ئەم مەسەلەیە بو بروا هینان بە مەسەلەکەو بەشدار- بونی کەسایەتی کە ئەبیتـــــە هۆی روداوی گوران‌و دەرکردنی بریار لەم رووەوە) •

پاشماوەی : میللی کـــردنی نەوت

نوندوتیـــــژەی ئیمپریالیزم‌و بیحتیکرە نەوتێکاندا •• وزەو واناو تاقەتێکی چاکی داوە بە فەنزویللا کە دروشمی میللـــی کردنی سامانی نەوتی هەڵگرێت •• سەرکەوتنی میللی کـــردنی نەوت لە عیراقداو ئەو مۆرکـــە ئیجابیانەی لە رێگای خەباتی دژ بە کۆمپانیاکانی نەوت نواندو- یەتی ئەوەی روون کردۆتەوە کە سەرکەوتن بـــۆ فەنزویللایەو ئەنجام بە رێگای زاڵ بوندا تێ دەپەڕیت •

ئالیردە میللی کردنی نەوت لە فەنزویللادا کتومت لـــە میللی کردنی نەوتی عیـــراق دەچێت بە وەی ئەو وڵاتـــەش بە تەواوی دەستی بەسەر هەموو کارو کار گوزاریـــەکی نەوتدا گرتووە چ لەبارەی دەرهێنـــانی نەوت یا بەرێکردن‌و فرۆشتنی‌دا بێ‌گومان ئەو میللی کردنـە مەزنـــەی فەنزویللا رێگـــای تێکۆشانی دژ بە ئیمپریالیزم خۆش دەکات وە نیوانی وڵاتـە نەوت فرۆشـــەکان (اوبك) خۆشتر دەکات وە پاڵ پشتێکی بەتینی تێکۆشانی گـــەلانی کیشوەری ئەمەریکای لاتینە •

پاشماوەی : هەرجارەی نوسینێك

هـــەمی تیا دەست خستوە ، لێرەوە ئەیتـــوانی مرۆڤێکی چەوەساوە پایەدار بکـــات‌و خۆشەویستی لەدڵی منداڵاندا زیاد بکات‌و فێری ئەوەیان بکات شەرم لە هەژاری نەکـــەن‌و ئازایانە هەوڵی لـە ناو بردنی ئـــەو هویانە بدەن کـــە بـە هویانەوە هەژاری دروســـت ئەبێت •

● بـــەم چەنـد سەرنجە دۆستانەیە نامەوێت لە بایەخی نووسنیەکانی ئەم خوشکە کەم بکەمەوە ، ئـــەوەی مەبەستمە تەنیا ئەوەیە وەك دەنگێـــك داوای لێ دەکەم مادەم توانای هەیە با زیاترخۆی هیلاك‌بکات‌و چاوەڕێین •

بوزانین

لەسەر ئـــەو داواکاری‌یەی لەتاریخی ٢٥ی ٨ی ١٩٧٥دا لەم دایرەیەمان کراوە بۆ سەر لەنوێ تەسجیل کردنی هەموو خانووی عەقاری تەسەلسول ٢٤٩ی گەرەکی چوارباخ بەناوی نەوەی ئەمینی کوری مەولودەوە •

لەبەر ئەوەی بەماوەیەکی قانوونی بوونەتە خاوەنی ، وە بۆ ســـاغ کردنەوەی خاوەنداریی ئەو مولکە تـــا بەگوێرەی یاسای تەسجیلی عەقاری ژمارە (٤٣)ی ساڵی ١٩٧١ تەسجیل بکرێت ، بڕیاری بڵاو کردنەوەی ئـەم داواکاریەمان‌دا ، جا هەر کەسێك ماف‌و پەیوەندی بەسەر ئەو عەقارەوە هەیە ، لەرۆژی دوای بڵاو کردنەوەی ئـەم ئاگاداری‌یەوە تا ماوەی (٣٠) رۆژ • بەیاناتی خـــۆی تەقدیمی ئەم دایرەیە بکات ، وە رۆژی دوای تەواو بوونی ئەم ئاگاداریە سەعات ١٠ی سەر لەبەیانی لەجێگای ئـەو عەقارە حازربێت تامافی خۆی لەکەشفی مەوقعیدا سـاغ بکاتەوە کە لە رۆژی ناوبراودا بەو هویەوە دەکرێت •

سعید شفیق
بەرێوەبەری دایەرەی
تەسجیلی عەقاری
ســلیمانی

- بۆزانین -

وەزارەتی شارەوانیـــەکان

بەریوەبەرایەتی پرۆژەکانی ئـاوو کارەبای گشـــتی

پاشـکوی بوزانینی‌ژمارە (٣٨ - ١٩٧٥)

مناقسەی فراوان کـــردنی‌پرۆژەی ئاوی خانەقین - منذریە لە پاریزگای دیالە •

بڕیاردرا کە دوا کاتـــی‌وەرگرتنی پێشکەش کراوەکانی مناقسەی سەرەوە تا کۆتـایی‌دەوامی رەسمی روژی ســـێ شەممەی ریکەوتی ٢٣-٩-٩٧٥بیت لە جیاتـی ١٧-٨-١٩٧٥ تکایە سەرنجی ئەوە بدرێ •

بەریوەبەری پروژەکانـــی
ئـــاوو کارەبای گشـــتی

٢-٢

پاشماوەی : گـەلی عەرەب •••

زۆر ئاشکرایە کە گەلی عەرەب بەتیکرایی لەم سەرو ئەو سەری نیشتمانیا بەو پەڕی نارەزاییەوە پێ ناخۆش بونی خۆی دەربڕی بەرامبەر ئەم کردارە نارەوا خیانەتکارانەو ئەم روداوە بو بـــە هۆی ئەوەی هاندەر بۆ راپەڕین بێ هەتا یەکگرتنێکی بێ‌وێنە تا گـــەل پشتێنی خەباتی لێ تونگ کات‌و بێتە مەیدانی خەباتەوە بۆ کوێر کردنەوەی ئەم شوێنەوارە بۆ تەقینەوە بەروی ئیمپریالیزم‌و رژیمی میسرو سوریادا •

ئەمرۆکە لە سەرتاپای وڵاتی عەرەبا نوێنەرانی گەل قوتابی‌و کرێکارو جوتیارو روشنبیران‌و نوێنەری هەمـو چینەکانی خەڵك لە هەمو لایەکی نیشتمانا بە خۆپیشاندان پێشنیاز پیشکەش کردن بەهەر شێوەیەکی لێ هـاتوی رێگای خەبات نارەزایی‌و تورەیی خۆیان ئەنوێنێ وەبـــە رەنگاری ئەم رێکەوتنە ئەکەن ، داوا لە ـــەل ئەکەن بۆ یەکێتی تیکۆشان بۆ بەرگری کردن بۆ هەڵوەشاندنەوەی ئەم پەیمانە شوومەی ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزم •

سەرکردایەتی سیاسی شورش‌و پارتی لە عیراقـــا لەمیژە بەرنامەی خۆی دەربارەی ئەم جموجوڵ‌و دەســـت تێکەڵ کردنە رون کردۆتەوەو هەمیشـــە ئازادیخواهانی عەرەبی وریا کردۆتەوە و بەناتای هێناون‌و ئـــەم رۆژە رەشەی خستۆتە بەرچاویـــان کەرژێمی میسرو سوریا خـــۆیان کردوە بـــە سوری پێش لەشکر بۆ جێ‌بەجێ کردنی •• سەرۆك ئەحمەد حسن بکر لە یاد کردنەوەی بیرەوەری شورشی ١٧ی تەموزی ئەمساڵدا بەباشی رێگای راست‌و رەوانی تیکۆشانی گـــەلی عـــەرەبی پیشاندا وەبەرنامەیەکی سیاسی پوختەی دا بەدەست تێکۆشەران‌و داوای لە رژیمە عەرەبیەکانی تر کرد کـــە لەخەباتدا بەرامبـــەر ئیمپریالیزم‌و زایونیزم بۆ رزگاری گـــەلی فەلەستین یەکبگرن‌و سوربن ، هەروەها لەم دواییەشدا راپورتی سەرکردایـــەتی ئەتـــەوەیی پارتی بەعســی سوشیالیستی عـــەرەب جارێکی تریش رێرەوی پارتی نیشان‌داو رژیمی میسرو سوریای تاوانبار کـردو داوای لەگەلی عەرەب کرد بۆ تیکۆشان بۆ کۆڵ نەدان لـــە پێناوی رزگارکردنی فەلەستین‌و دژ بە ئیمپریالیزم ، بۆ زیندو کردنەوەی بەرەی ژوروو بۆ جێ‌بەجێ کردنی ئـەو بانگەوازەی کە سەروك احمد حسن بکر بۆ وچ کردنەوەی هەمو ریگەو شوێنێکی ئاشتی دەست تێکەڵ کردن‌و مل کەچی لەگەڵ دوشمن‌دا رای هێشت •

گەلی کـــورد پڕ بـــەدڵ پشتیگری سەرکردایەتی سیاسی‌و پارتی وشورش ئەکـــات‌و هەمیشـــە ئامادەیی خۆی نیشـــان ئـــەدا بۆ تیکۆشان شـــان بەشـانی ئازادیخواهانی عەرەب بەرامبەر هەمو خیانەت کـــاری‌و ریکەوتنێك لەگـــەل ئیمپریالیزم‌و زایونیزم‌دا ، وەپێ ناخۆش بونی خۆی ئەنوێنێ دژی رژیمی میسرو سوریا • سەرکەوتو بێ خەباتی گـــەلی عەرەب لەپێنـــاو رزگارکـــردنی خاکی زەوت کراوی فەلەســـتین‌دا •• ریسوایی‌و سەرشۆری هەربەشی ریژیمـە خۆ بەدەستەوە دەرو مل کەچەکانە •

- بۆزانین -

وەزارەتی شارەوانی‌یەکان

بەریوەبەرایەتی گشتی پرۆژەکانی ئاوو ئەلەکتریك لە پرۆژەکانی نەخشەی گەشەپێ‌کردنی نەتەوەیی

بۆزانینی ژمارە (٥٣-١٩٧٥)

مناقەسەی فەحس‌کردنی خۆڵی مەبەندی پرۆژەی ئاوی « عین سفنی » لەپارێزگەی نەینەوا

١ - بەمە رایئەگەیەنین کە ئەو مناقەسەیەی سەرەوە بەو مەرجە گشتی‌و (مواصفات)ە تایبەتی‌یانە هەیە کە لەبەشی (حقوق‌و عقود) لەبەرێوە بەرایەتی گشتی پرۆژەکانی ئاوو ئەلەکتریك بە (٥٠٠) پێنج سەد فلس بۆ یەك دانە دەست ئەکەوێ •

٢ - پێویستە لەسەر بەڵێندەرە ئارەزو مەندەکان بەپێی مەرجەکان تەندەرەکانیان پێشکەش بە ســـکرتیری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان بکەن لەدیوانی ئـەم بەرێوەبەرایەتی‌یە •

٣ - ئەبێ بەڵێندەران ئەمانەی خوارەوە لەگـــەڵ تەندەرەکانیاندا پێشکەش بکەن :-

أ - تەئمیناتێکی سەرەتایی (٥٠) پەنجا دینار یاخود بەشێوەی کەفالەتێکی مەسرەفی کە لەریککەوتی داخستنی مناقەسەکەوە بەلای کـــەمەوە بۆ ماوەی (٦٠) شەست رۆژ کاربکات ، یان چەکێکی تصدیق کراوبێ لە لایەن مەسرەفێکی رێگادراو بەکاروباری سەرافی لە عیراق‌دا • هەر تەندەرێك ئەو پارەیەی لە گەڵ‌دا نەبێ یان کەم‌و کوڕی تیادابێ پشـــت گوێ ئەخرێ •

ب - ئەو وەسڵەی (مواصفات)ەکانی پێ کردراوە •

ج - شەهادەیەکی نوێ لـــە بەرێوەبەرایەتی باجی دەخل یان وێنـەکەی •

د - لیستەیەك دەربارەی ئەوکارانەی لە مەئەچن‌و بەڵێندەر کردونی‌لەگەڵ ئەوانـەی لە ســـەر شانین •

ز - ئەبێ بەڵێندەر دەربارەی ئیش‌وکاری فەحس کردنی خـــۆل‌رێگا دراو بێ •

٤ - تەندەرەکان تاوەکـــوکۆتایی دەوامی رەســـمی رۆژی سێ شەممەی ریکەوتی ١٦-٩-١٩٧٥ یـان ئەو رۆژەی دواتری کەرۆژی داخستنی مناقەسەکە عطلەی رەسمی بوو ،وەرئەگیرێن • بەڵێنـــدەر ئەتوانێ لەکاتی کردنەرەی تەندەرەکان‌دا ئامـادە ببێ •

٥ - ئەبێ هەموو تەندەرێکی پولێکی مالی (٥٠) فلســـی پێوەبێ •

ئەندازیارأسامة محی‌الدین القادری
بەریوەبەری‌گشتی پرۆژەکانی ئـــاوو ئەلەکتریـــك

بـــۆزانین

وەزارەتی اشغال‌و اسکان

بەریوەبەرایەتی گشـــتی اشـــغال

مناقەسەی نهێنی ژمارە (١١-٧٥) بۆ دروست‌کردنی سەرایەك لە قەزای زاخۆ - پارێزگەی دهۆك •

بەمە رایئەگەیەنین کە ئەم مناقەســـــە نهێنی‌یەی سەرەوە بەپێی ئەم مەرجانەی خوارەوە ، هەیە :-

١ - لیستەکانی مەرجی مناقەسەکە لە بەرێوەبەرایـــەتی اشغالی پارێزگەی دهۆك بە (٣) سێ دینار دەست ئەکەوێت ، ئەم پارەیەش نادرێتەوە ، بەو مەرجـــە بەڵێندەر کە قۆنتەراتەکەی درایە مەرجە گشتی‌و مواصفاتە فەنی‌یەکان بکرێت •

٢ - دواکاتی پێشکەش کردنی تەندەرەکان لە ، یاخود پێش سەعات دوانزەی نیوەڕۆی رۆژی سێ شەممەی ریککەوتی ٢٣-٩-١٩٧٥دا ئەبێ و پێشـــکەش بە سکرتیری لیژنـــەی کردنەوەی تەندەرەکان ئەکرێ لە بەرێوەبەرایەتی گشتی اشغال ، حقوق‌و عقود ، ئەوپەڕی ماوەی تەواو کردنی کارەکە (١٥) مانگە •

٣ - تەندەرەکان ئەمانەی خوارەوەیان لەگەڵدا نەبێ :-

أ - تەئمیناتێکی سەرەتایی (١٣١٠) هەزارو سێ سەدو دینار بە شێوەی کەفالەتێکی مەسرەفی لە رۆژی داخستنی مناقەسەکەوە بۆ ماوەی شەش مانگ کار بکات ، یاخـــود چەکێکی تصدیق کراوبێ •

ب - هەویەی ژووری بازرگانی‌و وەســـیقەی باجی دەخل کە بۆ ئەم ساڵ نوێ کرابێتەوە •

ج - لیستەیەك دەربارەی ئەوکارانەی لە مەئەچن •

د - هەویەی تەصنیفی بەڵێندەران •

٤ - هەر تەندەرێك لەکاتی دیاری‌کراودا پێشـــکەش نەکرێ پشت‌گوێ ئەخرێ •

٥ - ئەم بەرێوەبەرایەتی‌یە مولزەم نیـــــە بە وەرگرتنی نزمترین تەندەر یاخود هەر تەندەرێکی تر •

٦ - لەبەر چاوی بەڵێندەران ، لە کاتی دیاری کراودا ، تەندەرەکان ئەکرێنەوەو ئەنجامە سەرەتاییەکەشی لە لەوحەی ئیعلانات‌دا هەڵئە واسرێ •

٧ - سزای دواخستنی کارەکە بو یەك رۆژ (٢٠) بیست دینارە وە پێویستە لەسەر بەڵێندەر کە قۆنتەراتە- کەی پێ سپیردرا ئەندازیاری سەرپەرشـــتی کار دیاری بکات •

عبدالوهاب مفتی
بەریوەبەری گشتی اشغال

١-٢

بـــۆزانین

وەزارەتی اشغال‌و اسکان

بەریوەبەرایەتی گشـــتی اشـــغال

مناقەسەی نهێنی ژمارە (٨-٧٥) بۆ دروست‌کردنی خانوی قایمقام لە قەزای زاخۆ - پارێزگەی دهۆك •

بەمە رایئەگەیەنین کە ئەم مناقەســـــە نهێنی‌یەی سەرەوە بەپێی ئەم مەرجانەی خوارەوە ، هەیە :-

١ - لیستەکانی مەرجی مناقەسەکە لە بەرێوەبەرایـــەتی اشغالی پارێزگەی دهۆك بە (٣) سێ دینار دەست ئەکەوێت ، ئەم پارەیەش نادرێتەوە ، بەو مەرجـــە بەڵێندەر کە قۆنتەراتەکەی درایە مەرجە گشتی‌و مواصفاتە فەنی‌یەکان بکرێت •

٢ - دواکاتی پێشکەش کردنی تەندەرەکان لە ، یاخود پێش سەعات دوانزەی نیوەڕۆی رۆژی سێ شەممەی ریککەوتی ٢٣-٩-١٩٧٥دا ئەبێ و پێشـــکەش بە سکرتیری لیژنـــەی کردنەوەی تەندەرەکان ئەکرێ لە بەرێوەبەرایەتی گشتی اشغال ، حقوق‌و عقود ، ئەوپەڕی تەواو کردنی ماوەی کارەکە (١٥) مانگە •

أ - تەئمیناتێکی سەرەتایی (٣٥٠) سێ سەدو پەنجا دینار بە شێوەی کەفالەتێکی مەسرەفی لە لە رۆژی داخستنی مناقەسەکەوە بۆ ماوەی شەش مانگ کار بکات ، یاخـــود چەکێکی تصدیق کراوبێت •

ب - هەویەی ژووری بازرگانی‌و وەســـیقەی باجی دەخل کە بۆ ئەم ساڵ نوێ کرابێتەوە •

ج - لیستەیەك دەربارەی ئەوکارانەی لە مەئەچن •

د - هەویەی تەصنیفی بەڵێندەران •

٤ - هەر تەندەرێك لەکاتی دیاری‌کراودا پێشـــکەش نەکرێ پشت‌گوێ ئەخرێ •

٥ - ئەم بەرێوەبەرایەتی‌یە مولزەم نیـــــە بە وەرگرتنی نزمترین تەندەر یاخود هەر تەندەرێکی تر •

٦ - لەبەر چاوی بەڵێندەران ، لە کاتی دیاری کراودا ، تەندەرەکان ئەکرێنەوەو ئەنجامە سەرەتاییەکەشی لە لەوحەی ئیعلانات‌دا هەڵئە واسرێ •

٧ - سزای دواخستنی کارەکە بو یەك رۆژ (١٠) دە دینارە وە پێویستە لەسەر بەڵێندەر کە قۆنتەراتە- کەی پێ سپیردرا ئەندازیاری سەرپەرشـــتی کار دیاری بکات •

عبدالوهاب مفتی
بەریوەبەری گشتی اشغال

١-٢

institutkurde.paris

ژمارەی سپاردن بە کتێبخانەی نیشتمانی ١٥٦ی ساڵی ١٩٧٤

شیعرێکی نوێی مەحمود دەرویش

« سکاڵای سەربازێکی زمان پاراو » ناونیشانی دوا شیعری شاعیری ناسراوی شۆڕشی گەلی فەلەستین « مەحمود دەرویش » ە و لە گۆڤاری «شؤون فسطینیه»دا بڵاو کراوەتەوە ·

« هاوکاری » پارچەی یەکەمی ئەم شیعرە بە کوردی پیشکەش بە خوێنەرانی ئەکا :

(سەربازەکە ، لەناو « لما » دانیشت و وتی :
نیشتمانەکەم ، لەمنەوە دەست پێ ئەکاو ···
چاوم لێیە ···· بە ناو کرمی ئوریشم و
بەناو ···· « نان » دا ·· ئەڕوات ، چاوم لێیە !
چاوم لێیە :
ئاو ، لەئاو دەر ئەهێنێ ، هەتا پرتەقاڵەکان
تینویان نەبێ و ····
چاوم لێیە ···
بەرەبەیان ، شتەکان هەڵئەستێنێ و راوی ماسی
ئەکا ···
نیشتمانەکەم « ئاسك » نیە ···
نیشتمانەکەم ، لەمنەوە دەست پێ ئەکا ···
ئەیبینم ، لە لەپی دەستما ئەیبینم و رووبارێکە
لە تۆڵە گەنم ···
لەبەر ئەوە ··· هەر ئەجەنگم و ئەجەنگم ·

« عبداللە عباس »
کردویەتی بەکوردی

شارلی شاپلن

ئەو پیاوەی لە منالیمەوە خۆشم ئەوێ

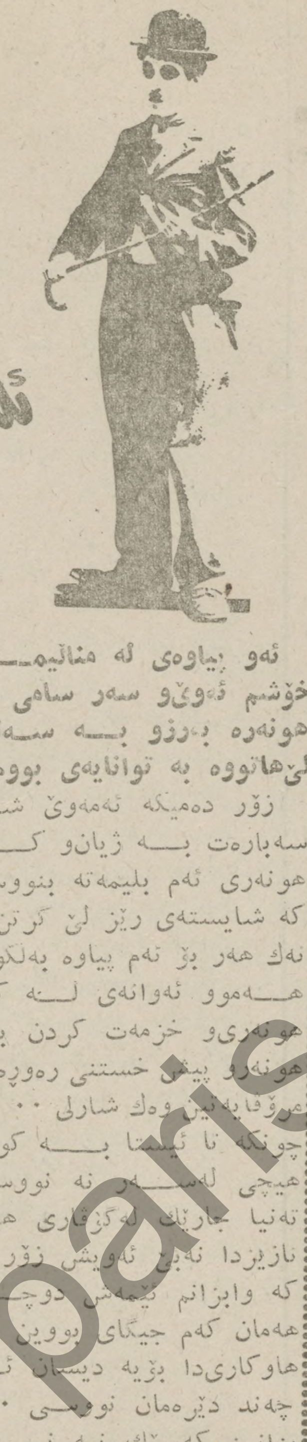

ئەو پیاوەی لە منالیمەوە خۆشم ئەوێ و سەر سامی ئەو هونەرە بەرزو بە سەلیقە لێهاتووە بە توانایەی بووم

زۆر دەمێکە ئەمەوێ شتێك سەبارەت بە ژیان و کاری هونەری ئەم بلیمەتە بنووسم کە شایستەی رێز لێ گرتن بێ نەك هەر بۆ ئەم پیاوە بەڵکو بۆ هەموو ئەوانەی لە کاری هونەری و خزمەت کردن بە هونەرو پێش خستنی رەوڕەوەی مرۆڤایەتین وەك شارلی ·· بەڵام چونکە تا ئێستا بە کوردی هیچی لەسەر نە نووسراوە تەنیا جارێك لە گۆڤاری هیوای نازیزدا نەبێ ئەویش زۆر کەم کە وابزانم ئێمەش دوچاری هەمان کەم جێگای بووین لە هاوکاریدا بۆیە دیسان ئەم چەند دێرەمان نووسی ·· وا بزانین کەسێك نیە نەی ناسێ یان جارێك فلیم و وێنەی لە گۆڤارو سینەماو تەلەفیزیون نەدیبێ ئەم پیاوە زیرەکە ناوی (تشارلی سبنسر شاپلن) ە ساڵی ١٨٨٩ لە گەرەکێکی هەژاری لەندەن لە دایك و باوکیکی یەکجار هەژارو بێ دەست لە دایك بووە ·· هێشتا منال بوو باوکی مرد ·· دیسان دایکیشی بە دوایا مرد شارلی و براکەی هەردووکیان لەسەر شەقام و ناو کۆڵانەکانی لەندەن شەوانە ئەنووستن و رۆژیش ئەکەوتنە سوال کردن تا شەوێك پولیسی میری گرتنی و بردنی بۆ هەتیوخانە شارلی هەژاری و دەردی نەبوونی زۆر وریاو زیرەکی کرد بوو زوتریش چونکە لە شوێنە گشتی یەکان دەگەڕاو پەروەردە بوو چاکترو باشتر هەستی بە ماندوو بوون و ئێش ئازارو ئەشکەنجەیان دەکرد بۆیە زۆر زۆری خۆش ئەویستن ·· گەڕا بۆ چەکێك کە بەرامبەر بە چەوسێنەرەکان بە کاری بێنێ تەنیا گاڵتە پێ کردن بوو کە رووی راستی هەل ئەمالیی لەسەر شێوەی ژیانی کۆمەڵایەتیان و ساختەو دەست بڕین و درۆکانی بەدرۆ دەخستنەوە بەم گاڵتە جاری یە لە شێوەیەکی عەنتیکەو سەیرا نیشانی ئەدان لە هەمان کاتا ئەو دەردوو ئازارو شتە رۆژانانەی کە زۆربەی زۆری خەڵکی ئەم سەرزەمینە دووچاری بووە ئەم بە نواندنیکی وانیشانی دەدان کە زۆربەی زۆری دنیا بکاتە دۆست و ناسیاوو براو خوشك و پشتی خۆی بەوەی کە ئەمانی خۆش ئەویست و رێزی لێ ئەگرتن و لەسەری هەڵ ئەدانێ و پارێزگاری لە مافەکانیان دەکرد بە کورتی بوو بوو بە چەکیکی چاك و پاڵ پشت بۆ خەڵکە لێ قەوماوەکە و درکێك لە چاوی چەوسێنەرە زۆردارەکان و سەرمایەدارەکاندا بۆیە فیلمەکانی شارلی شاپلن لە وڵاتە سەرمایەدارەکان و کۆنە پەرستاندا قەدەغە بوو هەر رۆژنامە یەکیش رەخنە یالەسەر ژیانی بنووسیایە دادەخرا ئەوە بوو لە ئەمەریکا دەریان کردو رۆژنامەی (دەنگی هونەر) کە ریزە ووتاریك لەسەر لایەنی رەخنەیی فلیمەکانی شارلی ئەنووسی داخراو خاوەنەکەیان دا بە دادگا ··

شارلی هەتیو :

زۆر جار لە کۆبونەوەو کۆڕی گەورەی رەخنە گرانی سینەما

کە شارلی قسەی دەکرد ئەمەی ئەووت : « من هەر هەتیوی هەتیوخانەکەم بەڵام ماندوو بوون و تێکۆشان لە پێناوی مرۆڤایەتیدا تەنیا هەر مرۆڤ بەرز ناکاتەوە بەڵکو مرۆڤایەتیش بەرەو پێشەوە دەبات ·· کە رۆژانێك لە کۆلان و شەقامەکانی لەندەن سوالم ئەکرد تەنیا بۆ نان ئێستا چاکترین و بەرزترین پاداشت کە بەو گەورە پیاوی ئەم سەر زەمینە دەدرێ منم ··! بۆیە هەمیشە شانازی بە بەرزی مرۆڤەوە ئەکەم و ئەڵێم ووتویانە :-

- مرۆڤ بە نرخ ترین سەرمایەیە - جا سەیری مرۆڤ کەن چەند خاوەنی داهێنان و خزمەت کردنە ·· دەکەواتە هەمیشە رێزی مرۆڤ بکرن ، چونکە بیرکردنەوە لە مرۆڤایەتی و خزمەت کردنی هەرە پلەی بەرزی مرۆڤە لە ژیانا ·· ئەوەی مرۆڤایەتی خۆش نەوێ مانای وایە دژی مرۆڤایەتی یە ··!

شارلی هونەرمەند :

ئەم پیاوە بلیمەتە یەکەمین هونەرمەندە کە فلیمەکانی بە بێ دەنگی گەورەترین خزمەتی کردوە بە کۆمەڵانی خەڵك چاکترو باشتر لە فلیمە دەنگ دارەکان تێی گەیاندوون ئەمە هەرە بەرزێتی شارلی یە لەکاتیکا کەهونەری سینەما وەك هی ئێستا پێشکەوتوو نەبووە تا ئێستا لە ساڵی ١٩١٤ وە تا ساڵی ١٩٥٢ زیاتر لە (٦٠) فلیمی هەیە جگە لە دەیان بەرهەمی وردیلەی جوانی سەر شانۆ ·· زانا رەخنە گرەکانی سینەما ئەڵێن چاکترین هونەرمەندو زیرەکترین پیاوە کە یەکجار خۆی ماندوو کردوە تانەی زانی بێ ئەم بەرهەمە یەکسەر شوێنی خۆی دەپێکێ وازی لێ نەهێناوەو دوای هەموو پرۆڤەو تەواو بوونێکی سەر لە نوێ دیسانەوە دوو بارەو سێ بارە پرۆڤەی تری تیاکردۆتەوە ، تەنانەت لە دوای تەواو بوونی هەموو پرۆڤەیەکی فلیمی « دەرکراو لە شەوا » هێندەی پرۆڤەئەکردەوە کە هیچ کەم و کوریکی تیادا نەمێنێ ·· هەموو چیروکی فلیمەکان خۆی ئەی نووسی هەروەها خۆشی دەری ئەهێنان موسیقای سەر فلیمەکان لە ئاوازی خۆی بوون ··

شارلی لە سویسرا ئەژی تەمەنی ٨٦ ساڵە تا ئێستا چوار ژنی هێناوە دوا ژنی (ئۆنا) یە کە کچی نووسەری شانۆ نووسی بەناوبانگ (یوجین ئۆنیل) ە ·· تا ئێستا زۆر کەم پشووی داوە هەر لە منالیەوە حەزی بە تێکۆشان کردوە کە گەورە بوو لە کاری هونەری یا تەنانەت شەویش تا درەنگ هەر پرۆڤەی دەکرد ئەڵێ بیرم نایە هیچ کاتێ شەو رۆژی لە ٧ سەعات زیاتر نوستبم ئێستاش خەریکی خوێندنەوە یەکی زۆرە لە ١٢ سەعات کەمتر ناخوێنێتەوە هوشیارترین هونەرمەندە مەگەر هەر ئەنتونی کوین شەو رۆژی ١٤ سەعات بخوێنێتەوە ·

سەرچاوەکان :

١ - مێژووی هونەری سینەما (جورج سادۆل) ·
٢ - یاداشتەکانی شارلی شاپلن -١-٢- نوسینی شارلی ·
٣ - شارلی شاپلن مرۆڤ ئەم (درێنی خشبه) ·

- مارف -

- داوای لێ بووردن لە گۆڤاری بەیان -

خوێنەرانی بەرێز :

ئەبوایە لە مانگی « ئاب »ی رابووردودا ، ژمارەی ٢٨ی گۆڤاری « بەیان »تان بگەیشتا یەتە دەست ، بەڵام وا لە هەفتەیەك زیاتریش لەمانگی « ئەیلول » رابوورد ئەوسا گۆڤارەکەتان دەرچو جا ئەمانەوێ بۆ خوێنەرانی ئازیزی روون بکەینەوە کە وا دەستەی نووسەرانی « بەیان » کەمتەر خەمیەکیان نەکردوەو هەمیشە بەپەرۆشی ئەوەوەن کە گۆڤارەکە لەکاتی خۆیدا بڵاوبێتەوە ، بەڵام گیروگرفتی چاپخانەیە کە دوامان ئەخات · وەك ئەزانن گۆڤارەکە لە چاپخانەی « الحکومه » چاپ ئەکرێ کە سەربە دەزگای « دار الحریه »یە ئەوی راستی بێ لەگەڵیاناولەسەر دواکەوتنی گۆڤاری «بەیان» هەر لەمشت و مڕداین، هیوادارین لەپاشە رۆژێکی نزیکدا بتوانین بە یارمەتی دەزگای ناوبراوو وەزارەتی راگەیاندن بەسەر ئەوگیرو-گرفتانەدا زاڵ ببین و هەموو مانگی گۆڤاری « بەیان » لەکاتی خۆیدا بڵاوببێتەوە ·

« گۆڤاری بەیان »

هەرجارەی نوسینێك ●●●

ئاسۆیەکی رووناك و چەند سەرنجێکی کورت

- نوری حەیران -

● گومان لەوەدانیە ، پەروەردە کردنی منال لە کۆمەڵدا دەورێکی باڵای هەیە ، نەوەیەکی لەش ساغ و پێگەیشتو بە دڵسۆزی و تاقەتێکی فراوان بایەخ بە لایەنی پەروەردەی منالەکانی دەدات ·

● چیرۆك ، بەشێکە لەوخۆراکە عەقلییەی دەتوانێت منداڵی پێ پەروەردە بکرێ و رادەی تێگەیشتنی فراوان بکات ، نەخوازەللا منداڵ هەرلە خۆشیەوە هوگری چیرۆك و سەرگوزوشتەیە ، جابۆیە دەبێت هەڵبژاردنی بابەتی چیرۆك بەوردبینی و زانستیانەبێت و دەبێ پێشەکی بزانین ئەمانەوێت چی بەو منداڵەبڵێین ، یا لەو چیرۆکانەدا چ ئامۆژگاریەکی دەکەین ؟!

● وردەکاری چیروکی منداڵ نابێ وامان بترسێنێت کە نەوێرین توخنی بکەوین ، بەڵکو تەنیا ئەوە هەیە دەبێت لە هەڵبژاردن و پێشکەش کردنیدا وریابین تاکو منداڵ بەشی خۆی سودی لێوەربگرێت ·

● دادە گەلاوێژ ، یەکێکە لەو کەسانەی لەپێش ماوەیەکەوە لەسەر لاپەڕەکانی رۆژنامەی «هاوکاری» داچیرۆك بۆ منداڵان ئەنووسێت ، ئەگەرچی هەندی بەرهەمی وادەرئەخات ئەیەوی ئەم مەیدانەدا خۆی هیلاك بکات ، بەڵام وائێمە هەندی سەرنجی ورد دەربارەی چیروکی « ئاسۆیەکی رووناك » کە لە ژمارەی ٢٨١ی هاوکاری دابڵاوکراوەتەوە بەرچاو ئەخەین :

● کورتەی ئەو چیرۆکە ئەوەیە (ئازادو باجی گوڵەی دایکی دەچن بۆ رەز بۆ لای مام مارف و دوو بەرچینە ترێ دەهێننەوە بۆ شار ئەیفرۆشن و ئازادیش بەرچنەیەك بە دیاری ئەبات بۆ نەوزادی هاورێی ·) · باشە دەبێت لەم رووداوەدا چ پەندو ئامۆژگاریەك هەبێت کە منداڵ فێری ببێ ؟! لە جێگایەکی چیرۆکەکەدا کە ئازاد نەقیزەلە ولاخەکە دەدات و دایکی ئاموژگاری دەکات ، ئا لێرەدا دادە گەلاوێژدەیتوانی ئەوە بکاتە چیروکێك و منداڵ فێری ئەوەبکات لەگەڵ گیانداراندا بە دڵ نەرمی بجوڵێنەوە · یان لایەنی دیاری هێنانەکەی بکردایە بە ناوەرۆك تا منداڵ فێری خۆشەویستی و وەفاداری و دۆستایەتی بکات ، بەڵام دادە گەلاوێژ ئەم روداوە جوانەی واتر نجانۆ تەیەك منداڵان وابەئاسانی بۆیان رام نابێت · وە یادەیتوانی رەنج و هەولو تەقەلای مام مارف بخات روو کە چۆن بە ئەشکەنجەو ئارەق رشتن ئەوزەوییەی پەروەردە کردوەو کولێ نەداوە تابەر

بڕوانە ل ٧

ئاورێك لە رابوردوو

ئامادەکردنی : ئارام

(ژیان)ی ژمارە (٣٠٨) ساڵی(٦) رۆژی (١٣ کانون ثانی ١٩٣٢) ئەمەی بڵاو کردبوەوە

أمر اداری

نظر بە حلولی مانگی رمضان مبارك و وجوبی رعایتی شعائر دینیه وتمسك بە أوامر ونواهی شرع شریف امری آتی اصدار کرا :

١ - لەناو شاردا لە چند جیگایکی محدوددا رسما مأذونیت دراوه بە بعضی لوقنطەو چایخانە کە بو تأمینی احتیاجی غیر مسلمین و غربا بە روژ ایش بکەن · بلام لازمە صاحبی او لوقنطەوچایخانەیە بە اهتمام واحترامەوە رعایتی شرفی رمضان بکەن و پردەبکیشن بەدەرگاو پنجرەیاندا و میدان نەدەن کە مشتریکانیان بە ظوری چاو نان بخون کە لە دەرەوە ببینری و یامخلی حرمتی رمضان بیت ·

٢ - چە مسلم و چە غیرەمسلم لە بازارو جادەو کولاندا بە اشکرا خلاف شرف و حرمتی مانگی مبارکی رمضان معاملە کردن بە شدت ممنوعە ·

٣ - غیری او مواقعە کە لەطرف حکومتەوە اذن ادری لازمە بالعموم چایخانەو لوقنطەو کبابخانە هتا سعاتی پیش غروب درگادابخەن ·

٤ - هەرکسی خلافی ام امرەحرکت بکات بە موجبی مادە ١٢٦ (ق·ع·ب) بو تجزیەتودیع بە محکمە اکریت ·

متصرفی لوای سلیمانی

لە ئارشیفی هاوکاری

خوێنەری بەرێز :

لە ژمارە (٢٧٤)ی هاوکاریدا ، رێپورتاجێکمان لەگەڵ لێپرسراوی تیپی سیمفونیای عیراق ، مامۆستای هونەرمەند (ئیرلنیگ هۆی) بڵاوکردەوە ·

جێی داخە ، مامۆستا « هۆی » لەو فرۆکەیە دابوو کە لە رێگەی گەڕانەوەیدا بۆ عیراق لە نزیك شاری دیمەشق کەوتە خوارەوەو سوتاو ئەمیش تیایدا بوو بە قوربانی ·

لە « ئارشیفی » هاوکاریدا ئەم وێنەیەی هونەرمەندی کوچ کردو « هۆی » بڵاو ئەکەینەوەو سڵاویش لە گیانی پاکی و لە هونەرە جوانەکەی بێ ·

« فیکرەت »

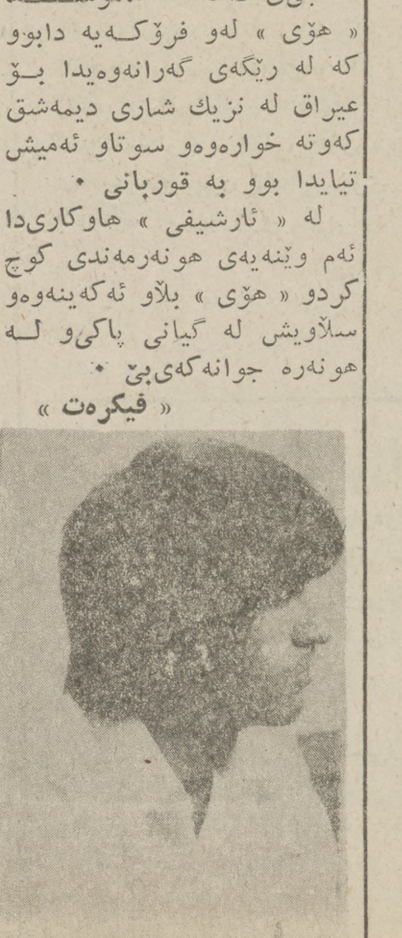

بیری سەربەستی و دەرگایەکی لەسەر پشت

● ئەم جیاوازییە بۆ چی ؟

بەم ناونیشانە ، خوشکە « گزنگ حسین علی » لە یەکیتی ئافرەتانی کوردستانەوە لقی سلەیمانی نامەیەکی بۆ « بیری سەربەست و دەرگایەکی لەسەر پشت » نووسیوە تیایدا ئەڵێ :

« ساڵی ١٩٧٥ ، ساڵی ئافرەتانی جیهان ، ئەبێ هەنگاوی فراوان لە ناو کۆمەڵە پێشکەوتوەکانی جیهاندا بەرەو سەربەستی ئافرەت بنرێ ، بەڵام لەلای ئێمە ، زۆر کەس بەنووسین لەسەر ئافرەتی کوردو بەبۆنەی ساڵی ئافرەتانەوە ئەوەندەیان وت و کردەوەی لەگەڵدا نەبوو ، بەراستی لەجیاتی سود گەیاندن بێزاریان کردین ، ئەوەتا لە سلەیمانی کردنەوەی (مەڵبەندی لاوان) هەنگاوێکی پێشکەوتوانەیە بۆ خەریك کردن و پێگەیاندنی لاوان ، کەچی ئەبینن جیاوازیەکی زەقیان لە نێوان کوڕو کچەکانی مەڵبەندا دروست کردوە ، ئەویش بەوەی رۆژی کچانیان جیا کردۆتەوە !!

ئایا ، لەساڵی ئافرەتانی جیهاندا ئەبێ هەوڵی تێکەڵ بوون بدەین لە سەر بنەرەتی زانستی و پەروەردەی راست لە رێگای مەڵبەندەکانەوە ··· یان ·· زیاتر دیواری جیاوازی لەنیوان ئافرەت و پیاودا هەڵچنین ؟!)) ·

● ئەمیش باری سەرنجی وایە :

خوشکە (شیرین ئاشنا) لەسلەیمانی نامەیەکی بۆ ئەم گۆشەیە ناردوە ، ئەمیش باری سەرنجی وایە ، کە زۆر لە رۆشنبیرەکانمان باس و خواستیان لەسەربەستی ئافرەت هەر قسەی رووتەو ئەڵێ :

((ئەگەر ئەم ساڵی ئافرەتانە لەوڵاتانی دوورو نزیکدا هەنگاوێکی فراوان بوبێ بۆ زامن کردنی

بڕوانە ل - ٧ -

ئێوە ئەڵێن چی؟

● «دەزگای گواستنەوەی هاتوچۆکەران » لە هەولێر تا ئێستا بیری لەوە نەکردۆتەوە ، ناوی گەڕەکەکان بەخەتێکی جوان و ئاشکرا لە پاسەکان بنووسێ ، بۆچی ؟!

● وتیان شارەوانی نیازی وایە دووکانی فیتەرچیەکان لە ناو شاری هەولێر دووربخاتەوە ، خۆزگە وای ئەکرد ·

فەیسەڵ مستەفا هەولێر

هاوکاری : ئەم دوو سەرنجەی کاك فەیسەڵ بەرچاوی برایانی دەزگای گواستنەوەو شارەوانی لە هەولێر ئەخەین ، تا بزانین برایان ئەڵێن چی ؟!

- جیهانی سینەما -

شتێك دەربارەی سینەمای ئیتالیا

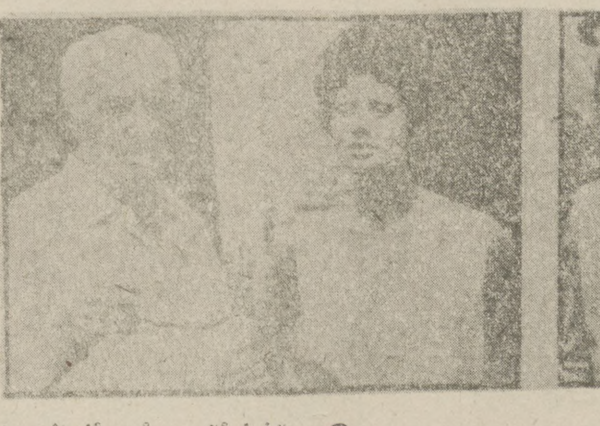

● سۆفیا لۆرین لە «ئارەزوو»دا

● وێنەیەك لە فلیمی « فەریدۆ »

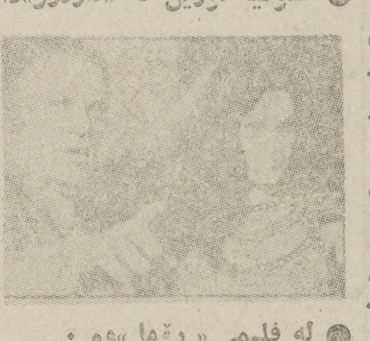

● لە فلیمی « رۆما »وە ·

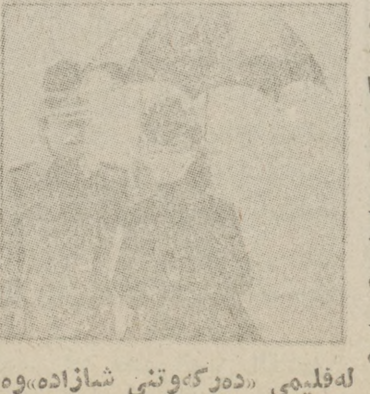

لەفلیمی «دەرکەوتنی شازادە»وە

● لەم دواییەدا ، « جیانلویجی رۆندی » شارەزای هەرە هونەرمەندە ناسراوە لە هەرە هونەرمەندە ناسراوەکانی ئیتالیا لە بەراوردێکدا لەنێوان سینەمای ئیتالیاو ئەمەریکادا وتبوی :

(دەرهێنەرە ئەمەریکایەکان ئەیانەوێ پروپاگەندەی ئەوەمان لەدژ بکەن کە پێشکەوتنی ئێستای سینەمای ئیتالیا تەنیا لەرووی سیکسەوەیە « جنس » ، لەکاتێکدا تەنیا خۆیان خەریکی ئەوەن و بەرواڵەتە بۆشەکەشی پیشانی ئەدەن ، بەڵام ئێمە لەباری سەرنجێکی فەلسەفی و زانستی یەوە پیشانی ئەدەین ·

● هەروەها دەربارەی گۆڕان و پێشکەوتنی ناوەرۆکی فلیمەکانی ئیتالیا وتویە (بۆ ئەو باسانە ئەگەڕێین کە ئەیەوێ کۆنی بۆش بروخێنێ تا نوێی بەکەڵکی لەجیاتی بینا بکا ، فلیمی « رۆما »ی هونەرمەند «فیدیریکوی فللینی» نموونەیەکی ئاشکرای ئەم مەبەستەیە) ·

● « رۆندی » وتویە :-(فیتوریودی سیکا) چاکترین و بەهرە دارترین ئەکتەری سینەمای ئیتالیایە ، چونکە بەسەلیقەو باوەڕ بەخۆ بوونەوەهونەرەکەی ئەنوێنێ · دەربارەی باشترین دەرهێنەری سینەمایی لەئیتالیاو تویە (فالیریو زورلینی » دەرهێنەری فلیمی «مامۆستا» چاکترین دەرهێنەری سینەمایە ·